

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Φιλοσοφική Σχολή
Π.Μ.Σ: Τμήματος Φιλολογίας με ειδίκευση στη Γλωσσολογία

Θεονύμφη Παραχεράκη

**ΣΥΜΦΩΝΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΙΣΗΣ
ΗΧΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

Διπλωματική Εργασία

Α΄ Μεταπτυχιακού Κύκλου

Επόπτρια: Ιωάννα Κάπα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Κ.

Ρέθυμνο 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης του Α΄ κύκλου Μεταπτυχιακών σπουδών, είναι το αποτέλεσμα μιας διετούς συστηματικής μελέτης και έρευνας. Ωστόσο η ολοκλήρωση αυτής δεν θα είχε συντελεστεί χωρίς τη πολύτιμη βοήθεια της επόπτριας καθηγήτριας μου κ. Ιωάννας Κάππα, η οποία με εμπιστεύτηκε και μου έδωσε τη δυνατότητα να συμμετέχω σ' ένα ερευνητικό πρόγραμμα, μέσω του οποίου μπόρεσα να συλλέξω το γλωσσικό υλικό πάνω στο οποίο βασίστηκε η έρευνά μου. Την ευχαριστώ θερμά για τη συνεχή επιστημονική καθοδήγησή της καθώς επίσης και για τη βοήθειά της που ήταν άμεση και ουσιαστική καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλω να εκφράσω προς την οικογένειά μου και κυρίως τους γονείς μου για τη διαχρονική συμπαράστασή τους και την υλική και ηθική στήριξη των επιλογών μου.

Πίνακας περιεχομένων

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2	Γενικά περί γλωσσικής ανάπτυξης.....	8
2.1	Γλωσσική Κατάκτηση.....	8
2.2	Στάδια ανάπτυξης.....	9
2.3	Βασικά Διαγλωσσικά φωνητικών πραγματώσεων στην ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση 11	
3	ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	13
3.1	Θεωρία του Βέλτιστου (Optimality Theory).....	13
3.2	Συλλαβική Δομή.....	17
3.2.1	Γενικά περί Συλλαβικής Δομής.....	17
3.3	Συλλαβική Δομή στη Θεωρία του Βέλτιστου.....	20
3.4	Η έμβαση στα Νέα Ελληνικά.....	21
3.4.1	Φωνοτακτική: Συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης στα Ελληνικά και Περιορισμοί.....	21
3.5	Θεωρία του Βέλτιστου και έμβαση.....	30
3.5.1	Έμβαση Συλλαβών.....	30
3.5.2	Θεωρία Βέλτιστου και Έμβαση στα Νέα Ελληνικά - Βασικοί Περιορισμοί και Ιεραρχήσεις.....	30
4	Πειραματικό Στάδιο – Μελέτη της Διαδικασίας Κατάκτησης των Συμφωνικών Συμπλεγμάτων.....	32
4.1	Σχεδιασμός και Διεξαγωγή της έρευνας.....	32
4.2	Τεχνικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.....	34
5	Παρουσίαση Γλωσσικών Δεδομένων.....	35
5.1	Αντιεραρχικά και Non-Rising Sonority Clusters– Group A.....	35
5.1.1	Adreas (ADR).....	35
5.1.2	Janis (JAN).....	36
5.1.3	LUK.....	37
5.2	Αντιεραρχικά και συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας – Group B.....	42
5.2.1	RUL.....	43
5.2.2	NEF.....	47
5.2.3	VARV.....	52
5.2.4	VAL.....	57

5.3	Διερεύνηση της κατάκτησης της σύνθετης συλλαβικής δομής με κριτήριο την ηλικία και ατομικές διαφοροποιήσεις	62
6	Ανάλυση Γλωσσικών Δεδομένων υπό το πρίσμα της ΘΒ	68
6.1	Group A - Αντιεραρχικά	68
6.1.1	Adreas (ADR)	68
6.1.2	Janis (JAN).....	76
6.1.3	Lukas (LUK).....	81
6.2	Συμπεράσματα: Group A - Αντιεραρχικά.....	84
6.3	Group B - Αντιεραρχικά	86
6.3.1	RUL.....	86
6.3.2	NEF.....	89
6.3.3	VARV	91
6.3.4	VAL	94
6.4	Συμπεράσματα	95
7	Συμπλέγματα ΄Ισης Ηχητικότητας	98
7.1	Group A.....	98
7.2	Group B.....	102
8	Συμπεράσματα.....	106
9	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	108
10	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	114
10.1	Βιογραφικά στοιχεία πληροφορητών.....	114
10.2	ADR Αντιεραρχικά	114
10.3	ADR Non-Rising Sonority	115
10.4	JAN Αντιεραρχικά	116
10.5	JAN Non-Rising Sonority	118
10.6	LUK Αντιεραρχικά	120
10.7	LUK Non-Rising Sonority	123
10.8	RUL Αντιεραρχικά.....	124
10.9	RUL Non-Rising Sonority	126
10.10	NEF - Αντιεραρχικά	128
10.11	NEF - Non-Rising Sonority.....	130
10.12	VARV - Αντιεραρχικά	132
10.13	VARV - Non-Rising Sonority	134

10.14	VAL - Αντιεραρχικά	136
10.15	VAL - Non-Rising Sonority	138
10.16	Έξοδος Συλλαβής εντός της λέξης	139

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαδικασία της κατάκτησης μιας γλώσσας από τα παιδιά συνεπάγεται την ένταξη τους στη γλωσσική κοινότητα στην οποία ανήκουν. Η συγκεκριμένη διαδικασία συμπεριλαμβάνει την κατάκτηση όλων των στοιχείων της γλώσσας σε επίπεδο δομής και χρήσης.

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στη μελέτη κατάκτησης του φθογγικού συστήματος της Ελληνικής, δηλαδή του επιπέδου της φωνολογίας. Πιο συγκεκριμένα, πραγματεύεται την κατάκτηση του συλλαβικού τύπου ΣΣΦ, και συγκεκριμένα των διμελών συμφωνικών συμπλεγμάτων των οποίων τα σύμφωνα παρουσιάζουν αντίστροφη και ίση ηχητικότητα, των αντιεραρχικών δηλαδή και των συμπλεγμάτων με Non-Rising Sonority, αντίστοιχα. Ο δύο αυτοί τύποι συμφωνικών συμπλεγμάτων απαρτίζονται από τους εξής συνδυασμούς συμφωνικών τεμαχίων:

[Τριβόμενο + Τριβόμενο]

[Τριβόμενο + Κλειστό]

[Κλειστό + Κλειστό]

Η μελέτη των συγκεκριμένων συμφωνικών συμπλεγμάτων στο επίπεδο της συλλαβής, θα επικεντρωθεί στη συλλαβική θέση της *έμβασης* (onset) σε όλες τις θέσεις της λέξης (αρχή/εντός - τέλος λέξης), σε τονισμένη – άτονη συλλαβή.

Το θέμα μας θα επεκταθεί στη μελέτη και την καταγραφή των **στρατηγικών απλοποίησης** που επιστρατεύονται για τα δύο είδη συμφωνικών συμπλεγμάτων από τους πληροφορητές κάθε ηλικιακού γκρουπ, όπου και όποτε αυτές ενεργοποιούνται. Στόχος του εγχειρήματος αυτού, είναι να προσπαθήσουμε να εξετάσουμε αν η ενεργοποίηση συγκεκριμένων στρατηγικών οφείλεται ή και πυροδοτείται από το είδος των συμφωνικών τεμαχίων που συναποτελούν τα διμελή αυτά συμφωνικά συμπλέγματα.

Στην περίπτωση που παρατηρείται πιστότητα ως προς το σύμπλεγμα – στόχο κατά την παραγωγή, θα γίνει μια προσπάθεια εξαγωγής γενικεύσεων αναφορικά με τη σειρά κατάκτησης των συμπλεγμάτων αυτών ως προς **α)** το είδος τους και **β)** ως προς τη θέση τους μέσα στη λέξη, σε τονισμένη – άτονη συλλαβή.

Το σύνολο των γλωσσικών δεδομένων που θα αναλυθούν στην παρούσα εργασία θα αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας βάσει της *Θεωρίας του Βέλτιστου (Optimality Theory, Prince & Smolensky, 1993)*. Το βασικό χαρακτηριστικό που διέπει συνολικά το συγκεκριμένο θεωρητικό μοντέλο, είναι ότι επιχειρεί να ερμηνεύσει τα διάφορα γλωσσικά φαινόμενα κατά τρόπο οικονομικό. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι απόρροια του ότι η δομή και η ποιότητα των εξαγόμενων φωνητικών αντιπροσωπεύσεων (outputs) ερμηνεύονται από ένα σύνολο περιορισμών των οποίων η ιεραρχημένη δομή δικαιολογεί και ερμηνεύει τους εξαγόμενους τύπους του παιδιού που προκύπτουν από συγκεκριμένους εισαγόμενους τύπους (inputs).

Με δυο λόγια, η οικονομία ως προς την ερμηνεία έγκειται στο ότι δεν πιστοποιείται η παρουσία ενδιάμεσων σταδίων μεταξύ εισαγόμενου και εξαγόμενου τύπου, ούτε κανόνες και παράμετροι που ενεργοποιούνται κατά τη διαδικασία παραγωγής, όπως στο

προηγούμενο μοντέλο της Γενετικής Θεωρίας της Φωνολογίας (Chomsky & Halle 1968).

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει την εξής δομή:

Στο κεφάλαιο 2 θα μιλήσουμε γενικά περί γλωσσικής ανάπτυξης, εστιάζοντας και αναλύοντας τόσο τη διαδικασία της γλωσσικής κατάκτησης, όσο και τις λειτουργίες της αντίληψης και της παραγωγής που είναι υπεύθυνες για την κατάκτηση της μητρικής (2.1). Εν συνεχεία θα κάνουμε λόγο για τα στάδια ανάπτυξης μέσα από τα οποία περνούν τα παιδιά στην πορεία κατάκτησης της μητρικής τους, χαρτογραφώντας παράλληλα τα γενικά χαρακτηριστικά κάθε σταδίου (2.2).

Στο 3^ο κεφάλαιο θα παραθέσουμε τις γενικές αρχές της ΘΒ (3.2) η οποία αποτελεί το θεωρητικό εκείνο μοντέλο πάνω στο οποίο θα βασιστεί η ανάλυση των δεδομένων της εργασίας μας.

Στο 4^ο κεφάλαιο θα κάνουμε λόγο γενικά περί Συλλαβικής Δομής, παραθέτοντας τα χαρακτηριστικά εκείνα που προσδίδουν στην έννοια της συλλαβής εξέχουσα θέση στη μελέτη της φωνολογικής κατάκτησης. Επίσης θα δούμε την εσωτερική δομή της συλλαβής παρουσιάζοντας τα υποσυλλαβικά συστατικά που την απαρτίζουν. Τέλος, θα δούμε ότι η οργάνωση της συλλαβής δεν είναι αυθαίρετη, το είδος δηλαδή και η θέση των συμφωνικών τεμαχίων υπακούουν τόσο στην καθολική αρχή της *Ακολουθίας της Ηχητικότητας*, όσο και στην καθολική *Κλίμακα της Ηχητικότητας*.

Στο κεφάλαιο 5 θα δούμε την εφαρμογή της ΘΒ στη συλλαβική θεωρία παρουσιάζοντας τους βασικούς περιορισμούς της συλλαβικής δομής (5.1).

Στο 6^ο κεφάλαιο θα δούμε τη φωνοτακτική της Νέας Ελληνικής παραθέτοντας τους περιορισμούς που είναι υπεύθυνοι για το σχηματισμό των επιτρεπτών συμφωνικών συμπλεγμάτων σε θέση έμβασης στα Ελληνικά. Τέλος, θα επιστρατεύσουμε και θα αναλύσουμε ένα νέο θεωρητικό μοντέλο, αυτό του *Μοντέλου των Τριών Κλιμάκων*, μέσω του οποίου αποκαθίστανται οι αδυναμίες της Κλίμακας της Ηχητικότητας να ερμηνεύσει ένα σύνολο μη ορθά σχηματιζόμενων συμπλεγμάτων (αντιεραρχικά και Non-Rising Sonority clusters).

Στο 7^ο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τους περιορισμούς που διέπουν τη συλλαβική έμβαση στο πλαίσιο της ΘΒ αλλά και τις Ιεραρχήσεις τους (7.2).

Στο κεφάλαιο 8 θα εισαχθούμε στο πρακτικό πλαίσιο της εργασίας μας, παρουσιάζοντας αρχικά το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της έρευνας πάνω στην οποία στηρίζεται η παρούσα διπλωματική εργασία (8.1), αλλά και τα τεχνικά μέσα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν προς επίρρωση αυτής (8.2).

Στο 9^ο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τα γλωσσικά δεδομένα που συλλέχτηκαν για καθένα group πληροφορητών και συγκεκριμένα για κάθε πληροφορητή ξεχωριστά, με τους εξής επιμέρους στόχους:

1. Τη διερεύνηση της κατάκτησης ή μη της σύνθετης συλλαβικής έμβασης από κάθε παιδί κάθε group, έτσι ώστε να ανιχνεύσουμε ποιο είναι το στάδιο εκείνο κατά το οποίο αυτή κατακτάται.
2. Τη εξέταση της επίδρασης του παράγοντα της ηλικίας στην κατάκτηση της σύνθετης έμβασης για κάθε παιδί, κάθε group ξεχωριστά.

3. Τη μελέτη των ποσοστών διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων για κάθε τύπο συμφωνικού συμπλέγματος από καθένα πληροφορητή, προκειμένου να διαπιστώσουμε: **α)** σε ποιο περιβάλλον εντός της λέξης κατακτά πρώτα το κάθε παιδί καθένα τύπο συμφωνικού συμπλέγματος και **β)** ποιος τύπος συμφωνικού συμπλέγματος κατακτά πρώτος.

Στο 10^ο και τελευταίο κεφάλαιο που παραθέτουμε στην παρούσα εργασία, περιλαμβάνει την ανάλυση των γλωσσικών δεδομένων των πληροφορητών και των δύο group, υπό το πρίσμα του θεωρητικού μοντέλου της ΘΒ. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι στρατηγικές απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων που επιστρατεύει κάθε παιδί, κάθε group, περιορισμοί που καθορίζουν τους βασικούς περιορισμούς που λειτουργούν, επομένως και καθορίζουν τη δομή των εξαγόμενων τύπων.

2 Γενικά περί γλωσσικής ανάπτυξης

2.1 Γλωσσική Κατάκτηση

Ως γλωσσική κατάκτηση (language acquisition) νοείται τόσο η δυναμική, έμφυτη και ασυνείδητη μαθησιακή διαδικασία, όσο και το τελικό αποτέλεσμα της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας (native language) από το παιδί (Klein 1986:3-4). Το θέμα της γλωσσικής κατάκτησης αποτελεί ένα από τα βασικότερα ζητήματα που απασχολεί έντονα τις τελευταίες δεκαετίες τους κόλπους της γλωσσολογικής επιστήμης γι' αυτό και αποτελεί πεδίο εκτεταμένων μελετών και ερευνών. Το ερώτημα που πυροδότησε όλη αυτή την επιστημονική έρευνα γύρω από το θέμα της κατάκτησης της γλώσσας από το παιδί, τέθηκε για πρώτη φορά από τον N. Chomsky (Chomsky 1957), θεμελιωτή της Γενετικής Θεωρίας. Ο «πατέρας» της γλωσσολογίας, έθεσε δύο θεμελιώδη ερωτήματα: πώς το παιδί καταφέρνει να κατακτά τη γλώσσα, στην οποία τα γλωσσικά ερεθίσματα είναι εκτεθειμένο; και πώς καταφέρνει να διαχειρίζεται το τόσο αφηρημένο και σύνθετο σύστημα της γλώσσας, ελλείψει μάλιστα επαρκών ενδείξεων γι' αυτό;

Το γεγονός ότι το παιδί κατακτά τη μητρική του γλώσσα κατά τρόπο φυσικό και αβίαστο και μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (5 πρώτα χρόνια), οδήγησε τον Chomsky στη διατύπωση της θεωρίας περί της ύπαρξης ενός εγγενούς μηχανισμού της γλωσσικής κατάκτησης (Chomsky 1957, 1965), ότι δηλαδή τα παιδιά διαθέτουν μία έμφυτη γνώση για τη γλώσσα. Αυτή η έμφυτη γνώση είναι γνωστή ως Καθολική Γραμματική (στο εξής ΚΓ) (Universal Grammar). Η διατύπωση της συγκεκριμένης θεωρίας αποτέλεσε μία προσπάθεια ερμηνείας του *λογικού προβλήματος της γλωσσικής κατάκτησης* (Chomsky 1981), του πώς δηλαδή το παιδί από τη στιγμή που είναι εκτεθειμένο σε ανεπαρκή γλωσσικά ερεθίσματα και ελλείψει συστηματικής διδασκαλίας, είναι ικανό να κατακτήσει τη γλώσσα.

Η ΚΓ αποτελείται από **α)** ένα σύνολο *καθολικών αρχών* που απαντώνται σε όλες τις γλώσσες και **β)** από ένα σύνολο *παραμέτρων* οι οποίες διαφέρουν ως προς τις αξίες τους ανάλογα με τη γλώσσα (Chomsky 1981). Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι

παράμετροι ποικίλλουν από γλώσσα σε γλώσσα και οι ιεραρχήσεις τους για καθεμία από αυτές είναι διαφορετικές (Fikkert 1994:4).

Πώς όμως τα παιδιά μπορούν να κάνουν υποθέσεις, με βάση τα γλωσσικά ερεθίσματα στα οποία είναι εκτεθειμένα, για την αξία των παραμέτρων της μητρικής τους και τελικά να τις ενεργοποιούν; Με δυο λόγια, ποιό είναι το εναρκτήριο λάκτισμα που ενεργοποιεί τη διαδικασία κατάκτησης; ποια είναι η αιτία της γνώσης (trigger experience) για το παιδί; (Fikkert, 1994:4).

Βασική προϋπόθεση της κατάκτησης της γλώσσας από το παιδί και, στην προκειμένη περίπτωση του φωνολογικού συστήματος της γλώσσας, είναι η **αντιληπτική ικανότητα**. Επομένως μείζων θέμα στην διερεύνηση της γλωσσικής κατάκτησης αποτελεί η αλληλεπίδραση των λειτουργιών της **παραγωγής** και της **αντίληψης**.

Γενικά στη βιβλιογραφία είναι παραδεκτή η άποψη ότι κατανόηση και παραγωγή αποτελούν δύο ασύμμετρες λειτουργίες. Πιο συγκεκριμένα, η **παραγωγή** σχετίζεται με την πραγμάτωση της **αντίληψης** που διαθέτει ο παιδί σχετικά με τα γλωσσικά ερεθίσματα του περιβάλλοντός του (μητρική γλώσσα). Αντίθετα, η **κατανόηση χαρακτηρίζεται ως μια σύνθετη διαδικασία για το ίδιο το παιδί καθώς** αποτελεί την αφηρημένη γνώση των κανόνων γραμματικότητας που κατέχει το παιδί για τη μητρική του, σχετίζεται δηλαδή με την γλωσσική ικανότητα του φυσικού ομιλητή. Η παραγωγή έπεται χρονικά της αντίληψης και αυτό γιατί τα παιδιά αντιλαμβάνονται τους διάφορους τύπους της γλώσσας-στόχου πολύ πριν τους πραγματώσουν (Eve. V. Clark 2009:14, Ingram 1989). Η συγκεκριμένη θέση οδηγεί στα εξής λογικά συμπεράσματα **α)** ότι το λεξιλόγιο της κατανόησης του παιδιού είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό της παραγωγής και **β)** η γλωσσική ικανότητα (competence) του παιδιού είναι μεγαλύτερη από τη γλωσσική του επιτέλεση (performance) (Ingram 1989:379). Ανεξάρτητα ωστόσο από τη διαφορά που παρουσιάζουν στη χρονική διαδοχή και οι δύο είναι εξίσου σημαντικές στη διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας.

Προγενέστεροι ερευνητές όπως ο Jakobson, είχαν υποστηρίξει ότι η προγλωσσική περίοδος (βάβισμα) αποτελεί ανεξάρτητο στάδιο και δε συνδέεται με τη φωνολογική ανάπτυξη του παιδιού (Κάππα, 2015:51). Η σύγχρονη έρευνα ωστόσο, τάσσεται υπέρ της θέσης που θέλει την αντιληπτική ικανότητα του παιδιού να αρχίζει ήδη να αναπτύσσεται από την προγλωσσική περίοδο (Eve. V. Clark, 2009:7), ενώ αυξάνεται συνεχώς, εμπλουτιζόμενη με τις διάφορες φωνολογικές αντιθέσεις της γλώσσας-στόχου, καθώς το παιδί κατακτά τη γλώσσα (Ingram, 1989). Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι πρόσφατες έρευνες είναι σε θέση να αποδείξουν ότι υπάρχει **συνέχεια** (continuity) ανάμεσα στο προγλωσσικό στάδιο και στα καθαρώς φωνολογικά στάδια (Eve. V. Clark, 2009:96-97).

2.2 Στάδια ανάπτυξης

Η διαδικασία κατάκτησης χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένα στάδια ανάπτυξης από τα οποία περνούν τα παιδιά, σε καθένα από τα οποία εμφανίζουν διαφορετικά εξαγόμενα, παρατηρείται δηλαδή αλλαγή σε επίπεδο φωνητικών πραγματώσεων. Αυτή η αλλαγή σχετίζεται με την ποιότητα, με την έννοια ότι αλλάζουν οι δομές, αλλά και με την ποσότητα, αλλαγή δηλαδή του επιπέδου γνώσης ενός συγκεκριμένου πεδίου.

Τι εννοούμε όμως με τον όρο *στάδιο*¹; Σύμφωνα με τον Ingram «*στάδιο είναι ένα σημείο μέσα σε ένα συνεχές*» (Ingram, 1989:33). Στο πλαίσιο διερεύνησης της γλωσσικής κατάκτησης ο όρος στάδιο σχετίζεται τόσο με την ηλικία όσο και με τις φωνητικές πραγματώσεις του παιδιού. Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να οριστούν τα στάδια ανάπτυξης του γλωσσικού συστήματος έτσι όπως αυτά ορίζονται μέσα από τις διάφορες ερευνητικές μελέτες.

Ο Ingram (1989:32-58) και η Fikkert (1994:2-3) παραθέτουν μία σειρά ερευνών σε μια προσπάθεια καθορισμού και οριοθέτησης των σταδίων ανάπτυξης της γλωσσικής κατάκτησης. Μέσα από τη μελέτη των ερευνών αυτών καθίσταται φανερό το γεγονός ότι οι ερευνητές δε συμφωνούν πάντα αναφορικά με τα χρονικά όρια των σταδίων ανάπτυξης. Ο ίδιος ο Ingram (1989:340) διακρίνει τη φωνολογική ανάπτυξη σε τρία γενικά στάδια **Στάδιο 1^ο**: Χαρακτηρίζεται από την προγλωσσική φωνητική άρθρωση (βάβισμα) που χρονολογείται από τη γέννηση μέχρι το πρώτο έτος του παιδιού. **Στάδιο 2^ο**: Εντοπίζεται η παραγωγή των 50 πρώτων λέξεων που τοποθετείται χρονικά από το 12^ο έως το 18^ο μήνα. **Στάδιο 3^ο**: Χαρακτηρίζεται από την φωνολογία των απλών μορφημάτων. Το τρίτο και τελευταίο στάδιο είναι το μεγαλύτερο από άποψη διάρκειας καθώς ξεκινάει από το 18^ο μήνα έως και το 4^ο έτος.

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί, ότι η ηλικία έναρξης της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης (3^ο στάδιο), δεν είναι απόλυτα σαφής, με την έννοια ότι οι απόψεις των ερευνητών διαφοροποιούνται. Η Macken ορίζει τον 24^ο μήνα ως το σημείο εκκίνησης της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης, ενώ ο Ingram, υποστηρίζει ότι ο 18^{ος} μήνας αποτελεί την ηλικία έναρξης της συγκεκριμένης αναπτυξιακής φάσης (Ingram 1989).

Στο σημείο αυτό, κρίνουμε απαραίτητη μία σύντομη αναφορά στα γενικά χαρακτηριστικά των φωνητικών πραγματώσεων των παιδιών που ηλικιακά κατατάσσονται στην ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση.

Κατά τη διάρκεια της φάσης αυτής, τα παιδιά πραγματώνουν λέξεις με περισσότερες από δύο συλλαβές και οι συλλαβικές δομές γίνονται ολοένα και πιο σύνθετες. Η ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση διαρκεί για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ ως βασικό γνώρισμά της αναφέρεται η μεγάλη ποικιλία των παραγόμενων τύπων από το παιδί μέχρι αυτό να πραγματώνει συστηματικά όλες τις λέξεις - στόχους, δηλαδή τα outputs του ενήλικα.

Πιο συγκεκριμένα, κατά τα πρώτα στάδια της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης παρατηρείται μεγάλη ποικιλία ως προς τις πραγματώσεις των παιδιών καθώς

¹ Ο όρος *στάδιο* έχει χρησιμοποιηθεί από πολλούς ερευνητές που μελετούν την κατάκτηση της μητρικής γλώσσας (Fikkert 1994, Bloom 1994), προκειμένου να αναφερθούν σε μία συγκεκριμένη φάση της γλωσσικής κατάκτησης η οποία σχετίζεται με ένα σύνολο γραμματικών που μοιράζονται κοινά τυπολογικά χαρακτηριστικά.

Γενικά, η χρήση του όρου στάδιο (stage) αποδεικνύεται πολύ χρήσιμη στην διερεύνηση της κατάκτησης της γλώσσας καθώς αποτελεί το εργαλείο που επιτρέπει στους ερευνητές να αναλύσουν συστηματικότερα την διαδικασία κατάκτησης. Ο όρος *στάδιο* έχει χρησιμοποιηθεί από πολλούς ερευνητές που μελετούν την κατάκτηση της μητρικής γλώσσας, προκειμένου να αναφερθούν σε μία συγκεκριμένη φάση της γλωσσικής κατάκτησης η οποία σχετίζεται με ένα σύνολο γραμματικών που μοιράζονται κοινά τυπολογικά χαρακτηριστικά

παράλληλα με τις μαρκαρισμένες δομές παράγουν και τις αντίστοιχες αμαρκάριστες της αρχικής φάσης (προηγούμενο στάδιο).

Στην ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση αρχίζουν να εμφανίζονται περισσότερο μαρκαρισμένοι φθόγγοι και δομές όπως τα τριβόμενα σύμφωνα, οι διμελής εμβάσεις (Revithiadou – Tzakosta 2004, Kappa 2002a), αλλά και οι συλλαβές με ένα ή περισσότερα σύμφωνα στην έξοδο (Kappa 2002b). Επιπλέον, στην ίδια αναπτυξιακή φάση κατακτώνται και πραγματώνονται σταδιακά και οι φωνολογικές αντιθέσεις (τριβόμενα/στιγμικά, ηχηρά/άηχα).

Ένα τυπικό πρόβλημα στο πεδίο της φωνολογικής κατάκτησης, αποτελεί η περίπτωση των συμφωνικών συμπλεγμάτων. Βιβλιογραφικά, έχει αναφερθεί ότι όλα τα παιδιά διανύουν ένα στάδιο κατά το οποίο πραγματώνουν «λανθασμένα» τα συμφωνικά συμπλέγματα. Οι «λανθασμένες» αυτές φωνητικές πραγματώσεις αν και ποικίλουν τόσο σε επίπεδο πληροφορητή, όσο και σε επίπεδο συμφωνικού συμπλέγματος (τύπος συμφωνικού συμπλέγματος), τείνουν ωστόσο να είναι αμαρκάριστες σε επίπεδο συλλαβικής δομής (ΣΦ) (Ingram 1989, Barlow & Dinnsen 1998, Fikkert 1994).

Ο Greenlee (1974, στους Barlow & Dinnsen 1998:2) αναφέρει ότι η ανάπτυξη των συμφωνικών συμπλεγμάτων μπορεί να χαρακτηριστεί από τα εξής τέσσερα στάδια:

1^ο Στάδιο: Απαλοιφή ολόκληρου του συμφωνικού συμπλέγματος

2^ο Στάδιο: Απλοποίηση του συμπλέγματος μέσω της πραγμάτωσης ενός συμφώνου

3^ο Στάδιο: Πραγμάτωση του συμπλέγματος με υποκατάσταση του ενός τεμαχίου

4^ο Στάδιο: Πιστή πραγμάτωση του συμπλέγματος

Το 2^ο στάδιο φαίνεται να πιστοποιείται συχνότερα ανάμεσα στα παιδιά, σε διαγλωσσικό επίπεδο, καθώς θεωρείται ότι αποτελεί απόρροια της τάσης των παιδιών να πραγματώνουν την καθολική-αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή.

Η συλλαβική δομή ΣΦ πιστοποιείται ως αμαρκάριστη, καθολική και στην περίπτωση της Ελληνικής, με βάση τα δεδομένα που προκύπτουν από την διερεύνηση του παιδικού λόγου π.χ. [ká.la] /skála/ (Kappa 2002, Tzakosta 2001, Tzakosta & Vis 2009, Tzakosta & Kappa 2008, Tzakosta 2003a).

2.3 Βασικά Διαγλωσσικά φωνητικών πραγματώσεων στην ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση

Γενικά ο λόγος των παιδιών εν συγκρίσει με αυτόν των ενηλίκων, χαρακτηρίζεται από πολλά, συχνά και συστηματικά λάθη. Τα πιο χαρακτηριστικά από αυτά είναι:

1. Διαδικασίες που σχετίζονται με τη Συλλαβική Δομή

- i.** Τα παιδιά συχνά επιστρατεύουν τη διαδικασία απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων πραγματώνοντας μόνο ένα σύμφωνο [té.na] /xténa/ (Ingram 1989, Fikkert 1994, Gnanadesikan 1995, Pater and Brlow 2001, Rose and Wauquier-Gravelines 2007, Kappa 2002, Revithiadou & Tzakosta, 2004α,β, Sanoudaki 2007).

- ii. Επένθεση ενός φωνήεντος ανάμεσα στα δύο μέλη του συμπλέγματος-στόχου π.χ. [si.ká.la] /skála/ (Kappa 2002, Freitas 2003, Yildiz 2005, Tzakosta & Vis 2009).
- iii. Συγχώνευση των Δ.Χ. των αρχικών συμφώνων του συμπλέγματος π.χ. [ti.lo] /scílos/ (Barlow & Gieuret 1999, Kager 1999, Kappa 2003, 2007, Tzakosta & Vis 2009).
- iv. Απαλοιφή της εξόδου συλλαβής (αποφυγή κλειστών συλλαβών ΣΦC), προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αμαρκάριστη καθολική συλλαβή ΣΦ π.χ. [a.νό] /stavrós/, [a.té.ja] /astérja/ (Kappa 2002)
- v. Συχνά απαλείφονται ολόκληρες συλλαβές οι οποίες δεν είναι τονισμένες π.χ. [lo] /stiló/ (Ingram 1989).
- vi. Στην περίπτωση των πολυσύλλαβων λέξεων, η πραγμάτωση των οποίων έχει υψηλό ποσοστό δυσκολίας για τα παιδιά, επιστρατεύεται η στρατηγική του αναδιπλασιασμού (reduplication), επαναλαμβάνεται η αρχική συλλαβή ΣΦ π.χ. [ku.ku.fí.tja] /kocinoskufitsa/ (Ingram 1989:360-394).

2. Διαδικασίες Αφομοίωσης²

- i. Μια χαρακτηριστική διαδικασία που πιστοποιείται στον παιδικό λόγο κατά τη διαδικασία κατάκτησης είναι η συμφωνική αρμονία³ (consonant harmony) π.χ. [pó.ma] /stóma/ (Kappa 2002, Kager et. al 2004, Tzakosta 2007ab, Fikert 2007). Η διαδικασία αυτή συνίσταται στην αφομοίωση ανάμεσα σε σύμφωνα που δε βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση μεταξύ τους. Η συγκεκριμένη διαδικασία πιστοποιείται ως καθολική στον παιδικό λόγο, ωστόσο η συχνότητα εμφάνισής της ποικίλει από παιδί σε παιδί.

3. Διαδικασίες Υποκατάστασης (παραπομπές)

- i. Τα παιδιά πραγματώνουν τα τριβόμενα [+διαρκή] σύμφωνα ως κλειστά. Προτιμούν δηλαδή τον αμαρκάριστο τρόπο άρθρωσης [-διαρκή] π.χ. [tá.ti.la] /dáktila/.
- ii. Αναφορικά με τον τόπο άρθρωσης, τα παιδιά κατά τη διαδικασία κατάκτησης προτιμούν να πραγματώνουν ως επί το πλείστον πρόσθια σύμφωνα, με αποτέλεσμα να υποκαθιστούν τα ουρανικά και τα υπερωικά με τα χειλικά π.χ. [pú.pa] /skúra/.
- iii. Αναφορικά με τη φυσική τάξη των υγρών /l, r/, τα παιδιά συχνά υποκαθιστούν το ρωτικό /r/ με το πλευρικό /l/ π.χ. [te.lá] /fterá/. Διαγλωσσικές έρευνες έχουν δείξει ότι η κατάκτηση του πλευρικού προηγείται από αυτή του ρωτικού (Kappa 2009 και οι αναφορές μέσα σε αυτό).

Η ερμηνεία των λαθών που κάνουν τα παιδιά, σχετίζεται με τη διαμόρφωση του νοητικού τους λεξικού (mental lexicon), με τον τρόπο δηλαδή που καταχωρούνται σε

² Κατά τη διαδικασία της αφομοίωσης (assimilation) ένας φθόγγος τείνει να μοιάσει με έναν γειτνιάζοντα ως προς διάφορα Δ.Χ. [τόπος], [τρόπος] και [ηχηρότητα].

³ Δύο είναι οι τύποι της συμφωνικής αρμονίας: α) *ολική αρμονία*: ένας φθόγγος αφομοιώνεται ως προς όλα τα Δ.Χ. ενός άλλου φθόγγου. β) *μερική αρμονία*: αφομοίωση ενός φθόγγου ως προς ορισμένα μόνο Δ.Χ.

αυτό οι λέξεις και η προφορά τους (output ενηλίκων). Τα λάθη λοιπόν των παιδιών μπορεί να είναι είτε λανθασμένες λεξικές αντιπροσωπεύσεις που έχουν τα παιδιά για τις λέξεις-στόχους⁴, είτε μη συστηματικά λάθη που ανάγονται στην αδυναμία φωνητικής πραγμάτωσης/άρθρωσης των τύπων-στόχων. Το γεγονός δηλαδή ότι τα παιδιά εκφωνούν λανθασμένους τύπους από τους σωστούς, είναι αποτέλεσμα του ότι η στοματική τους κοιλότητα (vocal tract) δεν είναι πλήρως ανεπτυγμένη, επομένως η ακριβής πραγμάτωση των φθόγγων είναι δυσκολότερη για τα παιδιά απ' ό,τι για τους ενήλικες (Rose 2009:339). Ο Smith (1973, στον Ingram 1989:379), υποστηρίζει ότι το εξαγόμενο (output) του ενήλικα αποτελεί τον εισαγόμενο τύπο στο νοητικό λεξικό του παιδιού και ότι τα λάθη των παιδιών οφείλονται στους **κανόνες πραγμάτωσης** (realization rules) οι οποίοι αντιστοιχίζουν τους τύπους των ενηλίκων με τους αντίστοιχους τύπους που εκφωνούν τα παιδιά.

Κοινός τόπος στη μελέτη της γλωσσικής κατάκτησης στο πλαίσιο της ΘΒ, είναι η θεώρηση ότι η διαδικασία της κατάκτησης, συνιστά μια διαδικασία προώθησης των περιορισμών πιστότητας ολοένα και πιο ψηλά στην ιεραρχία των περιορισμών καθώς το παιδί μεγαλώνει (Gnanadesikan 1995:1). Η διαδικασία αυτή υποδηλώνει ότι η προσέγγιση της γραμματικής του ενήλικα πραγματοποιείται σταδιακά και είναι ανάλογη του αναπτυξιακού σταδίου στο οποίο βρίσκεται το κάθε παιδί. Το στοιχείο εκείνο που σηματοδοτεί την αυξανόμενη πιστότητα ως προς τη γραμματική του ενήλικα, είναι η επανιεράρχηση των περιορισμών στη γραμματική του παιδιού, με αποτέλεσμα την εμφάνιση ολοένα και περισσότερο μαρκαρισμένων δομών.

Επαγωγικά των όσων ειπώθηκαν παραπάνω, και σε σχέση με την κατάκτηση των συμφωνικών συμπλεγμάτων που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, προκύπτει ότι όσο μικρότερη είναι η ηλικία του παιδιού, τόσο μεγαλύτερα είναι τα ποσοστά απλοποίησής των συμφωνικών συμπλεγμάτων.

Στο παρόν υποκεφάλαιο με την παρουσίαση των δεδομένων κάθε πληροφορητή, αλλά και κάθε ομάδας ξεχωριστά (group A/B), θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε τα ποσοστά απλοποίησης/διατήρησης των συμπλεγμάτων σε συνάρτηση με τον παράγοντα της ηλικίας. Η προσπάθεια αυτή μπορεί να μας εξασφαλίσει στοιχεία που να καταδεικνύουν την ύπαρξη αλλαγής σταδίου με την έννοια της κατάκτηση μιας περισσότερο σύνθετης δομής, όπως είναι η σύνθετη συλλαβική δομή.

3 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Θεωρία του Βέλτιστου (*Optimality Theory*).

Η Θεωρία του Βέλτιστου (στο εξής ΘΒ) είναι η πιο σύγχρονη θεωρία στη βιβλιογραφία της Γλωσσολογικής επιστήμης με κύριους εκφραστές της τους A. Prince

⁴ Η ερμηνεία αυτή είναι απόρροια της άποψης ότι κάθε λέξη του ενήλικα αποτελεί μία λεξική αντιπροσώπευση στο νοητικό λεξικό του παιδιού. Πρόκειται για άποψη που υποστηρίζεται από τα θεωρητικά μοντέλα του *μονού λεξικού* (Κάππα, 2015:55)

και P. Smolensky (1993). Το έναυσμα που πυροδότησε τη σύλληψη της συγκεκριμένης θεωρίας, αποτέλεσε η άποψη της Σύνταξης ότι ο κανόνας (rule) της Γραμματικής πρέπει να συσταθεί από μια Δομική Περιγραφή (Structural Description), που καθορίζει μία τάξη εισαγόμενων τύπων, και μια Δομική Αλλαγή (Structural Change), που προσδιορίζει τις λειτουργίες που αλλάζουν το εισαγόμενο (Chomsky 1962 στον Prince & Smolensky 2004:1).

Με βάση αυτήν την άποψη, βασικό μέλημα της γλωσσολογικής έρευνας θα έπρεπε να αποτελέσει η ερμηνεία του συστήματος των κατηγορημάτων που επιστρατεύονται για την ανάλυση των εισαγόμενων τύπων. Ωστόσο αυτή η θέση εγκαταλείπεται εξαιτίας της ανακάλυψης ότι οι σημαντικές κανονικότητες απαντώνται στους εξαγόμενους τύπους και όχι στους εισαγόμενους, αυτή άλλωστε είναι και η θεμελιώδης αρχή της ΘΒ.

Η βασική ιδέα που διέπει τις αρχές της ΘΒ είναι ότι η ΚΓ αποτελείται από ένα σύνολο περιορισμών που σχετίζονται με τον ορθό σχηματισμό των φωνολογικών αναπαραστάσεων (Prince & Smolensky 2004:2). Κάθε γλώσσα επιλέγει τους περιορισμούς, από τους οποίους δομείται η γραμματική της και καθορίζει τη σχετική ιεραρχική διαβάθμιση αυτών των περιορισμών, με απώτερο σκοπό να παραχθεί το τελικό φωνητικό εξαγόμενο (output) την φωνητική δηλ. αναπαράσταση του υποκείμενου τύπου (input).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η γραμματική κάθε γλώσσας δομείται από το σύνολο των περιορισμών που συνθέτουν την ΚΓ. Κατά τους Prince & Smolensky ωστόσο, οι περιορισμοί που λειτουργούν σε μία γλώσσα αντιμάχονται ο ένας τον άλλο αναφορικά για τον ορθό σχηματισμό των τύπων, γεγονός που τους οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Γραμματική αποτελείται τόσο από τους περιορισμούς όσο και από το μέσο που διευθετεί τη διαμάχη τους. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι πολλές συνθήκες μιας Γραμματικής παραβιάζονται σε συγκεκριμένους τύπους μιας γλώσσας. Βέλτιστες ορίζονται οι αναλύσεις εκείνες των υποκείμενων τύπων που ικανοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερους περιορισμούς.

Η ΘΒ στηρίζεται στην έννοια της αλληλεπίδρασης των περιορισμών κατά την οποία προτεραιότητα έχει η ικανοποίηση κάποιου περιορισμού έναντι κάποιου άλλου⁵. Στο πλαίσιο δηλαδή της συγκεκριμένης θεωρίας, οι περιορισμοί χαρακτηρίζονται από μια αυστηρά καθορισμένη ιεράρχηση (strict dominance hierarchy), κάθε περιορισμός δηλαδή έχει απόλυτη προτεραιότητα σε σχέση με άλλους περιορισμούς που κατατάσσονται χαμηλότερα στην ιεραρχία (Prince & Smolensky 2004:3).

Η ΘΒ αναγνωρίζει δύο είδη περιορισμών:

- a. τους **περιορισμούς πιστότητας** (faithfulness constraints): είναι οι περιορισμοί εκείνοι που είναι υπεύθυνοι για τη διατήρηση των λεξικών αντιθέσεων (lexical contrasts) μιας γλώσσας (Kager 1999:5). Οι εξαγόμενοι τύποι δηλαδή πρέπει να ικανοποιούν τις ιδιότητες των βασικών λεξικών τύπων. Αυτό σημαίνει ότι οι συγκεκριμένοι περιορισμοί, που απαιτούν την ύπαρξη ομοιότητας μεταξύ

⁵ Θεμελιώδης αρχή της ΘΒ είναι ότι όλοι οι περιορισμοί είναι παραβιάσιμοι (Kager 1999:12, Barlow & Gieure 1999:1483).

εισαγόμενου και εξαγόμενου τύπου, λαμβάνουν υπόψη στοιχεία που σχετίζονται και με τα δύο επίπεδα.

- b. τους **περιορισμούς μαρκαρίσματος** (markedness constraints). Οι περιορισμοί μαρκαρίσματος απαιτούν την ικανοποίηση κάποιων δομικών κριτηρίων ορθού σχηματισμού από τους εξαγόμενους τύπους. Αντίθετα δηλ. με τους περιορισμούς πιστότητας, οι περιορισμοί μαρκαρίσματος δε λαμβάνουν υπόψη στοιχεία του εισαγόμενου, αλλά σχετίζονται αποκλειστικά με τους εξαγόμενους τύπους.

Οι παραπάνω περιορισμοί απορρέουν από τα δύο συγκρουόμενα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη Γραμματική κάθε γλώσσας, την *πιστότητα* (faithfulness) που αποτελείται από στοιχεία τα οποία διατηρούν τις λεξικές αντιθέσεις (lexical contrasts) και το *μαρκάρισμα* (markedness) που σχετίζεται με τους γραμματικούς παράγοντες που ασκούν πίεση στους αμαρκαρίστους τύπους της μιας γραμματικής (Kager 1999:4-5).

Στο πλαίσιο της ΘΒ η ΚΓ αποτελείται από:

- A. Το σύνολο των περιορισμών από τους οποίους δομείται η Γραμματική κάθε γλώσσας → **CON (constraints)**.
- B. Τη λειτουργία που ορίζει, για κάθε πιθανό εισαγόμενο I, το σύνολο των υποψήφιων γλωσσικών αναλύσεων που διατίθενται για το I → **GEN (generator)**.
- C. Τη λειτουργία που αξιολογεί συγκριτικά το σύνολο των τύπων αναφορικά με μια την ιεραρχία των περιορισμών που έχει τεθεί → **EVAL⁶ (evaluation)**.

Η λειτουργία **GEN⁷** είναι υπεύθυνη για την παραγωγή του συνόλου των υποψήφιων αναλύσεων που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο εξαγόμενο. Σχηματικά παρουσιάζεται ως εξής:

$$\text{GEN}(\text{In}_k) \rightarrow \{\text{Out}_1, \text{Out}_2, \dots\} \quad (\text{Prince \& Smolensky 2004:5})$$

Με βάση τους παραπάνω μηχανισμούς η Γραμματική ορίζει το ταιρίασμα (pairing) εισαγόμενων και εξαγόμενων τύπων που αποτυπώνεται στο εξής σχήμα:

$$\text{H-eval}(\text{Out}_i, 1 \leq i \leq \infty) \rightarrow \text{Out}_{\text{real}} \quad (\text{Prince \& Smolensky 2004:5})$$

⁶ Η λειτουργία *evaluation* επιλέγει βάσει του συνόλου των ιεραρχημένων περιορισμών το βέλτιστο εξαγόμενο τύπο, εκείνο δηλαδή που παραβιάζει όσο το δυνατόν λιγότερους περιορισμούς (Kager 1999:16), ή με άλλα λόγια εκείνο που ικανοποιεί βέλτιστα το σύστημα των ιεραρχημένων περιορισμών ορθού σχηματισμού.

⁷ Ο GEN διέπεται από τις εξής αρχές McCarty & Prince (1993α:9):

1. **Ελευθερία Ανάλυσης** (*Freedom of Analysis*): οποιαδήποτε δομή μπορεί να τεθεί υπό ανάλυση (Kager 1999:20). Ο GEN είναι δυνατόν να παρέχει υποψήφιους τύπους με συλλαβική, μοραϊκή ή άλλη δομή.
2. **Ανάσχεση** (*Containment*): Κανένα στοιχείο δεν μπορεί να απομακρυνθεί από τον εισαγόμενο τύπο. Το εισαγόμενο περιέχεται οπωσδήποτε σε κάθε υποψήφιο τύπο. Η ανάσχεση σχετίζεται με φαινόμενα τεμαχιακής απαλοιφής σύμφωνα με τα οποία τα τεμάχια δεν αντικαθίστανται από το \emptyset αλλά υποοργανώνονται.
3. **Σταθερότητα του αντιπροσωπευτικού τύπου** (*Consistency of exponence*): Δεν επιτρέπονται αλλαγές στον αντιπροσωπευτικό τύπο ενός φωνολογικά καθορισμένου μορφήματος. Σχετίζεται με το διεπίπεδο Μορφολογίας-Φωνολογίας και υποδηλώνει ότι οι λεξικοί προσδιορισμοί ενός μορφήματος (τεμάχια, προσωδία, κλπ) δεν επηρεάζονται από τον GEN.

Η ΘΒ χαρακτηρίζεται από δύο βασικές θέσεις, το περιεχόμενο των οποίων καταργεί παλιότερες επικρατούσες αντιλήψεις.

1) Ο GEN παρέχει για κάθε εισαγόμενο ένα σύνολο υποψήφιων αναλύσεων εξασκώντας τις βασικές δομικές πηγές της θεωρίας των αντιπροσωπεύσεων. Μέχρι τώρα υπήρχε η άποψη ότι μια γραμματική είναι πιθανό να προσδιορίσει περιοριστικά τη δομική περιγραφή και τη δομική αλλαγή των κανόνων (Prince & Smolensky 2004:7).

2) Στο πλαίσιο της ΘΒ οι περιορισμοί που παρέχει η ΚΓ είναι απλοί και γενικοί ενώ οι ενδογλωσσικές διαφορές είναι αποτέλεσμα των συνδυασμών των ιεραρχήσεων των περιορισμών (Prince & Smolensky 2004:7). Μέχρι τώρα επικρατούσε η άποψη ότι οι περιορισμοί είναι καθορισμένοι κατά γλώσσα (Prince & Smolensky 2004:7), ωστόσο στο πλαίσιο της ΘΒ το σύνολο των περιορισμών που παρέχει η ΚΓ, οργανώνεται διαφορετικά ανα γλώσσα, ανάλογα με τη δομή της, ενώ παράλληλα τίθενται και συγκεκριμένοι παράμετροι (Prince & Smolensky 2004:152).

Η Γραμματική καλείται κάθε φορά να επιλέξει μέσα από το σύνολο των υποψήφιων τύπων, εκείνο που αναγνωρίζεται ως βέλτιστος με βάση τους περιορισμούς ορθού σχηματισμού. Πιο συγκεκριμένα, σε μία γραμματική ένας εξαγόμενος τύπος θεωρείται καλοσηματισμένος αν αξιολογηθεί ως ο βέλτιστος μέσα από το σύνολο των υποψήφιων τύπων που αποδίδει ένας συγκεκριμένος εισαγόμενος τύπος (McCarty & Prince 1993α:8).

Η επιλογή του βέλτιστου τύπου βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με την κατάλληλη ιεραρχία των περιορισμών κάτι το οποίο αποτυπώνεται στους πίνακες περιορισμών που χρησιμοποιούνται στη ΘΒ. Για παράδειγμα⁸,

Για τον εισαγόμενο τύπο $k /In_k/$, ο Γεννήτορας (GEN) παράγει τουλάχιστον δύο υποψήφιους τύπους 1 και 2 {cand₁}, {cand₂}.

Ανάλυση συμβόλων⁹:

A >> B (σχέση κυριαρχίας μεταξύ των περιορισμών)

* → ένδειξη παραβίασης του περιορισμού (violation)

! → οριακή παραβίαση (fatal violation)

 → επισήμανση βέλτιστου τύπου

Σκίαση κελιών → ο περιορισμός δεν θεωρείται τόσο σημαντικός για τον καθορισμό του βέλτιστου τύπου.

	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	
Υποψήφιοι τύποι	A	B
 cand ₁		*
cand ₂	*!	

⁸ McCarty & Prince (1993α: 7)

⁹ McCarty & Prince (1993β: 8)

Στον παραπάνω πίνακα ο περιορισμός A κυριαρχεί επί του περιορισμού B ($A \gg B$) και αυτό γιατί, από τη στιγμή που ο βέλτιστος τύπος είναι ο $\{cand_1\}$, που δεν παραβιάζει τον περιορισμό A, συνεπάγεται ότι υψηλότερα στην ιεραρχία βρίσκεται ο περιορισμός A. Ωστόσο ο $\{cand_1\}$ παραβιάζει ελάχιστα (!) τον περιορισμό B γεγονός όμως που δεν εμποδίζει την ανάδειξή του ως βέλτιστου τύπου καθώς ο περιορισμός B βρίσκεται χαμηλότερα στην ιεραρχία. Ο $\{cand_2\}$ από τη στιγμή που παραβιάζει τον υψηλότερα ιεραρχημένο περιορισμό A δεν μπορεί να είναι ο βέλτιστος τύπος.

Κατά γενική ομολογία, η διάκριση μεταξύ μαρκαρισμένων (marked) και αμαρκαριστών (unmarked) δομών, έχει διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη τόσο της φωνολογίας όσο και της γλωσσολογικής επιστήμης γενικότερα. Η διάκριση αυτή δε θα μπορούσε να μη βρει πεδίο εφαρμογής στο θεωρητικό μοντέλο της ΘΒ, καθώς η εμφάνιση του αμαρκαριστού αποτελεί το δίαυλο αξιολόγησης της βέλτιστης ανάλυσης ενός εισαγόμενου τύπου. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια ανεύρεσης και αξιολόγησης της βέλτιστης δομής, στους πίνακες περιορισμών οι τύποι μαρκάρονται όταν παρουσιάζουν παραβίαση (*, !) κάποιου περιορισμού. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η έννοια του μαρκαρίσματος βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με την ιεραρχία των περιορισμών, καθώς οι τύποι μαρκάρονται ανάλογα με την ιεράρχηση των περιορισμών μιας γλώσσας (McCarty & Prince 1994:1).

3.2 Συλλαβική Δομή

3.2.1 Γενικά περί Συλλαβικής Δομής

Μελέτες ερευνητών σε διάφορες γλώσσες (Fikkert 1994, Demuth and Kehoe 2006, Barlow 2005, Mennen and Okalidou 2006, Zharkova 2005, Miyakoda 2005, Yavas and Torbas 2003), αναδεικνύουν τη συλλαβή ως το φωνολογικό εκείνο συστατικό πάνω στο οποίο είναι δυνατόν να εξαχθούν γενικεύσεις όσον αφορά πολλά φωνολογικά φαινόμενα, ενώ παράλληλα καταδεικνύουν το γεγονός ότι αποτελεί τη φωνολογική δομή όπου πραγματοποιούνται ευκολότερα οι διαδικασίες κατάκτησης.

Η ανάγκη αναγνώρισης της συλλαβής ως φωνολογικό συστατικό αποτέλεσε αντικείμενο διαμάχης στην ιστορία της γλωσσολογικής επιστήμης και αυτό γιατί υπήρχαν θέσεις που υποστήριζαν ότι τα όρια της συλλαβής δύσκολα αναγνωρίζονται φωνητικά. Υπέρ αυτής της θέσης τάχθηκαν οι Chomsky and Halle (1968, Nespor 1996:159) με τη μελέτη τους για το φωνητικό σύστημα της Αγγλικής (SPE) στην οποία υποστήριζαν ότι τα διάφορα φωνολογικά φαινόμενα είναι εξηγήσιμα με βάση μόνο το τεμαχιακό υλικό, απορρίπτοντας έτσι από τη θεωρία τους την έννοια της συλλαβής.

Κοινή είναι η άποψη των ερευνητών της σύγχρονης γλωσσολογικής επιστήμης για την εξέχουσα θέση που κατέχει η έννοια της συλλαβής ως προσωδιακό συστατικό στη μελέτη της φωνολογικής κατάκτησης. Ο καθοριστικός ρόλος της συλλαβής είναι απόρροια των εξής παραγόντων:

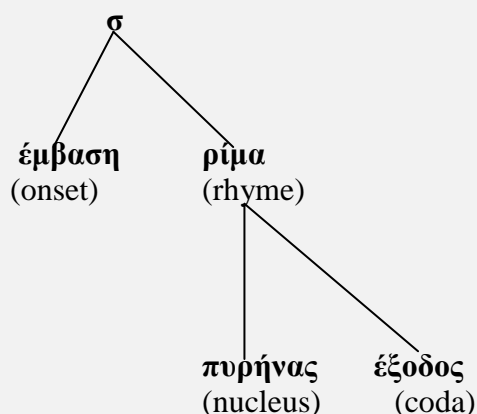
- I. Η συνάρθρωση των φωνητικών τεμαχίων εντοπίζονται σε πρώτη φάση στο επίπεδο της συλλαβής. Το είδος και οι συνδυασμοί των συμφώνων (φωνοτακτικοί περιορισμοί) καθώς επίσης και φωνολογικές διαδικασίες όπως αφομοιώσεις, ανομοιώσεις εφαρμόζονται αποκλειστικά στο πεδίο της συλλαβής.

- II. Η σπουδαιότητα της συλλαβής είναι καθοριστική καθώς πάνω σε αυτή στηρίζεται ο καθορισμός των φωνοτακτικών μοντέλων (π.χ. οι ορθά σχηματισμένες συμφωνικές ακολουθίες).
- III. Η συλλαβή αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζονται υψηλότερα επίπεδα αναπαράστασης όπως αυτό του *πόδα* (II) και της *προσωδιακής λέξης* (ω) (Kenstowicz 1994:250-252, Nespor 1996:168).
- IV. Αναφορικά με τους κανόνες εκείνους, πεδίο εφαρμογής των οποίων αποτελούν τα άκρα λέξεων, είναι ακριβέστερο να περιγράφονται με όρους που σχετίζονται με τα άκρα μιας συλλαβής, δηλαδή με τα υποσυλλαβικά συστατικά της *έμβασης* (onset) και της *εξόδου* (coda).
- V. Διάφορα φαινόμενα τονισμού, (θέση του τόνου, καθορισμός πρωτεύοντα, δευτερεύοντα τόνου, μετακίνηση τόνου) ερμηνεύονται πληρέστερα σε επίπεδο συλλαβής (Φιλιππάκη-Warburton, 1992:68).

Από τις πρώτες κιόλας έρευνες που διενεργήθηκαν για την εξέταση της προσωδιακής δομής, πεδίο διαφωνίας μεταξύ των ερευνητών αποτέλεσε το ερώτημα: *ποιά είναι η βασική μονάδα κατά τη φωνολογική κατάκτηση το φώνημα, η συλλαβή ή λέξη;* Υπάρχουν έτσι μελέτες που δε δέχονται τη συλλαβή ως βασική μονάδα αντίληψης για το παιδί, και άλλες που απορρίπτουν αυτή τη θέση ορμώμενες από το γεγονός ότι τα παιδιά στο αρχικό στάδιο της κατάκτησης πραγματώνουν πυρηνικές, ανοιχτές συλλαβές [ΣΦ] (Ingram, 1989:193) και όχι μικρότερες ή μεγαλύτερες μονάδες από αυτή. Επιπλέον ένα επιχείρημα υπέρ της αναγνώρισης της συλλαβής ως βασική μονάδα αντίληψης, αποτελεί η φωνολογική διαδικασία του *αναδιπλασιασμού* που αναγνωρίζεται ως ένα πρώιμο καθολικό στάδιο.

Η συλλαβή διαθέτει εσωτερική δομή, αποτελείται δηλαδή από συστατικά τα οποία μάλιστα εμφανίζουν σχέση ιεραρχίας μεταξύ τους. Η δομή της συλλαβής αποτελείται από δύο μέρη την *έμβαση* (onset) και τη *ρίμα* (rhyme). Τη θέση της έμβασης καταλαμβάνει το σύμφωνο ή το σύμπλεγμα συμφώνων (cluster) με το οποίο αρχίζει η συλλαβή. Η ρίμα συνίσταται από τον *πυρήνα* (nucleus) που καταλαμβάνει το φωνήεν (φορέας τονισμού), και από την *έξοδο* (coda), τη θέση της οποίας καταλαμβάνει το σύμφωνο ή το σύμπλεγμα συμφώνων με το οποίο κλείνει η συλλαβή¹⁰. Η δομή της συλλαβής απεικονίζεται σχηματικά ως εξής (Kenstowicz 1994:253):

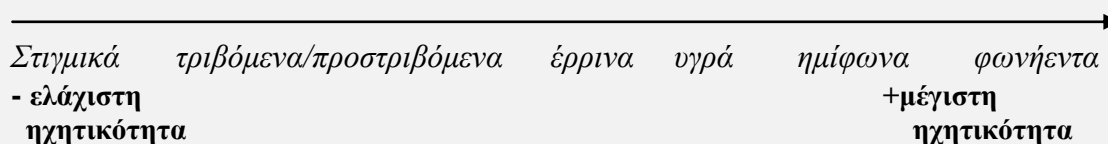
¹⁰ Το μοναδικό υποχρεωτικό υποσυλλαβικό συστατικό είναι αυτό του πυρήνα εν αντιθέσει με τα υποσυλλαβικά συστατικά της έμβασης και της εξόδου που είναι προαιρετικά. Το συμπέρασμα αυτό συνάγεται από το ύπαρξη των συλλαβικών τύπων V και CV.

Η οργάνωση της συλλαβής δεν είναι αυθαίρετη αλλά βασίζεται σε έναν καθολικό περιορισμό που σχετίζεται με την ηχητικότητα των φθόγγων. Η Selkirk (1984), διατύπωσε την Γενικευμένη Αρχή της Ακολουθίας της Ηχητικότητας (Sonority Sequencing Generalization) η οποία προσδιορίζει το ηχητικό προφίλ της συλλαβής και η οποία διατυπώνεται ως εξής: «σε κάθε συλλαβή υπάρχει ένα τεμάχιο που αποτελεί μια κορυφή ηχηρότητας της οποίας προηγείται ή την οποία ακολουθεί μια ακολουθία τεμαχίων με προοδευτικά φθίνουσες αξίες ηχηρότητας» (Goldsmith 2011:177). Με δυο λόγια, για να θεωρείται μία συλλαβή ορθά σχηματισμένη, πρέπει η ηχητικότητα των φθόγγων να αυξάνεται σταδιακά από την έμβαση προς τον πυρήνα και να μειώνεται σταδιακά από τον πυρήνα προς την έξοδο (Goldsmith 2011:177). Η συγκεκριμένη αρχή (SSG) ισχύει για όλες τις γλώσσες, αποτελεί δηλαδή αρχή της Καθολικής Γραμματικής.

Η Selkirk προτείνει μία κλίμακα διάταξης των φθόγγων ανάλογα με το βαθμό της ηχητικότητας τους, (Κλίμακα ηχητικότητας¹¹ sonority scale) και η οποία έχει της εξής μορφή (Kenstowicz 1994:254):

Κλίμακα Ηχητικότητας

Η σπουδαιότητα και η δυναμική της ΚΗ ως αρχή της Καθολικής Γραμματικής, πιστοποιείται και στο πεδίο έρευνας της γλωσσικής κατάκτησης. Πιο συγκεκριμένα, η διερεύνηση της κατάκτησης των σύνθετων συλλαβικών τύπων (συμφωνικά συμπλέγματα) στον παιδικό λόγο, φανερώνει ότι οι φωνητικές πραγματώσεις των παιδιών είναι ευαίσθητες ως προς την κλίμακα ηχητικότητας. Διαγλωσσικά, έχει διαπιστωθεί ότι κατά την απλοποίηση των συμφωνικών συμπλεγμάτων, τα παιδιά πραγματώνουν το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο από τα μέλη του συμπλέγματος-στόχου

¹¹Αξίζει να σημειωθεί ότι η κλίμακα ηχητικότητας μπορεί να τροποποιείται ελαφρά ανά γλώσσα εξαρτώμενη από τους φωνοτακτικούς περιορισμούς που ισχύουν σε αυτές.

(Κάππα 2015:72, Kappa 2002, Johnson and Reimers 2010:21-22, Goad and Rose 2000, Pater and Barlow 2001).

3.3 Συλλαβική Δομή στη Θεωρία του Βέλτιστου

Η ΘΒ εφαρμόζεται με επιτυχία και στη συλλαβική θεωρία. Το συγκεκριμένο θεωρητικό μοντέλο υιοθετεί τη δομή της συλλαβής έτσι όπως αυτή σχηματοποιήθηκε στο προγενέστερο μοντέλο της Γενετικής Φωνολογίας, υιοθετεί δηλ. για ανάλυση τα υποσυλλαβικά συστατικά της *έμβασης*, του *πυρήνα* και της *εξόδου*.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης θεωρίας οι λειτουργίες της Γραμματικής λειτουργούν με τον τρόπο που περιγράφηκε παραπάνω. Πιο συγκεκριμένα, ο Γεννήτορας παράγει ένα σύνολο υποψήφιων τύπων για κάθε ασυλλαβοποίητο εισαγόμενο τύπο και βάσει των περιορισμών αξιολογείται η βέλτιστη συλλαβική ανάλυση (McCarty & Prince 1993β: 14).

Οι περιορισμοί της Γραμματικής που σχετίζονται με τη συλλαβική δομή διακρίνονται σε δύο ομάδες (Prince & Smolensky 2004:106):

- A. Στους περιορισμούς *ορθού σχηματισμού* (well-formedness constraints) οι οποίοι περιγράφουν τα καθολικώς αμαρκάριστα χαρακτηριστικά, π.χ. ΣΦ.
 - i. *Έμβαση* (Onset): Οι συλλαβές πρέπει να έχουν έμβαση.
 - ii. *Έξοδος* (-Coda): Οι συλλαβές δεν πρέπει να έχουν έξοδο.

- B. Στους περιορισμούς *πιστότητας* (Faithfulness constraints) οι οποίοι περιγράφουν τη σχέση μεταξύ εισαγόμενου και εισαγόμενου τύπου.
 - i. *Δόμηση* (Parse): Τα τεμάχια της υποκείμενης δομής πρέπει να οργανωθούν στη συλλαβική δομή.
 - ii. *Κενή θέση* (Fill): Οι συλλαβικές θέσεις πρέπει να «καλύπτονται» με τεμάχια της υποκείμενης δομής.

Οι παραπάνω περιορισμοί που ονομάζονται *περιορισμοί βασικής συλλαβικής δομής* (basic syllabic structure constraints), ανάγονται στη Τυπολογία του Jakobson¹², σύμφωνα με την οποία οι αμαρκάριστοι συλλαβικοί τύποι της Καθολικής Γραμματικής είναι οι .ΣΦ. συλλαβές (πυρηνικές συλλαβές) και οι ανοιχτές συλλαβές .V., και αυτό γιατί οι συγκεκριμένοι συλλαβικοί τύποι εμφανίζονται σε όλες τις γλώσσες (Prince & Smolensky 2004:105).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ισχύς του περιορισμού *Δόμηση* αποτρέπει τη *διαγραφή* (*deletion*) των τεμαχίων της υποκείμενης δομής, ενώ η ισχύς του περιορισμού *Κενή θέση* αποτρέπει την *επένθεση* (*insertion*) κάποιου τεμαχίου στους υποψήφιους εξαγόμενους τύπους (Prince & Smolensky 2004:106).

¹² «Υπάρχουν γλώσσες που στερούνται συλλαβών που αρχίζουν με φωνήεντα και/ή συλλαβές που τελειώνουν με σύμφωνα, αλλά δεν υπάρχουν γλώσσες χωρίς συλλαβές που αρχίζουν με σύμφωνα ή συλλαβές που τελειώνουν με φωνήεντα» (Prince & Smolensky 2004:105).

Οι περιορισμοί *πιστότητας* υποδηλώνουν ότι οι τέλεια καλοσχηματισμένες συλλαβικές δομές, είναι εκείνες στις οποίες τα υποκείμενα τεμάχια βρίσκονται σε αντιστοιχία ένα προς ένα με τις συλλαβικές θέσεις (Prince & Smolensky 2004:106).

Στους περιορισμούς βασικής συλλαβικής δομής οι Prince & Smolensky προσθέτουν ακόμα κάποιους περιορισμούς (Prince & Smolensky 2004:108-109):

- i. **NUC**: Κάθε συλλαβή πρέπει να έχει πυρήνα.
- ii. ***COMPLEX**: μόνο ένα συμφωνικό ή φωνηεντικό τεμάχιο πρέπει να εμφανίζεται σε οποιοδήποτε κόμβο συλλαβικής θέσης.
- iii. ***M/V**: Τα φωνήεντα δεν νομιμοποιούνται σε θέση έμβασης και εξόδου.
- iv. ***P/C**: Τα σύμφωνα δεν νομιμοποιούνται σε θέση πυρήνα.

3.4 Η έμβαση στα Νέα Ελληνικά

Οι μελέτες στην τομέα της γλωσσικής κατάκτησης, καθιστούν πλέον κοινά αποδεκτό στους κόλπους της Γλωσσολογικής θεωρίας ότι, η συλλαβική δομή ΣΦ είναι καθολική. Από αυτήν λοιπόν την παραδοχή συνεπάγεται ότι, η απλή έμβαση (μονομελής έμβαση) αποτελεί την καθολική δομή έμβασης, την αμαρκάριστη δηλαδή δομή της Καθολικής Γραμματικής.

Ο Jakobson στην προσπάθεια του να αναπτύξει μία τυπολογία συλλαβών, παρατηρεί ότι όλες οι γλώσσες επιτρέπουν συλλαβές του τύπου ΣΦ, τις γνωστές δηλαδή ως πυρηνικές συλλαβές (core dyllables), και αυτό γιατί ο ΣΦ συλλαβικός τύπος είναι ο αμαρκάριστος τύπος της Καθολικής Γραμματικής. Επιπλέον όλες οι γλώσσες επιτρέπουν ανοιχτές συλλαβές του τύπου V (Spencer, 1996: 80).

Υπό το πρίσμα της ΘΒ η πυρηνική συλλαβή ΣΦ, αναγνωρίζεται ως βέλτιστη καθώς δεν παραβιάζει τους περιορισμούς ορθού σχηματισμού και πιστότητας¹³. Πιο συγκεκριμένα, ο συλλαβικός τύπος διαθέτει έμβαση (onset) και στερείται εξόδου (- coda) (περιορισμοί ορθού σχηματισμού). Επίσης, τα τεμάχια της υποκείμενης δομής οργανώνονται σε συλλαβές και οι συλλαβικές θέσεις καλύπτονται με τεμάχια της υποκείμενης δομής (περιορισμοί πιστότητας).

3.4.1 Φωνοτακτική: Συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης στα Ελληνικά και Περιορισμοί

Το είδος και η θέση των συμφώνων που απαρτίζουν μια διμελή έμβαση δεν είναι τυχαία αλλά υπακούουν τόσο σε καθολικούς όσο και σε ειδικούς κατά γλώσσα περιορισμούς. Ένας Καθολικός Περιορισμός είναι η *ηχητικότητα* των φθόγγων. Οι φθόγγοι δύνανται να ταξινομηθούν, ανάλογα με την ηχητικότητα τους, σε μια Καθολική κλίμακα Ηχητικότητας, η οποία εν συνεχεία παραμετροποιείται κατά γλώσσα. Η παραμετροποίηση αυτή, έγκειται σε τροποποιήσεις που μπορεί να επιδεχθεί η Καθολική Κλίμακα οι οποίες σχετίζονται με τους φωνοτακτικούς περιορισμούς που ισχύουν σε κάθε γλώσσα.

¹³ Prince & Smolensky (2004:106).

Στην Ελληνική εμφανίζεται μια πληθώρα συμφωνικών συμπλεγμάτων¹⁴ τόσο στην αρχή όσο και εντός της λέξης. Οι Malikouti-Drachman (1984) και Drachman (1989) (στην Τζακώστα 2000), μελετώντας συστηματικά τη συλλαβική δομή της Νέας Ελληνικής, κατάφεραν να κωδικοποιήσουν όλους τους δυνατούς συνδυασμούς συμφώνων στη σύνθετη έμβαση (συμφωνικά συμπλέγματα). Πιο συγκεκριμένα,

Διμελή συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης:

- 1) [κλειστά + έρρινα/υγρά] : [pn, kn, tm, pr, pl, tr, kl, kr, br, bl, dr gr, gl]
- 2) [κλειστά + τριβόμενα] : [ps, ks, pç]
- 3) [τριβόμενα + έρρινα/υγρά] : [ɣn, θn, xn, xl, xr, fl, fr, θl, θr, ɣl, ɣr, vl, vr, ðr]
- 4) [κλειστά + κλειστά] : [pt, kt]
- 5) [τριβόμενα + κλειστά]¹⁵ : [sp, st, sk, ft, xt]
- 6) [τριβόμενα + τριβόμενα] : [sf, sx, fθ, ɣð, vɣ, vð]
- 7) [έρρινο + έρρινο]: [mn]

Τα επιτρεπτά διμελή συμφωνικά συμπλέγματα των κατηγοριών 1-3, υπακούουν την **Γενικευμένης Αρχή της Ακολουθίας της Ηχητικότητας**¹⁶. Για τα Νέα Ελληνικά έχει προταθεί από την Malikouti-Drachman (1987, στην Κάππα 2012:56) μία κλίμακα Ηχητικότητας με βάση το Δ.Χ. [+/- ηχηρότητα]. Σε αυτήν την κλίμακα τα άηχα κλειστά ομαδοποιούνται μαζί με τα *άηχα τριβόμενα* σύμφωνα, ενώ τα *ηχηρά τριβόμενα* σύμφωνα εντάσσονται σε άλλη ομάδα. Η Ελάχιστη Απόσταση¹⁷ ηχητικότητας είναι ≥ 4 και επιτρέπει να σχηματίζονται στην έμβαση συλλαβής ταυτοσύλλαβα διμελή συμφωνικά συμπλέγματα του τύπου: [κλειστά + έρρινα/υγρά] και [τριβόμενα + έρρινα/υγρά]. Σχηματικά:

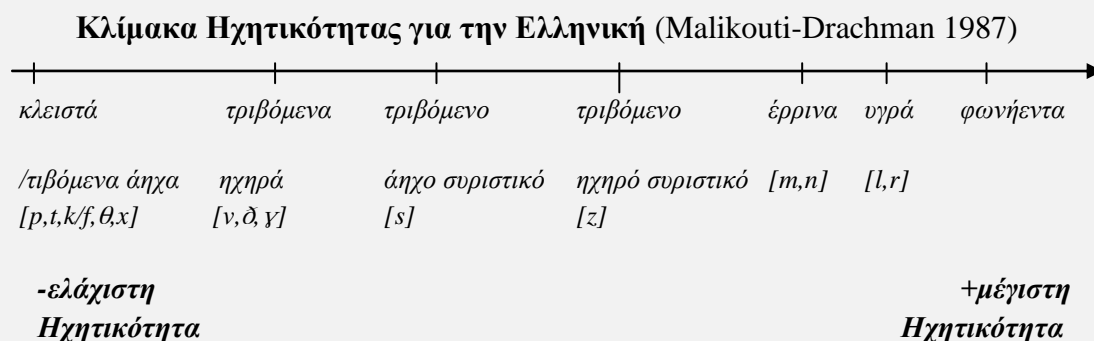
¹⁴ Σετάτος (1974), Καρρα (2002).

¹⁵ Κάππα (1997 σ. 75), προκειμένου να δικαιολογηθεί το συμφωνικό σύμπληγμα [xt] σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης [xtiró].

¹⁶ Clements (1992, στην Sanoudaki 2007:19). «Μια συλλαβή θεωρείται ορθά σχηματισμένη όταν, η ηχητικότητα αυξάνεται σταδιακά από την έμβαση προς τον πυρήνα και μειώνεται σταδιακά από τον πυρήνα προς την έξοδο».

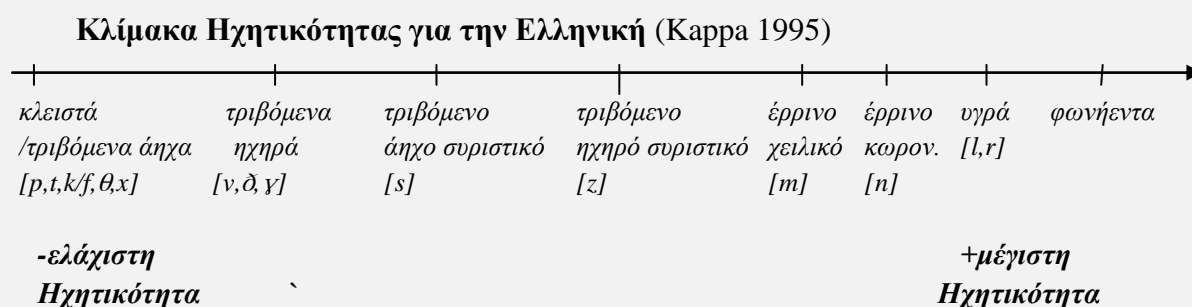
¹⁷ **Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης ως προς την ηχητικότητα** (Steriade 1982 στην Κάππα, 2012 σελ: 55): σύμφωνα με αυτή, αποδεκτό θεωρείται το ηχητικό προφίλ μιας συλλαβής, οπότε και τα μέλη των συμπλεγμάτων της ταυτοσύλλαβα, όταν ικανοποιείται η ελάχιστη ηχητική απόσταση ≥ 4 που επιτρέπεται να υφίσταται στα μέλη της έμβασης ή της εξόδου και η οποία ισχύει για τα Νέα Ελληνικά.

Κλίμακα 1.

Αργότερα η Kappa (1995, στην Κάππα 2012:71) τροποποιεί ελαφρά την κλίμακα που προτείνει η Malikouti-Drachman (1987), διαχωρίζοντας τα έρρινα κατά μία απόσταση μεταξύ τους, προκειμένου να δικαιολογηθεί η απουσία των συμπλεγμάτων [γm, δm, νm] αλλά και η παρουσία του συμπλέγματος [γn] στο φωνολογικό σύστημα της γλώσσας. Σχηματικά:

Κλίμακα 2.

Έχει παρατηρηθεί ότι συμπλέγματα τα οποία παραβιάζουν την Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης όπως τα *[sn, zn, sm, γm, δm, νm, zl, zr] δεν εμφανίζονται στην αρχή της λέξης. Υπάρχουν ωστόσο περιπτώσεις συμφωνικών συμπλεγμάτων όπως τα *[tl, dl, sl, sr, pm, fm] που αν και υπακούουν στην Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης, δεν εμφανίζονται ποτέ στην αρχή της λέξης. Η απουσία των συγκεκριμένων συμπλεγμάτων ανάγεται στην λειτουργία του περιορισμού OCP¹⁸ που ισχύει για τα Ελληνικά και ο οποίος απαγορεύει την πραγμάτωση ομοργανικών τεμαχίων (σύμφωνα με κοινό τόπο άρθρωσης) στη σύνθετη συλλαβική δομή (συμφωνικό σύμπλεγμα) (Kappa 1995).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα Νέα ελληνικά ισχύει ο περιορισμός για τη νομιμοποίηση της έμβασης (Drachman 1990 στην Κάππα 2012:72), ο οποίος ισχύει μόνο για τις εμβάσεις στην αρχή της λέξης. Σύμφωνα με αυτόν, ένα Δ.Χ. της άρθρωσης επιτρέπεται

¹⁸ OCP (Περιορισμός του Υποχρεωτικού Περιγυρού): Απαγορεύει την εμφάνιση ταυτόσημων Διακριτικών Χαρακτηριστικών (τόπου/τρόπου άρθρωσης) σε γειτονικά τεμάχια (Yip 1988). Πρόκειται για ένα Καθολικό φωνοτακτικό περιορισμό.

να εμφανιστεί μόνο μία φορά στην έμβαση. Απόρροια αυτού του περιορισμού, είναι η συνεμφάνιση συμφώνων στην έμβαση με διαφορετικό σημείο άρθρωσης. Επιπλέον ισχύει ο περιορισμός της ισχυρής κεφαλής σύμφωνα με τον οποίο το αριστερό μέλος του συμπλέγματος αποτελεί την κεφαλή και είναι ισχυρότερο από το δεξιό μέλος του συμπλέγματος, το οποίο λειτουργεί ως συμπλήρωμα της κεφαλής.

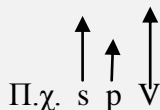
Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι στα Ελληνικά απαντώνται διμελή συμφωνικά συμπλέγματα στην έμβαση συλλαβής, ο σχηματισμός των οποίων δεν ακολουθεί την Γενικευμένη Αρχή της Ακολουθίας της Ηχητικότητας (Sonority Sequencing Generalization) γι' αυτό και αναφέρονται στην βιβλιογραφία ως **αντιεραρχικά συμπλέγματα** (antisonority clusters). Πρόκειται δηλαδή για συλλαβές που δε θεωρούνται ορθά σχηματισμένες, υπό την έννοια ότι η ηχητικότητα δεν αυξάνεται σταδιακά από την έμβαση προς τον πυρήνα. Σύμφωνα λοιπόν με την Karra (2002:9), την ομάδα των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων απαρτίζουν οι εξής συνδυασμοί συμφώνων:

- 1) [Κλειστό + κλειστό] : [pt, kt]
- 2) [Κλειστό + τριβόμενο] : [ps, ks]
- 3) [Τριβόμενο + κλειστό] : [sp, st, sk, ft, xt]
- 4) [Τριβόμενο + τριβόμενο] : [sf, sθ, sx, xθ, fθ, zv, zγ] και [νδ, νγ, γδ]

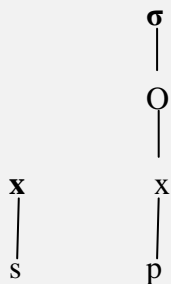
Κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παραπάνω διμελών συμφωνικών συμπλεγμάτων είναι ότι: **1)** συμφωνούν ως προς το Δ.Χ. της ηχηρότητας, δηλαδή [ηχηρό + ηχηρό] ή [άηχο + άηχο] και **2)** παραβιάζουν την Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης που ισχύει για τα Ελληνικά 4_≥.

Στο πλαίσιο ωστόσο της παρούσας εργασίας, δε θεωρούμε όλα τα συμπλέγματα των παραπάνω κατηγοριών αντιεραρχικά, γιατί ορισμένα από αυτά παρουσιάζουν ίση Ηχητικότητα και όχι αντίστροφη (π.χ. xt, νγ, γδ). Έτσι λοιπόν διαχωρίζουμε τα μεν από τα δε, δημιουργώντας δύο διαφορετικές κατηγορίες συμφωνικών συμπλεγμάτων, καθώς θεωρούμε ότι ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζονται σε επίπεδο έρευνας. Έτσι προκύπτουν τα:

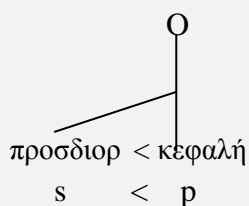
- 1) **Αντιεραρχικά** [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zγ] : Το τριβόμενο σύμφωνο που προηγείται του κλειστού ή του τριβόμενου διαθέτει μεγαλύτερη ηχητικότητα και έτσι δεν παρατηρείται σταδιακή αύξηση από το λιγότερο προς το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο.

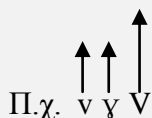
Η ενσωμάτωση των αντιεραρχικών συμφωνικών συμπλεγμάτων στη συλλαβική δομή δημιουργεί ένα από τα προβλήματα που καλείται να επιλύσει η συλλαβική θεωρία. Αρκετοί ερευνητές έχουν επιχειρήσει να προτείνουν διάφορες λύσεις για τα συγκεκριμένα συμπλέγματα όπως η Steriade (1982 στην Sanoudaki 2007:137), μέσω της σύζευξης του αντιεραρχικού συμφώνου στην έμβαση με ιδιαίτερο νόμο.

Η Kappa (1995, στην Κάππα 2012) προτείνει ως λύση την προσάρτηση του αντιεραρχικού συμφώνου του συμπλέγματος ως προσδιοριστικού στον κόμβο της έμβασης, υπό τον όρο ότι το αντιεραρχικό αυτό σύμφωνο είναι [+διαρκές] και συμφωνικά ασθενέστερο από το σύμφωνο-κεφαλή της έμβασης.

- 2) Συμπλέγματα με **Non-rising Sonority**¹⁹ [ft, xt, νδ, νγ, γδ, xθ, fθ, pt, kt] : Το τριβόμενο σύμφωνο και το ακόλουθο στιγμικό όπως [ft, xt] ή τα δύο στιγμικά όπως [kt, pt] ή τα δύο τριβόμενα όπως [νδ, νγ, γδ, xθ, fθ] διαθέτουν τον ίδιο βαθμό ηχητικότητας²⁰. Ως συνέπεια του χαρακτηριστικού τους αυτού, είναι η παραβίαση της Γενικευμένης Αρχής της Ακολουθίας της Ηχητικότητας (Sonority Sequencing Generalization).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι και τα συμπλέγματα με Non-rising Sonority, π.χ. νδ, νγ, pt έχουν αντιμετωπιστεί σε επίπεδο έρευνας όπως τα αντιεραρχικά π.χ. sp, st, sf, με το πρώτο μέλος του συμπλέγματος ως εξωσυλλαβικό (Steriade 1982 στην Sanoudaki 2007:137).

Η θεωρία ωστόσο της εξωσυλλαβικότητας τυγχάνει αυστηρής κριτικής καθώς: 1) αποτυγχάνει να δικαιολογήσει περιπτώσεις γλωσσών στις οποίες απαντώνται τα αντιεραρχικά συμφωνικά συμπλέγματα αλλά όχι και τα συμπλέγματα με Non-rising Sonority, τύποι δηλαδή συμφωνικών συμπλεγμάτων που να παραβιάζουν τη Γενικευμένη Αρχή της Ακολουθίας της Ηχητικότητας (βλ. Sanoudaki 2007 και τις αναφορές). 2) Η υποστήριξη της θέσης που υποστηρίζει ότι οι δύο τύποι συμπλεγμάτων

¹⁹Non-rising Sonority clusters: Τα δύο μέλη του συμφωνικού συμπλέγματος δεν παρουσιάζουν αύξουσα ηχητικότητα (TT) από την έμβαση προς τον πυρήνα. Sanoudaki 2007:55

²⁰ Τα μέλη των συμπλεγμάτων αυτών εμφανίζονται στην ίδια φυσική τάξη στην κλίμακα Ηχητικότητας [κλειστά/τριβόμενα άηχα,] και [τριβόμενα ηχηρά].

έχουν την ίδια δομή (Kaye κ.ά. 1990, στη Sanoudaki 2007: 138) συνεπάγεται την ταυτόχρονη κατάκτησή τους. Κάτι τέτοιο όμως δε φαίνεται να επιβεβαιώνεται από τα ερευνητικά αποτελέσματα της Sanoudaki (2007), η οποία διαπιστώνει διαφορετική σειρά κατάκτησης μεταξύ των δύο τύπων συμφωνικών συμπλεγμάτων, με τα αντιεραρχικά (sT²¹) στην αρχή λέξης να κατακτώνται πρώτα από τα συμπλέγματα με Non-rising Sonority (TT²²) στην αντίστοιχη θέση.

Συνοψίζοντας, στα Ελληνικά απαντώνται δύο ειδών συμφωνικά συμπλέγματα:

- 1) Τα συμπλέγματα που υπακούουν στην Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης ως προς την Ηχητικότητα που έχει προταθεί για τα Ελληνικά $4 \geq$ (Malikouti-Drachman 1987 και Kappa 1995).

[κλειστά + έρρινα/υγρά]	π.χ. [knimi] [pléno] /κνήμη/ /πλένω/
[τριβόμενα + έρρινα/υγρά]	π.χ. [gnómi] [ðrómos] /γνώμη/ /δρόμος/

- 2) Τα συμπλέγματα που παραβιάζουν την Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης

- i. **Συμπλέγματα με Non-rising Sonority**

[κλειστά + κλειστά]	π.χ. [ptísi] /πτήση/
[τριβόμενα + τριβόμενα]	π.χ. [vðéla] /βδέλα/
[τριβόμενο + κλειστό]	π.χ. [xténa] /χτένα/

- ii. **Αντιεραρχικά συμφωνικά συμπλέγματα**

[τριβόμενα + κλειστά]	π.χ. [spíti] /σπίτι/
-----------------------	----------------------

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθούμε στο γεγονός ότι, στα Νέα ελληνικά απαντώνται διμελή συμφωνικά συμπλέγματα αποτελούμενα από [έρρινο + έρρινο] τόσο στην αρχή π.χ. [mními], [mnimónio] /μνήμη, μνημόνιο/, όσο και εντός της λέξης [amnisía], [anámnisi] /αμνησία, ανάμνηση/.

Ο συγκεκριμένος τύπος συμφωνικού συμπλέγματος [mn], διαθετεί τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Δεν υπακούει στην Αρχή της Ελάχιστης Απόστασης $4 \geq$, η οποία επιτρέπει τη συγκρότηση ταυτοσύλλαβων διμελών συμφωνικών συμπλεγμάτων σε θέση έμβασης, καθώς τα δύο έρρινα σύμφωνα [m] και [n] απέχουν κατά μία απόσταση το ένα από το άλλο (βλ. κλίμακες Malikouti-Drachman 1987 και Kappa 1995, βλ. σελ:22).

²¹ Η συντομογραφία (sT), αναφέρεται στα συμπλέγματα του τύπου [/s/+ αποφρακτικό] π.χ. **sp, st, sk** (Sanoudaki 2007).

²² Η συντομογραφία (sT), αναφέρεται στα συμπλέγματα του τύπου [αποφρακτικό + αποφρακτικό] π.χ. **sf, zv, vð, vy** (Sanoudaki 2007).

2. Δεν μπορεί να ενταχθεί στην ομάδα των συμπλεγμάτων με Non-rising Sonority καθώς δεν παρουσιάζουν ίση ηχητικότητα.
3. Σίγουρα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αντιεραρχικό.

Αν και το συμφωνικό σύμπλεγμα [mn] αποτελεί δάνειο από την αρχαία ελληνική γλώσσα, δεν έχει ωστόσο προσαρμοστεί στο φωνολογικό σύστημα της Νέας ελληνικής μέσω κάποιας φωνολογικής διαδικασίας.

Κάτι τέτοιο συναντάμε στην περίπτωση των συμφωνικών συμπλεγμάτων [kt, pt], τα οποία αποτελούν δάνεια από την καθαρεύουσα και την αρχαία ελληνική (Σετάτος 1974) και τα οποία πολλές φορές, (όχι πάντα), προσαρμόζονται μέσω της φωνολογικής διαδικασίας της ανομοίωσης στο φωνολογικό σύστημα της Νέας ελληνικής (π.χ 1-2).

<i>Αρχαία Ελληνική</i>	<i>Νέα Ελληνική</i>	
1. [pteró]	[fteró] /φτερό/	}
2. [eptá]	[eftá] /εφτά/	
		Ανομοίωση ως προς τον τρόπο άρθρωσης [κλειστό→τριβόμενο]

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι, στα Νέα Ελληνικά απαντάται το συμφωνικό συμπλέγμα [pt], χωρίς να προσαρμόζεται στο φωνολογικό της σύστημα μέσω της ανομοιωτικής φωνολογικής διαδικασίας (π.χ. 3-5).

<i>Αρχαία Ελληνική</i>	<i>Νέα Ελληνική</i>
3. [pteríjio]	*[fteríjio] /πτερύγιο/
4. [perípteron]	*[períftero] /περίπτερο/
5. [ptiná]	[ftiná] /πτηνά/ /φτηνά/ → αλλαγή σημασίας

Συνοψίζοντας τα όσα παρουσιάστηκαν παραπάνω, οι περιπτώσεις των αντιεραρχικών συμφωνικών συμπλεγμάτων [sp, st] και των συμπλεγμάτων που παρουσιάζουν ίδιο βαθμό ηχητικότητας [ft, pt, mn], τόσο στην αρχή όσο και εντός της λέξης, εγείρουν διάφορα ερωτήματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα της *Κλίμακας Ηχητικότητας* αλλά και της *Αρχής της Ελάχιστης Απόστασης* που έχουν προταθεί για τα Ελληνικά (Karra 1995), να δικαιολογήσουν την παρουσία των συγκεκριμένων συμφωνικών συμπλεγμάτων.

Το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι Κλίμακες Ηχητικότητας των Malikouti-Drachman 1987 και Karra 1995 που έχουν προταθεί για τα Νέα Ελληνικά, εξετάζουν μόνο τη διάσταση του *τρόπου άρθρωσης*. Η αποκατάσταση των αδυναμιών της Κλίμακας της Ηχητικότητας να ερμηνεύσει τα παραπάνω μη ορθά σχηματιζόμενα συμπλέγματα, έρχεται μέσα από μία νέα θεωρητική πρόταση, το *Μοντέλο των Τριών Κλιμάκων*²³ (MTK) (Tzakosta 2013a). Το μοντέλο αυτό βασίζεται στη σύλληψη ότι τα

²³ Η απόσταση των τεμαχίων των συμπλεγμάτων στην κλίμακα Ηχητικότητας εξασφαλίζει διάφορα επίπεδα συνοχής (coherent) των συμπλεγμάτων. Υπό αυτό το πρίσμα, οι Tzakosta & Karra (2007) επιχειρούν, μέσω διαλεκτικών δεδομένων που αφορούν τις σύνθετες συλλαβικές δομές (συμφωνικά συμπλέγματα), να καταδείξουν ότι η απόσταση στην κλίμακα Ηχητικότητας συνιστά μεν αναγκαίο αλλά όχι και επαρκή παράγοντα αξιολόγησης της δομικής συνοχής των συμφωνικών συμπλεγμάτων. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι βαθμός δομικής συνοχής ενός συμπλέγματος καθορίζεται από πιο «λεπτές» υπο-κλίμακες της κλίμακας ηχητικότητας, που αφορούν τον τόπο και τον

ορθά σχηματισμένα συμπλέγματα κρίνονται ως προς τρεις διαφορετικές κλίμακες. Οι κλίμακες αυτές αντιστοιχίζονται με τις τρεις διαστάσεις των Διακριτικών Χαρακτηριστικών – *τρόπος, τόπος, ηχηρότητα*-, που συνθέτουν το προφίλ δόμησης των συμφωνικών τεμαχίων. Έτσι προκύπτουν, η Κλίμακα Τρόπου άρθρωσης (ΚΤρΑ), η Κλίμακα Τόπου άρθρωσης (ΚΤοΑ) και η Κλίμακα Ηχηρότητας (Tzakosta 2011, Tzakosta & Karra 2011, Tzakosta 2012b, Tzakosta 2013a, Tzakosta 2013b):

Σχήμα 1: Η κλίμακα Τρόπου άρθρωσης (ΚΤρΑ)

Στιγματικά	Τριβόμ.	Προστρ.	Ερρ.	Υγρ	Ημ	Φ
1	2	3	4	5	6	7

Η ΚΤρΑ ταυτίζεται με την κλίμακα Ηχητικότητας που παρατέθηκε παραπάνω (παρ. 4.1). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι και οι δύο έχουν δεξιόστροφη φορά, με το πρώτο μέλος του συμπλέγματος δηλαδή να επιλέγεται από θέση αριστερότερη από εκείνη της οποίας επιλέγεται το δεύτερο μέλος.

Σχήμα 2: Η κλίμακα Τόπου άρθρωσης (ΚΤοΑ)

Υπερωικά	Χειλικά	Κορονιδικά
1	2	3

Η ΚΤοΑ έχει και αυτή δεξιόστροφη φορά. Επομένως καλοσχηματισμένα θεωρούνται τα συμπλέγματα που αποτελούνται από:

- 1) Υπερωικό + Χειλικό/Κορονιδικό
- 2) Χειλικό + Κορονιδικό

Σχήμα 3: Η κλίμακα Ηχηρότητας (ΚΗχηρ)

[-ηχηρά]	[+ηχηρά]
1	2

Η δεξιόστροφη φορά, ισχύει τέλος και για την κλίμακα Ηχηρότητας.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου θεωρητικού μοντέλου, τα συμπλέγματα χαρακτηρίζονται από μια διαβαθμιζόμενη ορθότητα ως προς το σχηματισμό τους, πράγμα που σημαίνει ότι ακόμη και τα ορθώς σχηματισμένα συμπλέγματα δεν είναι το

τρόπο άρθρωσης χωριστά. Με βάση αυτές τις κλίμακες τόπου και τρόπου άρθρωσης, χαρακτηρίζουν τα συμπλέγματα ως τέλεια, αποδεκτά και μη αποδεκτά ανάλογα με το βαθμό ικανοποίησης και των δύο κλιμάκων (Tzakosta & Karra 2011:6).

ίδιο καλοσχηματισμένα (Tzakosta 2013a:11). Πιο συγκεκριμένα, τα συμπλέγματα χαρακτηρίζονται ως τέλεια, αποδεκτά και μη-αποδεκτά με βάση τόσο τη δεξιόστροφη φορά των τριών κλιμάκων, όσο και την μεγαλύτερη δυνατή απόσταση ως προς την ηχητικότητα (Tzakosta & Karra 2011:6). Για παράδειγμα, το σύμπλεγμα /kl/ χαρακτηρίζεται καλύτερο σε σχέση με το /vl/ αναφορικά με την ΚΤρΑ, καθώς τα μέλη του συμπλέγματος /kl/ απέχουν κατά τέσσερα διαστήματα το ένα από το άλλο, ενώ τα μέλη του /vl/ απέχουν κατά τρία. Σχετικά με την ΚΤοΑ, το σύμπλεγμα /kt/ θεωρείται καλύτερο συγκριτικά με το /pt/, καθώς η απόσταση για τα μέλη του /kt/ είναι 2 διαστήματα, ενώ για τα μέλη του /pt/ είναι 1 διάστημα. Αναφορικά τέλος με την ΚΗχηρ το σύμπλεγμα /kl/ χαρακτηρίζεται καλύτερο σε σχέση με το /kt/ επειδή η απόσταση για το /kl/ είναι 1, ενώ για το /kt/ είναι 0. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι όλες οι κλίμακες ικανοποιούνται όταν η απόσταση μεταξύ των μελών του συμπλέγματος είναι μηδενική.

“Τέλεια” συμπλέγματα υπό το πρίσμα του συγκεκριμένου μοντέλου, είναι αυτά που διαθέτουν τη μέγιστη δυνατή απόσταση ηχητικότητας και στις τρεις κλίμακες π.χ. /pl/, ενώ “αποδεκτά” θεωρούνται τα συμπλέγματα που παρουσιάζουν ελάχιστη ή μηδενική ηχητικότητα π.χ. /kt/. Μη-αποδεκτά συμπλέγματα είναι εκείνα που παραβιάζουν και τις τρεις κλίμακες.

Το κριτήριο της δεξιόστροφης επιλογής των μελών του συμπλέγματος αναδεικνύεται ιδιαίτερος σημαντικό αφού παρέχει τη δυνατότητα διατύπωσης της θεωρητικής πρόβλεψης ότι οι συμφωνικές ακολουθίες με αριστερόστροφη φορά είναι ετεροσυλλαβικές π.χ. /an.θός/ (Tzakosta 2013a:12).

Τα οφέλη του συγκεκριμένου θεωρητικού μοντέλου είναι πολλαπλά για τη συλλαβική θεωρία γενικότερα καθώς:

- 1) Παρέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες συλλαβοποίησης της ελληνικής.
- 2) Επαναπροσδιορίζει τους φωνοτακτικούς περιορισμούς της ελληνικής εμπλουτίζοντας τον κατάλογο των αποδεκτών ταυτοσυλλαβικών συμφωνικών ακολουθιών.
- 3) Προσεγγίζει όλες τις συμφωνικές ακολουθίες μέσω ενός μόνο εργαλείου και τις ερμηνεύει κατά τρόπο ενιαίο. Έτσι επιλύεται και το πρόβλημα της θεωρητικής υπόστασης και θέσης του /s/ στα συμφωνικά συμπλέγματα, που πλέον δεν απαιτεί ξεχωριστό θεωρητικό μοντέλο για να ερμηνευθεί.

Διμελή συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβρασης εντός της λέξης:

Εντός της λέξης εμφανίζονται όλα τα συμφωνικά συμπλέγματα που παρατηρούνται στην αρχή της λέξης, καθώς επίσης και

- 1) τα συμπλέγματα εκείνα που αποκλείονται λόγω της παραβίασης του περιορισμού του υποχρεωτικού περιγυρου (OCP) Π.χ. [á.tlas], [va.θmós]
- 2) τα αντιεραρχικά συμπλέγματα
- 3) τα συμπλέγματα με Non-rising Sonority

3.5 Θεωρία του Βέλτιστου και έμβαση

3.5.1 Έμβαση Συλλαβών

Με βάσει όλες τις πρόσφατες έρευνες, η ΘΒ αναδεικνύεται ως ένα επαρκές μοντέλο μελέτης και ανάλυσης του παιδικού λόγου, της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας γενικότερα.

Η ΘΒ έγκειται στην ύπαρξη ενός συνόλου περιορισμών²⁴ που ισχύουν σε κάθε γλώσσα, που όμως παραμετροποιούνται και ιεραρχούνται διαφορετικά για τις ανάγκες της εκάστοτε γλώσσας (Ingram 1989). Ο Γεννήτορας παράγει ένα σύνολο πιθανών εξαγόμενων τύπων ενός εισαγόμενου. Ο βέλτιστος εξαγόμενος τύπος είναι εκείνος ο οποίος παραβιάζει τους περιορισμούς που βρίσκονται χαμηλότερα στην ιεραρχία, και υπακούοντας στους υψηλότερα ιεραρχημένους περιορισμούς.

Η ΘΒ εφαρμόζεται με επιτυχία και στη Συλλαβική Δομή, με τους Prince & Smolensky να έχουν αναπτύξει κάποια θεωρήματα σχετικά με τις εμβάσεις και τις εξόδους των συλλαβών αλλά και τη συλλαβοποίηση τους σε σχέση με τους βασικούς περιορισμούς της ΘΒ. Στο πλαίσιο ωστόσο της παρούσας εργασίας, θα μας απασχολήσει μόνο η περίπτωση της σύνθετης έμβασης καθώς σε αυτήν έχει επικεντρωθεί η έρευνά μας.

❖ Θεώρημα της Έμβασης (Onset theorem²⁵)

Αν ο περιορισμός της έμβασης (ONS) κυριαρχείται και από τους δύο περιορισμούς της δόμησης (PARSE) και της κενής θέσης (FILL), τότε οι εμβάσεις είναι προαιρετικές σε μία γλώσσα. Σε κάθε άλλη περίπτωση οι εμβάσεις κρίνονται απαραίτητες.

3.5.2 Θεωρία Βέλτιστου και Έμβαση στα Νέα Ελληνικά - Βασικοί Περιορισμοί και Ιεραρχήσεις

Στην περίπτωση της Ελληνικής ο περιορισμός *COMPLEX παραπάνω, δεν ισχύει, και αυτό γιατί τα Ελληνικά αποτελεί μια γλώσσα που διαθέτει σύνθετες εμβάσεις (συμφωνικά συμπλέγματα) τόσο στην αρχή, όσο και εντός της λέξης (βλ 6.1). Το χαρακτηριστικό αυτό της Ελληνικής αλλά και άλλων γλωσσών, υποδηλώνει ότι οι περιορισμοί ιεραρχούνται διαφορετικά ανά γλώσσα, και η ιεράρχησή τους είναι ανάλογη των δεδομένων που διαθέτει καθεμία από αυτές.

Η Κάππα (1996) μέσα από τη μελέτη της συλλαβικής δομής της Νέας Ελληνικής στο πλαίσιο της ΘΒ, διατύπωσε την ιεράρχηση των περιορισμών της Καθολικής Γραμματικής σε σχέση με τα Ελληνικά. Η ίδια προτείνει ότι, ιεραρχικά ανώτατος αποτελεί ο περιορισμός του *πυρήνα* και δεν παραβιάζεται ποτέ. Ανώτερος επίσης στην ιεράρχηση αποτελεί ο περιορισμός της *έμβασης*, στο πλαίσιο του οποίου νομιμοποιούνται τα συμφωνικά συμπλέγματα που απαντώνται στα Ελληνικά. Ιεραρχικά έπεται ο περιορισμός της *εξόδου* συλλαβής τόσο εντός όσο και στο τέλος της

²⁴ Το σύνολο αυτό των περιορισμών αποτελούν ουσιαστικά οι Κανόνες της Καθολικής Γραμματικής.

²⁵ Prince & Smolensky (2004:262).

λέξης (l, r) και (n, s, r). Ακολουθεί ο περιορισμός της **Κενής θέσης** (διαφύλαξης της Δομής) και τέλος ο περιορισμός της **Δόμησης**.

Σχηματικά η Ιεραρχία των περιορισμών στα Ελληνικά:

Έμβαση > Έξοδος εσωτερ., Έξοδος τέλος > Όχι επένθεση > Δόμηση

Πιο συγκεκριμένα οι περιορισμοί στα Ελληνικά διαμορφώνονται ως εξής:

A. Περιορισμοί ορθού σχηματισμού (Wellformedness constraints)

- 1) **ONSET**: Οι συλλαβές πρέπει να έχουν έμβαση.
- 2) ***COMPLEX (ONSET/CODA)**: δεν επιτρέπονται συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης και εξόδου συλλαβής.
- 3) **CORONAL STOP/FRIC** [t,d,θ,δ], **LABIAL STOP/FRIC** [p,b,f,v], **DORSAL STOP/FRIC** [k,g,x,γ]²⁶: ο περιορισμός αυτός απαιτεί την παραγωγή καταρχήν των πιο αμαρκάριστων τεμαχίων, πρώτα των κορωνικών στη συνέχεια των χειλικών και τέλος των ραχιαίων.
- 4) **SONORITY**: στη συλλαβική θέση της έμβασης αμαρκάριστα είναι τα λιγότερα ηχητικά σύμφωνα με βάση την κλίμακα ηχητικότητας.
- 5) **OCP**: δεν επιτρέπεται η παραγωγή γειτνιαζόντων και ταυτόσημων τεμαχίων.

B. Περιορισμοί Πιστότητας (Faithfulness constraints)

- 1) **MAX-IO**: κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου διαθέτει ένα αντίστοιχο στον εξαγόμενο τύπο. Ο συγκεκριμένος περιορισμός δεν επιτρέπει την απαλοιφή (no deletion).
- 2) **PARSE**: τα τεμάχια του εισαγόμενου τύπου πρέπει να οργανωθούν στις θέσεις της συλλαβικής δομής. Και αυτός ο περιορισμός αποτρέπει την αποβολή.
- 3) **FILL**: οι συλλαβικές θέσεις πρέπει να καλύπτονται από τα τεμάχια του υποκείμενου τύπου. Ο περιορισμός αυτό αποτρέπει την επένθεση.
- 4) **IDENT-F**: κάθε χαρακτηριστικό τύπου/τρόπου άρθρωσης των τεμαχίων του εισαγόμενου τύπου πρέπει να απαντάται αντίστοιχα και στον εξαγόμενο τύπο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι περιορισμοί που παρέχει η ΘΒ ισχύουν τόσο για τη γλώσσα των ενηλίκων όσο και για τη γλώσσα των παιδιών. Οι διαφορές που ωστόσο εντοπίζονται στο λόγο ενηλίκων και παιδιών, απορρέουν από το ότι οι περιορισμοί ιεραρχούνται διαφορετικά στο λόγο τους.

Γενικά η ΘΒ ως μοντέλο ερμηνείας της διαδικασίας της γλωσσικής κατάκτησης, μπορεί να χαρακτηριστεί απολύτως παραγωγικό, με την έννοια ότι δίνει τη δυνατότητα μέσω της επανιέραρχησης των περιορισμών να διερευνηθεί αλλά και να ερμηνευθεί ο εμπλουτισμός των δομών που συνοδεύουν τη σταδιακή γλωσσική ανάπτυξη των

²⁶ Ο περιορισμός αυτός διαθέτει τη δυνατότητα αναπροσαρμογής με την έννοια ότι προσαρμόζεται ανάλογα με τις προτιμήσεις που φανερώνει κάθε παιδί ως προς την ποιότητα των συμφώνων (τόπος/τρόπος άρθρωσης).

παιδιών. Επανιεράρχηση σημαίνει αναδιάταξη των περιορισμών και είναι αυτή που σηματοδοτεί μια καινούργια κατάκτηση δομής από το παιδί (εμπλουτισμός λεξικού).

Στα επόμενα κεφάλαια βασικός στόχος αποτελεί η διερεύνηση της κατάκτησης της σύνθετης συλλαβικής έμβασης και συγκεκριμένα των αντρυεραρχικών και Non-Rising Sonority clusters με βασικά εργαλεία τους πίνακες των περιορισμών της ΘΒ, της διάταξης των περιορισμών αλλά και της αναδιάταξής τους.

4 Πειραματικό Στάδιο – Μελέτη της Διαδικασίας Κατάκτησης των Συμφωνικών Συμπλεγμάτων

4.1 Σχεδιασμός και Διεξαγωγή της έρευνας

Η παρούσα μελέτη βασίστηκε σε μία από τις βασικές μεθόδους μελέτης της γλωσσικής ανάπτυξης, αυτήν της *μακροχρόνιας ή εξελικτικής έρευνας* (longitudinal study). Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου έγινε προς εκπλήρωση των βασικών στόχων της έρευνας που είναι **α)** συλλογή γλωσσικού υλικού από ένα ή περισσότερους πληροφορητές και **β)** για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της συγκεκριμένης ερευνητικής μεθόδου, επιτρέπουν στον ερευνητή όχι μόνο να συλλέξει μεγάλη ποσότητα γλωσσικού υλικού αλλά και να μελετήσει την εξελικτική πορεία του παιδιού κατά την διαδικασία της γλωσσικής κατάκτησης. Ωστόσο, αν και πρόκειται για μια αρκετά χρονοβόρα ερευνητική μέθοδο, δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να καταγράψει και εν συνεχεία να αναλύσει τον αυθόρμητο λόγο του παιδιού.

Προς επίρρωση λοιπόν των στόχων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, επιστρατεύθηκαν δύο διαφορετικές τεχνικές άντλησης γλωσσικού υλικού με τα προκατασκευασμένα εργαλεία (μη - κατευθυνόμενη, κατευθυνόμενη), **α)** της *συνέντευξης (αυθόρμητος λόγος παιδιού)* και **β)** του *ερωτηματολογίου*²⁷ (Αρχάκης & Κονδύλη, 2004).

Πιο συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε ένα corpus τετρακοσίων εικόνων με πρόσωπα, ζώα, φυτά, χρώματα και αντικείμενα καθημερινής χρήσης, ενώ ο σχεδιασμός του πειράματος δομήθηκε με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να εξεταστούν όλοι οι φθόγγοι της ελληνικής γλώσσας και οι αποδεκτοί συνδυασμοί τους. Δηλαδή,

- i. όλοι οι τύποι συλλαβών που υπάρχουν στη γραμματική της ελληνικής (ΣΦ, V, VC, VΣΦ, ΣΣΦ, CΣΣΦ).
- ii. όλα τα φωνητικά περιβάλλοντα

²⁷ Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε το πείραμα με τις εικόνες (corpus εικόνων) ως κατευθυνόμενη στρατηγική άντλησης γλωσσικού υλικού, στρατηγική η οποία παρέχει δύο σημαντικά πλεονεκτήματα, **1)** εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις συνεντεύξεις (Chambers & Trudgill, 2008), **2)** παρέχει τη δυνατότητα εξέτασης της ζητούμενης γλωσσικής μεταβλητής σε όλα τα πιθανά φωνητικά περιβάλλοντα, πράγμα που αδυνατεί να εξασφαλίζει η φυσική ομιλία.

- iii. όλες οι συλλαβικές θέσεις: έμβαση, έξοδος (αρχή/εντός λέξης, τονισμένη άτονη συλλαβή).

Η διεξαγωγή του πειράματος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Φωνολογική ανάπτυξη σε διαλεκτόφωνο περιβάλλον» (κωδικός έργου: **4051**), με φορέα χρηματοδότησης την Επιτροπή Ερευνών Πανεπιστημίου Κρήτης και επιστημονικά υπεύθυνη την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιωάννα Κάππα.

Η υλοποίηση του προγράμματος διήρκησε 11 μήνες (Απρίλιος 2014 – Μάρτιος 2015) ενώ πραγματοποιήθηκε τόσο σε δημόσιους όσο και σε ιδιωτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς στην πόλη του Ρεθύμνου (Δυτική Κρήτη). Η παρουσία μου ως ερευνήτρια στους χώρους εκπαίδευσης εξασφαλίστηκε ύστερα από έγκριση τόσο των διευθυντών των βρεφονηπιακών σταθμών όσο και των γονέων των παιδιών που επιλέχθηκαν ως πληροφορητές, με την υπογραφή των απαραίτητων εγγράφων άδειας παρουσίας και άδειας καταγραφής αντίστοιχα.

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η επιλογή των πληροφορητών-παιδιών δεν ήταν καθόλου τυχαία, αντίθετα έγινε μία προσπάθεια να επιλεχθούν παιδιά οι γονείς των οποίων να είναι ιθαγενείς εξασφαλίζοντας έτσι την προϋπόθεση της Ελληνικής ως μητρική αλλά και το διαλεκτικό στοιχείο ομιλίας στο άμεσο οικογενειακό περιβάλλον. Με την παραπάνω μεθοδολογία αποκλείστηκαν περιπτώσεις παιδιών με αλλοδαπούς γονείς. Η προσπάθεια αυτή υλοποιήθηκε μέσω ενός δελτίου συγκατάθεσης-άδειας καταγραφής από τους γονείς, μέσα στο οποίο συμπληρώνονταν τόσο τα προσωπικά στοιχεία των γονιών όσο και του ίδιου του παιδιού (ονοματεπώνυμο γονιών και παιδιού, ηλικία παιδιού).

Σε μεθοδολογικό επίπεδο, ως στόχος τέθηκε η πραγματοποίηση συναντήσεων με κάθε παιδί διάρκειας 20-30 λεπτά, μία έως δύο φορές την εβδομάδα, με εξαίρεση τους μήνες διακοπών του βρεφονηπιακού σταθμού. Οι συνεδρίες πραγματοποιούνταν στους χώρους εκπαίδευσης με το κάθε παιδί ξεχωριστά, με εξαίρεση μία περίπτωση δίδυμων αδερφών, οι οποίες καταγράφονταν ταυτόχρονα. Στις συνεδρίες αυτές οι οποίες μαγνητοφωνούνταν, καταγραφόταν χρόνος αυθόρμητου λόγου μιλώντας φυσικά και παίζοντας με το παιδί.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, η συλλογή των γλωσσικών δεδομένων που προκύπτουν από τον αυθόρμητο λόγο του παιδιού, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ολοκλήρωσης των στόχων οποιασδήποτε έρευνας πεδίου που στοχεύει στη συλλογή συγκεκριμένων πληροφοριών για την γλωσσική κατάκτηση, αφού δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να καλύψει τυχόν κενά²⁸ που προκύπτουν από την διεξαγωγή ενός κατευθυνόμενου πειράματος.

²⁸ Αυτά τα κενά μπορεί να προκύψουν λόγω διαφόρων παραγόντων όπως είναι **1)** η άγνοια του αντικειμένου που προβάλλεται στο παιδί (μη καταχωρημένη λέξη στο νοητικό λεξικό του παιδιού) και **2)** λόγω ψυχολογικών παραγόντων (δισταγμός, ντροπή, άρνηση, πνευματική κούραση), οι οποίοι δρουν κατά τρόπο ανασταλτικό για το παιδί, με αποτέλεσμα τη μη ολοκλήρωση του πειράματος και επομένως τη μη επίτευξη των στόχων της έρευνας.

Κατά την διαδικασία του πειράματος (corpus εικόνων), προβάλλονταν εικόνες στο παιδί με σκοπό να τις ονοματίσει, ανάλογα με όσα γνωρίζει σε σχέση με την ηλικία του. Στις περιπτώσεις εκείνες όπου το παιδί αδυνατούσε να αναγνωρίσει και να ονοματίσει την εικόνα, ακολουθούσε μία σύντομη περιγραφή της απεικόνισης από τον ερευνητή, διαδικασία που βοηθά όχι μόνο στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου²⁹ του παιδιού αλλά και στη σταδιακή πραγμάτωση όλο και περισσότερο σύνθετων προτάσεων.

Ωστόσο ο σχεδιασμός αυτός δεν ήταν πάντα εύκολο να ακολουθηθεί λόγω διαφόρων αντικειμενικών συνθηκών, όπως πνευματική κόπωση του παιδιού, άρνηση συνεργασίας, απουσία από το σχολείο λόγω ασθένειας ή αλλαγή του προγράμματος του βρεφονηπιακού σταθμού στο καθημερινό πρόγραμμα του παιδιού.

Στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος ηχογραφήθηκαν συνολικά 18 παιδιά, για τις ανάγκες ωστόσο της παρούσας εργασίας θα αναλυθούν οι γλωσσικές πραγματώσεις των 7 εξ' αυτών, τριών αγοριών και τεσσάρων κοριτσιών (10.1). Η επιλογή των συγκεκριμένων πληροφορητών-παιδιών δεν είναι τυχαία, αλλά προκύπτει με γνώμονα:

- 1) τον όγκο των φωνητικών πραγματώσεων των συγκεκριμένων παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων μπορεί να εξασφαλίσει μεγαλύτερη αξιοπιστία ως προς τα πορίσματα της έρευνας.
- 2) την ηλικία. Ο παράγοντας της ηλικίας συντελεί στην επίτευξη των στόχων της παρούσας έρευνας που είναι η διερεύνηση του αρχικού αλλά και του ενδιάμεσου σταδίου της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης της γλωσσικής κατάκτησης της Ελληνικής ως μητρική. Έτσι, ως βασικός στόχος τέθηκε η εξέταση των 7 πληροφορητών, ομαδοποιημένων σε ηλικιακά γκρουπ **1)** 25-29 μηνών **2)** 30-36 μηνών.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 55 συνεδρίες με τα συγκεκριμένα παιδιά, ενώ ηχογραφήθηκαν 22 ώρες ομιλίας οι οποίες απομαγνητοφωνήθηκαν – μεταγράφηκαν στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (IPA).

4.2 Τεχνικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν

Για την πραγματοποίηση της συλλογής του γλωσσικού υλικού αλλά και για την απομαγνητοφώνηση-καταγραφή του, κατά τρόπο αξιόπιστο και αποτελεσματικό, δόθηκαν στην ερευνήτρια τα κατάλληλα τεχνικά μέσα από την υπεύθυνη καθηγήτρια του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης Ι. Κάππα. Πρόκειται για :

²⁹ Οι συχνές συνεδρίες με τα παιδιά (μία έως δύο φορές την εβδομάδα) λειτούργησαν καταλυτικά προς όφελος των παιδιών αναφορικά με τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους. Πιο συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις εκείνες που τα παιδιά αδυνατούσαν να πραγματώσουν φωνητικά κάποια λέξη-αντικείμενο (μη καταχωρημένη λέξη στο νοητικό λεξικό), τότε πραγματώνονταν φωνητικά από τον ερευνητή ενώ παράλληλα ακολουθούσε μία μικρή επεξήγηση των αντικειμένων αυτών. Παρατηρήθηκε λοιπόν ότι, στην αμέσως επόμενη συνεδρία, κυρίως μετά από 2-3 ημέρες, το παιδί θυμόταν τόσο το αντικείμενο της εκάστοτε εικόνας, όσο και την αντίστοιχη φωνητική της πραγμάτωση. Όταν ωστόσο η διαδικασία αυτή πραγματοποιούνταν με διαφορά μίας εβδομάδας και πάνω, το παιδί είχε ξεχάσει τα αντικείμενα των εικόνων, επομένως και την φωνητική τους πραγμάτωση.

- 1) το μικρόφωνο «Yeti Pro»
- 2) τα ακουστικά SENNJHEISER, headset PC 36

Η διαδικασία της καταγραφής πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή και με την υποστήριξη του λογισμικού ψηφιακής επεξεργασίας ήχου και ηχογράφησης «Audacity». Τέλος αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα «Praat», ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται για την ανάλυση και επεξεργασία ηχητικών αρχείων, ενώ παράλληλα προσφέρει ένα ευρύ φάσμα τυπικών και μη τυπικών διαδικασιών, μεταξύ των οποίων φασματογραφική ανάλυση, αρθρωτική σύνθεση και νευρωνικά δίκτυα. (http://linglab.phil.uoa.gr/docs/PRAAT_MANUAL.pdf).

5 Παρουσίαση Γλωσσικών Δεδομένων

5.1 Αντιεραρχικά και *Non-Rising Sonority Clusters*– Group A

Το group A αποτελείται από 3 παιδιά (ADR, LUK, GIAN), ηλικίας 2;01 – 2;05. Η ομαδοποίηση αυτή με βάση την ηλικία, στόχο έχει την μελέτη της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης και συγκεκριμένα του αρχικού σταδίου της φάσης αυτής, η οποία σύμφωνα με την Macken (1992), ξεκινάει περίπου στην ηλικία των 24 μηνών.

5.1.1 Adreas (ADR)

Η πρώτη καταγραφή του ADR έγινε σε ηλικία 2;01,23 και η τελευταία μας συνάντηση έγινε στην ηλικία 2;02,21³⁰. Η διεξοδική διερεύνηση των γλωσσικών δεδομένων του ADR (Παραρτήματα 10.2 10.3), σε σχέση πάντα με τα προς εξέταση συμφωνικά συμπλέγματα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, μας επιτρέπει να διατυπώσουμε μερικές γενικεύσεις σε σχέση με τη γραμματική του.

Πιο συγκεκριμένα, το γεγονός ότι ο ADR εμφανίζει ποσοστά απλοποίησης που αγγίζουν το 100% σε όλα τα περιβάλλοντα μέσα στη λέξη (αρχή/εντός λέξης, τονισμένη/άτονη συλλαβή), αποδεικνύει αφενός ότι το συγκεκριμένο παιδί δεν έχει κατακτήσει ακόμα τη σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ³¹, και αφετέρου επιβεβαιώνει τη θέση ότι η αμαρκάριστη συλλαβική δομή στη γραμματική του είναι η ΣΦ και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απλοποίηση των συμπλεγμάτων.

Μέσω στρατηγικών οι οποίες θα συζητηθούν και θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο, ο ADR απλοποιεί τα διμελή συμφωνικά συμπλέγματα σε θέση έμβασης,

³⁰ Μετά την τελευταία μας συνάντηση με τον ADR, μεσολάβησε η περίοδος της τρίμηνης καλοκαιρινής παύσης που ισχύει για τα σχολικά ιδρύματα, οπότε η περίπτωση να συνεχίσουμε να καταγράφουμε την αναπτυξιακή του πορεία ήταν αδύνατη. Η επιλογή ωστόσο να αναλυθούν τα δεδομένα του, σχετίζεται με δύο παράγοντες. Πρώτον τα γλωσσικά του δεδομένα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και δεύτερον η εναρκτήρια ηλικία καταγραφής του είναι ακριβώς ίδια με των υπολοίπων μελών των group A (GIAN, LUK), 2;01,23.

³¹ Δεν πιστοποιείται αλλαγή σταδίου αναφορικά με την κατάκτηση της σύνθετης συλλαβικής δομής (ΣΣΦ) στην προς εξέταση ηλικία για το συγκεκριμένο πληροφορητή.

πραγματώνοντας σε ποσοστό 98,2% απλές, μονομελής εμβάσεις (ένα σύμφωνο στην έμβαση) (π.χ. δί- x).

6. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfugári]	[ku.ká.li]	ADR:2;02,00
ii. [zvíra]	[pú.la]	ADR:2;02,00
iii. [spíti]	[pí.ti]	ADR:2;01,23
iv. [fústa]	[tú.ta]	ADR:2;01,23
v. [skúpa]	[pú.pa]	ADR:2;02,00
vi. [ðískos]	[cí.kot]	ADR:2;02,14
vii. [anemistíra]	[ti.tí.ra]	ADR:2;02,14
viii. [ðaxtiláca]	[ka.ti.lá.ca]	ADR:2;02,14
ix. [aktiníδιο]	[ci.cí:.o]	ADR:2;02,14
x. [aftocínito]	[to.tí.ti.to]	ADR:2;02,14

Αξίζει να σημειωθεί ότι στα δεδομένα του ADR απαντάται μία μόνο περίπτωση αποβολής ολόκληρου του συμφωνικού συμπλέγματος, ποσοστό που φτάνει το 1,7%, αποτέλεσμα της οποίας είναι η πραγμάτωση της συλλαβικής δομής V (συλλαβή κενής έμβασης) (π.χ 7).

7. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [stiθálasa]	[i.lá.la.t ^s a]	ADR:2;02,07

Η άποψη ότι η συλλαβική δομή ΣΦ είναι πυρηνική, καθολική, είναι κοινά αποδεκτή στους κόλπους της Γλωσσολογικής θεωρίας αναφορικά με τη γλωσσική κατάκτηση (Jakobson 1968, Ingram 1989).. Την παραπάνω θέση φαίνεται να επιβεβαιώνουν και τα δεδομένα το ADR, τα οποία πιστοποιούν τη ΣΦ ως την αμαρκάριστη συλλαβική δομή στη γραμματική του.

5.1.2 Janis (JAN)

Το προς εξέταση ηλικιακό εύρος που εξετάζεται για το JAN καλύπτει τους μήνες 2;01, 2;02, 2;04, 2;05³².

Αμαρκάριστη περίπτωση στη γραμματική του JAN, είναι η συλλαβική δομή ΣΦ, με επακόλουθο την απλοποίηση των συμφωνικών συμπλεγμάτων με τα ποσοστά απλοποίησης να ανέρχονται στο 100%, α) σε όλα τα περιβάλλοντα μέσα στη λέξη (αρχή/εντός λέξης, τονισμένη/άτονη συλλαβή) β) και για τους δύο τύπους συμπλεγμάτων που εξετάζουμε και γ) σε όλους τους μήνες που εξετάζουμε (Παραρτήματα 10.4 10.5). Από τα παραπάνω, εύλογα προκύπτει το συμπέρασμα ότι το συγκεκριμένο παιδί δεν έχει κατακτήσει τη σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ, μέχρι και την ηλικία των 2;05, οπότε και δεν διαφαίνεται κάποια αλλαγή σταδίου αναφορικά με την κατάκτηση συνθετότερων συλλαβικών δομών.

³² Ο μήνας 2;03 δεν έχει καταγραφεί λόγω της περιόδου διακοπών στα σχολικά ιδρύματα.

Αμαρκάριστη αποτελεί και η ΣΦ συλλαβική δομή στη γραμματική του JAN, καθώς κατά την απλοποίηση πραγματώνει σε ποσοστό **98,9%** τη ΣΦ συλλαβική δομή (8i - ix), ενώ σε ποσοστό μόλις **1%** τη V συλλαβική δομή (8x). Κάποια ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα εξής:

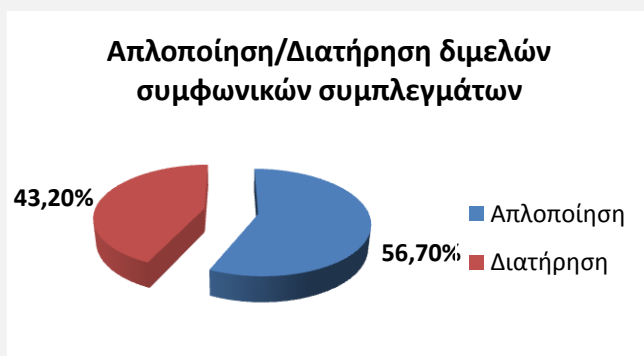
8.	<i>Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i.	[skufi]	[ku.πί]	JAN:2:04,22
ii.	[skurízi]	[ku.πί.zi]	JAN:2:05,26
iii.	[skúra]	[pύ.pa]	JAN:2:01,23
iv.	[sxára]	[ká.la]	JAN:2:05,26
v.	[láspi]	[bá.pi]	JAN:2:02,20
vi.	[avγó]	[go]	JAN:2:01,30
vii.	[vδέla]	[dé.la]	JAN:2:04,22
viii.	[sxolikó]	[ko.li.ko]	JAN:2:05,26
ix.	[spíti]	[πί.ti]	JAN:2:02,20
x.	[scini]	[i.πί:]	JAN:2:01,30

Η μέχρι τώρα εξέταση των δεδομένων των δυο πληροφορητών του group A, ADR και JAN, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μάλλον η σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ δεν έχει κατακτηθεί στο αρχικό στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης. Το συμπέρασμα αυτό μένει να επιβεβαιωθεί ή και να ακυρωθεί μέσω της διερεύνησης των δεδομένων του τελευταίου πληροφορητή του συγκεκριμένου group, LUK.

5.1.3 LUK

Ο τρίτος και τελευταίος πληροφορητής του group A καταγράφηκε για διάστημα τεσσάρων μηνών (2:01,24 - 2:05,28). Η συστηματική διερεύνηση των γλωσσικών δεδομένων του LUK, αναδεικνύει σημαντικές διαφορές σε σχέση με αυτά των προηγούμενων δύο πληροφορητών του ίδιου group. Οι διαφορές αυτές εντοπίζονται κυρίως ως προς τα ποσοστά απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων και των δύο τύπων, τα οποία είναι αισθητά μικρότερα σε σχέση με εκείνα των προηγούμενων πληροφορητών τα οποία άγγιζαν το 100% (Παραρτήματα 10.6, 10.7). Πιο συγκεκριμένα, τα ποσοστά απλοποίησης/διατήρησης για τον LUK, διαμορφώνονται ως εξής:

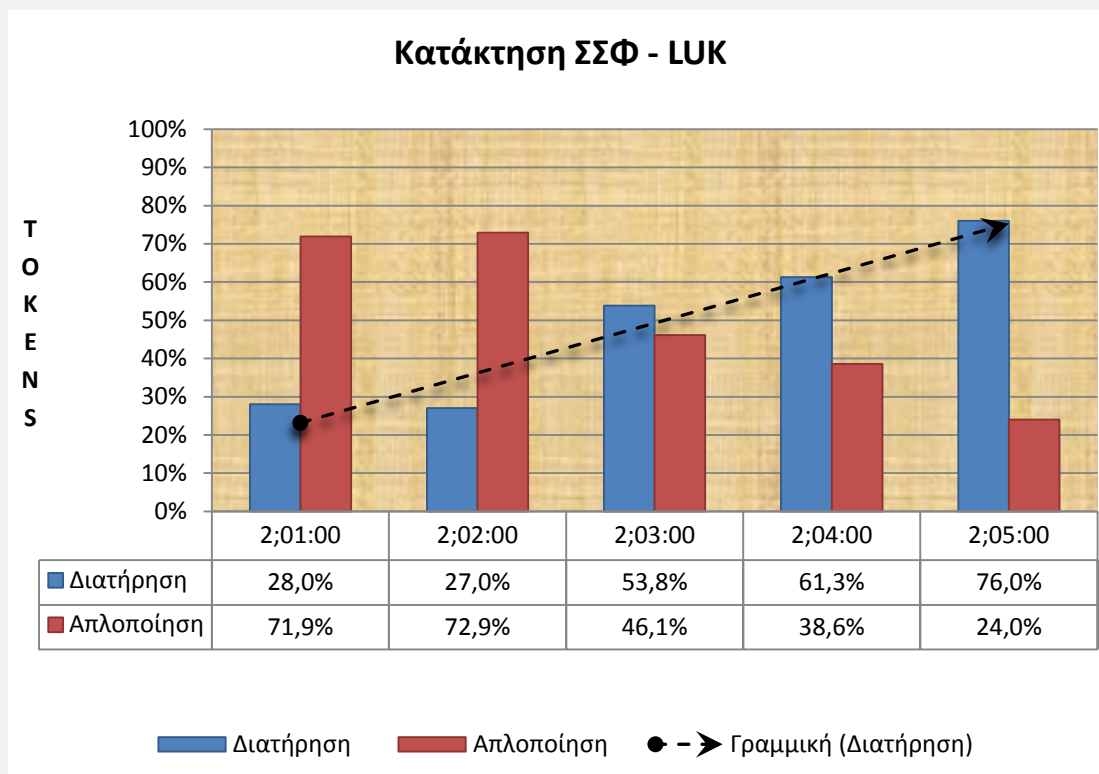
Γράφημα 1

Τα ποσοστά του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 1) μας επιτρέπουν να υποστηρίξουμε τη θέση ότι, το συγκεκριμένο παιδί στο αρχικό στάδιο της ενδιάμεσης

αναπτυξιακής φάσης έχει αρχίσει να κατακτά τη σύνθετη έμβαση³³. Ενδιαφέρον ωστόσο έχει η παρουσίαση και ανάλυση των ποσοστών απλοποίησης/διατήρησης των συμπλεγμάτων, ως προς τους μήνες συνολικά κατά τους οποίους καταγράφηκε ο LUK.

Γράφημα 2

9. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [xténa]	[té.na]	LUK:2;01,24
ii. [ftíni]	[ftí.ni]	LUK:2;02,00
iii. [kríftice]	[krí.fi.ce]	LUK:2;05,14
iv. [évyale]	[é.vya.le]	LUK:2;05,14
v. [azvós]	[a.vós]	LUK:2;05,14
vi. [mustárða]	[mu.stá.ða]	LUK:2;04,21
vii. [sfirí]	[fi.rí]	LUK:2;04,21
viii. [stiló]	[sti.ló]	LUK:2;05,14

Η γενική εικόνα την οποία μπορεί να αποκομίσει κανείς παρατηρώντας τα ποσοστά διατήρησης του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 2), είναι η σταδιακά αυξανόμενη τάση του LUK να πραγματώνει σύνθετες εμβάσεις. Αναλυτικότερα, ήδη από την ηλικία των 2;01 ο LUK πραγματώνει σύνθετες εμβάσεις σε ποσοστό 28%, ποσοστό το οποίο μειώνεται στα 2;02 κατά 1%. Η μείωση αυτή υποθέτουμε ότι οφείλεται στην ποικιλία ως προς τις πραγματώσεις του παιδιού, όπου παράλληλα με τις μαρκαρισμένες δομές

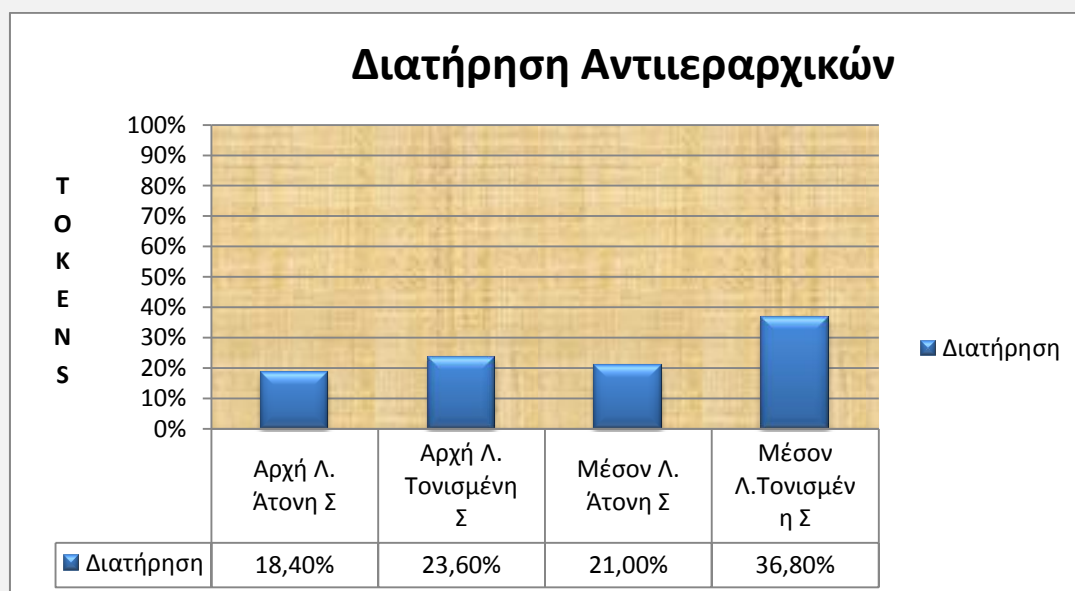
³³ Ως προϋπόθεση κατάκτησης μιας δομής θέτουμε το ποσοστό > 75% (Barlow & Dinnsen 1998).

παράγει και τις αντίστοιχες αμαρκάριστες τις προηγούμενης αρχική φάσης. Τα ποσοστά διατήρησης των ηλικιών 2;03 και 2;04 τα οποία ξεπερνούν τα ποσοστά απλοποίησης, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το παιδί έχει αρχίσει να πραγματώνει συστηματικότερα τη σύνθετη έμβαση. Στην ηλικία των 2;05 πλέον, φαίνεται να παγιώνεται η κατάσταση υπέρ της διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων με ποσοστό πάνω από 75%, το οποίο και μας επιτρέπει να πούμε ότι η σύνθετη συλλαβική δομή έχει πλέον κατακτηθεί.

Άλλο ένα στοιχείο που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης για το συγκεκριμένο πληροφορητή, είναι η μελέτη των ποσοστών διατήρησης των συμπλεγμάτων **α)** ανά είδος συμφωνικού συμπλέγματος (Αντιεραρχικά και Non-Rising Sonority clusters) και **β)** ανά περιβάλλον εντός της λέξης (αρχή/εντός λέξης, τονισμένη/άτονη συλλαβή), προκειμένου να αποφανθούμε για το εξής ζήτημα: Σε ποια θέση εντός της λέξης κατακτάται πρώτα καθένας τύπος συμφωνικού συμπλέγματος³⁴;

5.1.3.1 LUK – Αντιεραρχικά /sp, st, sk, κλπ/

Γράφημα 3

10. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sxolío]	[sxo.lí.o]	LUK:2;05,14
ii. [spíti]	[spí.ti]	LUK:2;05,14
iii. [árostos]	[á.ro.stos]	LUK:2;05,14
iv. [bistóli]	[bi.stó.li]	LUK:2;02,00

Με βάση το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 3), παρατηρούμε ότι τα ποσοστά διατήρησης στις τονισμένες συλλαβές είναι υψηλότερα σε σχέση με εκείνα επί των

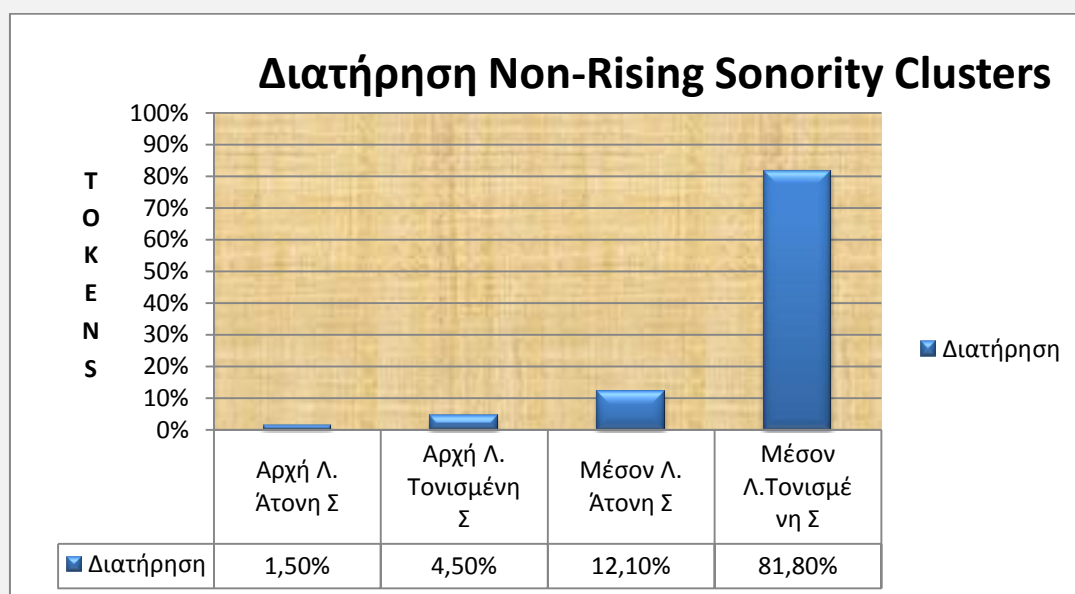
³⁴ Η εξέταση του παραπάνω ζητήματος προϋποθέτει την ξεχωριστή μελέτη των δύο τύπων συμπλεγμάτων.

άτονων συλλαβών, τόσο στην αρχή όσο και εντός της λέξης. Φαίνεται λοιπόν, βάση ποσοστών ότι ο LUK κατακτά πρώτα τα αντισυμφωνικά στις τονισμένες συλλαβές³⁵, με το μεγαλύτερο ποσοστό να εντοπίζεται στα συμπλέγματα εντός λέξης. Φαίνεται δηλαδή ότι οι συλλαβές που είναι φορείς του τόνου διατηρούν όσο το δυνατόν τα τεμάχιά τους. Η διατήρηση των αντισυμφωνικών συμπλεγμάτων στις τονισμένες συλλαβές μας επιτρέπει να υποστηρίξουμε ότι ο τονισμός διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο υπέρ της διατήρησης ή απαλοιφής των συμφωνικών συμπλεγμάτων.

5.1.3.2 LUK – Συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority Clusters) / ft, xt, vð, κλπ/

Ίδια σειρά κατάκτησης πιστοποιείται και για τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας /ft, xt, vð, vɣ, γð, xθ, fθ, pt, kt /. Με βάση τα δεδομένα του παρακάτω διαγράμματος.

Γράφημα 4

11. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [fíni]	[ftí.ni]	LUK:2;02,00
ii. [ceftedáca]	[a.fte.δά.ca]	LUK:2;04,21
iii. [oxtó]	[o.xtó]	LUK:2;05,14
iv. [éɣa.le]	[é.vɣa.le]	LUK: 2;05,28

Ο LUK κατακτά πρώτα αυτού του είδους τα συμπλέγματα στις τονισμένες συλλαβές με μεγαλύτερο το ποσοστό εντός της λέξης.

³⁵ Η τονισμένη συλλαβή των εισαγόμενων τύπων, είναι η περισσότερο εξέχουσα (prominent), άρα και η πιο εύκολα αντιληπτή από το παιδί (Adam & Bat-El 2007).

Σε αυτό το σημείο και μετά την παρουσίαση των ποσοτικών δεδομένων παραπάνω και για τους τρεις πληροφορητές του group A συνολικά, μπορούμε να διατυπώσουμε αλλά και να προσεγγίσουμε τα εξής ερωτήματα:

1. Η σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ έχει κατακτηθεί στο αρχικό στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης; Και αν ναι,
2. Εντοπίζεται κάποιο εναρκτήριο χρονικό εμφάνιση των σύνθετων εμβάσεων;

Η ενδο-ομαδική ανομοιογένεια των γλωσσικών δεδομένων του group A, δεν μας επιτρέπει να διατυπώσουμε σαφείς απαντήσεις για τα ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω.

Το ένα από τα τρία παιδιά έχει κατακτήσει και πραγματώνει σύνθετες εμβάσεις ήδη από την ηλικία των 2;01 (LUK). Ιδιαίτερο μάλιστα ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι οι JAN και LUK, εξεταζόμενοι για το ίδιο ηλικιακό εύρος (2;01-2;05), παρουσιάζουν εντελώς διαφορετική γλωσσική συμπεριφορά αναφορικά με την κατάκτηση της σύνθετης έμβαςης. Ο JAN σε κανένα από τους προς εξέταση μήνες δεν παράγει κάποιου είδους συμφωνικό σύμπλεγμα, σε αντίθεση με τον LUK, ο οποίος ήδη από την ηλικία των 2;01 πραγματώνει συμπλέγματα και των δύο τύπων. Από τα παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η κατάκτηση της σύνθετης συλλαβικής δομής φαίνεται να σχετίζεται με την αλληλεπίδραση των λειτουργιών της παραγωγής και της αντίληψης που ισχύει για κάθε παιδί και η οποία καθορίζει τη δυνατότητα του ίδιου του παιδιού να παράγει συνθετότερες δομές. Επομένως, η κατάκτηση της σύνθετης έμβαςης σχετίζεται καθαρά με τη γραμματική του κάθε παιδιού στην εκάστοτε ηλικιακή φάση.

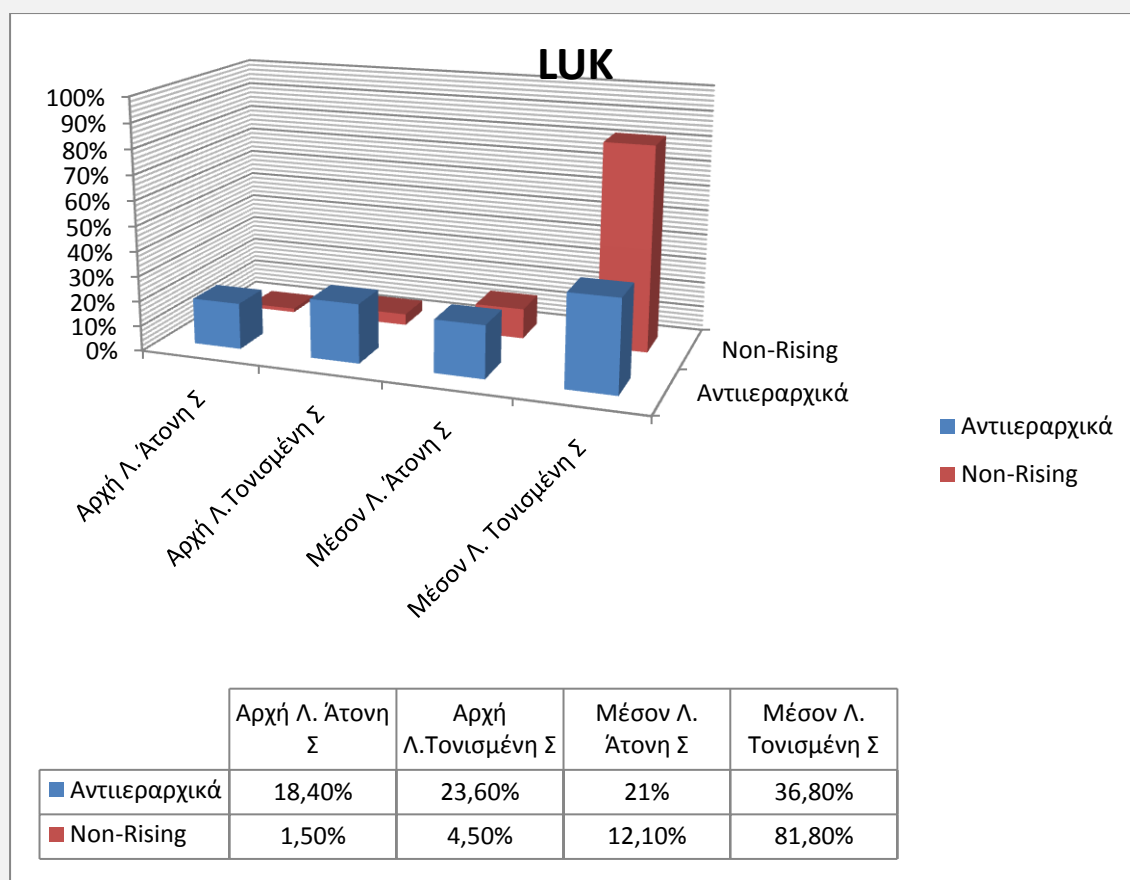
Στο σημείο αυτό, κρίνεται απαραίτητη η αντιπαραβολική εξέταση των ποσοτών πιστότητας που επιδεικνύει κάθε πληροφορητής της έρευνάς μας και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων. Η διαδικασία αυτή θα αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί, ενδεχομένως και να αποδειχτεί, η εξής υπόθεση εργασίας:

Υπόθεση εργασίας: Όσο νωρίτερα κατακτάται ένας τύπος συμφωνικού συμπλέγματος έναντι κάποιου άλλου, τόσο μεγαλύτερα ποσοστά πιστότητας αναμένεται να επιδεικνύει το παιδί γι' αυτά που κατακτήθηκαν πρώτα. Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερα ποσοστά πραγμάτωσης στις περισσότερες (αν όχι σε όλες) θέσεις εντός της λέξης για ένα τύπο συμφωνικού συμπλέγματος, υποδηλώνει και την πρόωμη κατάκτησή του.

Η παραπάνω υπόθεση εργασίας είναι εύκολο να διερευνηθεί καθώς, οι δύο τύποι συμφωνικών συμπλεγμάτων εξετάζονται ταυτόχρονα και για το ίδιο ηλικιακό εύρος για το οποίο εξετάζεται κάθε πληροφορητής.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, η σπουδαιότητα διερεύνησης της παραπάνω υπόθεσης, έγκειται στο γεγονός ότι: εκτός του ότι μπορεί να μας τροφοδοτήσει με πληροφορίες που σχετίζονται με ατομικές διαφορές, δηλαδή ποιο είδους συμφωνικού συμπλέγματος κατακτά πρώτα το κάθε παιδί μεμονωμένα, μπορεί να μας οδηγήσει και σε μια πιθανώς περαιτέρω γενίκευση που να αφορά την κατάκτηση της Ελληνικής γλώσσας γενικότερα, δηλαδή ποιο από τα δύο προς εξέταση συμφωνικά συμπλέγματα κατακτάται πρώτο.

Γράφημα 5

Το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 5) περιλαμβάνει συνολικά τα ποσοστά πίστης πραγμάτωσης που καταγράφηκαν για τον LUK και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων.

Στην περίπτωση του συγκεκριμένου πληροφορητή, παρατηρούμε ότι σε τρεις από τις τέσσερις θέσεις εντός της λέξης, επιδεικνύει υψηλότερα ποσοστά πιστότητας για τα αντιεραρχικά συμπλέγματα σε σχέση με εκείνα επί των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας (Non-Rising). Η επιτελεστική του ικανότητα δηλαδή να πραγματώνει περισσότερο πιστά τα αντιεραρχικά απ' ότι τα ίσης ηχητικότητας συμπλέγματα, υποδηλώνει ότι μάλλον τα έχει κατακτήσει νωρίτερα.

5.2 Αντιεραρχικά και συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας – Group B

Το group A αποτελείται από 4 παιδιά (RUL, NEF, VAL, VARV), ηλικίας 2;05– 3;00 και αντιπροσωπεύουν με βάση το κριτήριο της ηλικίας, το ενδιάμεσο στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης.

Για τους πληροφορητές που απαρτίζουν το group B, δε θα γίνει αναφορά στην αφομοιωτική διαδικασία της συμφωνικής αρμονίας, καθώς τα γλωσσικά δεδομένα των συγκεκριμένων παιδιών εμφανίζουν υψηλά ποσοστά πιστότητας ως προς το Δ.Χ του τοπου άρθρωσης των συμφωνικών τεμαχίων των εισαγόμενων τύπων.

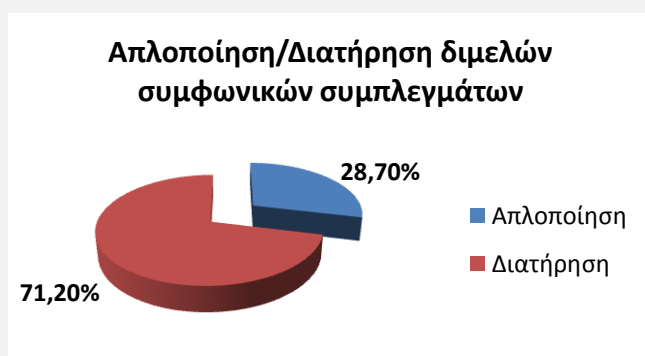
5.2.1 RUL

Τα γλωσσικά δεδομένα που εξετάζονται για την RUL καλύπτουν την ηλικία 2;05 – 2;09. Ήδη από τα 2;05 η RUL πραγματοποιεί σύνθετες εμβάσεις α) σε όλα τα περιβάλλοντα μέσα στη λέξη, β) και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων (Παραρτήματα 10.8, 10.9).

12. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [spraθί]	[pa.θί]	RUL:2;06,17
ii. [skuφί]	[sku.fi]	RUL:2;09,17
iii. [xtenáci]	[te.ná.ci]	RUL:2;05,20
iv. [fterá]	[fte.la]	RUL:2;05,27
v. [vyálu.me]	[γά.lu.me]	RUL:2;06,24
vi. [ftíni]	[ftí.ni]	RUL:2;06,24
vii. [péftune]	[pé.ku.ne]	RUL:2;09,17
viii. [karánja]	[ka.lá.vja]	RUL:2;08,19
ix. [ravdí]	[la.ví]	RUL:2;09,24
x. [avyó]	[a.vyo]	RUL:2;08,19
xi. [spíti]	[pí.ti]	RUL:2;05,20
xii. [skála]	[ská.la]	RUL:2;06,17
xiii. [poðosferáci]	[po.ðo.fe.la.ci]	RUL:2;09,24
xiv. [láspi]	[lá.spi]	RUL:2;08,19
xv. [biskóta]	[bi.skó.ta]	RUL:2;09,17
xvi. [fustáni]	[fu.tá.ni]	RUL:2;05,20

Από τα παραπάνω ωστόσο δεδομένα παρατηρούμε ότι και η διαδικασία απλοποίησης³⁶ των συμπλεγμάτων ενυπάρχει στη γραμματική του παιδιού, μέσω της οποίας παράγει την καθολικά αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή (10- i, iii, v, vii, ix, xi, xiii, xvi). Γενικά τα ποσοτικά δεδομένα απλοποίησης/διατήρησης για τη συγκεκριμένη πληροφορητή, και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων, διαμορφώνονται ως εξής:

Γράφημα 6

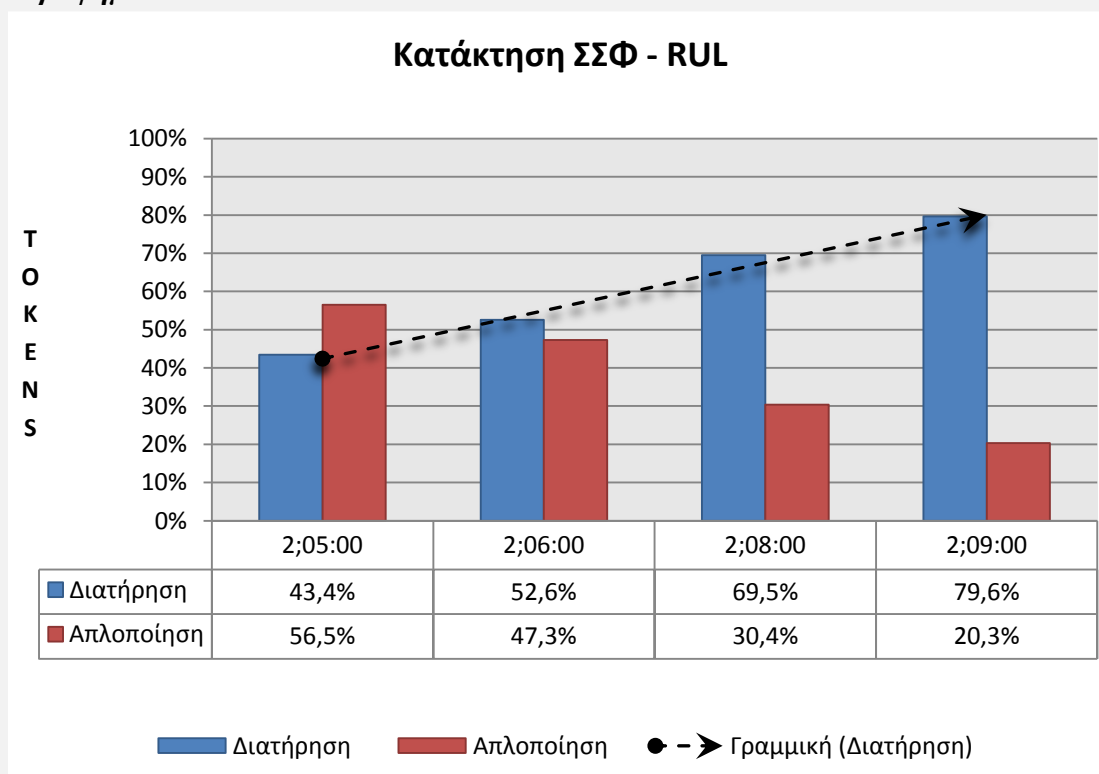

³⁶ Οι στρατηγικές απλοποίησης για κάθε πληροφορητή θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

Το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 6) αποτυπώνει την τάση της RUL να παράγει πιστά τις σύνθετες εμβάσεις των εισαγόμενων τύπων (71,2%) και σε μικρότερο ποσοστό (28,7%) την τάση να τις απλοποιεί. Το ποσοστό διατήρησης μας επιτρέπει να υποστηρίξουμε ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει αρχίσει να κατακτά τη σύνθετη συλλαβική δομή σε θέση έμβασης.

Το ηλικιακό εύρος των τεσσάρων μηνών ωστόσο, καθιστά αναγκαία την εξέταση των ποσοστών απλοποίησης/διατήρησης για κάθε μήνα ξεχωριστά, προκειμένου να αποφανθούμε για το χρονικό εκείνο σημείο που σηματοδοτεί την πλήρη κατάκτηση της σύνθετης έμβασης.

Γράφημα 7

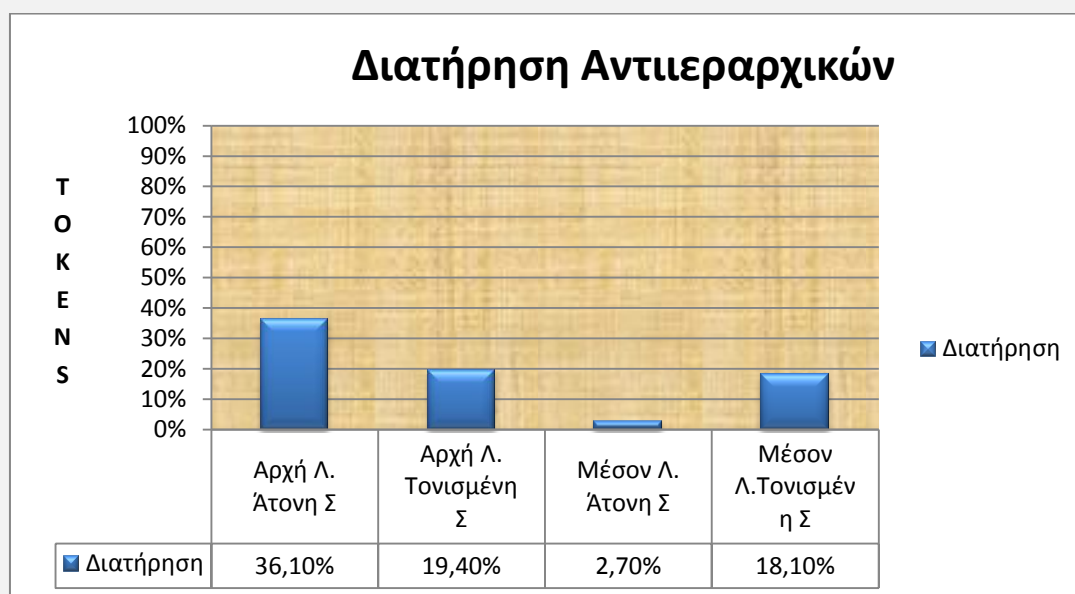
<i>13. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. [sciláci]	[sci.lá.ci]	RUL:2;08,19
ii. [spaθί]	[pa.θί]	RUL:2;06,17
iii. [spíti]	[spí.ti]	RUL:2;09,24
iv. [znúρα]	[vú.la]	RUL:2;06,17
v. [pasxalítsa]	[pa.ska.lí.sa]	RUL:2;09,24
vi. [poðosferáci]	[po.ðo.fe.la.ci]	RUL:2;09,24
vii. [pirozvéstis]	[pi.lo.zvé.tis]	RUL:2;09,24
viii. [fustáni]	[fu.tá.ni]	RUL:2;05,20
ix. [fterá]	[fte.lá]	RUL:2;05,27
x. [ftíni]	[ftí.ni]	RUL:2;06,24
xi. [avγό]	[a.vγó]	RUL:2;08,19

Παρατηρώντας τα ποσοστά του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 7), αποκομίζουμε την εικόνα της σταδιακής επικράτησης των σύνθετων εμβάσεων στη γραμματική της RUL. Πιο συγκεκριμένα, ενώ στην ηλικία των 2;05 το ποσοστό απλοποίησης (43,4%) είναι μικρότερο σε σχέση με εκείνο της διατήρησης (56,5%), ακολούθως στις ηλικίες 2;06, 2;08 και 2;09 αυξάνεται διαρκώς, επικρατώντας επί του ποσοστού απλοποίησης. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στην ηλικία των 2;09 το ποσοστό διατήρησης αγγίζει το 79,6% (ποσοστό >75%), υπερβαίνοντας κατά πολύ το ποσοστό απλοποίησης, στοιχείο που φανερώνει την κατάκτηση της σύνθετης έμβασης.

Σε αυτό το σημείο, επιβάλλεται η διερεύνηση των ποσοστών διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων τόσο ανά είδος, όσο και ανά θέση εντός της λέξης, προκειμένου να καταστεί σαφές για τη συγκεκριμένη πληροφορητή, σε ποια θέση κατακτά πρώτα καθένα τύπο συμφωνικού συμπλέγματος.

5.2.1.1 RUL – Αντιεραρχικά /sp, st, sk, κλπ/

Γράφημα 8

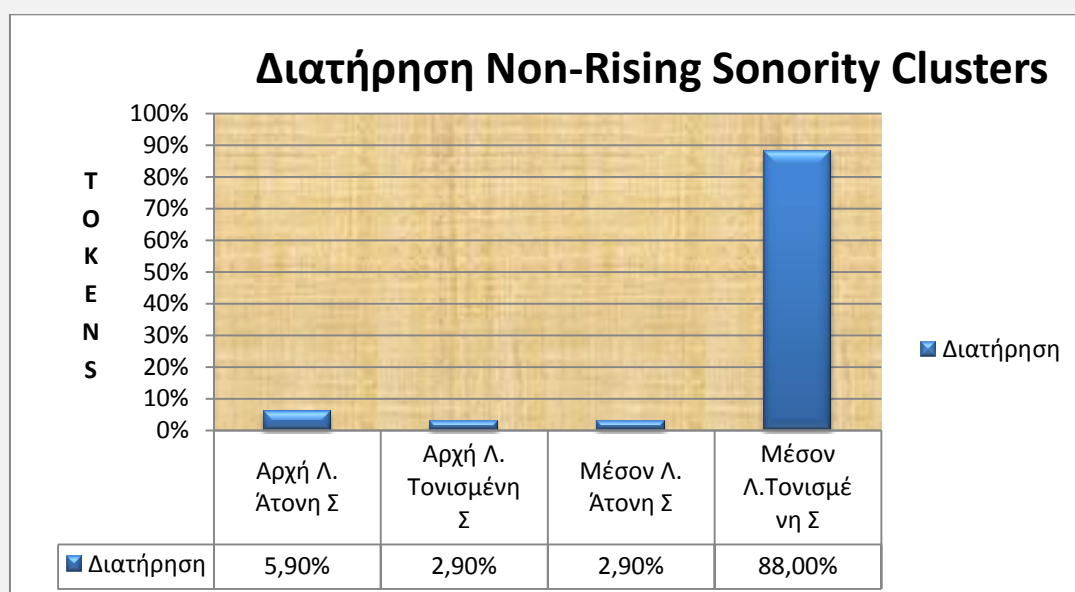
14. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [skularíca]	[sku.la.lí.ca]	RUL:2;09,17
ii. [sfíga]	[sfi.ga]	RUL:2;09,24
iii. [azvésti]	[a.vé.sti]	RUL:2;09,17
iv. [astérja]	[a.sté.ja]	RUL:2;09,24

Τα μεγαλύτερα ποσοστά διατήρησης των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων εντοπίζονται στην αρχή λέξης γενικά και ειδικά στην άτονη συλλαβή σε ποσοστό 36,1%. Η παρατήρηση αυτή, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η RUL κατακτά πρώτα τα αντιεραρχικά συμπλέγματα στην αρχή της λέξης και συγκεκριμένα στην άτονη συλλαβή.

Για τη συγκεκριμένη πληροφορητή, ο παράγοντας της ισχυρής συλλαβής (τονισμένη συλλαβή), δε φαίνεται να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο ως προς τη διατήρηση των συμπλεγμάτων στην αρχή της λέξης, καθώς αν αυτό ίσχυε, θα αναμέναμε τα υψηλότερα ποσοστά διατήρησης των αντιεραρχικών στην τονισμένη συλλαβή στην αρχή της λέξης. Αντίθετη είναι η κατάσταση εντός της λέξης, όπου υψηλότερα είναι τα ποσοστά διατήρησης στην τονισμένη συλλαβή με ποσοστό 18,1% έναντι 2,7% επί της άτονης συλλαβής.

5.2.1.2 RUL - Συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority Clusters) / ft, xt, vð, κλπ/

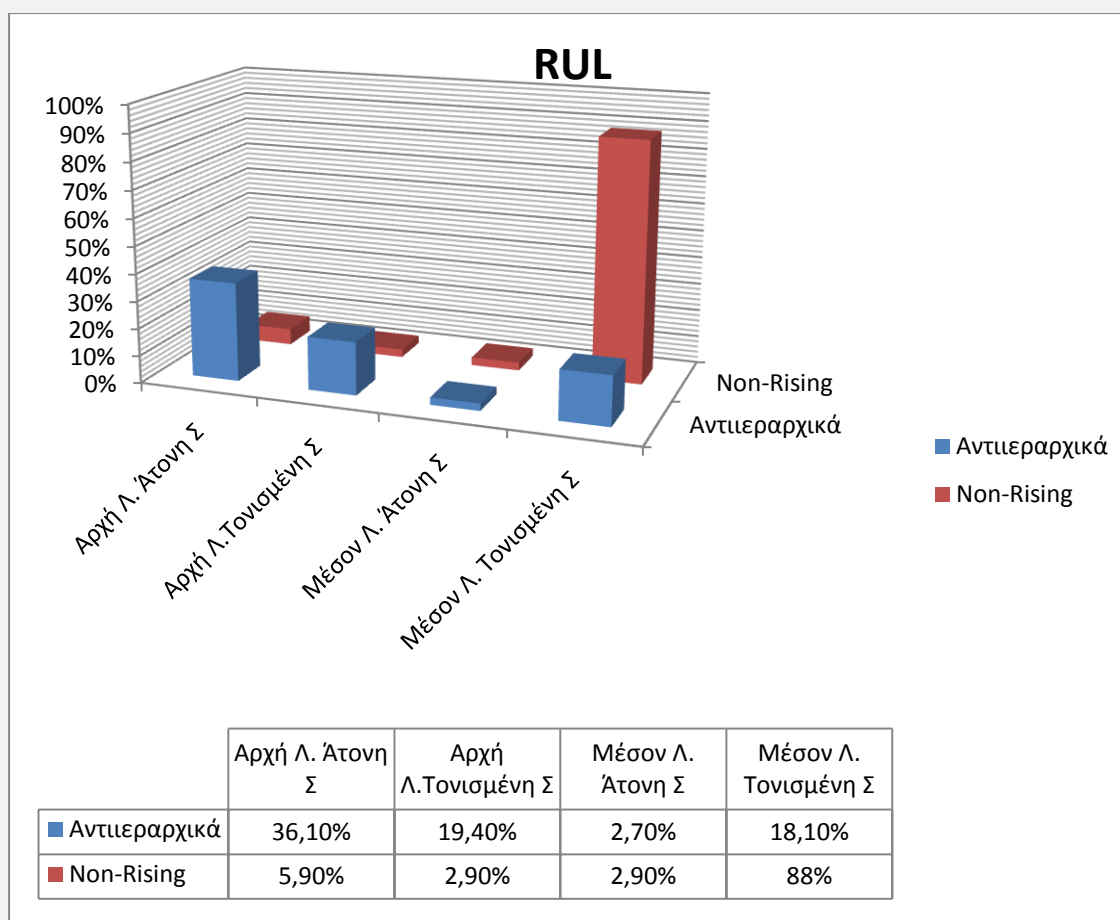
Γράφημα 9

15. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [fterá]	[fte.lá]	RUL:2;05,27
ii. [ftíni]	[ftí.ni]	RUL:2;06,24
iii. [karánja]	[ka.lá.vja]	RUL:2;08,19
iv. [leftá]	[le.fta]	RUL:2;06,24

Αναφορικά με την ομάδα των Non-Rising clusters, η RUL εμφανίζει τα μεγαλύτερα ποσοστά διατήρησης στο εντός/τέλος της λέξης και συγκεκριμένα στην τονισμένη συλλαβή (88%). Το στοιχείο αυτό υποδηλώνει διαφορετική σειρά κατάκτησης για το συγκεκριμένο τύπο συμπλεγμάτων σε σχέση με την ομάδα των αντιεραρχικών. Πιο συγκεκριμένα, η RUL κατακτά τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας πρώτα εντός της λέξης και μάλιστα στην τονισμένη, ισχυρή συλλαβή, η οποία αντιληπτικά είναι η περισσότερο εξέχουσα (prominent).

Γράφημα 10

Τα ποσοστά πιστής πραγμάτωσης που καταγράφονται στην περίπτωση της RUL και για τους δυο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων, δεν είναι ικανά να μας οδηγήσουν σε ένα ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με τη διερεύνηση της σειράς κατάκτησής τους.

Πιο συγκεκριμένα, σε δύο θέσεις, στην αρχή της λέξης (τονισμένη/άτονη συλλαβή), τα ποσοστά πιστής πραγμάτωσης που καταγράφονται αφορούν την ομάδα των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων. Αντίθετα, στις επόμενες δυο θέσεις εντός της λέξης, τα υψηλότερα ποσοστά πιστότητας που καταγράφονται σχετίζονται με την ομάδα των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας.

Με δυο λόγια, η αντιπαραβολική εξέταση των ποσοστών πιστότητας που παρουσιάζονται στο παραπάνω γράφημα, δεν αποδίδει μια ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με την επιτελεστική ικανότητα της RUL να πραγματώνει πιστότερα τον ένα ή τον άλλο τύπο συμφωνικών συμπλεγμάτων. Επομένως δεν αποκομίζουμε και μια σαφή εικόνα σχετικά με τη σειρά κατάκτησης των δύο τύπων συμφωνικών συμπλεγμάτων.

5.2.2 NEF

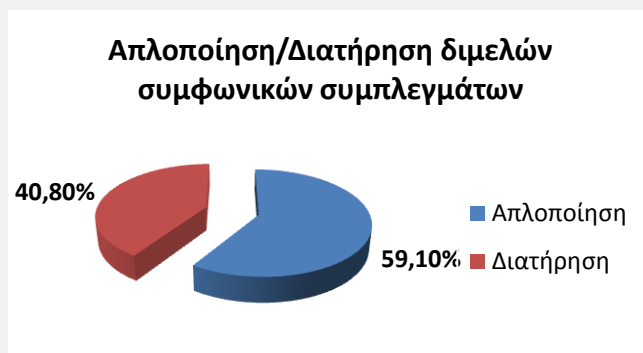
Τα γλωσσικά δεδομένα που συλλέχθηκαν για τη δεύτερη πληροφορητή του group B, αφορούν τους μήνες 2;06 – 2;10 (Παραρτήματα 10.10, 10.11). Η NEF ήδη από την ηλικία των 2;06 πραγματώνει σύνθετες εμβάσεις που σχετίζονται και με τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων.

16. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [stavró]	[ta.vó]	NEF:2;06,18
ii. [skulíci]	[sku.lí.ci]	NEF:2;08,30
iii. [stóma]	[tó.ma]	NEF:2;06,11
iv. [skála]	[xka.la]	NEF:2;09,22
v. [éspase]	[é.pa.se]	NEF:2;07,08
vi. [dískos]	[lí.skos]	NEF:2;09,22
vii. [kaskól]	[ka.kól]	NEF:2;10,12
viii. [piroscí]	[pi.la.scí]	NEF:2;09,22
ix. [fterá]	[te.lá]	NEF:2;06,18
x. [xτίpise]	[tí.pi.se]	NEF:2;09,22
xi. [ftáno]	[ftá.no]	NEF:2;09,08
xii. [ðaxtilíði]	[ða.xi.lí.ði]	NEF:2;06,11
xiii. [máγða]	[má.γða]	NEF:2;09,22
xiv. [eftá]	[e.tá]	NEF:2;07,22
xv. [leftá]	[le.ftá]	NEF:2;07,22

Αναφορικά με τα περιβάλλοντα εντός της λέξης, η NEF πραγματώνει και τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων σχεδόν σε όλα τα περιβάλλοντα, εκτός από την περίπτωση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας για τα οποία δεν απαντώνται φωνητικές πραγματώσεις μόνο για την άτονη συλλαβή στην αρχή της λέξης.

Εξετάζοντας τις φωνητικές πραγματώσεις της NEF και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, τα ποσοστά απλοποίησης/διατήρησής τους διαμορφώνονται ως εξής:

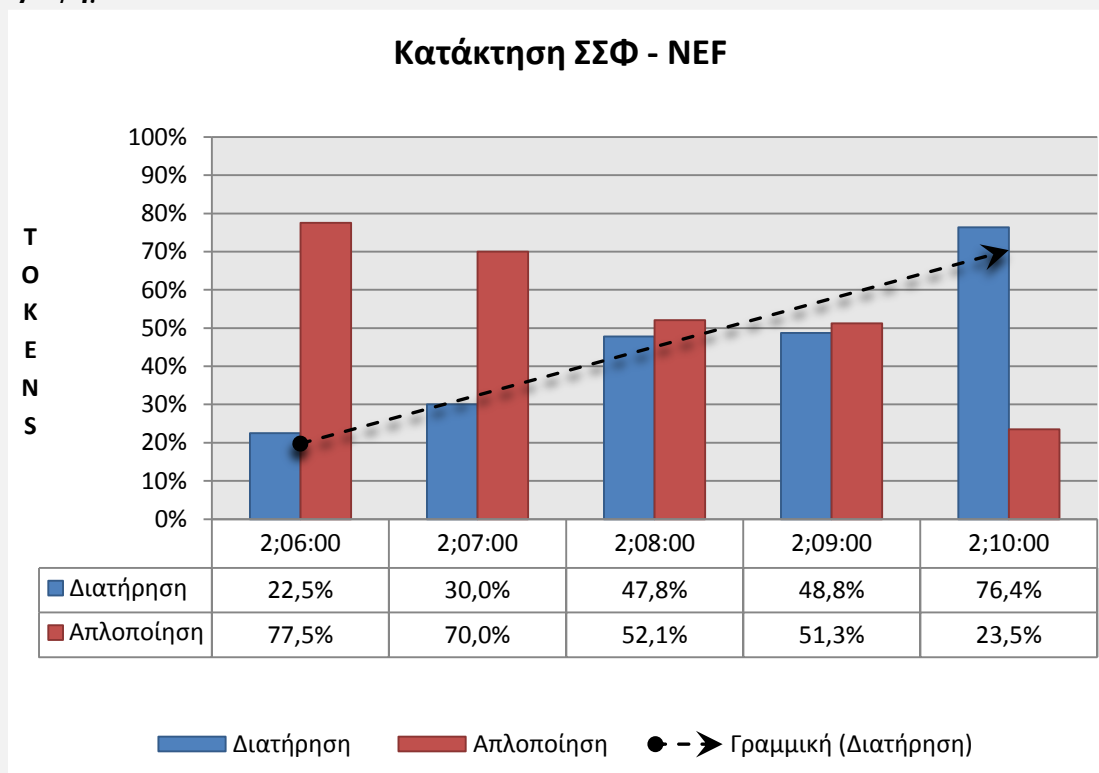
Γράφημα 11

Τα ποσοστά του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 11), αποδίδουν μία γενική εικόνα της γραμματικής του συγκεκριμένου παιδιού στο ενδιάμεσο στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης και η οποία σχετίζεται αποκλειστικά με την κατάκτηση της σύνθετης έμβασης. Η τάση της NEF να απλοποιεί τα συμφωνικά συμπλέγματα φαίνεται να υπερτερεί με ποσοστό 59,10%, έναντι της τάσης να τα πραγματώνει πιστά, δηλαδή να τα διατηρεί. Το ποσοστό διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων (40,8%) αποτελεί ένδειξη ότι η NEF έχει αρχίσει να κατακτά, επομένως και να πραγματώνει σταδιακά, τις σύνθετες εμβάσεις.

Στο σημείο αυτό ωστόσο, προκύπτει επιτακτική η ανάγκη να διερευνηθούν μεμονωμένα οι μήνες κατά τους οποίους καταγράφηκε η NEF, προκειμένου να εξετάσουμε το ζήτημα αν η NEF έχει κατακτήσει πλήρως τη σύνθετη έμφαση, και αν και από ποιο μήνα πραγματώνει συστηματικά τα συμφωνικά συμπλέγματα.

Γράφημα 12

<i>17. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. [stafíla]	[ta.fí.ja]	NEF:2;07,08
ii. [skulíci]	[sku.lí.ci]	NEF:2;08,30
iii. [stóma]	[tó.ma]	NEF:2;06,11
iv. [láspes]	[lá.pes]	NEF:2;07,22
v. [dískos]	[lí.skos]	NEF:2;09,22
vi. [masxáli]	[ma.xáli]	NEF:2;09,22
vii. [xtenízi]	[te.ní.zi]	NEF:2;09,22
viii. [vðéla]	[vðé.la]	NEF:2;08,30
ix. [vγálo]	[vγá.lo]	NEF:2;08,30
x. [zmaráyði]	[a.lá.ði]	NEF:2;09,22
xi. [máγða]	[má.γða]	NEF:2;10,12
xii. [avγá]	[a.va]	NEF:2;07,15
xiii. [skufçá]	[ku.fçá]	NEF:2;10,12

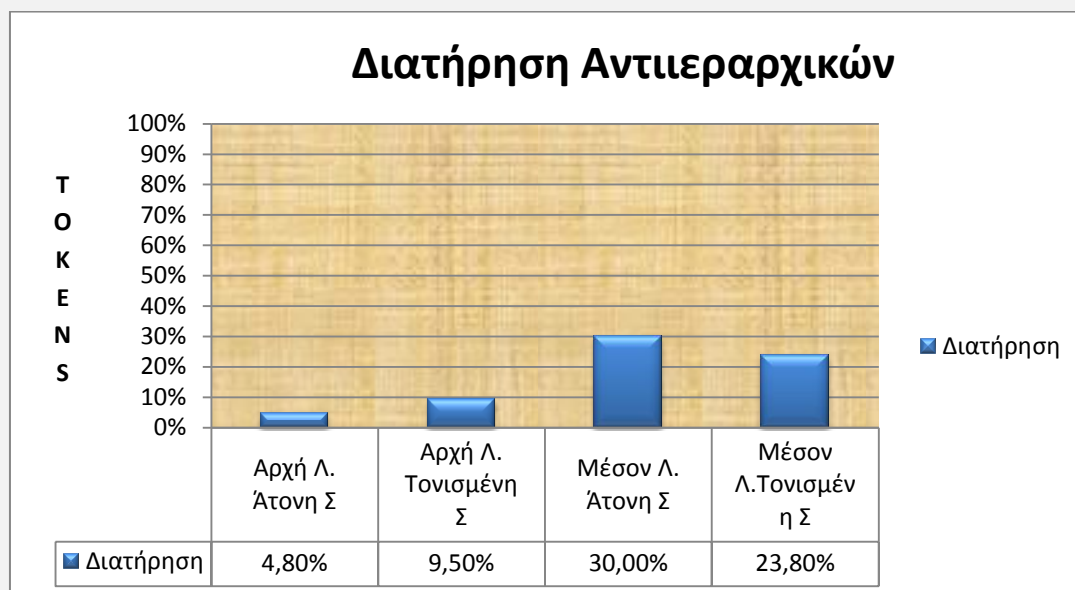
Τα ποσοστά που παρατίθενται στο παραπάνω γράφημα (Γράφημα 12), πιστοποιούν για τους πέντε συνολικά μήνες καταγραφής της NEF, μία σταδιακά αυξανόμενη τάση του παιδιού να πραγματώνει ολοένα και περισσότερες σύνθετες εμφάσεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων που καταγράφεται

μεταξύ των πέντε μηνών, εντοπίζεται στην ηλικία των 2;10, σε ποσοστό >75% (76,4%), στοιχείο που μας επιτρέπει να διατυπώσουμε την άποψη ότι στα 2;10 η NEF έχει κατακτήσει τη σύνθετη έμβαση γι' αυτό και την πραγματώνει συστηματικότερα.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η διερεύνηση των ποσοστών διατήρησης για κάθε τύπο συμφωνικού συμπλέγματος, προκειμένου να εξετάσουμε σε ποια θέση εντός της λέξης κατακτά πρώτα καθένα τύπο συμπλέγματος το συγκεκριμένο παιδί.

5.2.2.1 NEF – Αντιεραρχικά /sp, st, sk, κλπ/

Γράφημα 13

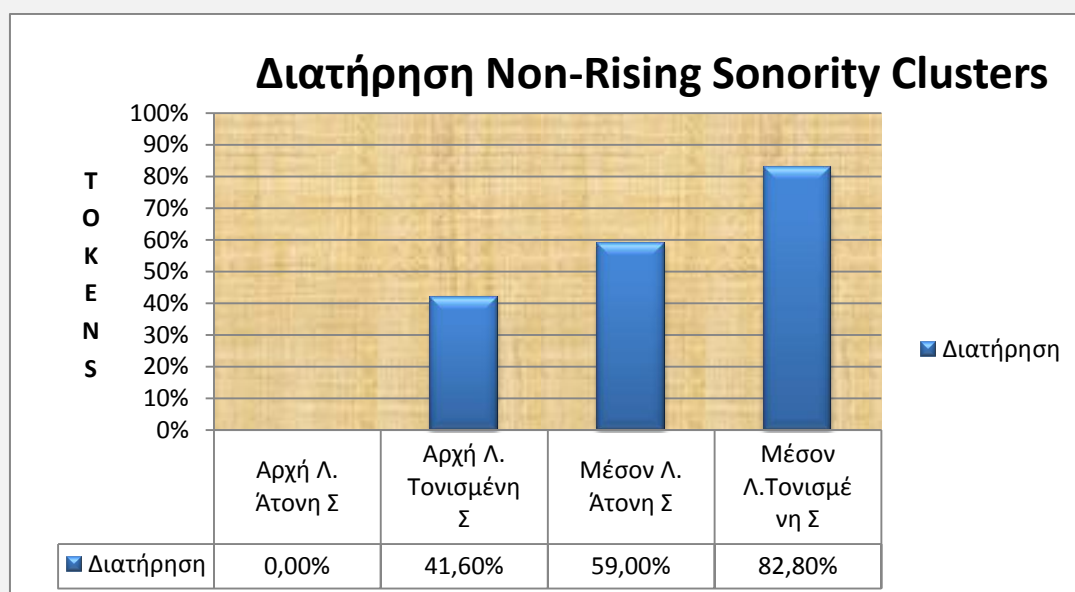

<i>18. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. [skulíci]	[sku.lí.ci]	NEF:2;08,30
ii. [skála]	[xka.la]	NEF:2;09,22
iii. [kostadína]	[ko.sta.dí.na]	NEF:2;08,30
iv. [piroscí]	[pi.la.scí]	NEF:2;09,22

Τα μεγαλύτερα ποσοστά διατήρησης όσον αφορά τα αντιεραρχικά συμπλέγματα, εντοπίζονται εντός της λέξης γενικότερα, στην άτονη συλλαβή ειδικότερα. Το ποσοστό διατήρησης 30% εντός της λέξης στην άτονη συλλαβή, μας οδηγεί εύλογα στο συμπέρασμα ότι η NEF έχει κατακτήσει πρώτα τα αντιεραρχικά στη συγκεκριμένη θέση ενός της λέξης.

5.2.2.2 NEF - Συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority Clusters) / ft, xt, vð, κλπ/

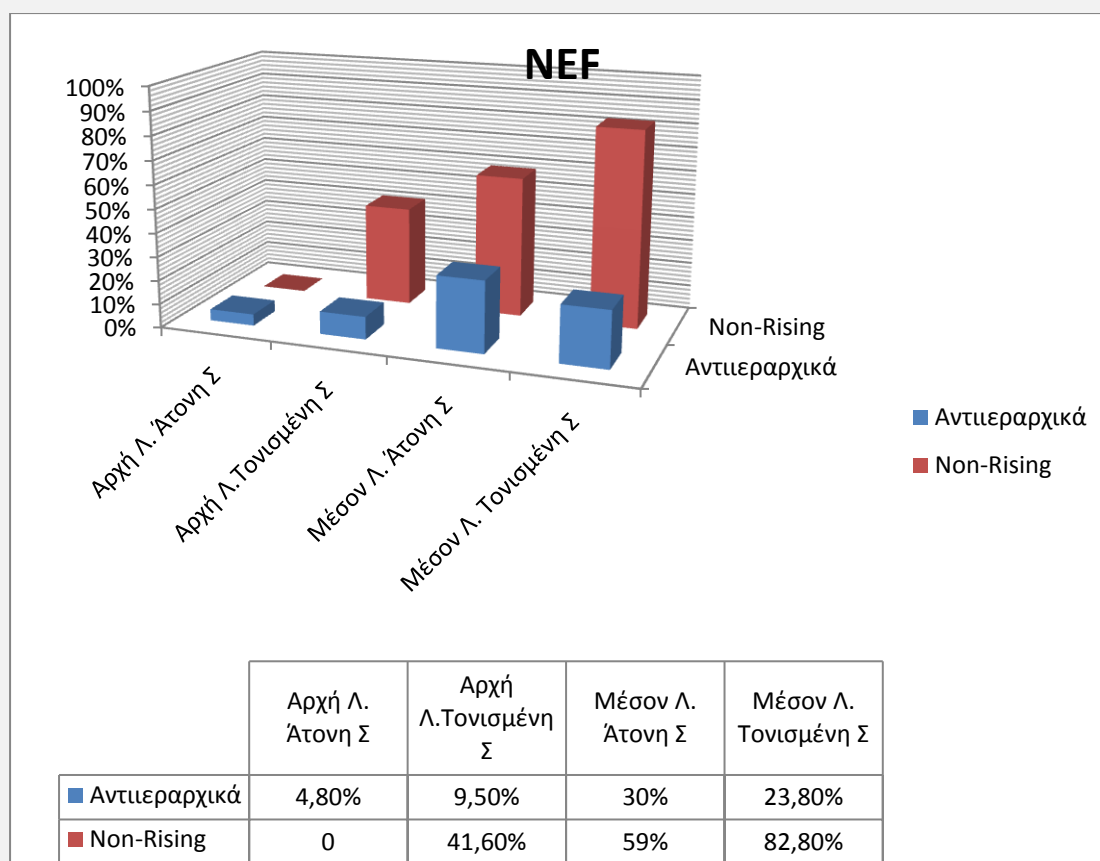
Γράφημα 14

<i>19. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. ftáno	ftá.no	NEF:2;09,08
ii. ένγαλε	έ.vγα.le	NEF:2;10,12
iii. oxtó	o.xto	NEF:2;09,29

Τα ποσοστά διατήρησης για τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας που παρουσιάζει η NEF, είναι αρκετά υψηλότερα σε σχέση με εκείνα που παρουσιάστηκαν παραπάνω για τα αντισυμβατικά. Το μεγαλύτερο ποσοστό διατήρησης για τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας, εμφανίζεται εντός της λέξης στην τονισμένη συλλαβή (82,8%), στοιχείο που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η NEF κατακτά πρώτα αυτού του είδους τα συμπλέγματα στο συγκεκριμένο περιβάλλον εντός της λέξης.

Γράφημα 15

Τα δεδομένα του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 15) φανερώνουν ότι, η ικανότητα της NEF να παράγει περισσότερο πιστά έναν από τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων, είναι μεγαλύτερη στην περίπτωση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας (Non-Rising). Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, στις τρεις από τις τέσσερις θέσεις εντός της λέξης, υψηλότερα ποσοστά πιστότητας παρουσιάζουν τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας, στοιχείο που με τη σειρά του οδηγεί στη διαπίστωση ότι μάλλον, αυτά έχουν κατακτηθεί πρώτα από τα αντιεραρχικά.

5.2.3 VARV

Η VARV αποτελεί ακόμη ένα μέλος του group B. Τα γλωσσικά δεδομένα που συλλέχθηκαν για τη VARV αφορούν τους μήνες 2;08 – 3;00 (Παραρτήματα 10.1210.12, 10.13). Η γραμματική της VARV φαίνεται να περιλαμβάνει συνθετότερες δομές, όπως οι σύνθετες εμβάσεις τις οποίες και πραγματώνει ήδη από τα 2;8. Η διερεύνηση των φωνητικών πραγματώσεων του συγκεκριμένου παιδιού, αναδεικνύει παρόμοια χαρακτηριστικά μεταξύ αυτού και των υπολοίπων μελών του ίδιου group.

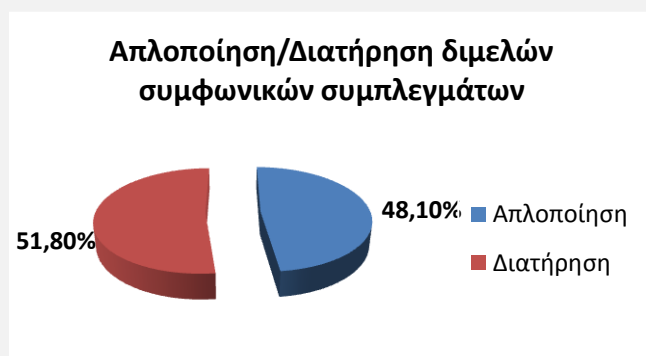
Πιο συγκεκριμένα, η VARV εμφανίζεται να πραγματώνει σύνθετες εμβάσεις σε όλα τα περιβάλλοντα εντός της λέξης και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων, ενώ ταυτόχρονα μέσω διαφόρων στρατηγικών που επιστρατεύει, απλοποιεί τα συμφωνικά συμπλέγματα πραγματώνοντας την καθολικά αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή. Η παρουσία δηλαδή των σύνθετων εμβάσεων στη γραμματική της VARV συνυπάρχει με

τη διαδικασία απλοποίησής τους, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το παιδί δεν έχει κατακτήσει πλήρως τη σύνθετη έμβαση αλλά έχει αρχίσει να την κατακτά. Το παραπάνω συμπέρασμα ενισχύεται από τα εξής χαρακτηριστικά παραδείγματα:

20. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [skularíca]	[ku.la.lí.ca]	VARV:2;08,07
ii. [stíló]	[sti.lo]	VARV:2;08,28
iii. [scílos]	[cí.los]	VARV:2;08,07
iv. [skála]	[ská.la]	VARV:3;00,04
v. [láspes]	[lá.pes]	VARV:2;09,12
vi. [asteráci]	[a.ste.lá.ci]	VARV:2;11,18
vii. [azvós]	[a.vós]	VARV:2;11,18
viii. [astéri]	[a.sté.li]	VARV:2;11,18
ix. [xtapóði]	[ta.pó.ði]	VARV:2;09,12
x. [fterá]	[fte.la]	VARV:2;08,14
xi. [vdéla]	[vé.la]	VARV:2;10,21
xii. [xténi]	[xté.pi]	VARV:2;08,07
xiii. [ðaxtilíði]	[ka.ti.lí.ði]	VARV:2;08,07
xiv. [aftokólita]	[a.fto.kó.li.ta]	VARV:2;11,18
xv. [biftéci]	[bi.té.ci]	VARV:2;09,12
xvi. [leftá]	[le.fta]	VARV:2;09,12

Εξετάζοντας τα γλωσσικά δεδομένα της VARV στο σύνολό τους, τα ποσοστά απλοποίησης/διατήρησης για τα συμφωνικά συμπλέγματα και των δυο τύπων διαμορφώνονται ως εξής:

Γράφημα 16

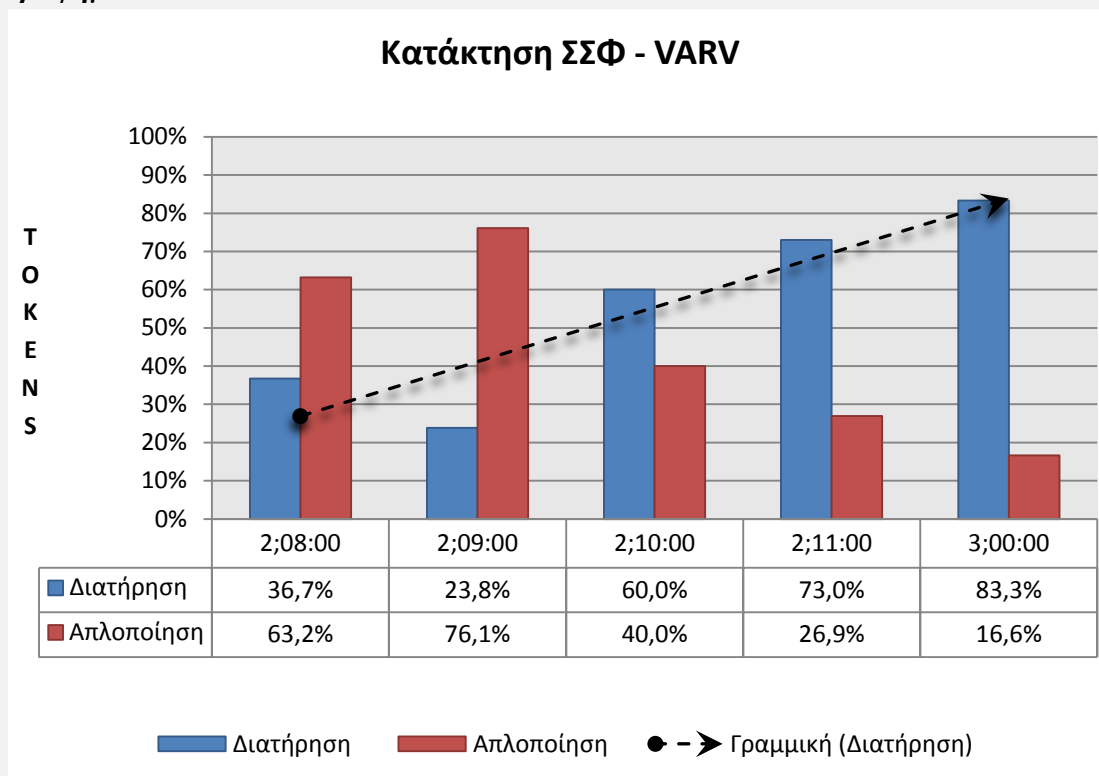

Εξετάζοντας το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 16) το οποίο σχετίζεται με την καταγραφή ενός διαστήματος πέντε μηνών, παρατηρούμε ότι το ποσοστό διατήρησης (51,8%) των συμφωνικών συμπλεγμάτων είναι ελαφρώς υψηλότερο με εκείνο της απλοποίησης (48,1%). Η γενική αυτή εικόνα που αφορά αποκλειστικά την κατάκτηση της σύνθετης έμβασης, απαντάται για πρώτη φορά ανάμεσα στα μέλη του group B, στοιχείο που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στη γραμματική της VARV έχει αρχίσει

να υπερισχύει η τάση να πραγματώνει πιστά τις σύνθετες εμβάσεις των εισαγόμενων τύπων.

Σε αυτό το σημείο ωστόσο, κρίνεται απαραίτητη η εξέταση των ποσοστών απλοποίησης/διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων για κάθε μήνα καταγραφής της VARV ξεχωριστά, προκειμένου να καταστεί σαφές το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο το συγκεκριμένο παιδί κατακτά πλήρως τη σύνθετη έμβαση.

Γράφημα 17

<i>21. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. [stavrós]	[ta.vós]	VARV:2;08,14
ii. [stilo]	[sti.lo]	VARV:2;08,28
iii. [skála]	[ká.la]	VARV:2;08,14
iv. [sxára]	[sxá.la]	VARV:2;11,11
v. [podosferáci]	[po.ðo.fe.slá.ci]	VARV:2;11,18
vi. [asteráci]	[a.ste.lá.ci]	VARV:2;11,18
vii. [azvós]	[a.vós]	VARV:2;11,18
viii. [pirozvestíras]	[pi.lo.ve.stí.las]	VARV:2;11,18
ix. [xtapóði]	[ta.pó.ði]	VARV:2;09,12
x. [xtenízi]	[xte.ní.ji]	VARV:2;11,11
xi. [vðéla]	[vé.la]	VARV:2;10,21
xii. [elikóptero]	[e.li.kó.te.lo]	VARV:2;09,12
xiii. [tromaktiko]	[xlo.ma.ti.tó]	VARV:2;11,11

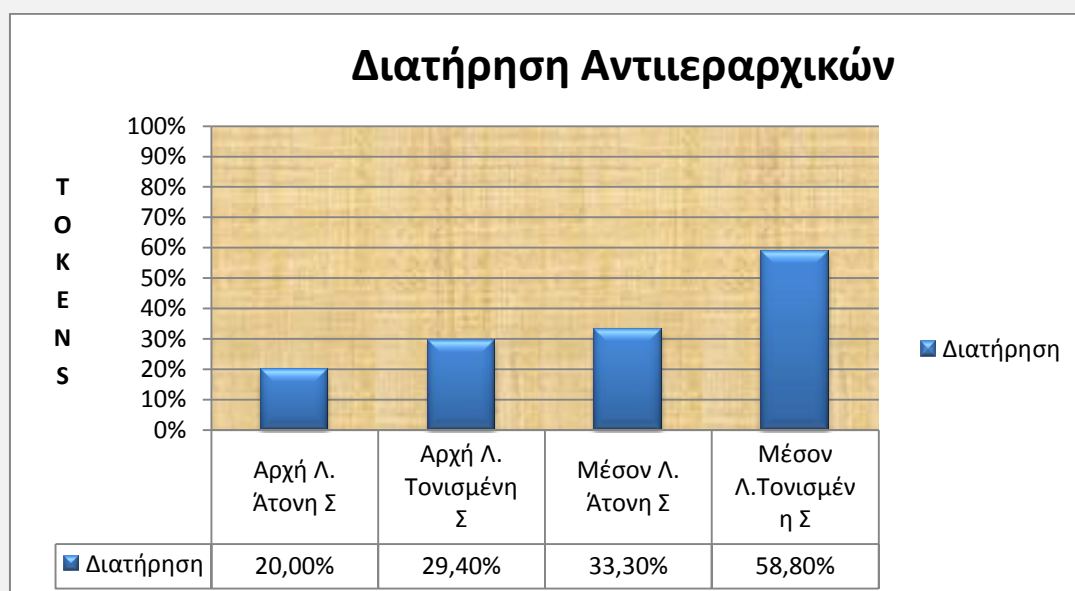
Με βάση τα ποσοτικά δεδομένα διατήρησης του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 17), παρατηρούμε ότι η τάση της VARV να πραγματώνει ολοένα και περισσότερες

σύνθετες εμβάσεις αυξάνεται σταδιακά από μήνα σε μήνα. Πιο συγκεκριμένα, ενώ για τους μήνες 2;08 και 2;09 το ποσοστό απλοποίησης είναι υψηλότερο σε σχέση με εκείνο της διατήρησης, η κατάσταση φαίνεται να αντιστρέφεται από τα 2;10 και μετά, με τα ποσοστά διατήρησης να υπερिशύουν έναντι των ποσοστών απλοποίησης. Το μεγαλύτερο ποσοστό διατήρησης που καταγράφεται στην περίπτωση της VARV, αφορά την ηλικία των 3;00 (83,3%), το οποίο και υπερβαίνει το 75%, αποτελεί την ένδειξη της πλήρους κατάκτησης της σύνθετης έμβαςης στον συγκεκριμένο μήνα.

Η διερεύνηση των ποσοστών διατήρησης για κάθε τύπο συμφωνικού συμπλέγματος κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να χαρτογραφηθεί η θέση εντός της λέξης στην οποία κατακτάται πρώτα καθένα από αυτά.

5.2.3.1 VARV – Αντιεραρχικά /sp, st, sk, κλπ/

Γράφημα 18

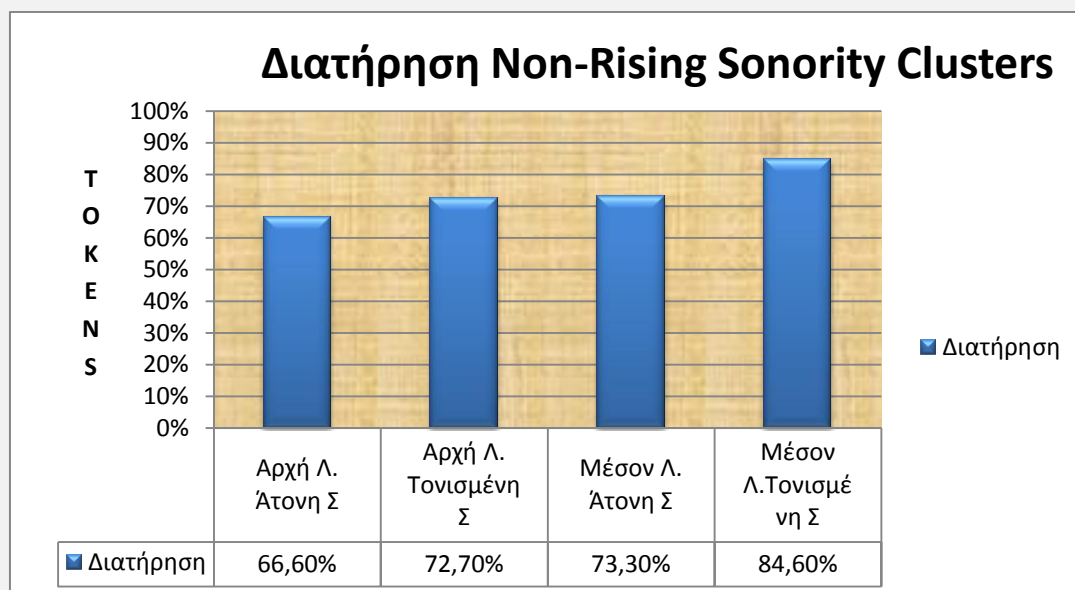

22. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sci.ní]	[sci.ní]	VARV:2;10,21
ii. [ská.la]	[ská.la]	VARV:3;00,04
iii. [fúsces]	[fú.sces]	VARV:3;00,04
iv. [mustár.da]	[mu.stá.vla]	VARV:2;11,11

Εξετάζοντας τα ποσοτικά δεδομένα του παραπάνω γραφήματος (Γράφημα 18), παρατηρούμε ότι τα ποσοστά διατήρησης στις τονισμένες συλλαβές είναι υψηλότερα σε σχέση με εκείνα επί των άτονων συλλαβών, στοιχείο που ενισχύει τη θέση ότι οι τονισμένες συλλαβές είναι αντιληπτικά περισσότερο εξέχουσες. Το μεγαλύτερο ωστόσο ποσοστό διατήρησης, αναφορικά με τα αντιεραρχικά συμπλέγματα, πιστοποιείται στην τονισμένη συλλαβή εντός της λέξης με ποσοστό 58,8%. Το ποσοστό αυτό μας επιτρέπει να υποστηρίξουμε ότι η VARV κατακτά πρώτα τα αντιεραρχικά συμπλέγματα στο συγκεκριμένο περιβάλλον εντός της λέξης.

5.2.3.2 VARV - Συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority Clusters) / ft, xt, vð, κλπ/

Γράφημα 19

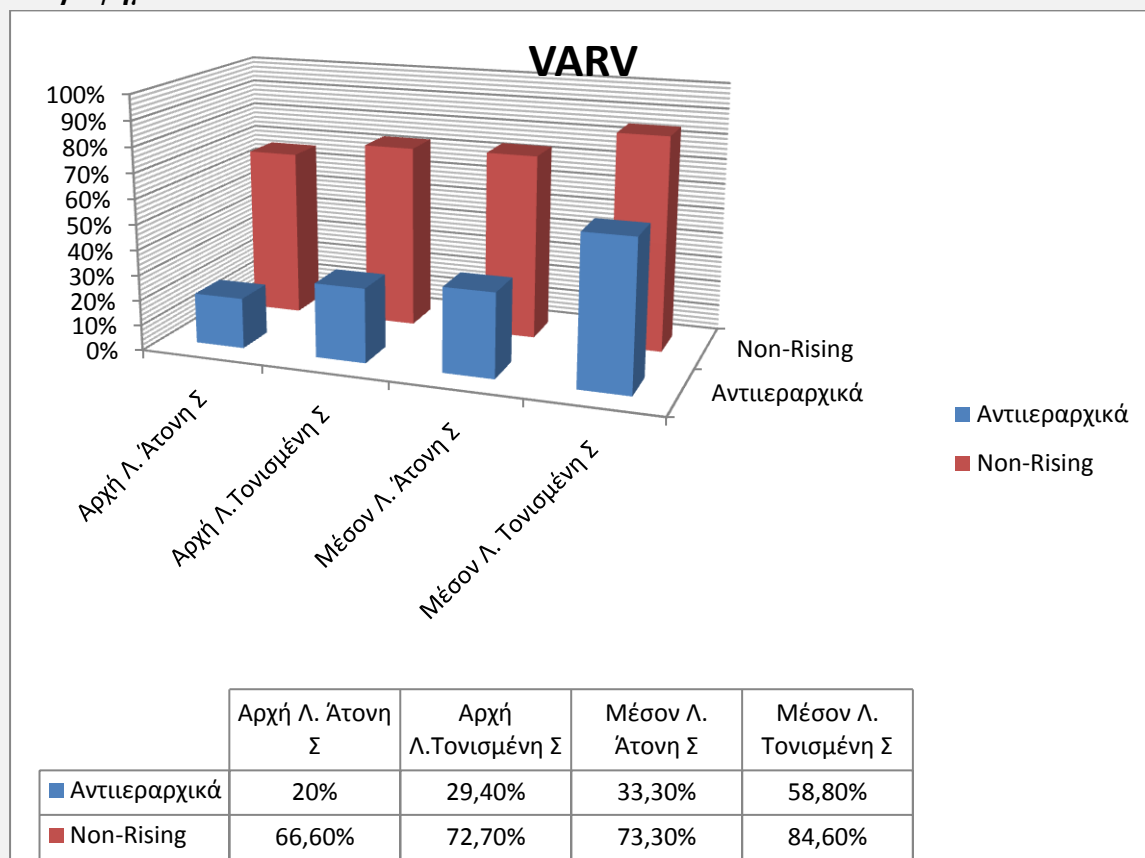

23. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [ktiniátros]	[kti.ní.a.to]	VARV:2;11,11
ii. [xténa]	[xté.na]	VARV:3;00,04
iii. [kaθréftis]	[ka.θέ.fti]	VARV:2;09,12
iv. [traxté]r	[ta.xté]	VARV:2;08,21

Αναφορικά με την περίπτωση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας, το υψηλότερο ποσοστό διατήρησης που παρουσιάζει η VARV σχετίζεται με το περιβάλλον εντός της λέξης στην τονισμένη συλλαβή, με ποσοστό 84,6%. Το ποσοστό αυτό καταδεικνύει ότι, η VARV κατακτά πρώτα αυτού του είδους τα συμφωνικά συμπλέγματα στη συγκεκριμένη θέση εντός της λέξης.

Γενικά, τα ποσοστά διατήρησης στις τονισμένες συλλαβές, είτε αυτές βρίσκονται στην αρχή είτε εντός της λέξης, είναι υψηλότερα σε σχέση με εκείνα επί των άτονων συλλαβών, χαρακτηριστικό που επιβεβαιώνει τη θέση ότι η τονισμένη συλλαβή είναι περισσότερο εξέχουσα αντιληπτικά κατά τη διαδικασία πρόσληψης.

Γράφημα 20

Με βάση την διερεύνηση των ποσοτικών δεδομένων που παρουσιάζονται στο παραπάνω γράφημα και τα οποία αφορούν και τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων, παρατηρούμε ότι η ικανότητα της VARV να πραγματώνει πιστότερα τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας (Non-Rising), είναι μεγαλύτερη από εκείνη που φαίνεται να έχει για τα αντιεραρχικά. Η παρατήρηση αυτή βασίζεται και στηρίζεται στο γεγονός ότι, τα ποσοστά πιστότητας που καταγράφονται σε όλες τις θέσεις εντός της λέξης, εμφανίζονται κατά πολύ υψηλότερα για τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας σε σχέση με εκείνα επί των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων.

Από τα παραπάνω λοιπόν, είναι εύλογο να καταλήξουμε στη διαπίστωση ότι, εφόσον η VARV πραγματώνει περισσότερο πιστά τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας, μάλλον είναι και αυτά που έχει κατακτήσει πρώτα.

5.2.4 VAL

Η τελευταία πληροφορητής του group B που καταγράψαμε για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είναι η VAL. Η διαδικασία καταγραφής του λόγου του συγκεκριμένου παιδιού καλύπτει συνολικά πέντε μήνες από τα 2;08 – 3;00. Η διερεύνηση των γλωσσικών δεδομένων της VAL αποκαλύπτει την παρουσία σύνθετων εμβάσεων στο λόγο του παιδιού ήδη από τα 2;08, όχι μόνο σε όλες τις θέσεις εντός της λέξης αλλά και για τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων (Παραρτήματα 10.14, 10.15).

Η πραγμάτωση ωστόσο των συμφωνικών συμπλεγμάτων στις διάφορες θέσεις εντός της λέξης, δεν αποτελεί μία παγιωμένη κατάσταση στη γραμματική του παιδιού, αφού σε μεγάλο ποσοστό απαντάται η πραγμάτωση της καθολικά αμαρκάριστης ΣΦ συλλαβής³⁷ η οποία αντικαθιστά τη σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα από το λόγο του παιδιού είναι τα εξής:

24. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [spaθί]	[pa.θί]	VAL:2;08,14
ii. [stiló]	[sti.lo]	VAL:2;08,28
iii. [scílos]	[cí.lo]	VAL:2;08,07
iv. [skóni]	[skó.ni]	VAL:2;11,11
v. [láspes]	[lá.teθ]	VAL:2;09,12
vi. [azvésti]	[fé.sti]	VAL:2;11,11
vii. [biskóto]	[ti.kó.to]	VAL:2;08,14
viii. [astéri]	[a.sté.li]	VAL:2;11,18
ix. [xtenízi]	[te.ní.ði]	VAL:3;00,04
x. [fterá]	[ste.la]	VAL:2;08,28
xi. [xténa]	[té.na]	VAL:2;11,11
xii. [fíni]	[fí.ni]	VAL:2;08,28
xiii. [[níxta]	[ní.ta]	VAL:2;11,18
xiv. [níxta]	[ní.kta]	VAL:3;00,04
xv. [avγó]	[a.γó]	VAL:2;08,28
xvi. [leftá]	[le.ftá]	VAL:2;09,12

Εξετάζοντας συνολικά τα γλωσσικά δεδομένα της VAL (13i - xvi) τα οποία σχετίζονται και με τους δυο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων που εξετάζονται στην παρούσα εργασία, τα ποσοστά απλοποίησης/διατήρησής τους διαμορφώνονται ως εξής:

Γράφημα 21

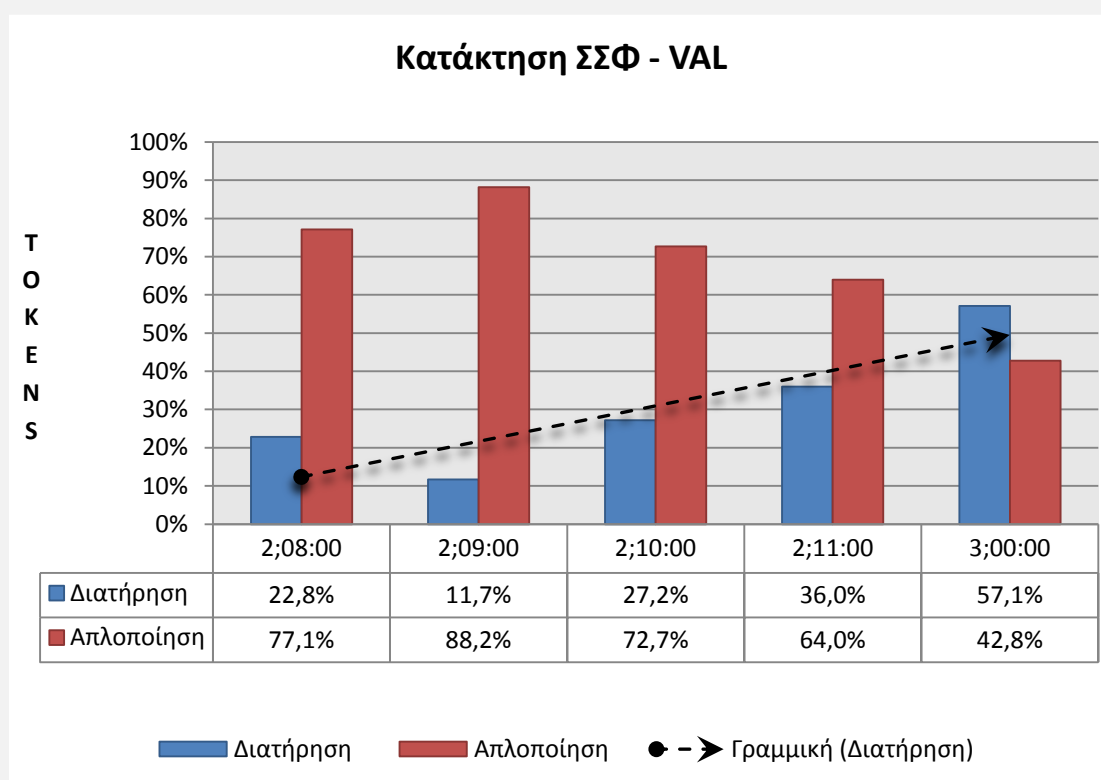

³⁷ Η πραγμάτωση της καθολικά αμαρκάριστης ΣΦ συλλαβής προκύπτει ύστερα από την ενεργοποίηση διαφόρων στρατηγικών απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων που επιστρατεύει το συγκεκριμένο παιδί και οι οποίες θα συζητηθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

Το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 21) αποτυπώνει συνολικά τη γενική εικόνα της γραμματικής της VAL κατά το διάστημα των πέντε μηνών καταγραφής της και η οποία σχετίζεται αποκλειστικά με την κατάκτηση της σύνθετης έμβασης. Η τάση της VAL να απλοποιεί τα συμφωνικά συμπλέγματα φαίνεται να κυριαρχεί σε ποσοστό 70,1% επί της τάσης της να τα πραγματώνει πιστά. Το ποσοστό διατήρησης των συμπλεγμάτων αν και μικρό, αποτελεί ωστόσο το στοιχείο εκείνο που μας επιτρέπει να υποστηρίξουμε ότι η VAL έχει αρχίσει να κατακτά τις σύνθετες εμβάσεις.

Στο σημείο αυτό καθίσταται αναγκαία η διερεύνηση των ποσοστών απλοποίησης/διατήρησης για κάθε μήνα ξεχωριστά, προκειμένου να καταστεί σαφές αν για το συγκεκριμένο παιδί υπάρχει κάποιο χρονικό σημείο κατά το οποίο φαίνεται, βάση ποσοστών, να έχει κατακτήσει πλήρως τη σύνθετη συλλαβική δομή.

Γράφημα 22

<i>25. Τύπος ενήλικα</i>	<i>Τύπος παιδιού</i>	<i>Ηλικία</i>
i. [skurízi]	[ku.pí.zi]	VAL:2;11,11
ii. [stavroðrómi]	[sta.to.tó.mi]	VAL:2;11,18
iii. [sfɪʝes]	[skóni]	VAL:2;11,11
iv. [asteráci]	[te.lá.ci]	VAL:2;11,18
v. [azvésti]	[fé.sti]	VAL:2;11,11
vi. [biskóto]	[ti.kó.to]	VAL:2;08,14
vii. [ipolojistís]	[po.pi.stís]	VAL: 2;08,28
viii. [xtenízi]	[te.ní.ði]	VAL:3;00,04
ix. [vdéla]	[lé.la]	VAL:2;10,21
x. [ftíni]	[ftí.ni]	VAL:2;08,28

xi.	[níxta]	[ní.ta]	VAL:2;11,18
xii.	[molínja]	[mo.lí.vja]	VAL:3;00,04
xiii.	[avγó]	[a.γó]	VAL:2;08,28
xiv.	[leftá]	[le.ftá]	VAL:2;09,12

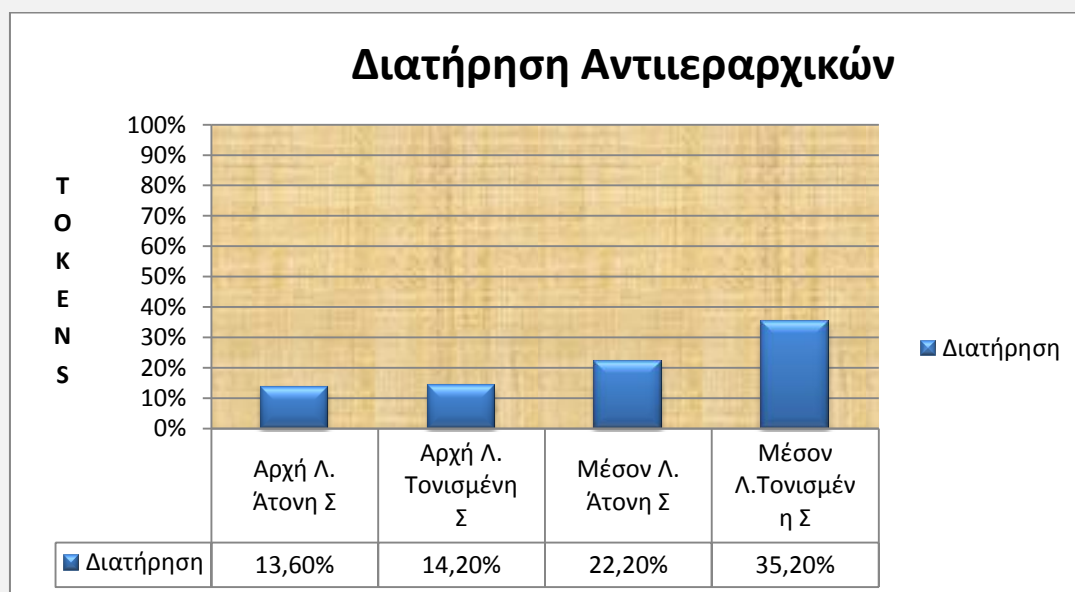
Η εξέταση των ποσοτικών δεδομένων του γραφήματος παραπάνω (Γράφημα 22), δείχνει ότι η VAL παράγει πιστά ήδη από την ηλικία των 2;08, και τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων. Μέχρι και την ηλικία των 2;11 τα ποσοστά διατήρησης των συμπλεγμάτων κυμαίνονται σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με εκείνα των ποσοστών απλοποίησής τους.

Η κατάσταση αντιστρέφεται στον τελευταίο μήνα καταγραφής της VAL, όπου το ποσοστό διατήρησης υπερβαίνει αυτό της απλοποίησης, γεγονός που αποτελεί ένδειξη ότι το παιδί αρχίζει πλέον να πραγματώνει συστηματικότερα τα συμφωνικά συμπλέγματα. Το ποσοστό ωστόσο διατήρησης στην ηλικία των 3;00 (57,1%), δεν είναι αρκετά υψηλό ώστε να μας επιτρέψει να εκφράσουμε την άποψη ότι η VAL έχει κατακτήσει τη σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ³⁸. Το χαρακτηριστικό αυτό καθιστά την περίπτωση της VAL αρκετά ιδιαίτερη ανάμεσα στις υπόλοιπες του ίδιου group, καθώς είναι το μοναδικό παιδί το οποίο φαίνεται, βάση ποσοστών, να μην έχει κατακτήσει πλήρως τη σύνθετη συλλαβική δομή.

Σε αυτό το σημείο, ιδιαίτερη μελέτη χρήζουν τα ποσοστά διατήρησης που επιδεικνύει η VAL για κάθε τύπο συμφωνικού συμπλέγματος, έτσι ώστε να καταστεί σαφής η θέση εντός της λέξης στην οποία κατακτά πρώτα καθένα από αυτά.

5.2.4.1 VAL – Αντιεραρχικά /sp, st, sk, κλπ/

Γράφημα 23

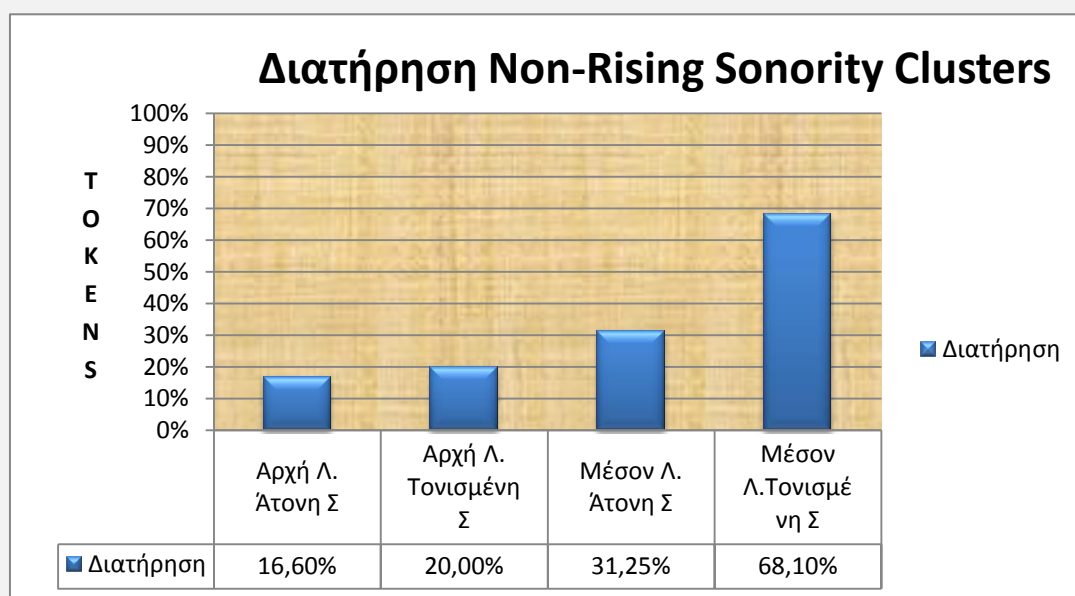
³⁸ Ήδη από την αρχή του συγκεκριμένου κεφαλαίου ορίσαμε ως προϋπόθεση κατάκτησης μιας δομής το ποσοστό >75% .

26. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [stílo]	[sti.lo]	VAL:2;08,28
ii. [skóni]	[skó.ni]	VAL:2;11,11
iii. [dískos]	[mí.skos]	VAL:2;11,18
iv. [astéri]	[a.sté.li]	VAL:2;11,18

Εξετάζοντας τα ποσοστά διατήρησης τα οποία σχετίζονται με τα αντιεραρχικά συμπλέγματα, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στις τονισμένες συλλαβές στοιχείο που συνδέεται άμεσα με το γεγονός ότι οι τονισμένες συλλαβές είναι περισσότερο εξέχουσες αντιληπτικά. Το υψηλότερο ωστόσο ποσοστό ανάμεσα στις τονισμένες συλλαβές στην περίπτωση της VAL, εντοπίζεται σε περιβάλλον εντός της λέξης, όπου και θεωρούμε ότι αποτελεί το περιβάλλον εκείνο που κατακτά πρώτα αυτού του είδους τα συμφωνικά συμπλέγματα.

5.2.4.2 VAL - Συμπλέγματα Ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority Clusters) / ft, xt, vð, κλπ/

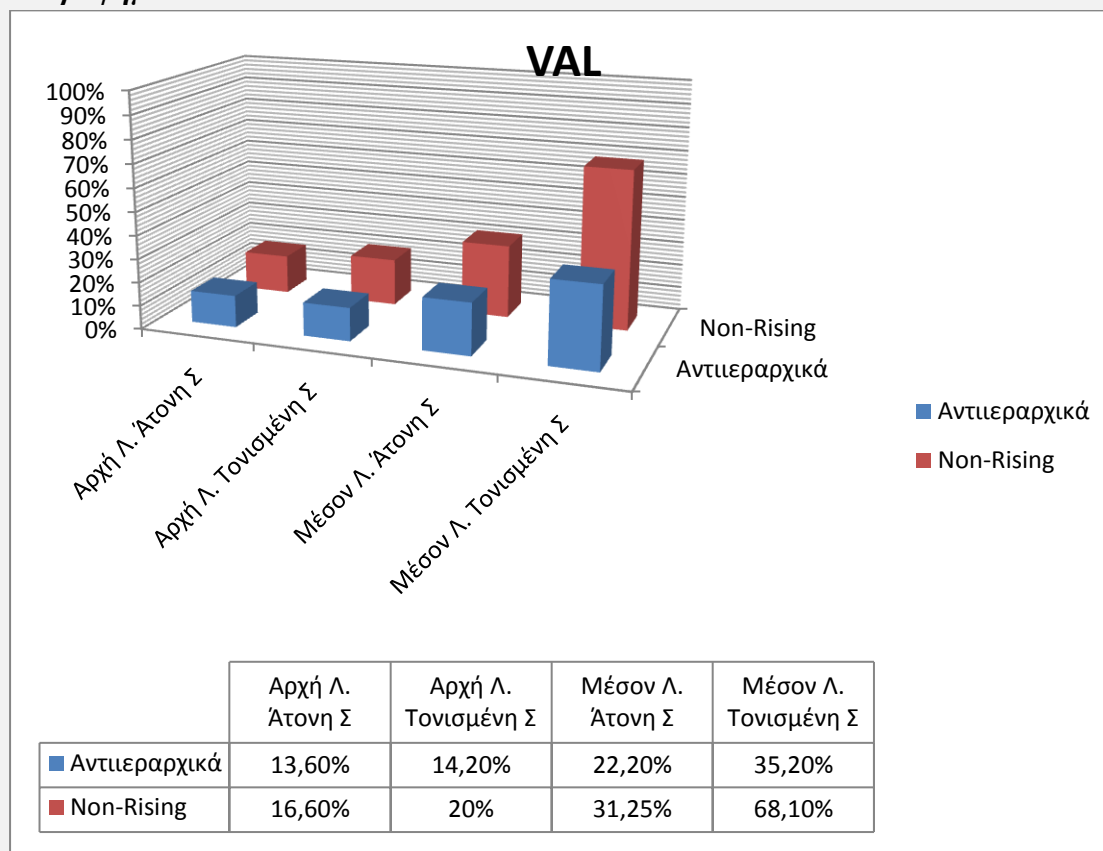
Γράφημα 24

27. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [fíni]	[fí.ni]	VAL:2;08,28
ii. [molínja]	[mo.lí.vja]	VAL:3;00,04
iii. [skufçá]	[ku.fça]	VAL:2;10,21

Στην περίπτωση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας το υψηλότερο ποσοστό διατήρησης εντοπίζεται στην τονισμένη συλλαβή εντός της λέξης στοιχείο που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η VAL κατακτά αυτόν τον τύπο συμπλεγμάτων στο συγκεκριμένο περιβάλλον εντός της λέξης.

Γράφημα 25

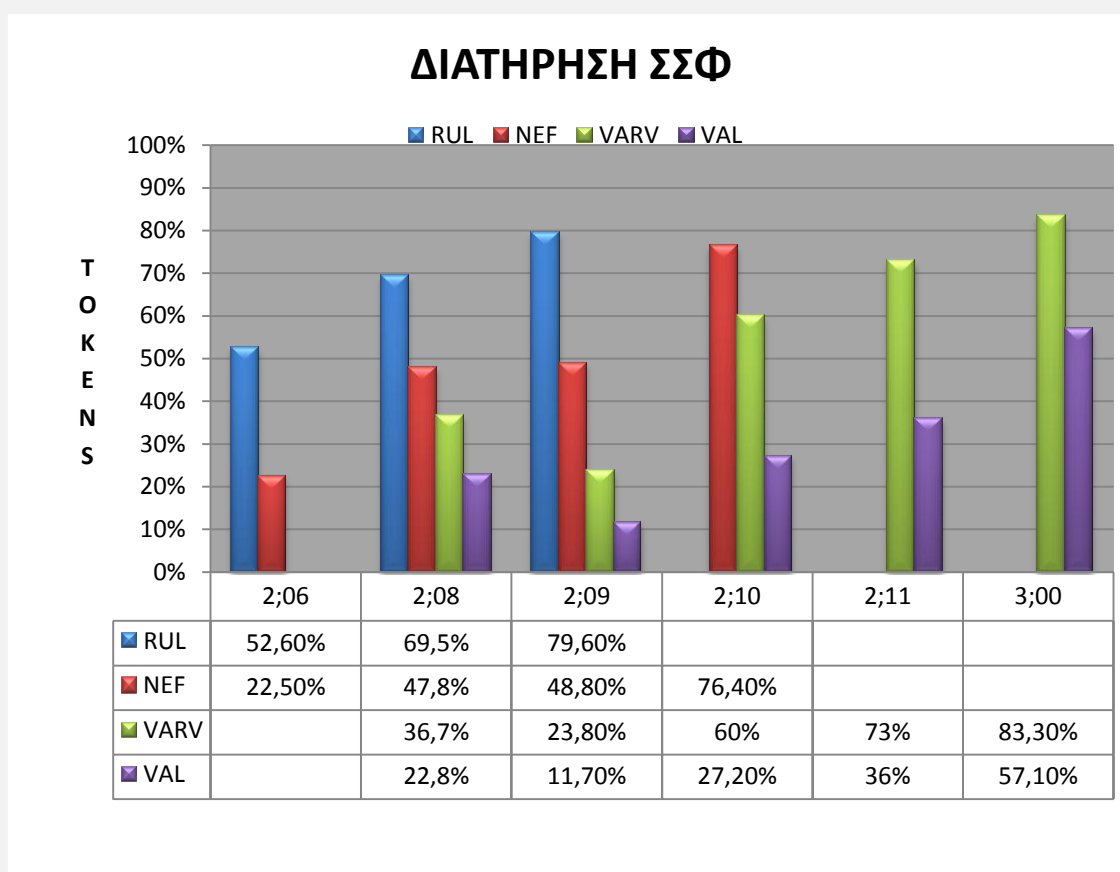

Το παραπάνω γράφημα (Γράφημα 25) απεικονίζει συγκεντρωτικά τα ποσοστά πιστότητας που παρουσιάζει η τελευταία πληροφορητής του group A, VAL. Τα υψηλότερα ποσοστά πιστότητας που καταγράφονται και μάλιστα σε όλες τις θέσεις εντός της λέξης, αφορούν τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας. Το στοιχείο αυτό αποτελεί ένδειξη ότι μάλλον αυτός ο τύπος συμφωνικού συμπλέγματος έχει κατακτηθεί πρώτα από το συγκεκριμένο παιδί.

5.3 Διερεύνηση της κατάκτησης της σύνθετης συλλαβικής δομής με κριτήριο την ηλικία και ατομικές διαφοροποιήσεις

Σε αυτό το σημείο, κρίνεται σκόπιμη η εξέταση του παράγοντα της ηλικίας σε σχέση με τα ποσοστά διατήρησης των σύνθετων εμβάσεων ανάμεσα στα μέλη που απαρτίζουν το group B. Η ανάγκη αυτή προκύπτει από τη διαπίστωση ότι, αν και οι πληροφορητές έχουν ομαδοποιηθεί με βάση την ηλικία τους στο ίδιο group, παρουσιάζουν ωστόσο ατομικές διαφοροποιήσεις τόσο ως προς τα ποσοστά διατήρησης της σύνθετης έμβασης στους ίδιους προς εξέταση μήνες, όσο και ως προς το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο κατακτούν τη σύνθετη συλλαβική δομή (ποσοστό >75%). Το γράφημα που παραθέτουμε παρακάτω αφορά και τους δύο τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων που εξετάζονται σ' αυτήν την έρευνα και αποτυπώνει με εύστοχο τρόπο τις διαφοροποιήσεις αυτές.

Γράφημα 26

Για την ηλικία των 2;06 παρατίθενται ποσοτικά δεδομένα που αφορούν τα παιδιά RUL και NEF. Αν και η μεταβλητή της ηλικίας είναι σταθερή στην περίπτωση των δύο παιδιών, παρ' όλα αυτά δεν επιδεικνύουν ίδια γλωσσική συμπεριφορά όσον αφορά τα ποσοστά διατήρησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό πιστότητας για τη σύνθετη έμβαση ΣΣΦ που παρουσιάζει η RUL (52,6%), είναι αρκετά μεγαλύτερο από εκείνο που επιδεικνύει η NEF (22,5%). Η ποσοτική αυτή διαφορά αποδεικνύει ότι η κατάκτηση της σύνθετης έμβασης δε βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με τον παράγοντα της ηλικίας, αλλά αποτελεί υπόθεση της γλωσσικής ικανότητας του κάθε παιδιού.

Αναφορικά με την περίπτωση της ηλικίας 2;08, έχουμε τη δυνατότητα να εξετάσουμε τα ποσοτικά δεδομένα όλων των πληροφορητών του group B που σχετίζονται με τη σύνθετη έμβαση. Το υψηλότερο ποσοστό πιστής πραγμάτωσης των συμφωνικών συμπλεγμάτων παρουσιάζει η RUL με ποσοστό 69,5%, Με ποσοστό 47,8% ακολουθεί η NEF, ενώ χαμηλότερα ποσοστά πιστότητας εμφανίζουν η VARV με 36,7% και η VAL με 22,8%.

Και για το μήνα 2;09, μας δίνεται η ευκαιρία να διερευνήσουμε τα ποσοτικά δεδομένα όλων συνολικά των πληροφορητών του δεύτερου group. Αναλυτικότερα, η RUL με ποσοστό 79,6% αναδεικνύεται η πρώτη πληροφορητής που κατακτά πλήρως τη σύνθετη έμβαση στην ηλικία των 2;09, καθώς το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το ποσοστό του 75% που θέσαμε ως όριο κατάκτησης ή μη της σύνθετης αυτής δομής. Με

χαμηλότερα ποσοστά πιστής πραγμάτωσης ακολουθούν η NEF με 48,8%, η VARV με 23,8% και τέλος η VAL με ποσοστό μόλις 11,7%.

Στην ηλικία των 2;10 μπορούμε να συγκρίνουμε τα ποσοτικά δεδομένα των τριών από τα τέσσερα συνολικά παιδιά που απαρτίζουν το group B. Πιο συγκεκριμένα, το υψηλότερο ποσοστό πιστής πραγμάτωσης των σύνθετων εμβάσεων πιστώνεται στην NEF με ποσοστό 76,4%, ποσοστό το οποίο σηματοδοτεί και την πλήρη κατάκτηση της σύνθετης έμβασης για το συγκεκριμένο παιδί. Με αρκετά υψηλό ποσοστό ακολουθεί η VARV (60%) και τέλος με αρκετά μικρό ποσοστό μόλις 27,2%, ακολουθεί η VAL.

Στις ηλικίες των 2;11 και 3;00 μπορούμε να συγκρίνουμε τα ποσοτικά δεδομένα που αφορούν μόνο τα παιδιά VARV και VAL. Τα ποσοστά που παρουσιάζουν τα συγκεκριμένα παιδιά χαρακτηρίζονται από ανοδική τάση, με την VARV στην ηλικία των 2;11 να εμφανίζει ποσοστό πιστής πραγμάτωσης της σύνθετης έμβασης 73%, ενώ η VAL για την ίδια ηλικία, ποσοστό αρκετά μικρότερο μόλις 36%. Τέλος στην ηλικία των 3;00, υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζει η VARV με 83,3%, ποσοστό που επιβεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει κατακτήσει πλήρως τη σύνθετη έμβαση γι' αυτό και την πραγματώνει συστηματικότερα.

Η περίπτωση της VAL είναι η μοναδική ανάμεσα στα μέλη του group B, για την οποία δεν μπορούμε να έχουμε ξεκάθαρη εικόνα για το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο κατακτά πλήρως τη σύνθετη έμβαση. Ο τελευταίος μήνας καταγραφής γλωσσικών δεδομένων για το συγκεκριμένο παιδί, αφορά των ηλικία των 3;00, όπου το ποσοστό πιστότητας ως προς τη σύνθετη έμβαση ανέρχεται στο 57,1%. Το ποσοστό αυτό πιστοποιεί το γεγονός ότι η VAL στην ηλικία αυτή, δεν έχει ακόμα κατακτήσει τη σύνθετη έμβαση.

Η ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων που παραθέσαμε παραπάνω, μας επιτρέπει να καταλήξουμε σε ένα σημαντικό συμπέρασμα. Μπορεί να εξετάσαμε τα γλωσσικά δεδομένα παιδιών που ηλικιακά εντάσσονται στην ίδια αναπτυξιακή φάση (ενδιάμεσο στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης), ωστόσο αυτή η ομαδοποίηση δεν είναι ικανή να εξασφαλίσει ότι τα παιδιά αυτά θα επιδείξουν ίδια γλωσσική συμπεριφορά **α)** ως προς την κατάκτηση ή μη της σύνθετης έμβασης και **β)** ως προς το χρονικό της πλήρους κατάκτησής της. Πιο συγκεκριμένα, είδαμε παραπάνω ότι το κάθε παιδί διαφοροποιείται από τα υπόλοιπα ως προς το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο φαίνεται να κατακτά πλήρως τη σύνθετη έμβαση, στοιχείο που συνδέεται άρρηκτα με τη γλωσσική ικανότητα του κάθε παιδιού.

Το γεγονός ότι και τα τέσσερα παιδιά του group B πραγματώνουν συμφωνικά συμπλέγματα και των δύο τύπων, ανεξάρτητα από τα ποσοτικά δεδομένα, μπορεί να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η σύνθετη έμβαση αποτελεί μια δομή που απαντάται αναμφισβήτητα στο λόγο των παιδιών του ενδιάμεσου σταδίου της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης. Αντίθετα, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να υποστηριχθεί για το αρχικό στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης (group A), αφού ύστερα από τη μελέτη των γλωσσικών δεδομένων των παιδιών που αντιπροσωπεύουν το στάδιο αυτό, διαπιστώσαμε ότι μόνο ένα από τα τρία παιδιά εμφανίζεται να πραγματώνει συμφωνικά συμπλέγματα.

Η εξέταση της κατάκτησης των δύο τύπων συμφωνικών συμπλεγμάτων ξεχωριστά, τόσο για κάθε group αλλά και για κάθε παιδί σε καθένα group, μας επιτρέπει να εξάγουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τη θέση εντός της λέξης στην οποία φαίνεται να κατακτώνται πρώτα τα προς εξέταση συμφωνικά συμπλέγματα.

Αναφορικά με τα αντιεραρχικά συμπλέγματα διαθέτουμε αρκετές ενδείξεις προκειμένου να υποστηρίξουμε ότι αυτά κατακτώνται πρώτα εντός της λέξης. Πιο συγκεκριμένα, η εξέταση των συμπλεγμάτων αυτών για το group B, έδειξε ότι τρεις στους τέσσερις πληροφορητές (NEF, VAL, VAR) εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά πιστότητας κατά την παραγωγή, σε περιβάλλον εντός της λέξης, στοιχείο που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα αντιεραρχικά κατακτώνται πρώτα στο συγκεκριμένο περιβάλλον. Ίδιες ενδείξεις, αλλά σαφώς λιγότερες, αποκομίζουμε και από την εξέταση των αντίστοιχων συμπλεγμάτων στο group A. Λιγότερες, καθώς ένας στους τρεις πληροφορητές (LUK) πραγματώνει πιστά τα αντιεραρχικά, με τα μεγαλύτερα ποσοστά πιστότητας να εντοπίζονται εντός της λέξης.

Εντός της λέξης φαίνεται να κατακτώνται πρώτα και τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας (Non-Rising Sonority clusters). Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει ύστερα από την μελέτη των συμπλεγμάτων αυτών στο σώμα δεδομένων των πληροφορητών και των δύο group.

Πιο συγκεκριμένα, στο group B, τέσσερις στους τέσσερις πληροφορητές εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά πιστότητας σε περιβάλλον εντός της λέξης, στοιχείο που συνηγορεί υπέρ της θέσης ότι τα συμπλέγματα αυτού του είδους κατακτώνται πρώτα στο συγκεκριμένο περιβάλλον. Ίδιο μοτίβο επικρατεί και στην περίπτωση του group A όπου ο μοναδικός πληροφορητής που πραγματώνει αυτού του τύπου τα συμφωνικά συμπλέγματα (LUK), φαίνεται να τα κατακτά πρώτα εντός της λέξης αφού στο συγκεκριμένο περιβάλλον επιδεικνύει τα υψηλότερα ποσοστά πιστότητας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι η Sanoudaki (2007), στη μελέτη κατάκτησης των αντιεραρχικών (ST) αλλά και των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας (TT) με τα Ελληνικά ως Γ1, βασισμένη στο θεωρητικό μοντέλο ΣΦΣΦ, καταλήγει στα εξής συμπεράσματα: **α)** τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας κατακτώνται πρώτα εντός της λέξης (Sanoudaki 2007:109), **β)** για την περίπτωση των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων δεν προκύπτει ότι αυτά κατακτώνται πρώτα εντός της λέξης (Sanoudaki 2007:178).

Σε παρόμοια ερευνητικά αποτελέσματα καταλήγει και η Kappa (2011) μέσα από τη μελέτη των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας στο ενδιάμεσο στάδιο της γλωσσικής κατάκτησης. Τα πορίσματα της συγκεκριμένης έρευνας δείχνουν ότι, τα μεγαλύτερα ποσοστά πιστής πραγμάτωσης των συμπλεγμάτων αυτών, εντοπίζονται εντός της λέξης και όχι στην αρχή.

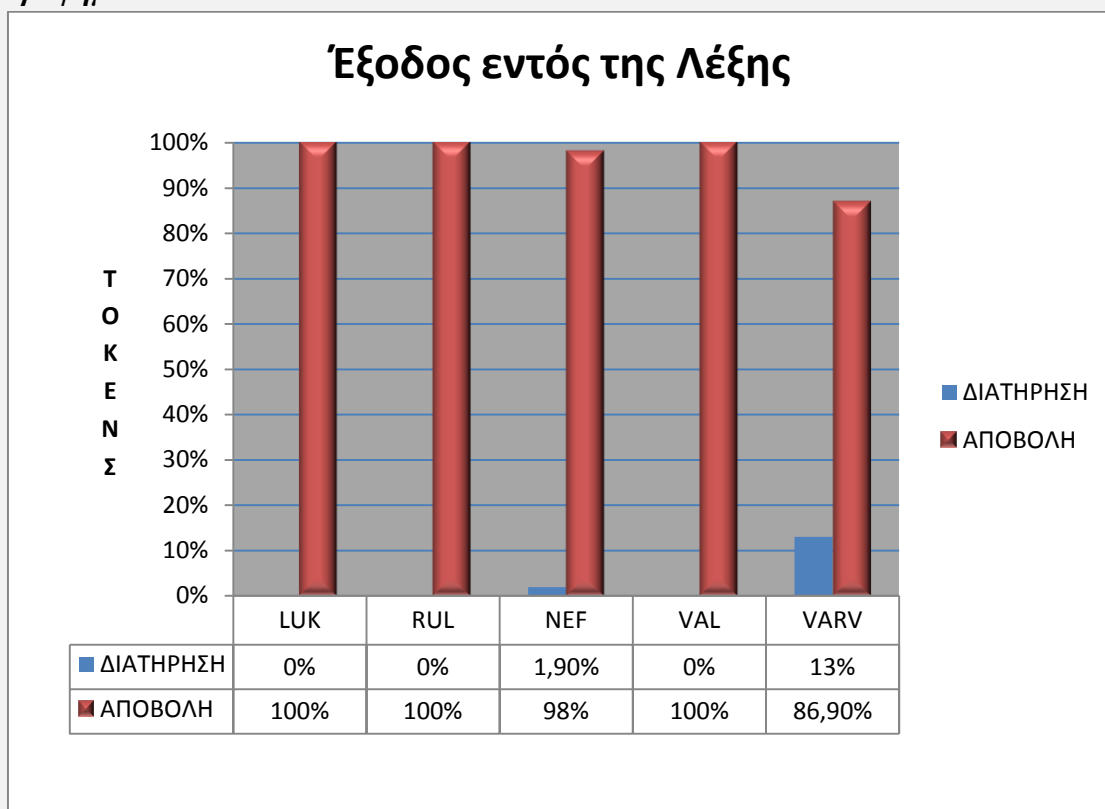
Σύμφωνα με την Kappa (2011), τα παιδιά δεν μπορούν να πραγματώσουν πιστά αυτού του είδους τα συμπλέγματα σε περιβάλλον στην αρχή της λέξης, λόγω της αδυναμίας τους να νομιμοποιήσουν προσωδιακά τα εξωσυλλαβικά συμφωνικά τεμάχια στον κόμβο της έμβασης στο περιβάλλον αυτό. Αντιθέτως, για τα υψηλά ποσοστά πιστής πραγμάτωσης των συμπλεγμάτων αυτών εντός της λέξης, στηρίζεται πάνω στην πρόταση ότι το εξωσυλλαβικό συμφωνικό τεμάχιο νομιμοποιείται μάλλον – γι' αυτό και

πραγματώνεται- σε θέση εξόδου της προηγούμενης συλλαβής. Η συγκεκριμένη ωστόσο πρόταση, προϋποθέτει την ικανότητα του παιδιού να πραγματώνει την έξοδο συλλαβής τόσο εντός όσο και στο τέλος της λέξης.

Η υιοθέτηση ωστόσο της παραπάνω θέσης στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, απαιτεί την εξέταση της κατάκτησης ή μη της εξόδου συλλαβής, από το σύνολο των πληροφορητών που εξετάζονται.

Έτσι λοιπόν, μετά από ενδελεχή μελέτη των δεδομένων των πληροφορητών (Παράρτημα 10.16), παραθέτουμε το παρακάτω γράφημα στο οποίο παρουσιάζονται τα ποσοστά διατήρησης και αποβολής του συμφωνικού τεμαχίου που βρίσκεται σε θέση εξόδου συλλαβής εντός της λέξης.

Γράφημα 27

28. Τύπος ενήλικα

Τύπος παιδιού

Ηλικία

i.	[vúrtsa]	[vú.tsa]	LUK:2;01,24
ii.	[fortiγό]	[fó.ma]	LUK: 2;05,14
iii.	[karδύla]	[ka.zú.la]	NEF:2;06,11
iv.	[mustárða]	[mu.tá.ða]	NEF:2;09,08
v.	[astérja]	[a.tér.ja]	NEF:2;09,22
vi.	[arxodύla]	[a.xo.dú.la]	RUL:2;05,20
vii.	[xartopetséta]	[xa.to.pe.sé.ta]	RUL:2;09,24
viii.	[psárja]	[psá.ja]	VAL:2;08,07
ix.	[astérja]	[a.té.ja]	VAL:3;00,04
x.	[várka]	[vá.ka]	VARV:2;08,07
xi.	[kordóni]	[ko.δό.n]	VARV:2;08,14

Τα υψηλά ποσοστά αποβολής της εξόδου συλλαβής εντός της λέξης που απεικονίζονται στο παραπάνω γράφημα (Γράφημα 27) για κάθε ομιλητή ξεχωριστά, δεν αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης για το ότι κανένας από τους πληροφορητές δεν έχει κατακτήσει την έξοδο συλλαβής εντός της λέξης. Αυτή ακριβώς η διαπίστωση δεν μας επιτρέπει να υιοθετήσουμε τη θέση της Kappa (2011), σύμφωνα με την οποία τα υψηλά ποσοστά πιστής πραγμάτωσης των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας εντός της λέξης, δικαιολογούνται λόγω του ότι το εξωσυλλαβικό συμφωνικό τεμάχιο νομιμοποιείται μάλλον – γι' αυτό και πραγματώνεται- σε θέση εξόδου της προηγούμενης συλλαβής.

Η διαπίστωσή μας ότι τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας φαίνεται να κατακτώνται πρώτα σε περιβάλλον εντός της λέξης σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η έξοδος εντός της λέξης δεν έχει ακόμα κατακτηθεί από τους ομιλητές, μας επιτρέπει να υιοθετήσουμε τη θέση που υποστηρίζει η Sanoudaki (2007), η οποία καταλήγει σε παρόμοια ερευνητικά πορίσματα.

Πιο συγκεκριμένα, η Sanoudaki (2007) γενικά υποστηρίζει ότι τα σύμφωνα εκείνα που κατακτώνται νωρίτερα είναι εκείνα που διαθέτουν τις περισσότερες ισχυρές ενδείξεις (cues) ως προς τον τόπο, τρόπο και την ηχηρότητα σε μία συγκεκριμένη θέση, εκείνα δηλαδή που είναι περισσότερο αντιληπτά³⁹ (more perceptible).

Ειδικότερα στην περίπτωση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας υποστηρίζει ότι αυτά κατακτώνται πρώτα εντός της λέξης και έπειτα στην αρχή, και αυτό γιατί, εντός της λέξης οι ενδείξεις που υπάρχουν γι' αυτά είναι περισσότερες σε σχέση με εκείνες που υπάρχουν στην αρχή. Πιο συγκεκριμένα, για ένα σύμπλεγμα του τύπου [τριβόμενο + τριβόμενο] (ίσης ηχητικότητας), οι ενδείξεις που υπάρχουν γι' αυτό εντός της λέξης είναι ο θόρυβος της συριστικότητας, ο οποίος προκύπτει κατά την μετάβαση στο φωνήεν που ακολουθεί αλλά και σε αυτό που προηγείται. Αντίθετα στην περίπτωση ενός τέτοιου συμπλέγματος στην αρχή λέξης ο θόρυβος της συριστικότητας προκύπτει μόνο κατά την μετάβαση του φωνήεντος που ακολουθεί (Sanoudaki 2007:111). Αποτέλεσμα λοιπόν της αντίθεσης αυτής ως προς την αντιληπτικότητα, είναι η πρωιμότερη κατάκτηση των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας εντός της λέξης και έπειτα στην αρχή (Sanoudaki 2007:112).

Στο παρόν υποκεφάλαιο, επιχειρήσαμε να διερευνήσουμε το ζήτημα της σειράς κατάκτησης μεταξύ των αντιεραρχικών και των ίσης ηχητικότητας συμφωνικών

³⁹ Ένα αποφρακτικό σύμφωνο για παράδειγμα, είναι περισσότερο αντιληπτό πριν από ένα φωνήεν απ' ότι πριν από ένα αντηχητικό σύμφωνο και αυτό γιατί η μετάβαση προς ένα φωνήεν είναι περισσότερο ισχυρή λόγω της έντασης του φωνήεντος σε σχέση με εκείνη του αντηχητικού. Επιπλέον, ένα αποφρακτικό σύμφωνο είναι περισσότερο αντιληπτό πριν από ένα φωνήεν ή ένα αντηχητικό σύμφωνο απ' ότι πριν από ένα αποφρακτικό, αφού σ' αυτήν την περίπτωση η μετάβαση σχεδόν απουσιάζει. Χαρακτηριστικά σημειώνει ότι τα παιδιά τείνουν να κατακτούν τα αποφρακτικά πρώτα σε προ- φωνηεντική (prevoallic) θέση, έπειτα σε θέση προ-αντηχητικού (pre-sonorant) και τέλος σε θέση προ-αποφρακτικού (pre-obstruent) (Sanoudaki 2007:110).

συμπλεγμάτων, μέσα από την αντιπαραβολική εξέταση των ποσοστών πιστότητας που επιδεικνύουν οι πληροφορητές γι' αυτά. Η διερεύνηση αυτή, βασίστηκε στην υπόθεση ότι: *όσο νωρίτερα κατακτάται ένας τύπος συμφωνικού συμπλέγματος έναντι κάποιου άλλου, τόσο μεγαλύτερα ποσοστά πιστότητας αναμένεται να επιδεικνύει το παιδί γι' αυτά που κατακτήθηκαν πρώτα.*

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εξέταση του συγκεκριμένου ζητήματος σε πέντε συνολικά πληροφορητές⁴⁰, παρέχουν τις εξής ενδείξεις:

- 1) τρεις στους πέντε πληροφορητές (NEF, VARV, VAL), φαίνεται να έχουν κατακτήσει πρώτα τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας.
- 2) ένας στους πέντε πληροφορητές (LUK), φαίνεται να έχει κατακτήσει πρώτα τα αντιεραρχικά συμπλέγματα.
- 3) Για ένα από τους πέντε πληροφορητές (RUL), δεν έχουμε αρκετές ενδείξεις προκειμένου να αποφανθούμε για το ποιος τύπος συμφωνικού συμπλέγματος έχει κατακτηθεί πρώτος.

Το γεγονός ότι τρεις στους πέντε πληροφορητές κατακτούν πρώτα τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας (ft, xt, vð, κλπ.), θα μπορούσε να αποτελέσει ικανό επιχειρήμα υπέρ της θέσης ότι στη διαδικασία κατάκτησης της Ελληνικής ως Γ1, τα παιδιά φαίνεται κατακτούν πρώτα τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας.

Η αναλογία ωστόσο των 3/5 που αντιστοιχεί σε ποσοστό 60%, θεωρούμε ότι δεν είναι επαρκές στοιχείο για την εξαγωγή μιας τέτοιας γενίκευσης που να αφορά συνολικά την Ελληνική γλώσσα. Θεωρούμε ότι η εξαγωγή μιας τέτοιας γενίκευσης προϋποθέτει την πιστοποίηση ποσοστού >75%, ποσοστό που στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας θέσαμε ως προϋπόθεση κατάκτησης μιας δομής.

Καθίσταται λοιπόν φανερό, ότι το συγκεκριμένο θέμα απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση μέσα από την εξέταση ενός μεγαλύτερου σώματος δεδομένων, ικανού να μας εξασφαλίσει ασφαλή συμπεράσματα.

6 Ανάλυση Γλωσσικών Δεδομένων υπό το πρίσμα της ΘΒ .

6.1 Group A - Αντιεραρχικά

6.1.1 Adreas (ADR)

Η Gnanadesikan (1995) διατυπώνοντας μια βασική θέση σε σχέση με τη φωνολογία του παιδιού, αναφέρει ότι στα αρχικά στάδια της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας οι εξαγόμενοι τύποι είναι οι αμαρκάριστοι. Η θέση αυτή στο πλαίσιο της ΘΒ , σημαίνει ότι οι περιορισμοί ορθού σχηματισμού, βρίσκονται υψηλότερα στην ιεραρχία των περιορισμών σε σχέση με τους περιορισμούς πιστότητας, οι οποίοι επιβάλλουν τη

⁴⁰ Ο αριθμός των ομιλητών ανέρχεται στους πέντε και όχι στους επτά, τα γλωσσικά δεδομένα των οποίων αποτέλεσαν το σώμα δεδομένων της παρούσας εργασίας, καθώς ποσοστά πιστότητας ως προς την πραγμάτωση συμφωνικών συμπλεγμάτων απαντώνται μόνο για τους πέντε από αυτούς.

μεγαλύτερη δυνατή ταύτιση μεταξύ εισαγόμενων και εξαγόμενων τύπων. Επομένως πιστότητα εισαγόμενου και εξαγόμενου τύπου σημαίνει μαρκάρισμα.

Στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε ζητήματα που κατά τη γνώμη μας χρήζουν ιδιαίτερης διερεύνησης τόσο για κάθε πληροφορητή ξεχωριστά, όσο και για κάθε ομάδα που σχηματίζουν οι ομιλητές που εξετάζονται. Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε:

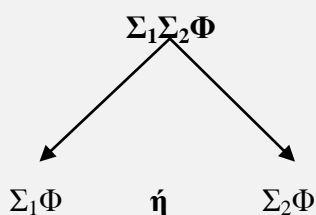
- 1) Ποιες στρατηγικές επιστρατεύει το κάθε παιδί προκειμένου να απλοποιήσει τα προς εξέταση διμελή συμφωνικά συμπλέγματα και να πραγματοποιήσει την καθολικά αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή.
- 2) Παρατηρείται κάποια διαφοροποίηση ως προς τις στρατηγικές απλοποίησης που χρησιμοποιεί κάθε παιδί σε σχέση με το είδος των συμφώνων που απαρτίζουν το διμελές συμφωνικό σύμπλεγμα (Τριβόμενο + Κλειστό, Τριβόμενο + Τριβόμενο, Κλειστό + κλειστό)⁴¹ ;

Αναφορικά με την περίπτωση των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων (ΣΣΦ), ο ADR εμφανίζει ποσοστά απλοποίησης που αγγίζουν το 100% σε όλα τα περιβάλλοντα μέσα στη λέξη (αρχή/εντός λέξης, τονισμένη/άτονη συλλαβή), στοιχείο που αποδεικνύει ότι το συγκεκριμένο παιδί δεν έχει κατακτήσει ακόμα τη σύνθετη συλλαβική δομή ΣΣΦ σε κανένα από τα περιβάλλοντα (Παράρτημα 10.2), γι' αυτό και πραγματοποιεί μόνο την καθολικά αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή.

❖ *Στρατηγικές Απλοποίησης των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων*

➤ **[Τριβόμενο + Κλειστό]**

- ✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

Πρόκειται για μια στρατηγική απλοποίησης κατά την οποία το παιδί πραγματοποιεί το ένα από τα δύο σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου, ή το $[\Sigma_1]$ ή το $[\Sigma_2]$. Διαγλωσσικά, έχει διαπιστωθεί ότι κατά την απλοποίηση τα παιδιά πραγματοποιούν κατά κανόνα το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο του συμπλέγματος στόχου, είτε αυτό αποτελεί το πρώτο είτε το δεύτερο μέλος του (βλ. μεταξύ άλλων: Fikkert 1994, Gnanadesikan 1995,

⁴¹ Προκειμένου να προσεγγίσουμε με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια το παραπάνω ζήτημα, κρίνεται σκόπιμο οι δύο τύποι συμφωνικών συμπλεγμάτων να διερευνηθούν ξεχωριστά.

Barlow & Dinnsen 1998, Goad & Rose 2000, Pater & Barlow 2001, Kappa 2002, Freitas 2003, Yildiz 2007, Lukaszewicz 2007, Tzakosta 2007a, Tzakosta & Vis 2007a,b).

29.	Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i.	[skála]	[ká.la]	ADR: 2;02,00
ii.	[stiθálasa]	[ti.lá.la.ta]	ADR: 2;02,07
iii.	[skúpa]	[pú.pa]	ADR: 2;02,00
iv.	[spíti]	[pí.ti]	ADR: 2;01,23
v.	[stóma]	[pó.ma]	ADR: 2;02,07
vi.	[mésastoneró]	[é.ta.to.le.ló]	ADR: 2;01,23
vii.	[fústa]	[tú.ta]	ADR: 2;01,23
viii.	[aeróstato]	[e.ló.la.to]	ADR: 2;02,14
ix.	[fúsces]	[pú.cet]	ADR: 2;02,14
x.	[astinómos]	[a.ti.mó.mo/a.ti.nó.mo]	ADR: 2;02,07
xi.	[θavmastikó]	[ka.ci.kó]	ADR: 2;02,14
xii.	[anemistíra]	[ti.tí.ra]	ADR: 2;02,14
xiii.	[dískos]	[cí.kot]	ADR: 2;02,14
xiv.	[tostóma]	[o.pó.ma]	ADR: 2;02,07
xv.	[ípologjistís]	[o.i.ti]	ADR: 2;01,23

Τα δεδομένα παραπάνω δείχνουν ότι ο ADR προτιμά να πραγματώνει τη καθολικά αμαρκάριστη συλλαβή ΣΦ, προτιμά δηλαδή τις λιγότερο μαρκαρισμένες εμβάσεις από ότι τις σύνθετες. Γενικά, ο ADR για τα συμπλέγματα [Τριβόμενο + Κλειστό] επιστρατεύει μόνο τη συγκεκριμένη στρατηγική απλοποίησης και μάλιστα ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχει το αντιεραρχικό σύμπλεγμα μέσα στη λέξη (αρχή/εντός λέξης), ή από το αν είναι σε τονισμένη ή σε άτονη συλλαβή.

Οι παραπάνω φωνητικές πραγματώσεις αποτελούν περιπτώσεις αποβολής του περισσότερο ηχητικού συμφώνου του διμελούς συμπλέγματος-στόχου (30- i, ii, iv, vi, vii, ix, x, xii, xiii, xv). Το συγκεκριμένο παιδί διατηρεί το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο από τα δύο μέλη του συμπλέγματος. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι και για τις φωνητικές πραγματώσεις (30- iii, v, viii, xi, xiv) επιστρατεύεται η ίδια στρατηγική απλοποίησης, με τη διαφορά ότι το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο που διατηρείται υφίσταται επιπλέον τη φωνολογική διαδικασία της αφομοίωσης από απόσταση (*συμφωνική αρμονία*) ως προς τον τόπο/τρόπο ή και την ηχηρότητα άλλων συμφώνων που βρίσκονται μέσα στη λέξη. Στη φυσική τάξη των αποφρακτικών, τα τριβόμενα σύμφωνα είναι καθολικά περισσότερο ηχητικά σε σχέση με τα κλειστά (*M/_{FRICATIVE} » *M/_{STOP}).

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι, ανάμεσα στα αποφρακτικά, τα κλειστά αποτελούν τα λιγότερο μαρκαρισμένα τεμάχια ως προς τον τρόπο άρθρωσης. Μπορούμε επομένως να υποστηρίξουμε ότι, η αποβολή του ενός εκ των δύο συμφωνικών τεμαχίων του συμπλέγματος-στόχου πυροδοτείται τόσο από το βαθμό ηχητικότητας των φθόγγων, όσο και από την επιλογή του λιγότερου μαρκαρισμένου τεμαχίου μεταξύ των αποφρακτικών, δηλαδή ενός [-διαρκούς] συμφώνου (κλειστό). Η

επιλογή πραγμάτωσης ενός κλειστού συμφώνου θεωρούμε ότι είναι απόρροια της λειτουργίας του περιορισμού μαρκάριατος [**cont*], ο οποίος στην πραγματικότητα υποδηλώνει ότι στη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού δεν υπάρχει αντίθεση για το χαρακτηριστικό [διάρκεια] και το παιδί πραγματώνει το αμαρκάριστο διακριτικό χαρακτηριστικό [-διαρκές].

30. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
[skála]	[kála]	ADR: 2;02,00
[spíti]	[píti]	ADR: 2;01,23

Οι βασικοί περιορισμοί που λειτουργούν, επομένως και καθορίζουν τη δομή των εξαγόμενων τύπων στο (31) είναι οι εξής:

Περιορισμοί:

- *COMPLEX(O_{NS})*: Όχι συμπλέγματα στην έμβαση
- MAX (I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο (όχι απαλοιφή τεμαχίου)
- IDENT[CONT]: Αν ένα εισαγόμενο τεμάχιο έχει το χαρακτηριστικό [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ], τότε και το αντίστοιχό του τεμάχιο στον εξαγόμενο τύπο πρέπει να είναι [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ]
- wd*⁺[cont]* Απαγορεύονται τα διαρκή στην αρχή λέξης
- *M/STOP* Απαγορεύονται τα κλειστά στην αρχή λέξης

A. [skála] → [kála] [sk] → [k], [sp] → [p]

skála	<i>*COMPLEX(O_{NS})</i>	MAX (I-O)	IDENT [cont]	<i>wd*⁺[cont]</i>	<i>*M/STOP</i>
a. [skála]	*!	✓	✓	✓	*
b. [sála]	✓	*	✓	*!	✓
 c. [kála]	✓	*	✓	✓	*

Στον πίνακα (A) ο πιθανός εξαγόμενος τύπος (a) παραβιάζει τον υψηλότερα ιεραρχημένο περιορισμό **COMPLEX(O_{NS})* επομένως δεν μπορεί να αναδειχθεί ως ο βέλτιστος εξαγόμενος τύπος. Οι πιθανοί εξαγόμενοι τύποι (b), και (c) παραβιάζουν τον περιορισμό MAX ενώ ταυτόχρονα και οι δύο ικανοποιούν τον περιορισμό IDENT[CONT]. Καθοριστικός για την επικράτηση του ενός εκ των δύο τύπων, b και c, φαίνεται να είναι ο περιορισμός *wd*⁺[cont]*. Η παραβίαση του συγκεκριμένου περιορισμού από τον πιθανό εξαγόμενο τύπο (b), φαίνεται να αποβαίνει μοιραία για τον αποκλεισμό του ως πιθανού βέλτιστου τύπου. Ως βέλτιστος αναδεικνύεται ο τύπος (c) καθώς ικανοποιεί τον περιορισμό *wd*⁺[cont]*, στοιχείο που υποδηλώνει την ανάδυση του αμαρκάριστου τύπου (*emergence of unmarked*). Το γεγονός ότι ο τύπος (c) παραβιάζει τον περιορισμό

*M/STOP, δε συνεπάγεται αδυναμία ανάδειξης του ως βέλτιστου τύπου καθώς ο συγκεκριμένος περιορισμός είναι ο χαμηλότερος στην ιεραρχία των περιορισμών.

COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> wd[cont] >> *M/STOP

Η παραπάνω ιεραρχία των περιορισμών περιγράφει την απουσία των συμπλεγμάτων στη γραμματική του ADR, επομένως ο περιορισμός αυτός είναι απαραβίαστος. Επίσης ο περιορισμός wd*[cont] περιγράφει την επιλογή του αμαρκάριστου τεμαχίου ως προς τον τρόπο άρθρωσης (κλειστό) – που συνεπάγεται και την επιλογή του λιγότερου ηχητικού τεμαχίου - σε θέση έμβασης στην αρχή λέξης.

31. Τύπος ενήλικα [fúsces]	Τύπος παιδιού [pú.cet]	Ηλικία ADR: 2;02,14
--------------------------------------	----------------------------------	-------------------------------

Το εξαγόμενο στο (32) επιβεβαιώνει ότι στη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού δεν υπάρχει αντίθεση για το χαρακτηριστικό [διάρκεια] με αποτέλεσμα το παιδί να πραγματώνει το αμαρκάριστο χαρακτηριστικό [-διαρκές]. Το χαρακτηριστικό αυτό δε βεβαιώνεται μόνο στις περιπτώσεις των απλοποιημένων συμπλεγμάτων (διατήρηση του κλειστού), αλλά και από το γεγονός ότι επιλέγεται ένα κλειστό σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης⁴² (βλ. παρακάτω στον πίνακα Β).

B. [fúsces] → [pú.cet] → [sc] [c]

fúsces	*COMPLEX(O _{NS})	MAX (I-O)	IDENT [PLACE]	wd*[cont]	I _{IDENT} [cont]
a. fúsces	*!	√	√	*	√
b. fúses	√	*	√	***!	√
c. fúces	√	*	√	**!	√
 d. púcet	√	*	√	√	*
d. púces	√	*	√	*!	√

Στον πίνακα (B) ο πιθανός εξαγόμενος τύπος (a) μοιραία απορρίπτεται, καθώς παραβιάζει τον υψηλότερα ιεραρχημένα περιορισμό *COMPLEX(O_{NS}) που υποδηλώνει την τάση του παιδιού για την πραγμάτωση της αμαρκάριστης ΣΦ συλλαβής. Οι τύποι (c) και (d), με ένα τριβόμενο σύμφωνο σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης, παραβιάζουν τον περιορισμό wd*[cont] που επιβάλλει την παρουσία ενός κλειστού στην αρχή της λέξης του πλέον αμαρκάριστου τρόπου άρθρωσης στην γραμματική του ADR. Ο τύπος (d) αναδεικνύεται ως βέλτιστος τύπος αφού δεν παραβιάζει τον

⁴² Η παρατήρηση ότι τα παιδιά επιλέγουν ένα κλειστό σύμφωνο σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης σημειώθηκε από τον Jakobson (1968, στην Kappa 2002a:12).

περιορισμό wd*[cont], με ένα κλειστό σε θέση έμβασης στην αρχή λέξης. Η παραβίαση του περιορισμού I_{DENT}[cont] δεν φαίνεται να διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο καθώς είναι πολύ χαμηλά στην ιεραρχία.

32. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
[fústa]	[tú.ta]	ADR: 2;01,23
[ðískos]	[cí.kot]	ADR: 2;02,14

C. [fústa] → [tú.ta]

fústa	*C _{OMPLEX} (O _{NS})	MAX (I-O)	AGREE _{Cor}	IDENT [PLACE]	wd*[cont]	I _{DENT} [cont]
a. fušta	*!	*	*	*	√	*
b. fúta	√	*!	*	√	√	√
c. fúsa	√	*!	*	√	√	√
d. púta	√	*	*!	√	√	*
 e. túta	√	*	√	*	*	*

Στον πίνακα (C) ο εξαγόμενος τύπος (a) αποκλείεται ως πιθανός βέλτιστος τύπος αφού παραβιάζει τον πλέον υψηλά ιεραρχημένο περιορισμό *C_{OMPLEX}(O_{NS}). Η απαίτηση της γραμματικής του παιδιού για τον πλέον αμαρκάριστο τρόπο άρθρωσης (κλειστό) στην αρχή λέξης δεν ικανοποιείται από τους τύπους (b) και (c), γι' αυτό και απορρίπτονται. Την ίδια τύχη έχει και ο τύπος (d) αφού δεν ικανοποιεί τον περιορισμό AGREE_{Cor} που επιβάλλει συμφωνία των συμφωνικών τεμαχίων ως προς τον κορωνιδικό τόπο άρθρωσης. Αυτόν τον περιορισμό ικανοποιεί ο τύπος (e) γι' αυτό και αναδεικνύεται ως βέλτιστος τύπος. Αντίστοιχα με τον πίνακα (C) αναλύεται και το εξαγόμενο [cí.kot] με την ιεραρχία των περιορισμών να έχει την εξής μορφή:

C_{OMPLEX}(O_{NS}) >> wd[cont] >> AGREE_{Dor} >> Faith Wd_{Cor}

Αντίστοιχες είναι και οι περιπτώσεις των φωνητικών πραγματώσεων παρακάτω:

33. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
[skúpa]	[pú.pa]	ADR: 2;02,00
[stóma]	[pó.ma]	ADR: 2;02,07

Ο ADR πραγματώνει το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο και παράλληλα το πιο αμαρκάριστο ως προς τον τρόπο άρθρωσης (κλειστό), δηλαδή το /k/ και /t/ στα αντίστοιχα συμπλέγματα /sk/ και /st/. Στον τελικό ωστόσο εξαγόμενο τύπο του παιδιού τα κλειστά σύμφωνα εμφανίζονται με διαφορετικό τόπο άρθρωσης από αυτόν των αρχικών τεμαχίων του συμπλέγματος-στόχου. Ο τόπος άρθρωσης των κλειστών /k, t/ που πραγματώνονται είναι ο χειλικός και αποτελεί προϊόν της φωνολογικής διαδικασίας

της συμφωνικής αρμονίας και στην προκειμένη περίπτωση παρατηρείται αρμονία ως προς τον τόπο άρθρωσης⁴³.

D. [skúpa] → [púpa]

[sk] → [p]

skúpa	*COMPLEX(O _{NS})	MAX (I-O)	I _{DENT} [cont]	*[cont]	AGREE _{Lab}	Faith Wd _{DOR}
a. [skúpa]	*!	✓	✓	*	*	✓
b. [súpa]	✓	*	✓	*!	*	✓
c. [kúpa]	✓	*	✓	✓	*!	✓
d. [púpa]	✓	*	✓	✓	✓	*

Στον πίνακα (D) ο υποψήφιος εξαγόμενος τύπος (a) παραβιάζει τον υψηλότερα ιεραρχημένο περιορισμό *COMPLEX(O_{NS}) γι' αυτό και απορρίπτεται ως βέλτιστος εξαγόμενος τύπος. Ο πιθανός εξαγόμενος τύπος (b) παραβιάζει τον περιορισμό *[cont] αφού σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης εμφανίζεται το τριβόμενο συριστικό /s/, γεγονός που συνεπάγεται τον αποκλεισμό του από τους πιθανούς βέλτιστους τύπους. Ο τύπος (c) παραβιάζει τον περιορισμό AGREE_{Lab}, που επιβάλλει συμφωνία των συμφωνικών τεμαχίων ως προς το χειλικό τόπο άρθρωσης (από απόσταση αρμονία – επικράτηση χειλικού τόπου άρθρωσης). Πρόκειται για μια μοιραία παραβίαση που οδηγεί στον αποκλεισμό του συγκεκριμένου τύπου, εν αντιθέσει με τον τύπο (d) ο οποίος ικανοποιεί τον περιορισμό AGREE_{Lab} γι' αυτό και αναδεικνύεται ως ο βέλτιστος τύπος. Η παραβίαση του περιορισμού OCP [Lab] από τον τύπο (d), δε φαίνεται να διαδραματίζει ανασταλτικό παράγοντα για την ανάδειξή του ως βέλτιστου τύπου καθώς βρίσκεται χαμηλότερα στην ιεραρχία των περιορισμών.

Οι παραπάνω φωνητικές πραγματώσεις επιβεβαιώνουν την τάση του ADR να πραγματώνει την καθολικά αμαρκάριστη ΣΦ συλλαβή, στοιχείο που επιβεβαιώνει ότι είναι ισχυρή η απαίτηση για την ύπαρξη μονομελούς και όχι σύνθετης έμβασης. Επίσης ο ADR κατά την παραγωγή φαίνεται να προτιμά τον αμαρκάριστο τρόπο άρθρωσης [-διαρκή] των στιγμικών συμφώνων, με αποτέλεσμα τα τριβόμενα [+διαρκή] σύμφωνα να πραγματώνονται ως στιγμικά.

Στη φυσική τάξη των τριβόμενων τα ραχιαία και τα χειλικά είναι τα λιγότερο ηχητικά σε σχέση με το κορωνιδικό /s/. Στο πλαίσιο της ΘΒ, η σχέση κυριαρχίας των φθόγγων σε επίπεδο ηχητικότητας εκφράζεται με την εξής ιεράρχηση των περιορισμών:

***M/CORONAL » *M/DORSAL , *M/LABIAL⁴⁴**

⁴³ Το ραχιαίο σύμφωνο-στόχος /k/ και το κορωνιδικό /t/ αφομοιώνονται ως προς το χειλικό τόπο άρθρωσης των /p/ και /m/ αντίστοιχα (μερική αρμονία). Η κατεύθυνση της διαδικασίας της αφομοίωσης είναι από τα δεξιά προς τα αριστερά και στις δύο περιπτώσεις, επομένως προκύπτει η υποχωρητική αρμονία, ενώ ο τόπος άρθρωσης που επικρατεί είναι ο ΧΕΙΛΙΚΟΣ.

Η παραπάνω ιεράρχηση των περιορισμών πιστοποιείται και στο εξαγόμενο 35 παρακάτω.

34. Τύπος ενήλικα [masxáli]	Τύπος παιδιού [ka.ká.i]	Ηλικία ADR: 2;02,14
---------------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Η απλοποίηση του συμπλέγματος /sx/ αφορά στην αποβολή του περισσότερο ηχητικού τεμαχίου, το σύμφωνο δηλαδή που διατηρείται είναι το ραχιαίου /x/. Για το συγκεκριμένο εξαγόμενο ισχύουν οι ιεραρχημένοι περιορισμοί στο (36) οι οποίοι δικαιολογούν, τόσο την απουσία του συμφωνικού συμπλέγματος /sx/ λόγω της επίδρασης του περιορισμού *COMPLEX_(ONS), *[cont] αλλά και του περιορισμού [AGREE_{DOR}] (*COMPLEX_(ONS)), αλλά και την πραγμάτωση των δύο ραχιαίων κλειστών συμφώνων σε θέση έμβασης λόγω της επίδρασης των περιορισμών *[cont] και AGREE_{Dor}, με τον τελευταίο να επιβάλλει τον υπερωικό τόπο άρθρωσης:

35. *COMPLEX (ONS)>> *[cont] >> AGREE Dor >> Faith Wd_{LAB}>> ONSET

36. Τύπος ενήλικα [zvíra]	Τύπος παιδιού [púla]	Ηλικία ADR: 2;02,00
-------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

Αναφορικά με την περίπτωση των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων-στόχων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + Τριβόμενο], ο ADR επιστρατεύει και πάλι τη στρατηγική κατά την οποία αποβάλλει το ένα από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος και συγκεκριμένα το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο [z].

E. [zvíra] → [pú.la] [zv] → [p]

zvíra	*COMPLEX(ONS)	IDENT [place]	wd*[cont]	*[r]	*[l]
a. zvíra	*!	✓	*	*	✓
b. zúra	✓	✓	*!	*	✓
c. vúra	✓	✓	*!	*	✓
d. púra	✓	✓	✓	*!	✓
 e. púla	✓	✓	✓	✓	*

⁴⁴ Το παραπάνω σχήμα ουσιαστικά εκφράζει το γεγονός ότι ο περιορισμός *M/CORONAL κυριαρχεί επί των περιορισμών *M/DORSAL και *M/LABIAL στοιχείο που απορρέει από τη σχέση κυριαρχίας ως προς την ηχητικότητα έτσι όπως αυτή αποτυπώνεται στην Malikouti-Drachman 1984 (Kappa 2002a:35)

Ο υπονήφιος εξαγόμενος τύπος (a) δεν ικανοποιεί τον υψηλότερα ιεραρχημένο περιορισμό *COMPLEX(O_{NS}) γι' αυτό και απορρίπτεται. Οι τύποι (b), (c), (d) και (e) ικανοποιούν τον περιορισμό IDENT [place], με κορωνιδικό σε θέση έμβασης στην αρχή λέξης ο τύπος (b) και με ένα χειλικό οι τύποι (c), (d) και (e). Ακολούθως οι τύποι (b) και (c) αποκλείονται λόγω της παραβίασης του περιορισμού *[cont], με ένα τριβόμενο σε θέση έμβασης στην αρχή λέξης. Η επιλογή πραγμάτωσης του κλειστού συμφώνου σε θέση έμβασης στην αρχή της λέξης θεωρούμε ότι είναι απόρροια της λειτουργίας του περιορισμού μαρκάριατος wd*[cont], τον οποίο ικανοποιεί ο τύπος (e) αλλά και ο (d). Ο τύπος που τελικά αναδεικνύεται ως βέλτιστος είναι ο (e) καθώς ικανοποιεί τον περιορισμό *[r]. Ο περιορισμός αυτός ερμηνεύει όχι μόνο την απουσία του ρωτικού /r/ από τη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού αλλά και την αντικατάσταση του από το αντίστοιχο του αντηχητικό /l/.

Συμπερασματικά, στην προς εξέταση ηλικία του ADR (2;01,23 - 2;02,21) δεν παρατηρείται κάποιου είδους βαθμιαία πιστότητα ως προς τα συμπλέγματα-στόχων της γλώσσας των ενηλίκων. Επομένως η αμαρκάριστη περίπτωση στη γραμματική του ADR είναι απλοποίηση των συμφωνικών συμπλεγμάτων, με την ανάδειξη του ΣΦ συλλαβικού τύπου ως αμαρκάριστου. Όλες οι φωνητικές πραγματώσεις που αναλύθηκαν παραπάνω υποδεικνύουν ως αμαρκάριστο τον κλειστό τρόπο άρθρωσης, γεγονός που απορρέει από τον υψηλά ιεραρχημένο περιορισμό στη γραμματική του παιδιού *[cont]. Τέλος, βάση δεδομένων πιστοποιείται μία μόνο στρατηγική απλοποίησης για τα αντιεραρχικά συμπλέγματα συνολικά, ανεξαρτήτου είδους (Τριβόμενο + Κλειστό/Τριβόμενο), αυτή της διατήρησης του ενός εκ των δύο μελών του συμπλέγματος.

6.1.2 Janis (JAN)

➤ [Τριβόμενο + Κλειστό]

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

37. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sciní]	[ci.ní]	JAN: 2:04,22
ii. [skála]	[ká.la]	JAN: 2;02,20/2:05,26
iii. [láspi]	[bá.pi]	JAN: 2;02,2
iv. [ipolojistís]	[bo.li.tí]	JAN: 2:05,12
v. [skufi]	[ku.pi]	JAN:2:04,22
vi. [sciláci]	[ci.lá.tsi/ci.lá.tsi]	JAN:2:04,22/2:05,26
vii. [skulíci]	[ku.lí.tsi/ku.lí.tsi]	JAN:2:04,22/2:05,26
viii. [skularíca]	[ku.ta.lí.tsa]	JAN:2:05,12
ix. [sciuráci]	[ku.lá.ci]	JAN:2:05,19
x. [scizméni]	[ci.mé.ni]	JAN:2:05,26
xi. [skupízi]	[ku.pí.zi]	JAN:2:05,26
xii. [skulíca]	[ku.lí.tsa]	JAN:2:05,26
xiii. [spíti]	[pí.ti]	JAN:2;01,23/2;02,20

xiv.	[scílos]	[cí.loj]	JAN:2;02,20
xv.	[skúpa]	[pú.pa]	JAN:2;01,23
xvi.	[spítimas]	[pí.ti.ma]	JAN:2;02,20
xvii.	[spáiderman]	[bá.da.man]	JAN:2;05,12
xviii.	[kuklóspito]	[ku.kó.pi.jo]	JAN:2;05,26
xix.	[fúsces]	[pú.ces]	JAN:2;05,26

Η περίπτωση του δεύτερου μέλους του group B (JAN), επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η στρατηγική απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου, είναι μια πολύ διαδεδομένη διαδικασία στον παιδικό λόγο.

Κατά η διαδικασία απλοποίησης, το σύμφωνο εκείνο που διατηρείται είναι το λιγότερο ηχητικό ανάμεσα στα μέλη του αρχικού συμπλέγματος. Πιο συγκεκριμένα, στη φυσική τάξη των αποφρακτικών, τα τριβόμενα σύμφωνα είναι καθολικά περισσότερο ηχητικά σε σχέση με τα κλειστά (*M/FRICATIVE » *M/STOP). Επιπλέον, ανάμεσα στα αποφρακτικά, τα κλειστά αποτελούν τα λιγότερο μαρκαρισμένα τεμάχια ως προς τον τρόπο άρθρωσης. Έτσι, η αποβολή του ενός εκ των δύο συμφωνικών τεμαχίων του συμπλέγματος-στόχου πυροδοτείται τόσο από το βαθμό ηχητικότητας των φθόγγων, όσο και από την επιλογή του λιγότερου μαρκαρισμένου τεμαχίου μεταξύ των αποφρακτικών, δηλαδή ενός [-διαρκούς] συμφώνου (κλειστό). Η επιλογή πραγμάτωσης ενός κλειστού συμφώνου θεωρούμε ότι είναι απόρροια της λειτουργίας του περιορισμού μαρκαρίσματος [*cont], ο οποίος στην πραγματικότητα υποδηλώνει ότι στη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού δεν υπάρχει αντίθεση για το χαρακτηριστικό [διάρκεια] και το παιδί πραγματώνει το αμαρκάριστο χαρακτηριστικό [-διαρκές].

Για τα δεδομένα i, ii, iii στο (1) ισχύουν οι εξής περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση

MAX (I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο

IDENT[CONT]: Αν ένα εισαγόμενο τεμάχιο έχει το χαρακτηριστικό [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ], τότε και το αντίστοιχό του τεμάχιο στον εξαγόμενο τύπο πρέπει να είναι [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ]

_{wd}*[cont] Απαγορεύονται τα διαρκή στην αρχή λέξης

*M/STOP Απαγορεύονται τα κλειστά στην αρχή λέξης

Η ιεράρχηση των περιορισμών αυτών διαμορφώνεται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> *_{wd}[cont] >> *M/STOP

Συγχώνευση Διακριτικών χαρακτηριστικών

Στα γλωσσικά δεδομένα που εξετάστηκαν για το συγκεκριμένο πληροφορητή, πιστοποιείται άλλη μία στρατηγική απλοποίησης, αυτή της **συγχώνευσης** (fusion). Πρόκειται για μια στρατηγική που επίσης παρατηρείται διαγλωσσικά στον παιδικό λόγο και αποτέλεσμα αυτής, είναι η πραγμάτωση της αμαρκάριστης συλλαβής [ΣΦ].

Κατά τη διαδικασία αυτή πραγματώνεται ένα τρίτο σύμφωνο το οποίο φέρει μέρος από τα διακριτικά χαρακτηριστικά των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου [$\Sigma_{(1,2)}$], τα οποία συνήθως αποτελούν τα αμαρκάριστα χαρακτηριστικά τόπου και τρόπου άρθρωσής τους⁴⁵.

38. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [scílos]	[ti.lo]	JAN: 2;01,23
ii. [skála]	[tá.la]	JAN: 2;01,23
iii. [aspída]	[ví.a]	JAN:2:05,26

Στα παραδείγματα (39i, ii), ο φθόγγος που πραγματώνεται από το παιδί φέρει τα αμαρκάριστα Δ.Χ. των συμφώνων των συμπλέγματων-στόχων (/sc/, /sk/). Πιο συγκεκριμένα, στο (39i) το σύμφωνο [t] φέρει το αμαρκάριστο Δ.Χ. του [Κορωνιδικού] τόπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [s] και το αμαρκάριστο Δ.Χ. [-Διαρκές] του τρόπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [c].

Αντίθετα στο (39iii), κατά την απλοποίηση του συμπλέγματος /sp/, μέσω της ίδιας στρατηγικής που περιγράφηκε παραπάνω, το αποτέλεσμα της συγχώνευσης είναι η πραγμάτωση ενός συμφώνου που φέρει το διακριτικό χαρακτηριστικό [+διαρκές]. Η πραγμάτωση του [+διαρκούς] συμφώνου /v/, αποτελεί ένδειξη κατάκτησης περισσότερο μαρκαρισμένων τεμαχίων, χαρακτηριστικό που σηματοδοτεί την ύπαρξη αλλαγής σταδίου.

Για τα δεδομένα στο (39) ισχύουν οι περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση

MAX (I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο

IDENT[CONT]: Αν ένα εισαγόμενο τεμάχιο έχει το χαρακτηριστικό [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ], τότε και το αντίστοιχό του τεμάχιο στον εξαγόμενο τύπο πρέπει να είναι [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ]

wd*[cont]: Απαγορεύονται τα διαρκή στην αρχή λέξης

AGREE_{COR}: Συμφωνία των γειτνιαζόντων συμφωνικών τεμαχίων ως προς ο Δ.Χ. [Κορωνιδικό].

OCP_{COR}: Απαγορεύεται η γειτνίαση συμφωνικών τεμαχίων με Κορωνικό τόπο άρθρωσης.

Οι περιορισμοί παραπάνω ιεραρχούνται ως εξής:

COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> wd[cont] >> AGREE_{COR} >> OCP_{COR}.

⁴⁵ Για την περίπτωση της Ελληνικής αντίστοιχα δεδομένα απαντώνται στις Kappa (2004) και Tzakosta (2009).

➤ **[Τριβόμενο + Τριβόμενο]**

- ✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

	39. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i.	[sxolikó]	[ko.li.kó]	JAN:2:05,26
ii.	[sxára]	[ká.la]	JAN:2:05,26
iii.	[azvéstis]	[a.pé.ti]	JAN:2:04,22

Οι παραπάνω φωνητικές πραγματώσεις αποτελούν περιπτώσεις εμφάνισης των αμαρκάριστων τύπων αφού, στην περίπτωση των συμφωνικών συμπλεγμάτων αποτελούμενων από [τριβόμενο + τριβόμενο], πραγματώνεται ένα αποφρακτικό σύμφωνο το οποίο αποτελεί όχι μόνο το λιγότερο ηχητικό, αλλά και το λιγότερο μαρκαρισμένο ως προς τη διάρκεια (πραγμάτωση ενός ραχιαίου ή χειλικού κλειστού)⁴⁶.

Η πραγμάτωση ενός κλειστού κορωνιδικού, ραχιαίου ή χειλικού είναι απόρροια της επίδρασης του υψηλά ιεραρχημένου περιορισμού *[cont] σε συνδυασμό με τον χαμηλότερα ιεραρχημένο περιορισμό *M/Coronal >> *M/Dorsal, *M/Labial. Στις περιπτώσεις στο (40), αποβάλλεται το κορωνιδικό τριβόμενο, ενώ βάσει της επίδρασης του περιορισμού *[cont] πραγματώνεται ένα ραχιαίο ή χειλικό κλειστό σε αντιστοιχία με το τριβόμενο σύμφωνο του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.

Για τις περιπτώσεις i και ii στο (40) ισχύουν οι εξής περιορισμοί:

COMPLEX(O_{NS})>>MAX>>IDENT_{PLACE}>>[cont]>>IDENT_[CONT]>>*M/C_{OR}>>
*M/D_{OR}

Οι ίδια ιεραρχία περιορισμών ισχύει και για το εξαγόμενο 40iii, με τη μόνη διαφορά ότι ο χαμηλότερα ιεραρχημένος περιορισμός είναι ο *M/L_{AB} ο οποίος και παραβιάζεται προκειμένου να δικαιολογηθεί η παρουσία του χειλικού κλειστού /p/.

	40. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i.	[pirozvésti]	[pi.lo.zé.t ^s i]	JAN:2:05,26
ii.	[podosferáci]	[po.ze.lá.t ^s i]	JAN:2:05,26

Οι παραπάνω φωνητικές πραγματώσεις του JAN, αποτελούν κάποια επιπλέον παραδείγματα που πιστοποιούν, το πόσο διαδεδομένη διαδικασία απλοποίησης είναι αυτή κατά την οποία αποβάλλεται το ένα από τα δύο συμφωνικά τεμάχια του αρχικού συμπλέγματος-στόχου. Η διαδικασία αυτή ωστόσο που συντελείται στα δεδομένα (i) και (ii) στο (41), διαφέρει σημαντικά από τις υπόλοιπες που αναλύθηκαν μέχρι τώρα για το συγκεκριμένο ομιλητή, και αυτό γιατί: στην προκειμένη περίπτωση η διαδικασία της

⁴⁶ Στη φυσική τάξη των τριβόμενων τα κορωνιδικά /s, z/ είναι τα περισσότερο ηχητικά σε σχέση με τα ραχιαία και χειλικά τριβόμενα.

απλοποίησης δε σχετίζεται με τη διατήρηση του λιγότερου ηχητικού συμφωνικού τεμαχίου (υπό αυτό το πρίσμα θα αναμέναμε να διατηρούνται τα χειλικά τριβόμενα /v,f/ ως τα λιγότερο μαρκαρισμένα μεταξύ των τριβόμενων⁴⁷). Αντίθετα, τα σύμφωνα εκείνα που διατηρούνται κατά την απλοποίηση, είναι τα περισσότερο ηχητικά τριβόμενα κορωνιδικά σύμφωνα /z,s/. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη κατάκτησης περισσότερο μαρκαρισμένων τεμαχίων, μεταξύ δηλαδή των τριβόμενων, φαίνεται να κατακτά τα περισσότερο ηχητικά κορωνιδικά, στοιχείο που σηματοδοτεί την ύπαρξη αλλαγής σταδίου.

Αντίστοιχο παράδειγμα αποτελεί και αυτό στο (42i) παρακάτω όπου, κατά την απλοποίηση του αντιεραρχικού συμπλέγματος αποτελούμενου από **[Τριβόμενο + Κλειστό]**, το σύμφωνο εκείνο που διατηρείται είναι το περισσότερο και όχι το λιγότερο ηχητικό.

41. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [mustárða]	[mu.sá.da]	JAN:2:05,19

Το παραπάνω εξαγόμενο αποδεικνύει ότι το συγκεκριμένο παιδί παρουσιάζει ποικιλία στρατηγικών απλοποίησης για τα αντιεραρχικά συμφωνικά συμπλέγματα γενικά.

Στο σημείο αυτό, κρίνουμε απαραίτητη τη συνολική αξιολόγηση των εξαγόμενων εκείνων κατά την απλοποίηση των οποίων ο JAN τείνει να διατηρεί το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο (εξωσυλλαβικό /s/). Κάτι τέτοιο θα ήταν ωφέλιμο καθώς, όπως είδαμε παραπάνω, πρόκειται για μία στρατηγική που ενεργοποιείται ανεξάρτητα από το είδος των συμφώνων που απαρτίζουν το αντιεραρχικό σύμπλεγμα [Τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο]. Το γεγονός αυτό εγείρει διάφορα ερωτήματα όπως: α) *Υπάρχουν συγκεκριμένοι παράγοντες που πυροδοτούν τη διατήρηση του αντιεραρχικού /s/;* β) *και αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;*

42. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [mustárða]	[mu.sá.da]	JAN:2:05,19
ii. [pirozvésti]	[pi.lo.zé.tʰi]	JAN:2:05,26
iii. [roðosferáci]	[po. ze.lá.tʰi]	JAN:2:05,26

Με βάση τη συνολική εικόνα των παραπάνω εξαγόμενων, παρατηρούμε ότι η διαδικασία απλοποίησης κατά την οποία διατηρείται το εξωσυλλαβικό /s/, δε φαίνεται να σχετίζεται με την εξέχουσα θέση που κατέχει η τονισμένη συλλαβή εντός της λέξης. Και αυτό γιατί: στο παράδειγμα (iii) στο (43), το εξωσυλλαβικό /s/ που διατηρείται κατά την απλοποίηση, βρίσκεται σε άτονη συλλαβή, σε αντίθεση με τα παραδείγματα (i) και (ii).

Εξετάζοντας τα δεδομένα (ii) και (iii) στο (43), θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι η διατήρηση του εξωσυλλαβικού /s/ οφείλεται στην επικράτηση του κορωνιδικού τύπου

⁴⁷ Στη φυσική τάξη των τριβόμενων τα ραχιαία και τα χειλικά είναι τα λιγότερο ηχητικά σε σχέση με τα κορωνιδικά /s,z/.

άρθρωσης έναντι του χειλικού /zv, sf/, (COR>>LAB). Όμως μια τέτοια υπόθεση γρήγορα ακυρώνεται καθώς, το αντιεραρχικό σύμπλεγμα /st/ στο παράδειγμα (i), αποτελείται από δύο κορωνιδικά.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η μόνη ασφαλής υπόθεση στην οποία μπορούμε να προβούμε είναι ότι, η φωνητική πραγμάτωση του εξωσυλλαβικού /s/ από τον JAN, αποτελεί μία ένδειξη ότι το συγκεκριμένο παιδί αρχίζει να κατακτά την έννοια της εξωσυλλαβικότητας.

Για το εξαγόμενο i στο (43), ισχύουν οι εξής περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση

M_{AX}(I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο APPENDIX⁴⁸: Διατήρηση των συμφωνικών τεμαχίων που λειτουργούν ως προσαρτήματα (appendix) στο συμφωνικό σύμπλεγμα.

M_{AX}H_{EAD}: Κάθε τεμάχιο προσωδιακά νομιμοποιημένο στην κεφαλή της έμβασης στο εισαγόμενο, έχει ένα αντίστοιχο τεμάχιο στην κεφαλή της έμβασης στο εξαγόμενο.

*M/FRIC: Όχι τριβόμενα σύμφωνα στην αρχή λέξης

Η ιεραρχία των περιορισμών αυτών ορίζεται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS})>> M_{AX}(I-O)>> APPENDIX>> M_{AX}H_{EAD}>>*M/FRIC

6.1.3 Lukas (LUK)

➤ [Τριβόμενο + Κλειστό]

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

43.	Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i.	[skupízune]	[ku.pí.zu.ne]	LUK:2;01,24
ii.	[skotóni]	[ko.tó.ni]	LUK:2;02,00
iii.	[stóma]	[tó.ma]	LUK:2;01,24/2;02,14
iv.	[scílos]	[cí.lo]	LUK:2;01,24/2;04,14
v.	[kurástika]	[ku.lá.ti.ka]	LUK:2;02,28
vi.	[astinomikós]	[a.ti.mi.kós]	LUK:2;01,24
vii.	[bistóla]	[bi.tó.la]	LUK:2;02,07
viii.	[aspída]	[a.pí.da]	LUK:2;04,21

Τα παραπάνω παραδείγματα που συλλέχθηκαν από τον τρίτο πληροφορητή του group A (LUK), επιβεβαιώνουν ότι η στρατηγική απλοποίησης των συμφωνικών

⁴⁸ Στα συμφωνικά συμπλέγματα του τύπου /s/ + **αποφρακτικό**, το /s/ προσαρτάται εκτός έμβασης και συσχετισμένα στο προσωδιακό συστατικό της φωνολογικής λέξης (PWd), εμφανίζεται δηλαδή ως προσάρτημα (appendix) (Goad & Rose 2000:10), ή αλλιώς ως εξωσυλλαβικό (extrasyllabic) (Fikkert 1994).

συμπλεγμάτων κατά την οποία αποβάλλεται το ένα από τα δύο σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου, είναι μία άκρως διαδεδομένη διαδικασία στον παιδικό λόγο.

Τα κριτήρια αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου αποτελούν, τόσο ο βαθμός ηχητικότητας των φθόγγων, αφού αποβάλλεται το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο, όσο και η επιλογή του λιγότερου μαρκαρισμένου τεμαχίου μεταξύ των αποφρακτικών, δηλαδή ενός [-διαρκούς] συμφώνου (κλειστό).

Η ιεραρχία των περιορισμών που ισχύουν για τα δεδομένα i, ii, iii και iv στο (44) είναι η εξής:

COMPLEX(O_{NS})>>MAX(I-O)>>IDENT_{place}>>_{wd}[cont]>>IDENT_{CONT}

Για τα δεδομένα v, vi, vii και viii αντίστοιχα στο (44), ισχύουν οι εξής ιεραρχημένοι περιορισμοί:

COMPLEX(O_{NS})>>MAX(I-O)>>IDENT_{place}>>[cont]>>IDENT_{CONT}

44. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [kurástika]	[ku.rá.fi.ka]	LUK:2;02,07
ii. [scílos]	[ʃi.lo]	LUK:2;02,14
iii. [sto]	[ʃo]	LUK:2;04,21

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι φωνητικές πραγματώσεις i, ii και iii παραπάνω στο (45), αποτελούν περιπτώσεις απλοποίησης μέσω της διατήρησης του **περισσότερο** και όχι του λιγότερο ηχητικού τεμαχίου μεταξύ των μελών του αρχικού συμπλέγματος-στόχου. Έτσι διατηρείται το τριβόμενο σύμφωνο αντί του κλειστού το οποίο είναι και το περισσότερο μαρκαρισμένο μεταξύ των μελών του αρχικού συμπλέγματος⁴⁹. Τα παραδείγματα στο (45), αποτελούν ένδειξη κατάκτησης περισσότερο μαρκαρισμένων τεμαχίων όπως είναι τα τριβόμενα σε σχέση με τα κλειστά. Η κατάκτηση αυτή είναι αποτέλεσμα της επανιεράρχησης των περιορισμών, με τον περιορισμό *[cont] να υποβιβάζεται και να αναδύονται έτσι τα τριβόμενα σύμφωνα στη γραμματική του παιδιού.

[Τριβόμενο + Τριβόμενο]

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

45. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfugarízi]	[fu.ga.rí.zi]	LUK:2;02,21
ii. [sfirí]	[fi.rí]	LUK:2;04,21
iii. [zvúra]	[vú.ra]	LUK:2;01,24
iv. [sféra]	[fé.la]	LUK:2;02,00

⁴⁹ Στη φυσική τάξη των αποφρακτικών, τα τριβόμενα σύμφωνα είναι καθολικά περισσότερο ηχητικά σε σχέση με τα κλειστά (FRICATIVE » STOP).

v.	[sxára]	[xá.ra]	LUK:2;04,21
vi.	[ésfiɡa]	[é.fi.ɡa]	LUK:2;02,21
vii.	[azvós]	[a.vós]	LUK:2;05,14
viii.	[pirozvestíra]	[pi.ro.vo.stí.ra]	LUK:2;05,14
ix.	[poðosferáci]	[po.dzo.fe.rá.ci]	LUK:2;05,14
x.	[ásɕimos]	[á.ɕi.mos]	LUK:2;02,00
xi.	[sfɨʝes]	[fi.ʝe]	LUK:2;02,21
xii.	[zvíni]	[ví.ni]	LUK:2;02,14
xiii.	[sfugaráci]	[fu.ga.íá.ci]	LUK:2;01,24
xiv.	[sxolíο]	[ko.lí.o]	LUK:2;01,24
xv.	[pasxalítsa]	[po.ka.lí.t ^s a]	LUK:2;01,24/2;02,28

Στην περίπτωση απλοποίησης των συμπλεγμάτων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + τριβόμενο], ο LUK διαφοροποιείται σε σχέση με τους προηγούμενους πληροφορητές του ίδιου group, πραγματώνοντας ένα τριβόμενο και όχι ένα κλειστό σύμφωνο. Τα παραδείγματα τόσο στο (46) όσο και στο (45), υποδηλώνουν ότι η επιλογή πραγμάτωσης ενός τριβόμενου συμφώνου, συνδέεται άρρηκτα με το γεγονός ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει κατακτήσει το χαρακτηριστικό της διάρκειας, στοιχείο που αποτελεί ένδειξη αλλαγής σταδίου. Αυτό σημαίνει ότι, μέσω της επανεισόδου των περιορισμών ο περιορισμός *[cont] έχει υποβιβαστεί στη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού.

Μια προσεκτική ωστόσο εξέταση των δεδομένων στο (46), φανερώνει ότι η απλοποίηση των συμπλεγμάτων-στόχων συντελείται ως προς τη διατήρηση των λιγότερο ηχητικών τεμαχίων και αυτό γιατί, στη φυσική τάξη των τριβόμενων τα ραχιαία και τα χειλικά είναι τα λιγότερο ηχητικά σε σχέση με τα κορωνιδικά /s,z/⁵⁰. Οι περιορισμοί που ισχύουν για τα δεδομένα i – xiii στο (30), ιεραρχούνται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX>>IDENT_{PLACE}>>IDENT_[CONT]>>*M/COR>>*M/Lab,
*M/DOR

Τα εξαγόμενα 30viii και 30ix, αποτελούν περιπτώσεις εμφάνισης των αμαρκάριστων τύπων αφού κατά την απλοποίηση του συμπλέγματος-στόχου /sx/, πραγματώνεται ένα αποφρακτικό σύμφωνο το οποίο αποτελεί, όχι μόνο το λιγότερο ηχητικό, αλλά και το λιγότερο μαρκαρισμένο ως προς τη διάρκεια (πραγμάτωση ενός ραχιαίου κλειστού).

Τα συγκεκριμένα εξαγόμενα αποτελούν περιπτώσεις που αποδίδονται σε προγενέστερη αναπτυξιακή φάση, χαρακτηριστικό γνώρισμα της οποίας είναι η εμφάνιση των αμαρκάριστων τύπων ([-διαρκή]). Η αναδρομή σ' αυτό το προγενέστερο στάδιο συντελείται μέσω της επανεμφάνισης του περιορισμού *[cont] ο οποίος ιεραρχείται ψηλά στην ιεραρχία, με αποτέλεσμα να πραγματώνεται ένα ραχιαίο κλειστό,

⁵⁰ *M/CORONAL » *M/DORSAL , *M/LABIAL

αφού πρώτα έχει αποβληθεί το κορωνιδικό τριβόμενο /s/, ως το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο μεταξύ των τριβόμενων που απαρτίζουν το σύμπλεγμα-στόχο. Έτσι προκύπτει η εξής ιεραρχία περιορισμών:

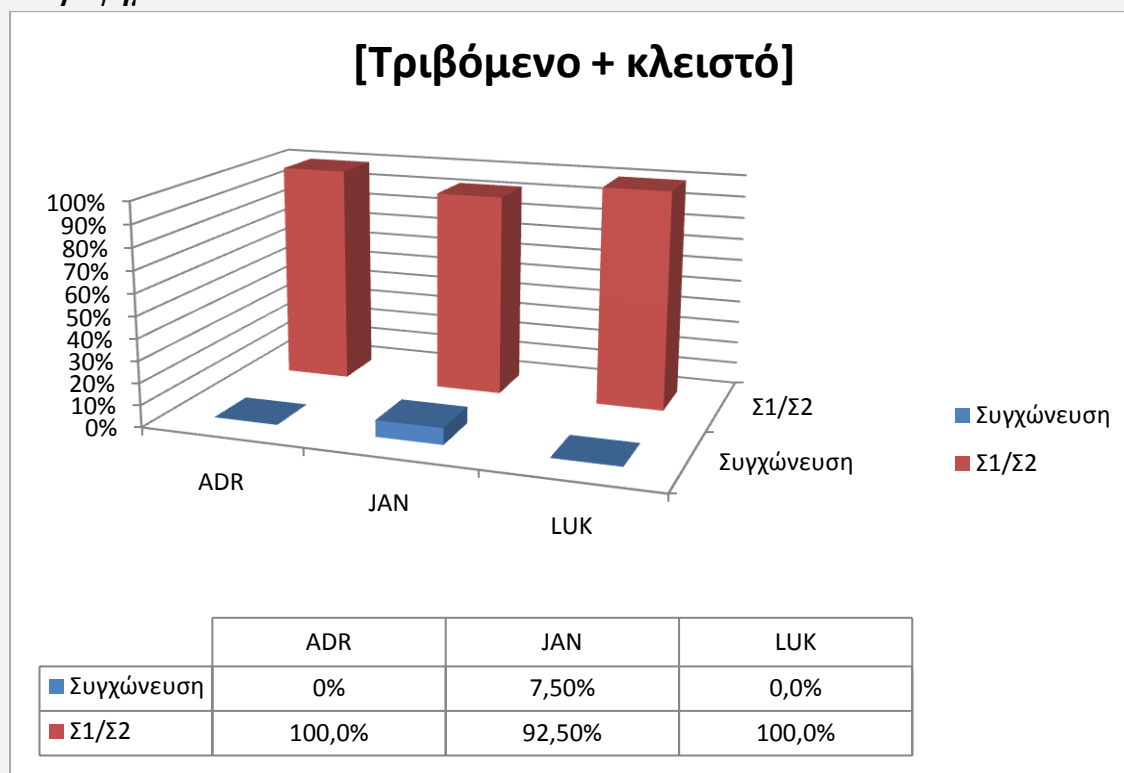
COMPLEX(O_{NS})>>MAX>>IDENT_{PLACE}>>[cont]>>IDENT_[CONT]

6.2 Συμπεράσματα: Group A - Αντιεραρχικά

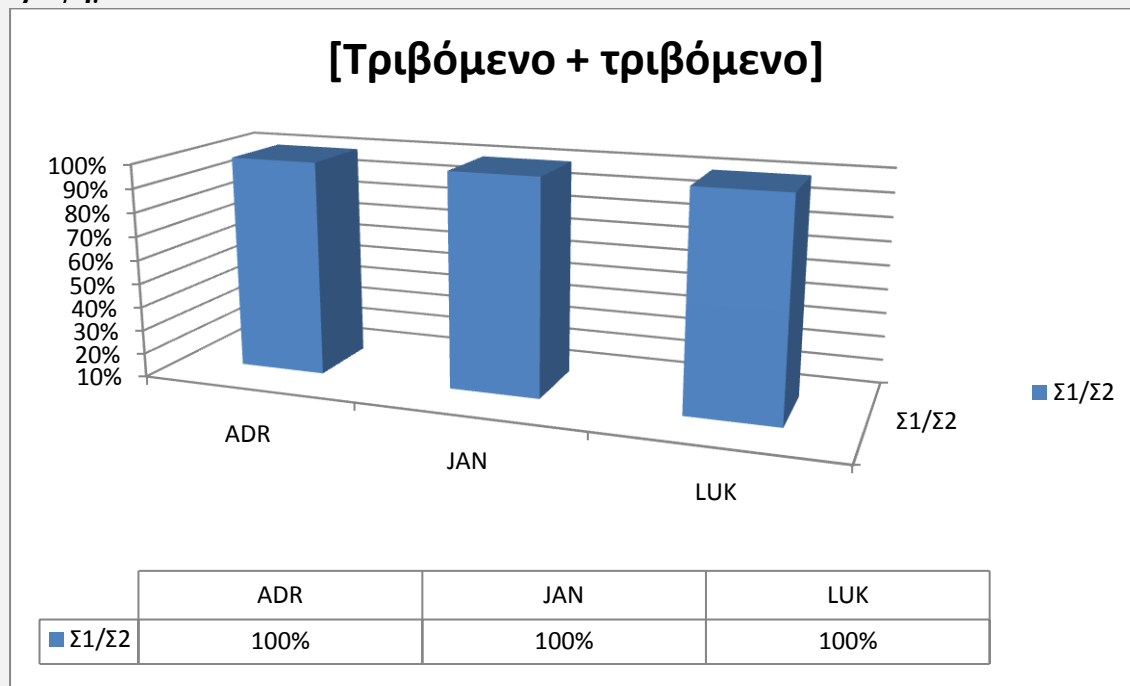
Στο σημείο αυτό, και αφού έχουμε αναλύσει τις στρατηγικές απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων που επιστρατεύει το κάθε παιδί του πρώτου group ξεχωριστά, είμαστε σε θέση να παρατηρήσουμε αν τα αντιεραρχικά συμπλέγματα υπόκεινται σε συγκεκριμένες διορθωτικές διαδικασίες (απλοποιήσεις), ανάλογα με το είδος των συμφώνων που τα συναποτελούν [Τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο].

Για την διερεύνηση του συγκεκριμένου ερευνητικού ερωτήματος παραθέτουμε τα παρακάτω ποσοτικά δεδομένα:

Γράφημα 28

Γράφημα 29

Με βάση τα ποσοτικά δεδομένα που παραθέτουμε παραπάνω (Γραφήματα 28, 29), παρατηρούμε ότι κατά την απλοποίηση των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων η στρατηγική που κυριαρχεί, είναι εκείνη της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου (Σ_1 ή Σ_2) και μάλιστα σε ποσοστό 100% σχεδόν για όλους τους πληροφορητές του group A. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, το κριτήριο της αποβολής κατά την απλοποίηση των συμπλεγμάτων σχετίζεται με την ηχητικότητα των φθόγγων. Πιο συγκεκριμένα, τα αποβαλλόμενα συμφωνικά τεμάχια, ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχουν στο συμφωνικό σύμπλεγμα, είναι αυτά που στην κλίμακα ηχητικότητας χαρακτηρίζονται περισσότερο ηχητικά, ενώ εκείνα που διατηρούνται είναι το λιγότερο ηχητικά.

Ένα σημαντικό ωστόσο στοιχείο που προκύπτει από την μελέτη των στρατηγικών απλοποίησης των αντιεραρχικών, είναι ότι η στρατηγική αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου (Σ_1/Σ_2), κυριαρχεί ανεξάρτητα από το είδος των συμφώνων που απαρτίζουν το συμφωνικό σύμπλεγμα [τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο].

Η παραπάνω διαπίστωση, έρχεται σε αντίθεση με το πόρισμα της έρευνας των Tzakosta & Vis (2007), οι οποίοι μελετώντας τις ασυμμετρίες στην αντίληψη και την παραγωγή συμφωνικών ακολουθιών του τύπου [κλειστό/τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο] για την κατάκτηση της Ελληνικής ως Γ_1 , υποστήριξαν ότι γι' αυτές τις ακολουθίες η στρατηγική που ενεργοποιείται συχνότερα, είναι αυτή της συγχώνευσης⁵¹.

⁵¹ Το βασικό πόρισμα της έρευνας των Tzakosta & Vis (2007), ήταν ότι οι συμφωνικές ακολουθίες [κλειστό/τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο] διαφοροποιούνται ως προς τον τρόπο με τον οποίο πραγματώνονται, λόγω της διαφοροποίησης της δομής των φωνολογικών τους αντιπροσωπεύσεων. Με

Στην παρούσα ωστόσο έρευνα, η στρατηγική της συγχώνευσης ενεργοποιείται σε ποσοστό μόλις 7,5%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ένα μόλις πληροφορητή ανάμεσα στους τρεις που εξετάζονται στο group A.

Ενδιαφέρον στο σημείο αυτό, έχει να εξετάσουμε αν η διαπίστωσή μας ότι για τις συμφωνικές ακολουθίες [τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], ενεργοποιείται συχνότερα η στρατηγική αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου και όχι αυτή της συγχώνευσης, επιβεβαιώνεται και από την μελέτη των στρατηγικών που ενεργοποιούν οι πληροφορητές του group B.

6.3 Group B - Αντιεραρχικά

6.3.1 RUL

➤ [Τριβόμενο + Κλειστό]

- ✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

46. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [stafiláca]	[ta.fi.lá.ca]	RUL:2;06,24
ii. [skotónume]	[ko.tó.nu.me]	RUL:2;09,24
iii. [sciuráci]	[ci.u.lá.ci]	RUL:2;09,17
iv. [spaθί]	[pa.θί]	RUL:2;06,17
v. [spilá]	[pi.ǰá]	RUL:2;06,17
vi. [spíti]	[pi.ti]	RUL:2;05,20
vii. [xtípise]	[ti.pi.se]	RUL:2;08,19
viii. [ipolojistís]	[bo.lo.ti.tís]	RUL:2;08,19

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει στο προηγούμενο κεφάλαιο (5, παρ 5.2.1), η RUL, όπως και όλοι οι πληροφορητές αυτού του group, εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά πιστότητας ως προς την πραγμάτωση της σύνθετης έμβασης γενικότερα, σε σχέση με εκείνα που παρατηρήθηκαν για το group A. Η διαφορά αυτή μάλιστα μας οδήγησε στη διατύπωση της θέσης ότι, η κατάκτηση της σύνθετης έμβασης μάλλον πραγματοποιείται στο ενδιάμεσο στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης (group B) και όχι στο αρχικό (group A).

Εξετάζοντας κάποια ενδεικτικά παραδείγματα φωνητικών πραγματώσεων της RUL, όπως αυτά παραπάνω στο (47), παρατηρούμε ότι η στρατηγική αποβολής του ενός από τα δύο μέλη του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου, έχει δυναμική παρουσία και σε

δυο λόγια, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η φωνολογική αντιπροσώπευση επηρεάζει την αντιληπτικότητα των συμφωνικών συμπλεγμάτων και αυτή με τη σειρά της επηρεάζει την παραγωγή των τελευταίων (Tzakosta & Vis 2007:1). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα παιδιά κατά την παραγωγή, να επιστρατεύουν διαφορετικές στρατηγικές απλοποίησης για τους διάφορους τύπους συμφωνικών συμπλεγμάτων.

αυτό το group. Πιο συγκεκριμένα, η RUL σε ποσοστό 87,5% επιστρατεύει τη στρατηγική απλοποίησης εκείνη κατά την οποία αποβάλλεται το ένα από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος-στόχου. Κατά τη διαδικασία αυτή, το σύμφωνο εκείνο που αποβάλλεται είναι το περισσότερο ηχητικό, ενώ εκείνο που διατηρείται είναι όχι μόνο το λιγότερο ηχητικό αλλά και το λιγότερο μαρκαρισμένο συμφωνικό τεμάχιο μεταξύ των αποφρακτικών, δηλαδή ένα [-διαρκές] σύμφωνο (κλειστό).

Οι βασικοί περιορισμοί που λειτουργούν, επομένως και καθορίζουν τη δομή των εξαγόμενων τύπων (i-vii) στο (47) είναι οι εξής:

- *COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση
- MAX (I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο
- IDENT[CONT]: Αν ένα εισαγόμενο τεμάχιο έχει το χαρακτηριστικό [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ], τότε και το αντίστοιχό του τεμάχιο στον εξαγόμενο τύπο πρέπει να είναι [+/- ΔΙΑΡΚΕΣ]
- _{wd}*[cont] Απαγορεύονται τα διαρκή στην αρχή λέξης
- *M/STOP Απαγορεύονται τα κλειστά στην αρχή λέξης

Η ιεράρχηση των περιορισμών αυτών διαμορφώνεται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> *_{wd}[cont] >> *M/STOP

Για το δεδομένο viii αντίστοιχα στο (47), ισχύουν οι εξής ιεραρχημένοι περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX(I-O)>> *[cont]>>IDENT_{CONT}

Συγχώνευση

Στα δεδομένα που συλλέχθηκαν και μελετηθήκαν για την RUL, απαντάται μία επιπλέον στρατηγική απλοποίησης για τα αντιεραρχικά εκείνα συμπλέγματα που αποτελούνται από [τριβόμενο + κλειστό], αυτή της συγχώνευσης. Πρέπει ωστόσο να αναφερθεί ότι η χρήση της είναι πολύ περιορισμένη καθώς επιστρατεύεται σε ένα μόλις δεδομένο (12,5%).

47. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sciláci]	[çi.lá.ci]	RUL:2;05,20

Στο παράδειγμα (48i) ο φθόγγος που πραγματώνεται από το παιδί φέρει κάποια από τα Δ.Χ. των συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου. Πιο συγκεκριμένα, το σύμφωνο [ç] φέρει το Δ.Χ. του [PAXIAIOY] τόπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [c] και το Δ.Χ. [+Διαρκές] του τρόπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [s]. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι, η χρήση της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι πολύ περιορισμένη από τη RUL, τουλάχιστον για το συγκεκριμένο είδος συμφωνικών συμπλεγμάτων.

Για το εξαγόμενο (48i), ισχύουν οι εξής ιεραρχημένοι περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX(I-O)>>IDENT[CONT]>>_{wd}[cont]>> *M/COR>>*M/DOR

➤ **[Τριβόμενο + Τριβόμενο]**

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

48. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfiri]	[fi.li]	RUL:2;09,17
ii. [sfirixtres]	[fi.li.tes]	RUL:2;06,17
iii. [zvíra]	[vú.la]	RUL:2;06,17
iv. [sféra]	[fé.la]	RUL:2;08,19
v. [podosferáci]	[po.do.fe.lá.ci]	RUL:2;09,24
vi. [azvésti]	[a.vé.sti]	RUL:2;09,17

Κατά τη διαδικασία πραγμάτωσης των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + τριβόμενο], η RUL σε ποσοστό 83,3% απλοποιεί τα συμπλέγματα αυτού του τύπου, μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διαδικασία απλοποίησης αποβάλλεται το περισσότερο ηχητικό τριβόμενο σύμφωνο (*M/CORONAL » *M/DORSAL, *M/LABIAL), ενώ εκείνο που διατηρείται είναι το λιγότερο ηχητικό⁵².

Στο πλαίσιο της ΘΒ, τα εξαγόμενα (i-iv) στο (49) είναι αποτέλεσμα της λειτουργίας των εξής ιεραρχημένων περιορισμών:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX>>IDENT_{PLACE}>>IDENT[CONT]>>*M/COR>>*M/Lab,
*M/DOR

✚ *Επένθεση*

Κατά τη διαδικασία παραγωγής των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + τριβόμενο], η RUL φαίνεται να επιστρατεύει μία ακόμα στρατηγική απλοποίησης, αυτή της *επένθεσης*. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι, η χρήση της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι πολύ περιορισμένη αφού απαντάται μόλις σε ένα εξαγόμενο, ποσοστό 16,6%.

⁵² Η δυνατότητα πραγμάτωσης ενός τριβόμενου συμφώνου, συνδέεται άρρηκτα με το γεγονός ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει κατακτήσει το χαρακτηριστικό της διάρκειας γι' αυτό και δεν αναμένουμε την παρουσία του περιορισμού *[cont] στη γραμματική του.

49. Τύπος ενήλικα

i. [pasxalítsa]

Τύπος παιδιού

[pa.si.ka.lí.t̥sa]

Ηλικία

RUL:2;05,27

Πράγματι, στη μελέτη του παιδικού λόγου γενικά, η στρατηγική της επένθεσης στατιστικά παρατηρείται πολύ λιγότερο σε σχέση με τις υπόλοιπες. Η διαδικασία αυτή είναι δυνατόν να υλοποιείται με δύο διαφορετικούς τρόπους, είτε μέσω της επένθεσης ενός φωνήεντος ανάμεσα στα δύο μέλη του συμπλέγματος, (δημιουργία δυο ανοιχτών συλλαβών ΣΦ), είτε μέσω της πρόθεσης ενός φωνήεντος πριν από το σύμπλεγμα-στόχο (Κάππα 2009).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι, έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για τα Ελληνικά, έχουν δείξει ότι κατά τη συγκεκριμένη διαδικασία το φωνήεν που επιλέγεται είναι το /e/ (Kappa 2002a, Tzakosta 2009). Στο παράδειγμα (50i) που παραθέτουμε παραπάνω, παρατηρούμε ότι το επενθετικό φωνήεν που επιλέγει η RUL είναι το /i/, δεδομένο ωστόσο που δεν μας επιτρέπει να διατυπώσουμε κάποια γενίκευση σχετικά με την ποιότητα του επενθετικού φωνήεντος γενικά για τα Ελληνικά. Κάτι τέτοιο θα είναι εφικτό αν και εφόσον, εντοπιστούν επιπλέον παραδείγματα της συγκριμένης στρατηγικής σε όλο το σώμα δεδομένων που μελετάται στην παρούσα εργασία.

Οι βασικοί περιορισμοί που λειτουργούν, επομένως και καθορίζουν τη δομή του εξαγόμενου τύπου στο (50i) είναι οι εξής:

*COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση

MAX (I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο

DEP (I-O): Όχι επένθεση τεμαχίου

Η ιεράρχηση των παραπάνω περιορισμών είναι η εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> DEP (I-O)

6.3.2 NEF➤ **[Τριβόμενο + Κλειστό]**

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

50. Τύπος ενήλικα

i. [stafíla]

ii. [sciláci]

iii. [stóma]

iv. [skála]

v. [éspase]

vi. [láspes]

Τύπος παιδιού

[ta.fi.ja]

[ci.lá.ci]

[tó.ma]

[ká.la]

[é.pa.se]

[lá.pes]

Ηλικία

NEF:2;07,08

NEF:2;06,11

NEF:2;06,11

NEF:2;06,18

NEF:2;07,08

NEF:2;07,22

vii. [astéri]	[a.té.ri]	NEF:2;09,29
viii. [ðiscéta]	[ci.cé.ta]	NEF:2;09,22

Αναλύοντας τα γλωσσικά δεδομένα της δεύτερης κατά σειρά πληροφορητή του group B, NEF, ενισχύεται η διαπίστωσή μας ότι η στρατηγική απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων μέσω της αποβολής του ενός από τα δύο σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου, αναδεικνύεται ως επικρατέστερη, διαπίστωση που όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, επιβεβαιώνεται διαγλωσσικά. Για τη συγκεκριμένη πληροφορητή, η επιστράτευση αυτής της στρατηγικής κατέχει πολύ δυναμική παρουσία καθώς το ποσοστό χρήσης της ανέρχεται στο 93,4%.

Τα παραπάνω παραδείγματα στο (51), είναι ενδεικτικά του τρόπου απλοποίησης των συμπλεγμάτων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + κλειστό], σύμφωνα με τον οποίο αποβάλλεται το περισσότερο ηχητικό σύμφωνο του συμπλέγματος-στόχου (τριβόμενο), ενώ διατηρείται το λιγότερο ηχητικό σύμφωνο το οποίο διαθέτει και τον πλέον αμαρκάριστο τρόπο άρθρωσης (κλειστό).

Η ιεραρχία των περιορισμών που ισχύει για τα δεδομένα (i-iv) στο (51) είναι η εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> *_{wd}[cont] >> *M/STOP

Συγχώνευση

51. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sciláci]	[ti.á.ci]	NEF:2;06,11
ii. [scílos]	[tí.loθ]	NEF:2;09,22

Άλλη μια στρατηγική απλοποίησης που πιστοποιείται στα δεδομένα της NEF για τα συμπλέγματα που αποτελούνται από [Τριβόμενο + κλειστό], είναι αυτή της *συγχώνευσης*. Η χρήση της ωστόσο χαρακτηρίζεται πολύ περιορισμένη, αφού απαντάται σε ποσοστό μόλις 4,9%.

Στο παράδειγμα (52i), ο φθόγγος που πραγματώνει το παιδί φέρει κάποια από τα Δ.Χ. των συμφώνων που απαρτίζουν το συμπλέγματα-στόχο. Πιο συγκεκριμένα, το σύμφωνο [t], φέρει το Δ.Χ. του [ΚΟΡΩΝΙΔΙΚΟΥ] τύπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [s] και το Δ.Χ. [-Διαρκές] του τρόπου άρθρωσης του αρχικού συμφώνου [c]. Στην περίπτωση των εξαγόμενων (i) και (ii) στο (52) ισχύουν οι εξής ιεραρχημένοι περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX(IO)>>IDENT[CONT]>>*_{wd}[cont]>>*M/DOR>>*M/COR

Επένθεση

52. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [skála]	[si.ká.la]	NEF:2;09,22

Μεγάλη μπορεί να χαρακτηριστεί η γκάμα των στρατηγικών που χρησιμοποιεί η NEF για τα αντιεραρχικά συμπλέγματα του τύπου [Τριβόμενο + κλειστό], αφού γι' αυτά επιστρατεύει μία επιπλέον στρατηγική, αυτή της *επένθεσης*. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι η χρήση της συγκεκριμένης στρατηγικής δεν είναι πολύ μεγάλη, αφού το ποσοστό της ανέρχεται μόλις στο 1,6%.

Αναφορικά με την επιλογή του επενθετικού φωνήεντος, παρατηρούμε ότι η NEF, όπως και η RUL, τα δεδομένα της οποίας εξετάσαμε παραπάνω, χρησιμοποιεί ως τέτοιο το φωνήεν /i/.

Οι ιεραρχημένοι περιορισμοί που ισχύουν για το εξαγόμενο (i) παραπάνω στο (53), είναι οι εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> DEP (I-O)

➤ **[Τριβόμενο + Τριβόμενο]**

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

53. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfírixtres]	[fi.lí.θeʃ]	NEF:2;07,08
ii. [znúra]	[nú.la]	NEF:2;06,18
iii. [sféra]	[fé.la]	NEF:2;07,15
iv. [pasxalítsa]	[pa.xa.lí.ca]	NEF:2;06,11
v. [podosferáci]	[o.vo.fa.rá.ci]	NEF:2;09,22
vi. [masxáli]	[ma.xá.li]	NEF:2;09,22

Αναφορικά με τα αντιεραρχικά εκείνα συμπλέγματα που αποτελούνται από [Τριβόμενο + τριβόμενο], η NEF σε ποσοστό 100% επιλέγει τη στρατηγική κατά την οποία αποβάλλεται το ένα από τα δύο σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου. Πιο συγκεκριμένα, η αποβολή συντελείται ως προς τη διατήρηση του λιγότερο ηχητικού τεμαχίου μεταξύ των τριβόμενων, στη φυσική τάξη των οποίων ισχύει η ιεραρχία: *M/CORONAL » *M/DORSAL , *M/LABIAL, η οποία υποδηλώνει ότι τα πλέον ηχητικά τριβόμενα σύμφωνα είναι τα κορωνιδικά /s,z/, ενώ τα λιγότερο ηχητικά τα ραχαία και τα χειλικά.

Οι περιορισμοί που ισχύουν για τα δεδομένα (i–iii) παραπάνω στο (54), ιερχούνται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS})>>MAX>>IDENT_{PLACE}>>IDENT_[CONT]>>*M/COR>>*M/Lab,
*M/DOR

6.3.3 VARV

➤ **[Τριβόμενο + Κλειστό]**

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

54. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [skulaɾíca]	[ku.la.lí.ca]	VARV:2;08,07
ii. [stavrós]	[ta.vós]	VARV:2;09,12
iii. [skála]	[ká.la]	VARV:2;08,14
iv. [skúpa]	[kú.pa]	VARV:2;10,21
v. [láspes]	[lá.pes]	VARV:2;09,12
vi. [biskóto]	[bi.kó.to]	VARV:2;08,07

Η στρατηγική απλοποίησης μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος, απαντάται και στα δεδομένα της τρίτης πληροφορητή του group B VARV, και μάλιστα σε πολύ υψηλό ποσοστό (96,5%).

Η διαδικασία της απλοποίησης στα παραδείγματα παραπάνω στο (55), συντελείται με βάση το κριτήριο της ηχητικότητας, με το αποβαλλόμενο σύμφωνο να φέρει το χαρακτηριστικό του περισσότερο ηχητικού τεμαχίου. Πιο συγκεκριμένα, για τα αντιεραρχικά εκείνα συμπλέγματα που αποτελούνται από [Τριβόμενο + κλειστό] το σύμφωνο που διατηρείται είναι το κλειστό ως λιγότερο ηχητικό το οποίο παράλληλα είναι και αμαρκάριστο ως προς τον τρόπο άρθρωσης.

Η ιεραρχία των περιορισμών που ισχύει για τα δεδομένα (i-iv) στο (55) είναι η εξής:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> *_{wd}[cont] >> *M/STOP

Για τα δεδομένα iv – v στο (1) ισχύουν οι εξής ιεραρχημένοι περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS}) >> MAX (I-O) >> IDENT[CONT] >> *[cont] >> FRIC

55. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [stavroðrómi]	[sa.ðo.ðó.mi]	VARV:2;11,18
ii. [akustiká]	[fu.si.ká]	VARV:2;08,21

Κατά την φωνητική πραγμάτωση των δεδομένων στο (56), η VARV απλοποιεί τα αντιεραρχικά συμπλέγματα του τύπου [Τριβόμενο + κλειστό], μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφωνικών τεμαχίων του αρχικού συμπλέγματος. Το παράδοξο με τα συγκεκριμένα δεδομένα, είναι ότι το τεμάχιο που διατηρείται είναι το περισσότερο ηχητικό /s/. Ο χαρακτηρισμός «παράδοξο», σχετίζεται με την ανάλυση των δεδομένων της ίδιας ομιλήτριας που παραθέσαμε παραπάνω στο (56), κατά την ανάλυση των οποίων παρατηρήσαμε ότι η απλοποίηση των αντιεραρχικών [Τριβόμενο + κλειστό] συντελείται ως προς τη διατήρηση του λιγότερου ηχητικού συμφώνου.

Η φωνητική πραγμάτωση του κορωνιδικού τριβόμενου /s/ συνδέεται με την έννοια της εξωσυλλαβικότητας. Τα εξαγόμενα που παραθέτουμε παραπάνω στο (56), αποτελούν ένδειξη ότι το συγκεκριμένο παιδί αρχίζει να κατακτά το εξωσυλλαβικό τεμάχιο που καταλαμβάνει μία θέση στον κόμβο της σύνθετης έμβρασης.

Για το εξαγόμενο (i) στο (56), ισχύουν οι εξής περιορισμοί:

*COMPLEX(O_{NS}): Όχι συμπλέγματα στην έμβαση

M_{AX}(I-O): Κάθε τεμάχιο του εισαγόμενου τύπου έχει ένα αντίστοιχο στο εξαγόμενο

APPENDIX⁵³: Διατήρηση των συμφωνικών τεμαχίων που λειτουργούν ως προσαρτήματα (appendix) στο συμφωνικό σύμπλεγμα.

M_{AX}H_{EAD}: Κάθε τεμάχιο προσωδιακά νομιμοποιημένο στην κεφαλή της έμβασης στο εισαγόμενο, έχει ένα αντίστοιχο τεμάχιο στην κεφαλή της έμβασης στο εξαγόμενο.

*M/FRIC: Όχι τριβόμενα σύμφωνα στην αρχή λέξης

Η ιεραρχία των περιορισμών αυτών ορίζεται ως εξής:

*COMPLEX(O_{NS})>> M_{AX}(I-O)>> APPENDIX>> M_{AX}H_{EAD}>>*M/FRIC

✚ *Επένθεση*

56. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [akustiká]	[fu.si.tí.ka]	VARV:2;08,21

Άλλη μια στρατηγική απλοποίησης που πιστοποιείται στα δεδομένα της VARV για τα αντιεραρχικά εκείνα που αποτελούνται από [Τριβόμενο + κλειστό], είναι αυτής της επένθεσης, που ωστόσο είναι αρκετά περιορισμένη (3,4%).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι και στην περίπτωση της VARV ως επενθετικό φωνήεν χρησιμοποιείται το /i/, χαρακτηριστικό που συναντήσαμε, κατά τη διερεύνηση της συγκεκριμένης στρατηγικής, και στους πληροφορητές RUL και NEF παραπάνω.

➤ [Τριβόμενο + Τριβόμενο]

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

57. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfiríxtres]	[fi.lí.xte]	VARV:2;08,14
ii. [zvráci]	[vu.slá.ci]	VARV:2;11,18
iii. [znúra]	[vú.la]	VARV:2;08,14
iv. [sfíjes]	[fi.je]	VARV:2;09,12
v. [pirozvestíras]	[pi.lo.ve.stí.las]	VARV:2;11,18
vi. [pirozvéstis]	[pi.lo.vé.stis]	VARV:2;11,18
vii. [podosferáci]	[po.do.fe.slá.ci]	VARV:2;11,18

⁵³ Στα συμφωνικά συμπλέγματα του τύπου /s/ + **αποφρακτικό**, το /s/ προσαρτάται εκτός έμβασης και συγκεκριμένα στο προσωδιακό συστατικό της φωνολογικής λέξης (PWd), εμφανίζεται δηλαδή ως προσάρτημα (appendix) (π.χ. Goad & Rose 2000:10), ή αλλιώς ως εξωσυλλαβικό (extrasyllabic) (Fikkert 1994).

Στην περίπτωση των αντιεραρχικών εκείνων συμπλεγμάτων που αποτελούνται από [Τριβόμενο + τριβόμενο], η VAL ως στρατηγική απλοποίησης τους, επιστρατεύει μόνο αυτή κατά την οποία αποβάλλει το ένα από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος (100%). Πιο συγκεκριμένα, η αποβολή συντελείται και σε αυτές τις περιπτώσεις με βάση το κριτήριο της ηχητικότητας, καθώς αποβάλλεται το περισσότερο ηχητικό τεμάχιο.

6.3.4 VAL

➤ [Τριβόμενο + Κλειστό]

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

58. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sciláca]	[ci.lá.ca]	VAL:2;11,11
ii. [stafíli]	[ta.fi.li]	VAL:2;08,28
iii. [stóma]	[tó.ma]	VAL:2;08,21
iv. [skála]	[ká.la]	VAL:3;00,04
v. [fúsces]	[fú.ces]	VAL:3;00,04
vi. [kuklóspito]	[ku.kó.pi.to]	VAL:2;11,18
vii. [biskóto]	[ti.kó.to]	VAL:2;08,14
viii. [astérja]	[a.té.ja]	VAL:3;00,04

Σε ποσοστό 97,5% η τελευταία πληροφορητής του group B VARV, επιστρατεύει τη στρατηγική αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου, με κριτήριο και πάλι το βαθμό ηχητικότητας των φθόγγων. Το τεμάχιο δηλαδή που διατηρείται στα αντιεραρχικά του τύπου [Τριβόμενο + κλειστό], είναι το λιγότερο ηχητικό (κλειστό), το οποίο είναι και το πλέον αμαρκάριστο ως προς τον τρόπο άρθρωσης.

✚ *Συγχώνευση*

59. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [láspes]	[lá.teθ]	VAL:2;09,12

Σε πολύ μικρότερη έκταση, σε ποσοστό μόλις 2,4%, πιστοποιείται η χρήση μιας επιπλέον στρατηγικής για τα ανιεραρχικά εκείνα που αποτελούνται από [Τριβόμενο + κλειστό], αυτής της *συγχώνευσης*.

Στο παράδειγμα (59i), ο φθόγγος που πραγματώνει το παιδί φέρει κάποια από τα Δ.Χ. των συμφώνων που απαρτίζουν το συμπλέγματα-στόχο. Πιο συγκεκριμένα, το σύμφωνο [t], φέρει το Δ.Χ. του [ΚΟΡΩΝΙΔΙΚΟΥ] τόπου άρθρωσης του αρχικού

συμφώνου [s] και το Δ.Χ. [-Διαρκές] του τρόπου άρθρωσης του αρχικού χειλικού συμφώνου [p].

➤ **[Τριβόμενο + Τριβόμενο]**

✚ *Απλοποίηση του συμφωνικού συμπλέγματος-στόχου μέσω της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.*

60. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [sfiríxtres]	[fi.lí.tes]	VAL:2;08,14
ii. [zvísi]	[ví.θi]	VAL:2;11,11
iii. [sfíjes]	[fi.je]	VAL:2;09,12
iv. [azvós]	[a.vós]	VAL:2;11,18
v. [pirozvéstis]	[vé.stis]	VAL:2;11,18

Για τα αντιεραρχικά του τύπου [Τριβόμενο + τριβόμενο], η VAL επιστρατεύει μονάχα μία στρατηγική απλοποίησης, αυτή της αποβολής του ενός από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος (100%). Με βάση την εξέταση των δεδομένων παραπάνω στο (60), παρατηρούμε ότι κριτήριο της απλοποίησης αυτής είναι ο βαθμός ηχητικότητας των φθόγγων καθώς, ανάμεσα στα δύο τριβόμενα σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου, εκείνο που αποβάλλεται είναι το περισσότερο ηχητικό⁵⁴.

6.4 Συμπεράσματα

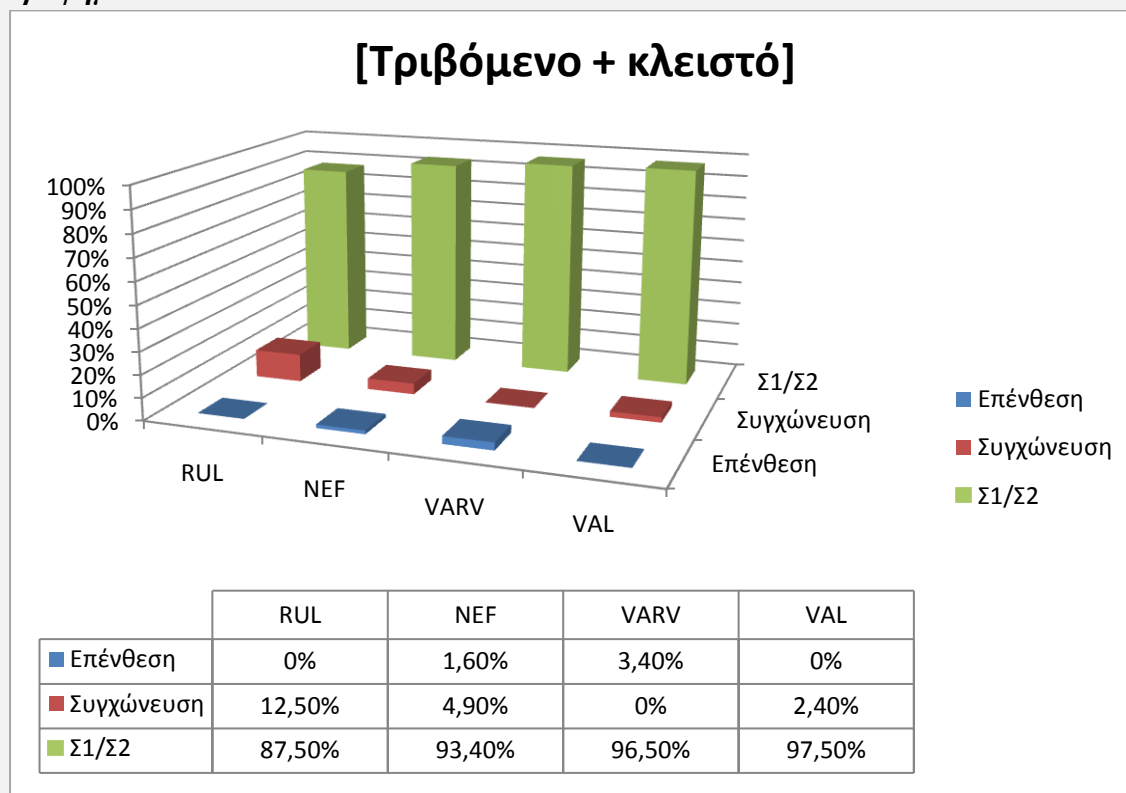
Μέσω της διερεύνησης των στρατηγικών απλοποίησης που επιστρατεύει κάθε παιδί του group B για τα αντιεραρχικά και των δύο τύπων [Τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], μας δίνεται η δυνατότητα να επιβεβαιώσουμε ή να καταρρίψουμε τη διαπίστωση που σχηματίσαμε παραπάνω (10.2), βασισμένη στην εξέταση των στρατηγικών που ενεργοποιούν οι πληροφορητές του group A.

Πιο συγκεκριμένα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι για τις συμφωνικές ακολουθίες [τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], ενεργοποιείται συχνότερα η στρατηγική αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του συμπλέγματος-στόχου και όχι αυτή της συγχώνευσης, θέση που υποστήριζαν οι Tzakosta & Vis (2007).

Παρακάτω παραθέτουμε δύο γραφήματα τα οποία παρουσιάζουν τα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν μέσα από τη μελέτη των στρατηγικών απλοποίησης των δύο τύπων ανιεραρχικών συμπλεγμάτων ξεχωριστά, για τους πληροφορητές του group B.

⁵⁴ Στη φυσική τάξη των τριβόμενων συμφώνων, τα κορωνιδικά είναι τα περισσότερο ηχητικά και ως τέτοια αποβάλλονται.

Γράφημα 30

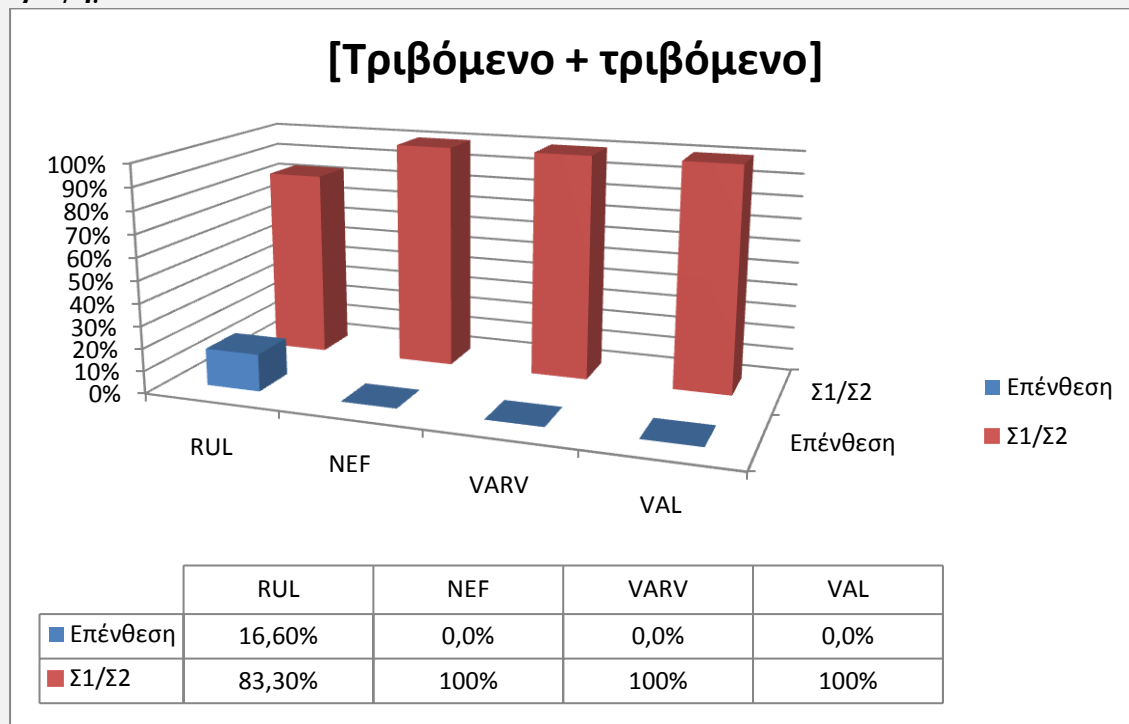
Μελετώντας το ποσοτικά δεδομένα του γραφήματος (Γράφημα 30), παρατηρούμε ότι για τα αντιεραρχικά συμπλέγματα του τύπου [Τριβόμενο + κλειστό], οι πληροφορητές του group B, επιστρατεύουν μέχρι και τρεις στρατηγικές απλοποίησης (Σ1/Σ2, Συγχώνευση, Επένθεση).

Παρότι η ποικιλία στρατηγικών γι' αυτού του τύπου τα συμπλέγματα μπορεί να χαρακτηριστεί μεγάλη, ωστόσο μία είναι η στρατηγική που χρησιμοποιείται περισσότερο, αυτή της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφωνικών τεμαχίων του συμπλέγματος-στόχου (Σ1/Σ2) και μάλιστα από όλους τους πληροφορητές.

Σε μικρότερα ποσοστά χρησιμοποιείται η στρατηγική της *συγχώνευσης*, όταν αυτή ενεργοποιείται. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η συγκεκριμένη στρατηγική ενεργοποιείται από τρεις ομιλητές (RUL, NEF, VAL), ενώ το ποσοστό χρήσης της δεν ξεπερνάει το 12,5%.

Τέλος, αρκετά περιορισμένη μπορεί να χαρακτηριστεί και η χρήση της επένθεσης, καθώς επιστρατεύεται μόνο από δύο ομιλητές (NEF, VARV) σε ποσοστό που δεν ξεπερνάει το 3,4%.

Γράφημα 31

Μελετώντας το ποσοτικά δεδομένα του γραφήματος (31), παρατηρούμε ότι για τα αντιεραρχικά συμπλέγματα του τύπου [Τριβόμενο + Τριβόμενο], η ποικιλία των στρατηγικών που πιστοποιείται είναι σαφώς περιορισμένη. Μία είναι η στρατηγική που επιστρατεύεται από όλους τους ομιλητές του group B και μάλιστα σε πολύ υψηλά ποσοστά, αυτή της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος-στόχου (Σ1/Σ2).

Πολύ περιορισμένη χαρακτηρίζεται η χρήση μιας δεύτερης στρατηγικής που ενεργοποιείται γι' αυτού του τύπου τα συμπλέγματα, αυτή της επένθεσης, αφού επιστρατεύεται από ένα μόλις ομιλητή (RUL) και σε ποσοστό που αγγίζει μόλις το 16,6%.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, για τα αντιεραρχικά και των δύο τύπων [Τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], η στρατηγική που ενεργοποιείται συχνότερα από όλους τους ομιλητές του group B, είναι αυτή της αποβολής του ενός από τα δύο σύμφωνα του συμπλέγματος-στόχου (Σ1/Σ2). Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήξαμε και μέσα από τη μελέτη των στρατηγικών που ενεργοποιούνται από τους πληροφορητές του group A για τα αντιεραρχικά και των δύο τύπων.

Μέσα από τη μελέτη λοιπόν των στρατηγικών απλοποίησης των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων συνολικά (group A και group B), καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η στρατηγική που ενεργοποιείται συχνότερα γι' αυτά, είναι αυτή της αποβολής τους ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος. Η διαπίστωση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη θέση των Tzakosta & Vis (2007), ότι για τις συμφωνικές ακολουθίες [τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], ενεργοποιείται συχνότερα η στρατηγική της συγχώνευσης.

7 Συμπλέγματα Ίσης Ηχητικότητας

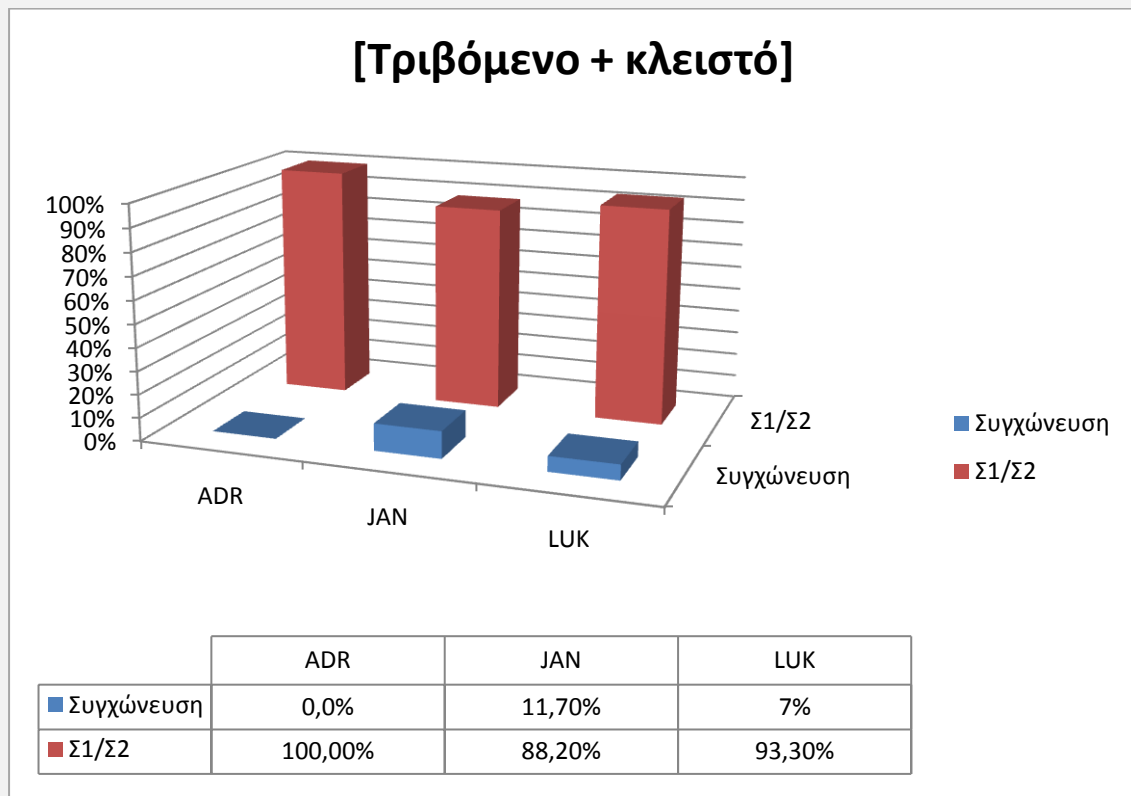
7.1 Group A

Στο παρόν υποκεφάλαιο θα επικεντρωθούμε στη χαρτογράφηση και παρουσίαση των στρατηγικών απλοποίησης που επιλέγουν οι πληροφορητές και των δύο group για συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας. Επιπλέον θα διερευνήσουμε τα κριτήρια βάσει των οποίων οι πληροφορητές απλοποιούν τα συμπλέγματα αυτού του τύπου.

Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυσή μας θα επικεντρωθεί στην παρουσίαση των ποσοστών χρήσης καθεμιάς από τις στρατηγικές απλοποίησης που πιστοποιούνται α) για κάθε πληροφορητή κάθε group και β) για κάθε τύπο συμπλέγματος ίσης ηχητικότητας. Οι τύποι των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας είναι οι εξής τρεις:

- 1) [τριβόμενο + κλειστό] /ft, xt/
- 2) [τριβόμενο + τριβόμενο] /vð, vɣ, γð, xθ, fθ/
- 3) [κλειστό + κλειστό] /pt, kt/

Γράφημα 32

61. Τύπος ενήλικα

- i. [ðaxtiláca]
- ii. [aftocínito]
- iii. [fterá]
- iv. [ðaxtilíði]

Τύπος παιδιού

- [ka.ti.lá.ca]
 [to.ti.ti.to]
 [te.lá]
 [a.ti.lí.ti]

Ηλικία

- ADR:2;02,14
 ADR:2;02,14
 JAN:2:05,12
 JAN:2:05,12

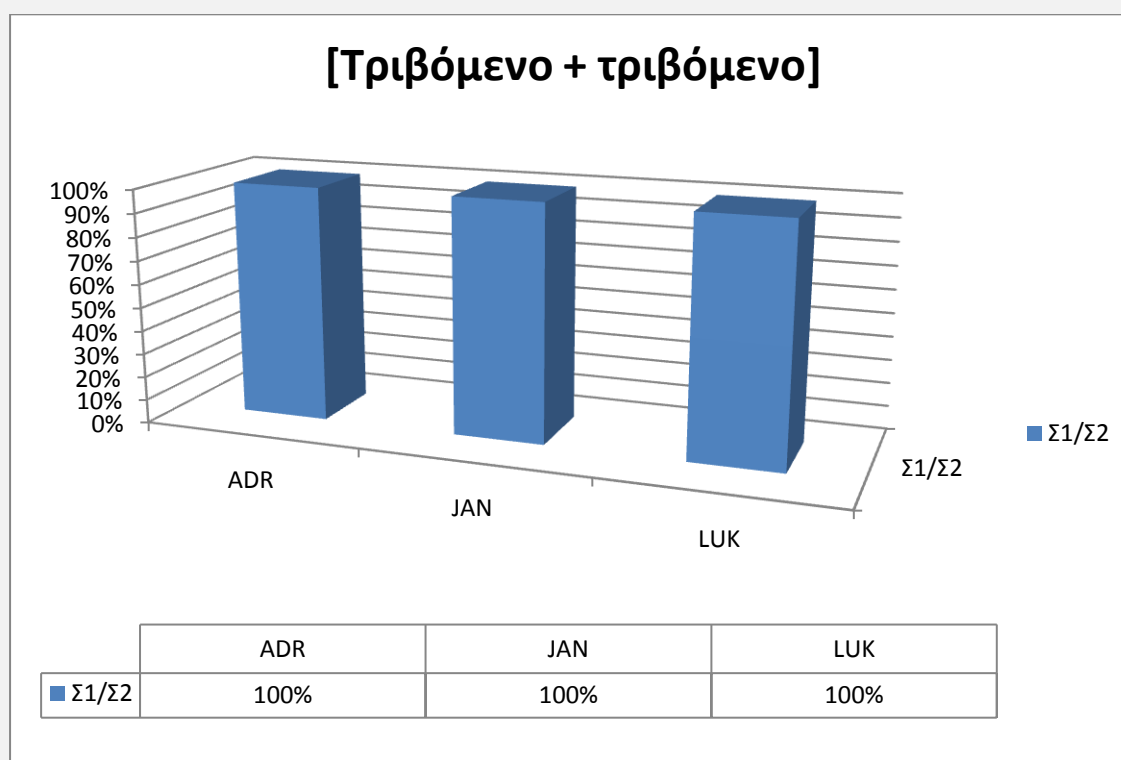
v. [xténa]	[té.na]	LUK:2;01,24
vi. [ðaxtiláca]	[a.ti.lá.ca]	LUK:2;01,24
vii. [berðéftices]	[pe.ðé.fi.ces]	LUK:2;05,14

Στο γράφημα (32) παραπάνω, αποτυπώνονται τα ποσοστά χρήσης των στρατηγικών απλοποίησης των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας του τύπου [τριβόμενο + κλειστό]. Οι στρατηγικές που χρησιμοποιούνται γι' αυτά, είναι αυτές της συγχώνευσης και της αποβολής του ενός από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος-στόχου (Σ1/Σ2).

Η στρατηγική εκείνη που χρησιμοποιείται συχνότερα γι αυτό του είδους τα συμπλέγματα είναι αυτή της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος, στοιχείο που προκύπτει από τα υψηλά ποσοστά χρήσης που επιδεικνύουν σε αυτήν και οι τρεις ομιλητές του group A. Μικρότερα ποσοστά χρήσης καταγράφονται για τη στρατηγική της συγχώνευσης, η οποία επιλέγεται μόνο από δύο ομιλητές (JAN, LUK) αυτού του group.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά την εξέταση του αντίστοιχου τύπου [τριβόμενο + κλειστό] στα αντιστρατηγικά συμπλέγματα, οι πληροφορητές του group A επέδειξαν ίδια συμπεριφορά, με τη χρήση της στρατηγικής Σ1/Σ2 να καταγράφει τα υψηλότερα ποσοστά έναντι της συγχώνευσης.

Γράφημα 33

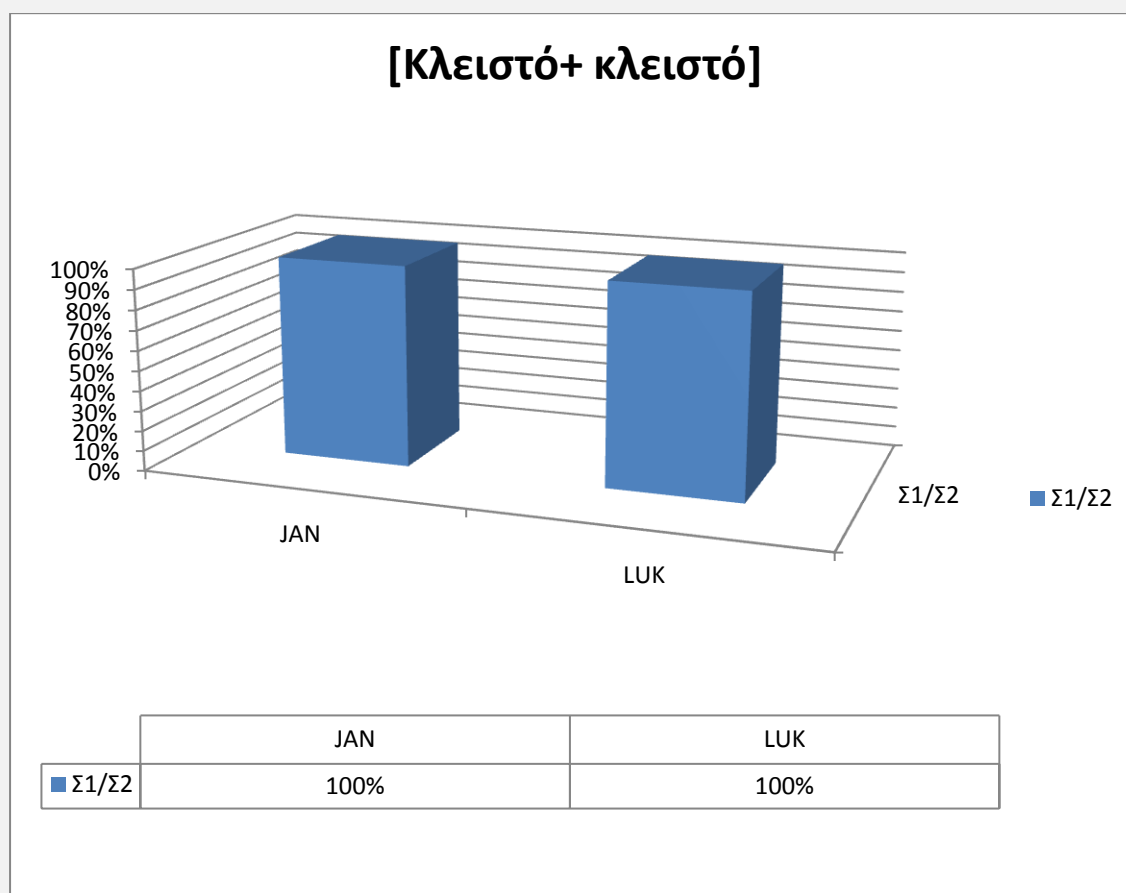

62. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [ένγαλε]	[έ.γα.λε]	JAN:2:05,12
ii. [μίγδαλα]	[μί.γα.λα]	JAN:2:05,26
iii. [νγάζο]	[γά.ζο]	LUK:2;02,00

Στην περίπτωση εκείνων των συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας που αποτελούνται από [τριβόμενο + τριβόμενο], και οι τρεις ομιλητές του group A επιστρατεύουν μία μόνο στρατηγική για την απλοποίηση τους, αυτής της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος στόχου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, και στην περίπτωση των αντिएραρχικών εκείνων που αποτελούνται από [τριβόμενο + τριβόμενο], παρατηρήσαμε ότι όλοι οι ομιλητές του group A έκαναν χρήση μόνο της στρατηγικής Σ1/Σ2 σε ποσοστό 100%.

Γράφημα 34

63. Τύπος ενήλικα

i. [anap̥tíres]

ii. [anap̥tíras]

iii. [lepta]

iv. [traktér]

Τύπος παιδιού

[a.ta.tí.e]

[a.na.tí.laⁿ]

[le.tá]

[ka.tén]

Ηλικία

ADR:2;02,00

JAN:2;05,26

LUK:2;02,00

LUK:2;01,24

Για τον τρίτο και τελευταίο τύπο συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας που αποτελούνται από [κλειστό + κλειστό], διαθέτουμε λίγα γλωσσικά δεδομένα στο σώμα δεδομένων που μελετάμε στην παρούσα εργασία, όπως ελάχιστα έχουν απομείνει και στα Ελληνικά γενικά. Αυτό συμβαίνει γιατί ο συγκεκριμένος τύπος συμφωνικών

συμπλεγμάτων αποτελεί δάνειο από την καθαρεύουσα και την αρχαία ελληνική (Σετάτος 1974), και γιατί τα περισσότερα από αυτά (όχι όλα) έχουν προσαρμοστεί μέσω της φωνολογικής διαδικασίας της ανομοίωσης στο φωνολογικό σύστημα της Νέας Ελληνικής.

Για το group A λοιπόν, διαθέτουμε δεδομένα μόνο για δύο ομιλητές (JAN, LUK). Όπως φαίνεται και από το παραπάνω γράφημα, οι δύο ομιλητές επιστρατεύουν μόνο μία στρατηγική για την απλοποίησή τους, αυτής αποβολής του ενός από τα δύο σύμφωνα του αρχικού συμπλέγματος.

Συγκεντρωτικά και για τους τρεις τύπους συμπλεγμάτων ίσης μαχητικότητας για τους ομιλητές του Group A, προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

F. Διατήρηση Σ1 / Σ2

	[Τριβόμενο + Κλειστό]		[Τριβόμενο + Τριβόμενο]		[Κλειστό + Κλειστό]	
	Σ1	Σ2	Σ1	Σ2	Σ1	Σ2
ADR	-	2 _{tokens}	-	-	-	1 _{token}
JAN	-	2 _{tokens}		7 _{tokens}	-	1 _{token}
LUK	6 _{tokens}	8 _{tokens}	4 _{tokens}	5 _{tokens}	-	5 _{tokens}

Στο σώμα δεδομένων που εξετάσαμε (Πίνακας F) και σε συνάρτηση με τα παραδείγματα στα (61, 62, 63), παρατηρούμε τα εξής:

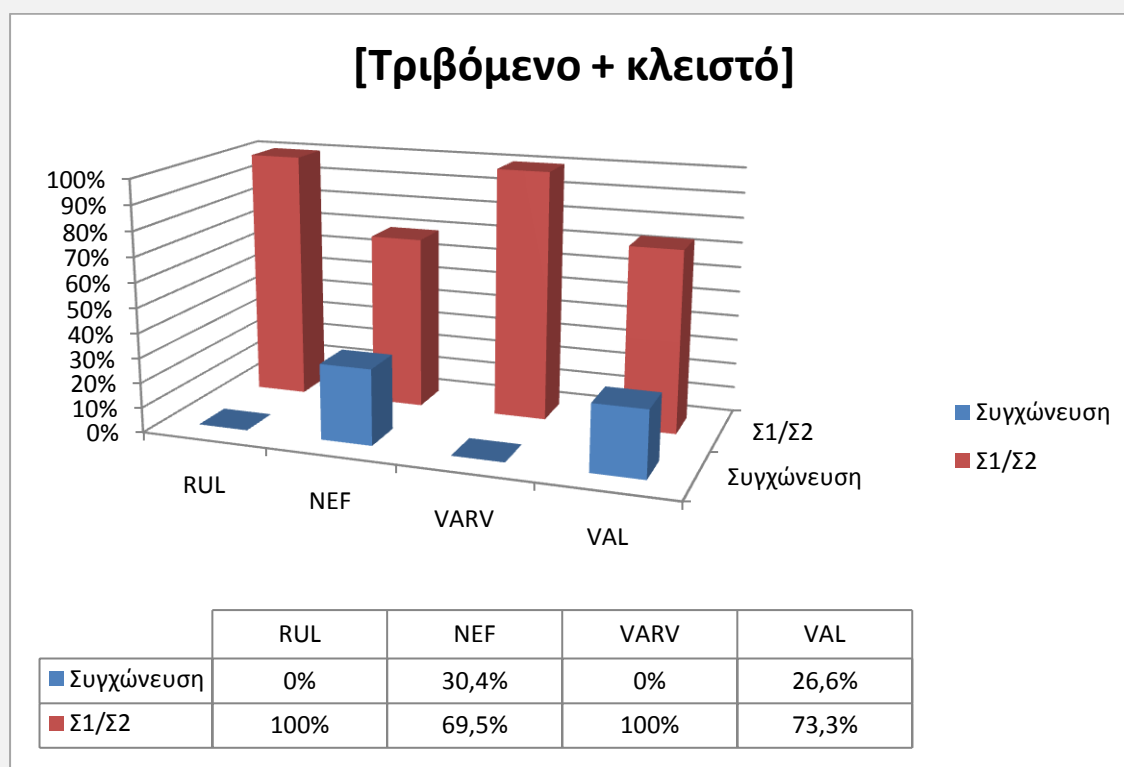
- 1) Ο ADR σε όλους τους τύπους συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας διατηρεί πάντα το Σ₂. Το στοιχείο αυτό σε συνάρτηση με το γεγονός ότι απουσιάζουν από τη γραμματική του τα τριβόμενα σύμφωνα – γι αυτό και δεν τα πραγματώνει – μπορούμε να οδηγηθούμε στην υπόθεση ότι κριτήριο απλοποίησης γι αυτό το παιδί, αποτελεί ο μαρκαρισμένος **τρόπος** άρθρωσης. Πιο συγκεκριμένα αποβάλλει πάντα το τριβόμενο σύμφωνο, είτε αυτό είναι το Σ₁, είτε το Σ₂ ως το περισσότερο μαρκαρισμένο ως προς τον **τρόπο** άρθρωσης, πραγματώνοντας έτσι ένα κλειστό σύμφωνο.
- 2) Βασικό κριτήριο για την απλοποίηση των συμπλεγμάτων ίσης μαχητικότητας για τον JAN, φαίνεται να αποτελεί η **γειννίαση** (contiguity⁵⁵). Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι ανεξάρτητα από το είδος των συμφώνων που συναποτελούν το σύμπλεγμα (τριβόμενο/κλειστό), πάντα επιλέγει να πραγματώσει το Σ₂. Η αποβολή του περισσότερο μαρκαρισμένου συμφώνου ως προς τον **τρόπο** άρθρωσης ως κριτήριο απλοποίησης απορρίπτεται, καθώς το χαρακτηριστικό της διάρκειας φαίνεται να υπάρχει στη γραμματική του συγκεκριμένου παιδιού (62 i-ii)

⁵⁵ Van der Pass (2004): Στη μελέτη του για την κατάκτηση των Ολλανδικών υποστήριξε ότι το σχήμα της έμβασης που επιλέγεται να πραγματωθεί από τα παιδιά καθορίζεται από τη γειννίαση. το σύμφωνο εκείνο δηλαδή που επιβιώνει σε ένα διμελές σύμπλεγμα είναι αυτό που γειννιάζει άμεσα με τον πυρήνα της συλλαβής (φωνήεν)

- 3) Στην περίπτωση του LUK τα δεδομένα που μελετήθηκαν δημιουργούν μια ασαφή εικόνα σχετικά με το κριτήριο που επιλέγει προκειμένου να απλοποιήσει τα συμπλέγματα ίσης μαχητικότητας. Πιθανολογούμε ότι κριτήριο του αποτελεί ο παράγοντας της γειννίαςης καθώς σε ποσοστό 64,52% επιλέγει να πραγματώνει το Σ2, ανεξάρτητα αν αυτό είναι τριβόμενο η' κλειστό. Αντίθετα, σε ένα ποσοστό 35,7% πραγματώνει το Σ1 του συμπλέγματος-στόχου (61 v-vi, 63 iii-iv).

7.2 Group B

Γράφημα 34

64. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [xtenizi]	[te.ní.zi]	RUL:2;09,24
ii. [aftocínito]	[to.ʃí.ni.to]	RUL:2;05,20
iii. [fterá]	[te.lá]	NEF:2;06,18
iv. [xténa]	[té.na]	NEF:2;06,11
v. [xtapóði]	[ta.pó.ði]	VARV:2;09,12
vi. [biftéci]	[bi.té.ci]	VARV:2;09,12
vii. [níxta]	[ní.ta]	VAL:2;11,18
viii. [kathréftis]	[ka.fé.ti]	VAL:2;09,12

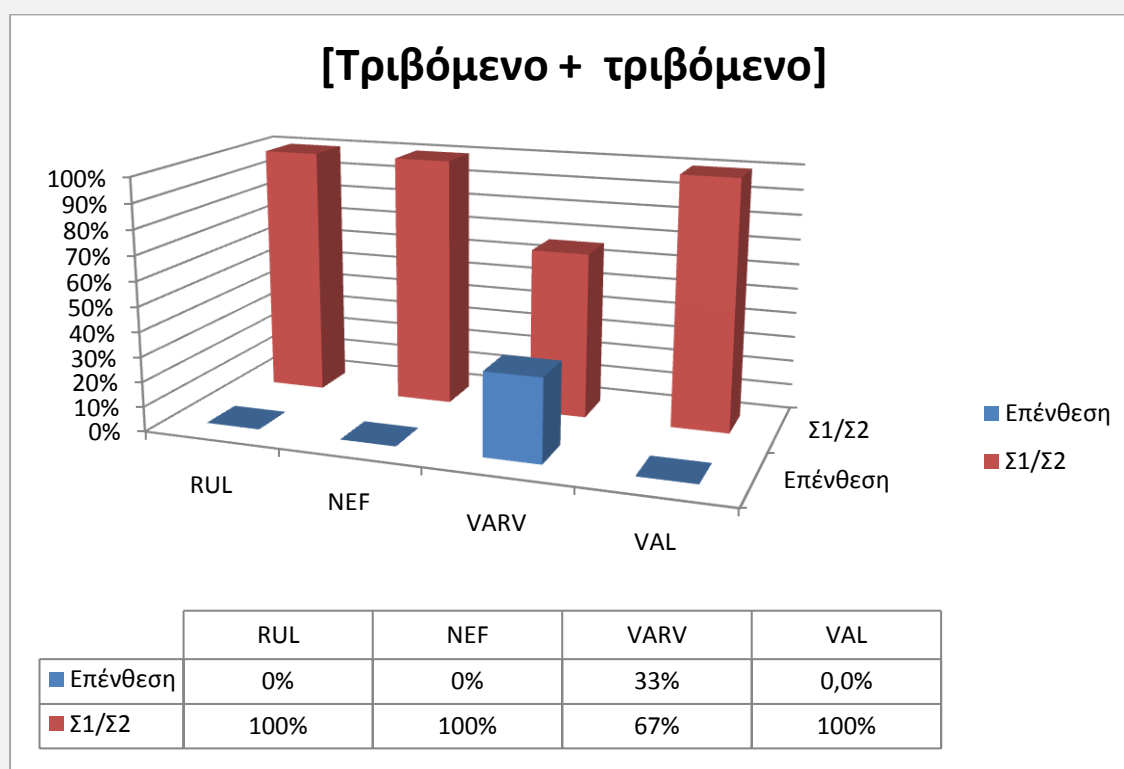
Το γράφημα (34) αποτυπώνει τόσο τις στρατηγικές που επιστρατεύουν οι ομιλητές του group B για τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας του τύπου [τριβόμενο + κλειστό], όσο και τα ποσοστά χρήσης καθεμιάς στρατηγικής από κάθε πληροφορητή.

Πιο συγκεκριμένα, δύο είναι οι στρατηγικές που επιστρατεύονται γι' αυτόν τον τύπο συμπλέγματος ίσης ηχητικότητας, 1) αυτή της συγχώνευσης και 2) αυτή της αποβολής του ενός από τα δύο συμφωνικά τεμάχια του συμπλέγματος στόχου. Δύο στους τέσσερις ομιλητές, NEF και VAL, επιστρατεύουν τη στρατηγική τη συγχώνευσης με ποσοστά 30,4% και 26,6% αντίστοιχα.

Αντίθετα, η στρατηγική Σ1/Σ2 επιλέγεται και από τους τέσσερις συνολικά ομιλητές αυτού του group, σημειώνοντας παράλληλα και τα υψηλότερα ποσοστά χρήσης, με αυτά των ομιλητών RUL και VARV να αγγίζουν το 100%.

Η εξέταση των στρατηγικών απλοποίησης για τον αντίστοιχο τύπο [τριβόμενο + κλειστό] των αντιεραρχικών για το group B, έδειξε παρόμοια αποτελέσματα με αυτά που παρουσιάσαμε στις προηγούμενες παραγράφους. Πιο συγκεκριμένα, είδαμε ότι οι πληροφορητές στο σύνολό τους, φάνηκαν να επιστρατεύουν συχνότερα τη στρατηγική Σ1/Σ2 για την απλοποίηση του τύπου [τριβόμενο + κλειστό] των αντιεραρχικών, ενώ μικρότερα ποσοστά χρήσης καταγράφηκαν για τις στρατηγικές της συγχώνευσης και της επένθεσης.

Γράφημα 35

65. Τύπος ενήλικα

- i. [vɣálu.me]
- ii. [é.ɣa.la]
- iii. [zmaráɣði]
- iv. [a.vá]
- v. [vðéla]

Τύπος παιδιού

- [ɣá.lu.me]
- [é.ɣa.la]
- [a.lá.ði]
- [a.vá]
- [vé.la]

Ηλικία

- RUL:2;06,24
- RUL:2;06,24
- NEF:2;09,22
- NEF:2;07,15
- VARV:2;10,21

vi.	[avɣo]	[a.ɣó]	VARV:2;08,28
vii.	[amíɣðaɫa]	[a.mí.ɣa.la]	VAL:2;11,18
viii.	[vɣázi]	[vá.zi]	VAL:2;08,28

Στο γράφημα (35) παραπάνω, παρουσιάζονται οι στρατηγικές απλοποίησης και τα ποσοστά χρήσης τους που επιδεικνύουν οι ομιλητές του group B, για τα συμπλέγματα ίσης ηχηρότητας του τύπου [τριβόμενο + τριβόμενο]. Οι στρατηγικές που πιστοποιούνται μέσα από τη μελέτη των γλωσσικών δεδομένων των πληροφορητών, είναι αυτές της επένθεσης και της αποβολής του ενός από τα δύο συμφωνικά τεμάχια του αρχικού συμπλέγματος-στόχου.

Η στρατηγική της επένθεσης μπορεί να χαρακτηριστεί αρκετά περιορισμένη καθώς, επιστρατεύεται από έναν μόλις ομιλητή (VARV) σε ποσοστό 33%. Αντίθετα η στρατηγική Σ1/Σ2 ενεργοποιείται και από τους τέσσερις ομιλητές, οι τρεις εκ των οποίων παρουσιάζουν ποσοστά που αγγίζουν το 100% (RUL, NEF, VAL).

Κατά τη διαδικασία διερεύνησης των στρατηγικών απλοποίησης για τον αντίστοιχο τύπο [τριβόμενο + τριβόμενο] στην περίπτωση των αντιεραρχικών συμπλεγμάτων, καταλήξαμε σε παρόμοια συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα, πιστοποιήσαμε και πάλι τη χρήση των στρατηγικών 1) της επένθεσης και 2) της αποβολής του ενός από τα δύο συμφωνικά τεμάχια του αρχικού συμπλέγματος, με τα μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης να καταγράφονται για την δεύτερη στρατηγική (Σ1/Σ2).

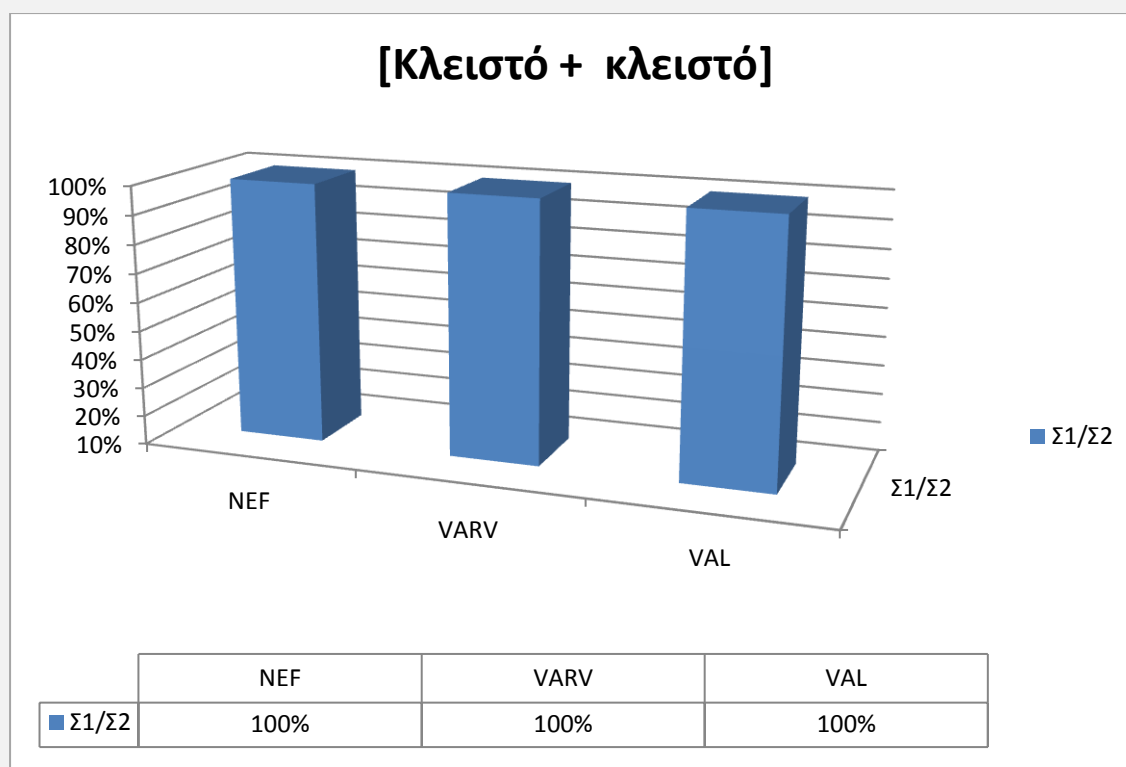
Η χρήση της επένθεσης ως στρατηγική απλοποίησης των συμφωνικών συμπλεγμάτων, αναδεικνύει ένα περαιτέρω ζήτημα που χρήζει διερεύνησης. Το θέμα αυτό σχετίζεται με την ποιότητα του φωνήεντος που επιλέγεται από τους ομιλητές προκειμένου να απλοποιήσουν τη σύνθετη έμβαση και να παραγάγουν δύο συλλαβές με απλές εμβάσεις. Για τη διερεύνηση λοιπόν του ζητήματος αυτού, κρίνεται αναγκαίο η παράθεση των γλωσσικών δεδομένων εκείνων στα οποία πιστοποιείται η εν λόγω στρατηγική.

66. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [foθzá]	[fo.θi.á]	VARV:2;08,14
ii. [zoɣrafzá]	[ko.va.θi.á]	VARV:2;09,12

Όπως παρατηρούμε από τα δεδομένα που παραθέσαμε παραπάνω στο (66), το φωνήεν που επιλέγει η VARV ως επενθετικού είναι το /i/.

Η χρήση του συγκεκριμένου φωνήεντος ως επενθετικού, παρατηρήθηκε και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις χρήσης της επένθεσης ως στρατηγικής απλοποίησης και οι οποίες παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Γράφημα 36

67. Τύπος ενήλικα	Τύπος παιδιού	Ηλικία
i. [traktér]	[a.tél]	NEF:2;06,11
ii. [elikóptero]	[e.li.kó.te.lo]	VARV:2;09,12
iii. [anapítres]	[a.na.pí.le]	VAL:2;08,21
iv. [ktiniátros]	[ci.ní.a.tos]	VAL:2;11,11

Για τον τρίτο και τελευταίο τύπο συμπλεγμάτων ίσης ηχητικότητας που αποτελούνται από [κλειστό + κλειστό], συλλέξαμε και μελετήσαμε δεδομένα για τρεις από τους τέσσερις ομιλητές του group B (NEF, VARV, VAL). Και οι τρεις ομιλητές επιστρατεύουν μία στρατηγική απλοποίησης, αυτή της αποβολής του ενός εκ των δύο συμφωνικών τεμαχίων του συμπλέγματος-στόχου.

G. Διατήρηση Σ1 / Σ2

	[Τριβόμενο + Κλειστό]		[Τριβόμενο + Τριβόμενο]		[Κλειστό + Κλειστό]	
	Σ1	Σ2	Σ1	Σ2	Σ1	Σ2
RUL	1 _{token}	7 _{tokens}	1 _{token}	3 _{tokens}	-	-
NEF	1 _{token}	14 _{tokens}	1 _{token}	5 _{tokens}	-	1 _{token}
VARV	-	7 _{tokens}	4 _{tokens}	1 _{token}	1 _{token}	1 _{token}
VAL	-	11 _{tokens}	4 _{tokens}	4 _{tokens}	1 _{token}	1 _{token}

Τα αριθμητικά δεδομένα που παραθέτουμε στον παραπάνω πίνακα (Πίνακας G) σε συνδυασμό με τα παραδείγματα (64, 65, 67), μας βοηθούν να χαρτογραφήσουμε τα κριτήρια βάσει των οποίων οι ομιλητές του group B απλοποιούν τα συμπλέγματα ίσης μαχητικότητας. Πιο αναλυτικά προκύπτουν τα εξής:

- 1) Οι πληροφορητές RUL, NEF και VAL σε ποσοστό 83,3%, 90,9% και 76,1% αντίστοιχα, φαίνεται να διατηρούν το Σ2 του συμπλέγματος-στόχου, ανεξάρτητα από το αν αυτό είναι τριβόμενο ή κλειστό. Το στοιχείο αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, βασικό τους κριτήριο αποτελεί αυτό της γειννίας.
- 2) Στην περίπτωση της VARV η διαδικασία απλοποίησης των συμπλεγμάτων ίσης μαχητικότητας φαίνεται να υπακούει σε παραπάνω από ένα κριτήρια. Πιο συγκεκριμένα: α) άλλοτε αποβάλλει το Σ1 υιοθετώντας το κριτήριο αποβολής με βάσει τη γειννίαση, διατηρώντας έτσι το Σ2 (64,2%) που γειννιάζει άμεσα με το φωνήεν της συλλαβής και β) και άλλοτε διατηρεί το Σ1 (37,5%) επιδεικνύοντας πιστότητα ως προς το άκρο της συλλαβής (positional faithfulness).

8 Συμπεράσματα

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, διερευνήθηκε η κατάκτηση του συλλαβικού τύπου Σ₁Σ₂Φ και συγκεκριμένα των διμελών συμφωνικών συμπλεγμάτων των οποίων τα σύμφωνα παρουσιάζουν αντίστροφη (αντιεραρχικά) και ίση ηχητικότητα (Non-Rising Clusters). Η μελέτη των συμπλεγμάτων αυτών, επικεντρώθηκε στη συλλαβική θέση της *έμβασης*, η οποία με τη σειρά της εξετάστηκε σε όλες τις θέσεις της λέξης (αρχή/εντός - τέλος λέξης), σε τονισμένη – άτονη συλλαβή. Τέλος, το σώμα δεδομένων που εξετάστηκε, αφορά την ενδιάμεση αναπτυξιακή φάση γενικά, εστιάζοντας ειδικότερα στο αρχικό και το ενδιάμεσο στάδιο της φάσης αυτής, μέσω της ταξινόμησης των ομιλητών σε δύο group, A και B αντίστοιχα.

Μέσα από τη μελέτη των γλωσσικών δεδομένων και των δύο group, προκύπτει ότι η σύνθετη έμβαση ΣΣΦ αποτελεί μια δομή που απαντάται αναμφισβήτητα στο λόγο των παιδιών του ενδιάμεσου σταδίου της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης (group B). Αντίθετα, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να υποστηριχθεί για το αρχικό στάδιο της ενδιάμεσης αναπτυξιακής φάσης (group A), καθώς μόνο ένα από τα τρία παιδιά που αντιπροσωπεύουν το στάδιο αυτό, εμφανίζεται να πραγματώνει σύνθετες συλλαβικές εμβάσεις.

Αναφορικά με το είδος των συμφωνικών συμπλεγμάτων (αντιεραρχικά, Non-Rising Clusters) και τη σειρά κατάκτησής τους, διαπιστώσαμε ότι, τρεις στους πέντε πληροφορητές κατακτούν πρώτα τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας. Σημειώσαμε ωστόσο ότι η αναλογία των 3/5, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 60%, θεωρούμε ότι δεν αποτελεί επαρκές στοιχείο για την εξαγωγή μιας γενίκευσης που να ορίζει ότι τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας είναι αυτά που κατακτώνται πρώτα στα Ελληνικά σε σχέση με τα αντιεραρχικά. Σίγουρα αποτελεί μία ένδειξη ότι μάλλον η σειρά κατάκτησής τους προηγείται, αλλά η αναγωγή της θέσης αυτής σε γενίκευση που να χαρακτηρίζει την Ελληνική γλώσσα γενικά, απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση.

Σχετικά με τη σειρά κατάκτησης των δύο τύπων συμπλεγμάτων ως προς τη θέση τους μέσα στη λέξη, διαπιστώσαμε ότι τόσο τα αντιεραρχικά όσο και τα ίσης ηχητικότητας συμπλέγματα, κατακτώνται πρώτα σε περιβάλλον εντός της λέξης. Η διαπίστωση αυτή, προέκυψε ύστερα από τη μελέτη των δύο τύπων συμφωνικών συμπλεγμάτων και στα δύο προς εξέταση group ομιλητών. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν τόσο η Sanoudaki (2007), όσο και η Kappa (2011), οι οποίες διαπιστώνουν ότι τα συμπλέγματα ίσης ηχητικότητας κατακτώνται πρώτα εντός της λέξης.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας μελετήσαμε επίσης και καταγράψαμε τις **στρατηγικές απλοποίησης** που επιστρατεύονται για τα δύο είδη συμφωνικών συμπλεγμάτων από τους πληροφορητές κάθε ηλικιακού γκρουπ, όπου και όποτε αυτές ενεργοποιούνται. Στόχος του εγχειρήματος αυτού, ήταν να προσπαθήσουμε να εξετάσουμε αν η ενεργοποίηση συγκεκριμένων στρατηγικών απλοποίησης οφείλεται ή και πυροδοτείται από το είδος των συμφωνικών τεμαχίων που συναποτελούν τα διμελή αυτά συμφωνικά συμπλέγματα.

Αναφορικά λοιπόν με τις στρατηγικές απλοποίησης που επιστρατεύονται για τα αντιεραρχικά συμφωνικά συμπλέγματα συνολικά (group A και group B), καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η στρατηγική που ενεργοποιείται συχνότερα γι' αυτά, είναι αυτή της αποβολής τους ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος. Η διαπίστωση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη θέση των Tzakosta & Vis (2007), οι οποίοι υποστήριζαν ότι για τις συμφωνικές ακολουθίες [τριβόμενο + κλειστό/τριβόμενο], ενεργοποιείται συχνότερα η στρατηγική της συγχώνευσης.

Για την περίπτωση του δεύτερου τύπου συμφωνικών συμπλεγμάτων που μελετήθηκε στην παρούσα εργασία (ίσης ηχητικότητας), η συνολική εξέταση των στρατηγικών απλοποίησης που ενεργοποιούνται γι' αυτά (group A και group B), έδειξε ότι η στρατηγική που ενεργοποιείται συχνότερα είναι αυτή της αποβολής τους ενός εκ των δύο συμφώνων του αρχικού συμπλέγματος (Σ1/Σ2).

Μέσα από τη μελέτη των στρατηγικών απλοποίησης των συμπλεγμάτων ίσης μαχητικότητας διαπιστώσαμε ότι έξι στους επτά πληροφορητές (JAN, LUK, RUL, NEF, VAL, VARV) απλοποιούν τα συμπλέγματα αυτά λαμβάνοντας υπόψη τη γειννίαση (contiguity), άλλοτε αποκλειστικά και άλλοτε σε σύνδεσμο με κάποια άλλο κριτήριο. Οι Revithiadou & Tzakosta (2004a) μέσα από την εξέταση δεδομένων παιδικού λόγου της Ελληνικής, διαπίστωσαν ότι η συγκεκριμένη στρατηγική είναι πολύ σπάνια (Revithiadou & Tzakosta, 2004a).

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι, στις περιπτώσεις εκείνες όπου απαντήθηκε η στρατηγική της επένθεσης, ανεξάρτητα από το είδος του συμπλέγματος για το οποίο αυτή ενεργοποιήθηκε, διαπιστώσαμε ότι ως επενθετικό φωνήεν χρησιμοποιήθηκε από όλους τους ομιλητές το πρόσθιο [+υψηλό] φωνήεν /i/. Η διαπίστωση αυτή, έρχεται σε αντίθεση με πορίσματα προγενέστερων ερευνών που έχουν διενεργηθεί για τα Ελληνικά (Kappa 2002a, Tzakosta 2009), και τα οποία ορίζουν ότι, ως επενθετικό φωνήεν χρησιμοποιείται γενικά το πρόσθιο [-υψηλό] φωνήεν /e/.

9 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλωσση

- Adam, G. & Bat-El, O. 2007. Segmental Effects on Syllable selection: Evidence from Hebrew. *Language Acquisition and Development Proceedings of GALA 2007*. 1-11.
- Barlow, J. & Dinnsen, D. 1998. Asymmetrical Cluster Development in a Disordered System. *Language Acquisition*, 7 : 1-49.
- Barlow, J. & Gieuret, J. 1999. Optimality Theory in Phonological Acquisition. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. Vol 2. 1482-1498. American Speech-Language-Hearing Association.
- Barlow, J. 2003. Assymetries in the Acquisition of consonant clusters in Spanish. *Canadian Journal of Linguistics* 48(3/4): 179 – 210.
- Barlow, J. 2005. Sonority Effects in the Production of Consonant Clusters by Spanish-speaking children. *Selected Proceedings of the 6th Conference on the Acquisition of Spanish and Portuguese as First and Second languages*. D. Eddington (ed.) 1-14. Somerville , MA: Cascadilla Proceedings Project.
- Bloom, P. 1994. *Language Acquisition: Core Readings*. MIT Press.
- Chomsky, N. 1957. *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton (ελλ. Μετάφραση 1991: Συντακτικές δομές. Αθήνα, Νεφέλη).
- Chomsky, N. 1965. *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Chomsky, N. 1981. Principles and parameters in syntactic theory. *Explanation in linguistics: The logical problem of language acquisition*, (επιμ.) N. Hornstein & D. Lightfoot, (32-75). London: Longman.
- Demuth, K. & Kehoe, M. 2006. The Acquisition of Word-final Clusters in French. *Catalan Journal of Linguistics* 5, 59-81.
- Chambers, J.K. & Trudgill, P., 2008. «Διαλεκτολογία». Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη. Σελ: 21, 41-45, 62-65.
- Clark, E. 2009. *First Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fikkert, P. 1994. *On the Acquisition of Prosodic Structure*. Dordrecht: HIL.

- Fikkert, P. 2007. Acquiring Phonology. Handbook of Phonological Theory, Cambridge, MA: Cambridge University Press: 537-554.
- Freitas, M.J. 2003. The Acquisition of Onset clusters in European Portuguese. *Probus*, 15. 27-46
- Gnanadesikan, A. 1995. Markedness and Faithfulness Constraints in Child Phonology. *ROA* 67.
- Goad, H. & Rose, Y. 2000. Input Elaboration, Head Faithfulness and Evidence for Representation in the Acquisition of Left-edge Clusters in West Germanic. 1st North American Phonology Conference, Concordia University, Montréal.
- Goldsmith, J. 2011. The syllable. The Handbook of Phonological Theory. Second edition. (ed.) Goldsmith, J., Riggle, J., Alan, C.L.Yu. Wiley-Blackwell. 164-196.
- Ingram, D. 1989. First Language Acquisition. Method, description and explanation. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jakobson, R. 1968. Child language, aphasia and phonological universals. The Hauge: Mouton (αγγλική μετάφραση της γερμανικής έκδοσης: 1941. Kindersprache, Aphasie und allgemeine Lautgesetze. Uppsala).
- Johnson, W. & Reimers P. 2010. Patterns in child Phonology. Edinburgh University Press. 20-46.
- Kager, R. 1999. Optimality Theory. Cambridge University Press.
- Kager, R., Pater J. and Zonneveld W. 2004. Constraints in Phonological Acquisition. Cambridge University Press.
- Kappa, I. 1995. Silbenphonologie im Deutschen und Neugriechischen. Διδακτορική Διατριβή (αδημ.) Πανεπιστημιο Salzburg.
- Kappa, I. 2002a. On the acquisition of syllabic structure in Greek. *Journal of Greek Linguistics*, 3. 1-52.
- Kappa, I. 2002b. Final coda licensing in Greek. Proceedings of the GALA 2001 Conference on Language Acquisition (eds.) J. Costa & M.J. Freitas pp. 320-326.
- Kappa, I. 2003. Coalescence in Child Language. 24th Annual Meeting of the Department of Linguistics, AristΘB le University of Thessaloniki (9-11 May, Thessaloniki).
- Kappa, I. 2009. On the acquisition of Liquids in Modern Greek. A Developmental Account. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 29. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (478 - 485).
- Kappa, I. 2011. On the realization of non-rising sonority clusters in Greek child language: a case study. GALA Thessaloniki, 6-8 September 2011.

- Kenstowicz, M. 1994. *Phonology in Generative Grammar*. Oxford: Blackwell.
- Klein, W. 1986. *Second Language Acquisition*. Cambridge: CPU
- Lukaszewicz, B. 2007. Reduction in syllable onsets in the Acquisition of Polish : deletion, coalescence, metathesis and germination. *Journal of Child Language* 34 (1): 53-82.
- Macken, M.A. 1992. Where's phonology? *Phonological Development: Models, Research, Implications* (eds) C.A. Ferguson, L. Menn, C. Stoel-Gammon, (249-269). Timonium, MD: York Press.
- Malikouti-Drachman, A. 1987. Stillables in Modern Greek. *Phonologica* 1984, (επιμ.) W.U. Dressler, H. Luschutzky, O. Pfeiffer & J. Rennison, (181-186). Cambridge: Cambridge University Press.
- McCarty, J. & Prince, A. 1993 α . Generalized Alignment. *ROA* 7.
- McCarty, J. & Prince, A. 1993 β . Prosodic Morphology. *Constraint Interaction and Satisfaction*. *ROA* 482-1201.
- McCarty, J. & Prince, A. 1994. The Emergence of the Unmarked. *Optimality in Prosodic Morphology*. *ROA* 13-0594.
- Mennen, I. & Okalidou, A. 2006. Acquisition of Greek Phonology: an overview. Working Paper WP-11. Queen Margaret College. EDINBURGH.
- Miyakoda, H. 2005. The Prosodic Structure in Japanese Acquisition. M. Tzakosta, C. Levelt, J. Weijer (eds.) *Developmental Paths in Phonological Acquisition*. Special issue of *Leiden Papers in Linguistics* 2.1 39-51.
- Nespor, M. 1996. Φωνολογία, Προσαρμογή στην Ελληνική Γλώσσα. Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη. Σελ: 159-183.
- Pas van der, B. 2004. Contiguity in phonological acquisition. *Proceedings of GALA 2003. Generative Approaches to Language Acquisition*, (επιμ.) van Kampen & S, Baauw (353-34). *LOT Occasional Series* 3.
- Pater, J. & Barlow, J. 2001. A Typology of Cluster Reduction. Conflicts with Sonority. To appear in the proceedings of the Boston University Conference on Language Development, 26. 1-12.
- Prince, A. & Smolensky, P. 2004. *Optimality Theory. Constraint Interaction in Generative Grammar*. Blackwell Publishing.
- Revithiadou, A. & Tzakosta, M. 2004 α . Markedness hierarchies vs. positional faithfulness and the role of multiple grammars in the acquisition of Greek. *Proceedings of GALA 2003*:

- Generative Approaches to Language Acquisition, (eds) J. van Kampen & S. Baauw, (377-388).
- Revithiadou, A. & Tzakosta, M. 2004β. Alternative grammars in acquisition: Markdness vs. faithfulness-oriented learning. Proceedings of the 28th Annual Boston University Conference on Language Development: Supplement, (eds) A. Burgos, L. Micciula & C.E. Smith. Somerville, MA: Cascadilla Press.
- Rose, Y. & Wauquier-Gravelines, S. 2007. French Speech Acquisition. Chapter 41
- Rose, Y. 2009. Internal and external influences on child language productions. Approaches to Phonological Complexity. Phonology and Phonetics. (eds.) F. Pellegrino, E. Marsico, I. Chitoran, C. Coupe. 329-351.
- Sanoudaki, I. 2007. ΑΣΦΣΦ model of consonant cluster acquisition: evidence from Freek. PhD Dissertation. University College London.
- Spencer, A. 1996. Phonology. Oxford: Blackwell.
- Tzakosta, M. 2003a. Deletion and insertion: Two pathways towards optimality. In Mela-Athanasopoulou, E. (ed.). Proceedings of the 15th ISTAL. Selected Papers. School of English, AristΘB le University of Thessaloniki. Thessaloniki, Greece. 259-271.
[http://www.academia.edu/7528367/Tzakosta M. 2003a. Deletion and insertion Two paths towards optimality. In Mela-Athanasopoulou E. ed. . Proceedings of the 15th ISTAL. Selected Papers. School of English AristΘB le University of Thessaloniki. Thessaloniki Greece. 259-271](http://www.academia.edu/7528367/Tzakosta_M._2003a._Deletion_and_insertion_Two_paths_towards_optimality._In_Mela-Athanasopoulou_E._ed._.Proceedings_of_the_15th_ISTAL._Selected_Papers._School_of_English_AristΘB_le_University_of_Thessaloniki._Thessaloniki_Greece._259-271)
- Tzakosta, M. 2007a. Positional and qualitative asymmetries of consonant clusters in Greek L1. Selected Papers. 17th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics. (επιμ.) Agathopoulou E., M. Dimitrakopoulou, D. Papadopoulou (64-74). Thessaloniki.
- Tzakosta, M. 2007b. Genetic and environmental effects in L1 phonological acquisition. The case of consonant harmony in Greek child speech. Journal of Greek Linguistics 8.
- Tzakosta, M. & J. Vis. 2007. Perception and Production Asymmetries in Greek: Evidence from the phonological representation of CC clusters in child and adult speech. Paper presented at the 18th International Symposium of Theoretical and Applied Linguistics. School of English: AristΘB le University of Thessaloniki. 553-565.
- Tzakosta, M. and J. Vis. 2007a. Asymmetries of consonant sequences in perception and production: affricates vs. /s/ clusters. Paper presented at the 18th International Symposium of Theoretical and Applied Linguistics. Thessaloniki: School of English, AristΘB le University of Thessaloniki.

- Tzakosta, M. and J. Vis. 2007b. Phonological representations of consonant sequences: the case of affricates vs. ‘true’ clusters. paper presented at the 8th International Conference of Greek Linguistics. Dept. of Philology, Ioannina U.
- Tzakosta, M. & Kappa, I. 2008. Syllable Types in child Greek. A Developmental Account. Αναρτημένη Ανακοίνωση στο GALA 2007, Generative Approaches in Language Acquisition. Βαρκελώνη: Πανεπιστήμιο Autonomia της Βαρκελώνης (Σεπτέμβριος 2007).
- Tzakosta, M. 2009. Asymmetries in /s/ cluster production and their implications for language learning and language teaching. Selected papers. 18th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics Thessaloniki (365-373).
- Tzakosta, M. & Karra, A. 2011. A Typological and Comparative Account of CL and CC clusters in Greek Dialects. 3th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory. University of Cyprus.
[http://www.academia.edu/3525253/Tzakosta M. and A. Karra. 2011. A typological and comparative account of CL and CC clusters in Greek dialects. In Janse %CE %9C. B. Joseph P. Pavlou A. Ralli and S. Armosti eds. Studies in Modern Greek Dialects and Linguistic Theory I. Nicosia Kykkos Cultural Research Centre 95-105](http://www.academia.edu/3525253/Tzakosta_M._and_A._Karra._2011._A_typological_and_comparative_account_of_CL_and_CC_clusters_in_Greek_dialects.)
- Tzakosta, M. 2011. Consonantal Interactions in Dialectal Variants of Greek: A typological Approach of three-member Consonantal Clusters. In Basea-Bezadaku, Ch., et al. (eds.) Modern Greek Dialectology vol. 6. Athens: Academy of Athens – Research Center for Modern Greek Dialects. 463-483.
[http://www.academia.edu/6842722/Tzakosta M. 2011d. Consonantal interactions in dialectal variants of Greek a typological approach of three-member consonant clusters. In Basea-Bezadaku Ch. et al. eds. Modern Greek Dialectology vol. 6. Athens Academy of Athens Research Center for Modern Greek Dialects. 463-483](http://www.academia.edu/6842722/Tzakosta_M._2011d._Consonantal_interactions_in_dialectal_variants_of_Greek_a_typological_approach_of_three-member_consonant_clusters.)
- Tzakosta, M. 2012b. Place and manner interactions in Greek cluster phonotactics. Στο Hoole, P., C. Mooshammer, M. Pouplier, & B. Kuhnert (eds.). Consonant Clusters and Structural Complexity. Volume 26. Interface Explorations Series. Berlin/ Boston: Mouton de Gruyter. 93-118.
[http://www.researchgate.net/publication/272505299_Tzakosta M. 2012b. Place and manner interactions in Greek cluster phonotactics. Hoole P. C. Mooshammer M. Pouplier B. Kuhnert \(eds.\). Consonant Clusters and Structural Complexity. Volume 26. Interface Explorations Series. Berlin Boston Mouton de Gruyter. 93-118](http://www.researchgate.net/publication/272505299_Tzakosta_M._2012b._Place_and_manner_interactions_in_Greek_cluster_phonotactics.)

Tzakosta, M. 2013a. 'Το καλύτερο' δεν είναι πάντα 'αρκετά καλό': θεωρητικές προσεγγίσεις εξαιρετικών δεδομένων. In Tsitsanouidi-Mallidi, N. (ed.) The Greek language in (pre)primary education: current challenges and perspectives. Athens: Gutenberg. 367-408.

Tzakosta, M. 2013b. The special role of /s/ in cluster formation. In Janse, M., B. Joseph, A. Ralli & M. Bagriacik (eds.). Online Proceedings of the 5th International Conference of Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT 5). Patras: University of Patras. 487-498.

[http://www.researchgate.net/publication/281235866_Tzakosta_M._2013b._The_special_role_of_s_in_cluster_formation. In Janse M. B. Joseph A. Ralli M. Bagriacik \(eds.\). Online Proceedings of the 5th International Conference of Modern Greek Dialects and Linguistic Theory \(MGDLT 5\). Patras University of Patras. 487-498](http://www.researchgate.net/publication/281235866_Tzakosta_M._2013b._The_special_role_of_s_in_cluster_formation.)

Yavas, M. & Topbas, S. 2003. Liquid development in Turkish: Salience VS. Frequency. Journal of Multilingual Communication Disorders VOL 2, NO 2 110-123.

Yildiz, Y. 2005. The structure of the initial /s/-clusters: evidence from L1 and L2 acquisition. Leiden Papers in Linguistics 2.1. 163-187.

Yip, M. 1988. The Obligatory Contour Principle and Phonological Rules. A loss of Identity. Linguistic Inquiry 19. 65-100.

Zharkova, N. 2005. Strategies in Acquisition of segments and syllables in Russian-speaking children. M. Tzakosta, C. Levelt, J. Weijer (eds.) Developmental Paths in Phonological Acquisition. Special issue of Leiden Papers in Linguistics 2.1 189-213.

Ελληνόγλωσση

Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ., 2004. «Εισαγωγή σε ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας». Αθήνα : Εκδόσεις Νήσος. Σελ: 28-29, 31, 67, 190-194.

Κάππα, Ι. 1996. Συλλαβική δομή της Ν.Ε. στη Θεωρία του Βέλτιστου. Μελέτες για την Ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 17^{ης} ετήσιας συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη. Αφοί Κυριακίδη.

Κάππα, Ι. 2009. Πανεπιστημιακές σημειώσεις.

Σετάτος, Μ., 1974. Φωνολογία της Κοινής Νεοελληνικής. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Τζακώστα, Μ., 2000. Η πραγμάτωση των συμφωνικών συμπλεγμάτων στα νέα ελληνικά. 21^η Ετήσια Συνάντηση Εργασίας του Τομέα Γλωσσολογίας Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ.

Φιλιππάκη - Warburton, E. 1992. Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.

10 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

10.1 Βιογραφικά στοιχεία πληροφορητών

Όνομα	Συντομογραφία	Φύλο	1 ^η Συνεδρία	Τελευταία Συνεδρία	Αριθμός γλωσσικών δειγμάτων
Adreas 1 ^{G56}	ADR	Αγόρι	2;01,23	2;02,21	60
Janis 1 ^G	JAN	Αγόρι	2;01,23	2;05,26	111
Lukas 1 ^G	LUK	Αγόρι	2;01,24	2;05,28	276
Rula 2 ^G	RUL	Κορίτσι	2;05,20	2;09,24	157
Nefeli 2 ^G	NEF	Κορίτσι	2;06,11	2;10,12	260
Valado 2 ^G	VAL	Κορίτσι	2;08,07	3;00,04	160
Varvara 2 ^G	VARV	Κορίτσι	2;08,07	3;00,04	151
Γενικό Σύνολο:					1175

10.2 ADR Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
sfugári	ku.ká.ki	2;02,00			
stiθálasa	ti.lá.la.ta	2;02,07			
sciláci	á.ci/ já.ci/	2;01,23			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
skála	ká.la	2;02,00			
skúra	ρύ.pa	2;02,00			
spíti	ρί.ti (3)	2;02,00 2;01,23			
stóma	πό.ma	2;02,07			

⁵⁶ 1G: Πρώτο group, 2G:Δεύτερο group

zvíra	pv.la	2;02,00			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
mésastoneró	é.ta.to.le.ló	2;01,23			
fústa	tú.ta	2;01,23			
kuklóspito	ku.kló.ti.to	2;02,14			
astinomía	a.mí.a/ mí.a	2;02,14/2;02,21			
aeróstato	e.ló.la.to (4)	2;02,14			
fúsces	púcet	2;02,14			
θavmastikó	ka.ci.kó	2;02,14			
δίσκος	cí.kΘB	2;02,14			
astinómos	a.na.nó.mo a.ti.mó.mo/a.ti.nó.mo	2;02,07 2;02,07			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
tostóma	o.pó.ma	2;02,07			
anemistíra	ti.tí.ra	2;02,14			
ípologistís	o.i.tí	2;01,23			
masxáli	ka.ká.i	2;02,14			

10.3 ADR Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vy, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία

1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
aktinídio	ci.ci:.o	2;02,14			
aftocínito	to.ti.ti.to	2;02,14			
ðaxtiláca	ka.ti.lá.ca	2;02,14			
ðénineðaxtiláca	ðé.ni.ne.ða.la.lá.ca	2;02,14			
δάxtila	tá.ti.la/tá.ti.ja	2;02,14			
níxta	kí.ta	2;02,14			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
anapíriras	a.ka.ci.ˈat ^s	2;02,07			
anapírises	a.ta.tí.e	2;02,00			
aftáca	a.cá.ca /a.ká.ca	2;01,23/2;02,14			
plextó	ce.tó	2;02,14			
aftá	ta a.tá(3)	2;02,00 2;02,14/2;02,21			
eftá	e.tá	2;02,14			
aftó	a.to a.tó (7)/ tó	2;02,00 2;01,23/2;02,002;02,21			
caftó	ta.tó	2;02,21			
aftí	a.tí a.d ^z í/ a.tí	2;02,21 2;02,07			
aftés	atés	2;02,14			
tínaftó	ti.na.tó	2;02,07			

10.4 JAN Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία

stafíla	cí.ja	2;01,23			
sciní	i.ρί: ci.ní ci.ní	2;01,30 2:04,22 2:05,26			
skufí	ku.πί	2:04,22			
sciláci	ci.lá.tsi ci.lá.tsi (2)	2:04,22 2:05,26			
skulíci	ku.lí.tsi (2) ku.lí.tsi (2)	2:04,22 2:05,26			
skularíca	ku.ta.lí.tsa	2:05,12			
sciuráci	ku.lá.ci	2:05,19			
scizméni	ci.mé.ni	2:05,26			
skupízi	ku.πί.zi	2:05,26			
skulíca	ku.lí.tsa (2)	2:05,26			
skúpa	pú.pa	2:05,26			
sfugári	ká.li	2;01,23			
sfiríxtres	τί.ce	2;01,23			
sxolikó	ko.li.kó	2:05,26			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
spíti	ρί.ti (5) ρί.ti	2;01,23 2;02,20 2:05,26			
scílos	ti.lo/ cí.loʃ	2;01,23 2;02,20			
skála	tá.la ká.la ká.la (2)	2;01,23 2;02,20 2:05,26			
skúpa	pú.pa	2;01,23			
spítimas	ρί.ti.ma (2)	2;02,20			
stiló	lo	2;02,20			
spáiderman	bá.da.man	2:05,12			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία

kocinoskufitsa	tʃú.tʃa	2;01,23			
lášpi	bá.pi	2;02,20			
asteráca	lá.ca	2;02,20			
pirozvésti	pi.lo.ʒé.tʃi	2:05,26			
kuklóspito	ku.kó.pi.jo	2:05,26			
fúsces	pú.ces	2:05,26			
ðískos	tsí.tʃos	2:05,26			
azvéstis	a.pé.ti	2:04,22			
poðosferáci	po.ʒe.lá.tsi	2:05,26			
vásças	bá.tʃas	2:05,26			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ipolojistís	bo.li.tíʃ	2:05,12			
astérja	a.jé.ja	2:05,26			
xristújena	ko.kú.je.na	2:05,26			
aspída	ví.a	2:05,26			
ðiscéta	ci.pé.tsa	2:05,26			
mustárða	mu.sá.da	2:05,19			
sxára	ká.la	2:05,26			
aznós	ta.dós	2:05,26			
pirozvésti	pi.lo.ʒé.tsi	2:05,26			
azvéstis	a.pé.ti	2:04,22			

10.5 JAN Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vɣ, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xteńzi	ce.ni.zi/ te.ní.zi	2:05,26			
fterá	te.lá	2:05,12			
xtapóði	bó.ji	2;02,20			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή		

Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xténa	té.na cé.ma	2;01,23 2:05,26			
vδέla	dé.la	2:04,22			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
pέfti	pé.ti	2;01,23			
biftekáca	bi.ká.ca	2;02,20			
kaθréfti	té.ti	2;02,20			
ðaxtilíði	a.ti.lí.ti/ka.ti.lí.zi	2:05,12			
ένγale	έ.γα.le	2:05,12			
molínja	tʰi.tʰa	2:05,12			
ένγales	έ.ga.les	2:05,19			
zmaráyði	ka.lá.mi	2:05,26			
míγðala	mí.γα.la	2:05,26			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 100%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ανγό	go	2;01,30			
aftó	to (3) a.tó(2) a.tó a.tó(2)/to a.tó(5)	2;01,23/ 2;01,30 2;02,20 2:04,22 2:05,12 2:05,19 2:05,26			
aftós	a.tóʃ	2;01,30			
aftóthélo	tʰo.té.lo	2;01,30			
leftá	ca	2;02,20			
biftéca	ké.tʰa (7.16) zi.zé.ca	2;02,20 2:05,19			
aftá	a.tá(2) ta a.tá(2)	2:04,22 2:05,12 2:05,19			

	a.tá	2:05,26			
caftó	ta.tó	2:05,12			
eftá	e.tá	2:05,12			
	e.cá	2:05,26			
oxtó	to	2:05,12			
anixtí	a.ni.cí	2:05,19			
anixtíri	i.zí.li	2:05,26			
anapíras	a.na.tí.la ⁿ	2:05,26			
avγά	a.γά	2:05,26			
ravðí	la.tí	2:05,26			

10.6 LUK Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 85,7 %			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 14,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
sxolíο	xo.lí.o/ ko.li.o(3) xo.lí.o	2;01,24 2;02,21	scizméni	sci.mé.ji	2;04,21
sfugaráci	fu.ga.ía.ci (14.47)	2;01,24	sciuráci	sci.ru.á.ci	2;04,21
sfugarízi	fu.ga.rí.zi	2;02,21	sxolíο	sxo.lí.o	2;05,14
sfirí	fi.rí	2;04,21	stiló	sti.ló	2;05,14
stafíli	ta.fi.li ta.ví.li/ta.fi.li	2;01,24 2;02,00	skΘB iná	sko.ti.ná	2;05,28
skupízune	ku.pí.zu.ne	2;01,24	stavroðrómi	sta.ðo.ðó.mi	2;05,28
sciláci	ci.lá.ci (2) ci.lá.ci	2;01,24 2;02,21	stamatísame	sta.ma.tí.sa. me	2;05,28
skularíci	ka.ra.ði.ci (12.48)	2;01,24			
skotóni	ko.tó.ni	2;02,00			
spiλά	pi.já (2)	2;02,00			
stavrós	ta.ví.ós (22.05)	2;01,24			
skΘB óso	ko.tó.so (3)	2;02,07			
stolíði	to.lí.ði (2)	2;02,21			
stolíso	to.lí.tso	2;02,21			
stavró	ta.ví.ó	2;02,14			

skΘB óso	ko.tó.so (3)	2;02,07			
stolíði	to.lí.ði	2;02,21			
stolíso	to.lí.tso	2;02,21			
stavró	ta.viό	2;02,14			
skotόso	ko.tό.so (3)	2;02,07			
stolíso	to.lí.tso	2;02,21			
skufi	ku.fi	2;04,14			
xtenízi	te.ní.zi (2)	2;04,21			
sciní	tsi.ní	2;03,05			
sciláci	tsi.lá.tsi	2;03,05			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 74,2%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 25,7%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
zvúra	vú.ra	2;01,24	scílos	scí.los	2;04,21
spíti	πί.ti (3) πί.ti πί.ti (2) πί.ti (2)	2;01,24 2;02,07 2;02,14 2;02,21	sta	sta	2;04,14
scílos	cí.lo jí.lo cí.los (2)	2;01,24 2;02,14 2;04,14	sto	sto (4)	2;05,14
stóma	tό.ma tό.ma	2;01,24 2;02,14	spíti	spί.ti (2)	2;05,14
skála	ká.la ká.la	2;01,24 2;02,00	scílos	scí.los	2;05,14
skúpa	kú.pa	2;01,24			
stólise	tό.li.se	2;02,21			
sto	fo	2;04,21			
sti	ti	2;01,24			
sféra	fé.la	2;02,00			
sxára	xá.ra	2;04,21			
sfíjes	fí.je	2;02,21			
zvísi	ví.si	2;04,21			
zvíni	ví.ni	2;02,14			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 71,4%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 28,5%		

Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
kocinoskufitsa	ko.ti.ku.fi.tsa	2;01,24	azvéstis	a.dzé.stis/a.d é.stis vé.sti	2;04,14 2;04,21
astinomikós	a.ti.mi.kós	2;01,24	kurástika	ku.rá.sti.ka ku.rá.sti.ka (2)	2;04,21 2;05,14
básket	bá.cets bá.cet	2;02,00 2;04,21	árostos	á.ro.stos (2)	2;05,14
kurástika	ku.rá.fi.ka (2) ku.rá.ti.ka/ ku.lá.ti.ka	2;02,07 2;02,28			
éspasa	é.pa.sa (2)	2;02,14			
láspi	lá.pi	2;04,14			
pasxalítsa	po.ka.lí.tsa pa.ka.lí.tsa (3)	2;01,24 2;02,28			
ásçimos	á.çi.mos	2;02,00			
ésfiga	é.fi.ga	2;02,21			
fúsces	fú.ces	2;05,14			
podosferáci	po.dzo.fe.rá.ci	2;05,14			
pirozvestíra	pi.ro.vo.stí.ra	2;05,14			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 51,7%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 48,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ipolojistís	po.li.tí (3) po.li.tí po.li.tí (2)	2;01,24 2;02,21 2;03,05	azvéstis	a.dzé.stis/a.d é.stis vé.sti	2;04,14 2;04,21
bistóla	bi.tó.la (2)	2;02,07	bistóli	bi.stó.li	2;02,00
tispáso	ti(n).bá.so (2)	2;02,14	bistóla	bi.stó.la bi.stó.la	2;02,07 2;03,05
kaskól	ka.kól	2;02,28	bistóles	bi.stó.les	2;02,07
aspída	a.pí.ða	2;04,21	mestárða	mu.stá.ða	2;04,21
azvéstis	a.dé.stis vé.sti	2;04,14 2;04,21	arostúlis	a.io.stú.lis (4)	2;05,14
azvós	a.vós	2;05,14	pirozvestíra	pi.ro.vo.stí.ra	2;05,14
			tastérja	ta.sté.ja	2;05,28

10.7 LUK Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vɣ, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 80%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 20%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ktiniátro	ti.ní.a.tso	2;04,21	xτίpisa	^k stí.pi.sa	2;04,14
fterá	te. ^r á te.ɹá	2;01,24 2;02,21			
xtapóði	ka.pó.si	2;02,07			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 72,7%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 27,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xténa	té.na	2;01,24	fíni	fí.ni	2;02,00
vɣázi	ɣá.zi (4)	2;01,24/ 2;02,00 2;02,07	fɣógo	f ^ɣ ó.ko	2;02,00
vðéla	vé.la (2)	2;03,05	vjéni	vðé.ni	2;02,00
vɣázo	ɣá.zo	2;02,00			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 68%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 32%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ðaxtilíði	ɣa.ɣa.tí.ði/ɣa.ti.jí.ði	2;01,24	péfti	pé.fti	2;04,14
ðaxtiláca	a.ti.lá.ca	2;01,24	ceftedáca	a.fte.dá.ca (2)	2;04,21
alíθca	a.lí.θa (2)	2;01,24	zmaráɣði	ma.rá.kni	2;04,21
énɣala	é.ɣa.la (3)	2;02,00 2;04,14	énɣale	é.vɣa.le é.vɣa.le	2;05,14 2;05,28
revíθca	re.ví.θa	2;04,21	rávðo	rá.vro.ðo	2;05,14
berðéftika	be.ðé.fi.ka (2)/pe.ðé.fi.ka	2;05,14	aftocinitáca	a.fto.ci.ni.tá.ca	2;05,28
berðéftices	pe.ðé.fi.ces (2)	2;05,14			
kρίftice	kρί.fi.ce	2;05,14			
amíɣðala	a.mí.ɣa.la	2;05,14			
ravðistikó	ra.fi.kstó	2;05,14			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή		

Απλοποίηση συμπλέγματος 11,4%			Διατήρηση Συμπλέγματος 88,5%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ανγό	a.γό	2;02,00	karfzá	ka.fzá	2;04,21
traktér	ka.tén	2;01,24	aftáca	a.ftá.ca	2;01,24
leptá	le.tá	2;02,00	aftó	a.ftó (22) a.ftó (2) a.ftó(2)	2;01,24/2;01,24 2;02,00/2;02,07 2;02,14/2;02,21 2;03,05/2;04,14 2;04,21 2;05,14 2;05,28
aftó	a.tó a.tó	2;01,24 2;02,00	aftá	a.ftá(6)	2;01,24/2;04,14 2;02,00
anaptíra	ti.pi.tí.ɹa	2;01,24	aftí	a.ftí a.ftí(2) a.ftí	2;01,24 2;02,14 2;03,05
anaptiráci	ti.pi.ti.ɹá.ci	2;01,24	aftós	a.ftós	2;01,24
			aftáca	a.ftá.ca	2;01,24
			leftá	le.ftá (2)	2;02,14
			biftéca	vi.fté.ca bi.fté.ca	2;02,14 2;04,21
			oxtó	o.xtó o.xtó (3)	2;04,14 2;05,14
			aftés	a.ftés	2;04,21
			jaftó	ja.ftó	2;05,14
			leptá	le.ptá	2;05,14
			aftés	a.ftés	2;05,14
			anixtíri	ni.xtí.ri	2;05,14
			eftá	e.ftá	2;05,14

10.8 RUL Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 50%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 50%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία

stafiláca	ta.fi.lá.ta ta.fi.lá.ca	2;05,20 2;06,24	stavρός	fta.vlóf	2;06,17
sciláci	çi.lá.ci (2)	2;05,20	sciláci	sci.lá.ci sci.lá.ci	2;08,19 2;09,17
skotónume	ko.tó.nu.me	2;09,24	skularíca	sku.la.lí.ca (2)	2;09,17
sciuráci	ci.u.lá.ci	2;09,17	stavrómas	sta.vó.mas	2;09,17
spaθί	pa.θί	2;06,17	skufí	sku.fí	2;09,17
spiλά	pi.λά	2;06,17	scizméni	sci.mé.ni	2;09,24
sfirí	fi.lí	2;09,17	skupizi	sku.pí.zi	2;09,24
sciní	sci.ní	2;08,19	skorpçós	sko.pós	2;09,24
sfiríxtres	fi.lí.tes	2;06,17	sxoλίo	sko.lío	2;06,17
zçurá	vu.lá	2;06,17	sciláca	sci.lá.ca (2)	2;08,19
sçipá	ci.πά	2;08,19			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 46,1%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 53,8%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
spíti	pí.ti	2;05,20	skála	ská.la ská.la	2;06,17 2;09,24
xτίpise	tí.pi.se	2;08,19	skúpa	skú.pa	2;06,17
zvúra	vú.la	2;06,17	spíti	spí.ti spí.ti	2;08,19 2;09,24
zvísunε	ví.fu.ne	2;06,24	sxára	ská.la	2;09,24
zvísi	ví.si	2;09,24	sfíga	sfí.ga	2;09,24
sféra	fé.la	2;08,19			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 28,5%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 71,4%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
pirozvéstis	pi.lo.zvé.tis	2;09,24	másces	má.sce	2;05,27
poðosferáci	po.ðo.fe.la.ci	2;09,24	áscimo (διαλ)	á.sci.mo	2;05,27
pasxalítsa	pa.si.ka.lí.ca/ pa.si.ka.lí.tsa	2;05,27	áscimos (διαλ)	á.sci.mos	2;08,19
			láspi	lá.spi	2;08,19
			θavmastikó	sa.ma.sti.kó	2;09,24
			fúsces	fú.sces	2;09,24
			ðískos	ðí.skos	2;09,24

			pasxalítsa	pa.ska.lí.sa	2;09,24
			azvésti	a.vé.sti	2;09,17
			kuklóspito	sko.tó.pi.to	2;09,24
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 50%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 50%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ipolojistís	po.li.ði.tíj (2) po.lo.tsi.tís/bo.lo. ti.tís	2;05,20 2;08,19	astérja	a.sté.ja	2;09,24
fustáni	fu.tá.ni	2;05,20	biskóta	bi.skó.ta (3)	2;09,17
azvésti	a.vé.sti	2;09,17	masxáli	ma.ská.li	2;09,24
			pirozvéstis	pi.lo.zvé.tis	2;09,24

10.9 RUL Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vx, yð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 33,3%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 66,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xtenizi	te.ní.zi	2;09,24	xtapóði	a.sta.pó.ði/a.sto.pó.ði	2;09,24
xtenáci	te.ná.ci	2;05,20	fterà	fte.lá fte.lá	2;05,27 2;09,24
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 60%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 40%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xténa	té.na	2;09,24	fíni	fí.ni	2;06,24
vγánune (διαλ)	γá.nu.ne	2;09,17	vðéla	vlé.vla	2;09,17
vγálume	γá.lu.me	2;06,24			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 77,7%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 22,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ðaxtilíði	ða.ða.ði.kí.ði/i.tli.ði.ði	2;05,20	máθca (διαλ)	má.θca	2;09,17

	ða.ti.lí.ði	2;08,19			
aftocínito	to.ʃí.ni.to	2;05,20	karánja	ka.lá.vja	2;08,19
péftune	pé.ku.ne	2;09,17			
énɣala	é.ɣa.la	2;06,24			
zmaráɣði	sma.lá.vi	2;09,24			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 1,6%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 98,3%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ravði	la.ví	2;09,24	aftó	a.ftó(6) a.ftó(4) a.ftó (18) a.ftó(4)	2;05,20 2;09,17 2;05,20 2;05,27 2;06,17 2;08,19 2;09,24
			aftá	a.ftá a.ftá (4) a.ftá(4)	2;05,20 2;06,24 2;08,19 2;09,17
			biftéca	bi.fté.ca bi.sté.ca	2;08,19 2;09,17
			leftá	le.ftá (5)	2;06,17 2;06,24 2;08,19
			anaftíras (διαλ)	a.na.ftí.las	2;05,27
			aftós	a.ftós	2;05,27
			aftáci	a.ftá.ci	2;09,17
			caftés	ca.ftés	2;09,24
			eftá	e.ftá	2;09,24
			anixtíri	a.ni.ktí.li	2;09,24
			plextó	pe.któ	2;09,24
			aftí	a.ftí(2)	2;09,24
			avɣó	a.vɣó	2;08,19
			karfçá	ka.fçá	2;09,17

10.10 NEF - Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 95,1%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 4,8%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
sfugári	go.gá.li	2;06,11	skulíci	sku.lí.ci (2)	2;08,30
sxolío	ko.lío (2) ko.lí.o ko.lí.o	2;06,18 2;07,01 2;07,22	sxolío	θxo.lí.o	2;08,30
sfiríxtres	fi.lí.tses/fi.lí.ʃɛʃ fi.lí.ʃɛʃ/ fi.lí.θe fi.lí.θeʃ/fi.lí.tse	2;06,18 2;07,01 2;07,08			
stafíla	fí.ja ta.fí.ja/ta.fí.ʎa	2;06,11 2;07,08			
sciláci	ti.á.ci ci.lá.ci	2;06,11 2;07,22			
spaθí	pa.ʃí pa.θί	2;06,18 2;07,01			
stavró	ta.vó	2;06,18			
spiλά	pi.já	2;06,18			
stolísame	to.lí.ʃa.me (2)	2;07,01			
stavrós	ta.vóʃ ta.vró	2;07,01 2;09,08			
sto	to	2;07,08			
skupíðja	ku.pi.ði.a	2;07,08			
scipá (διαλ)	ci.πά	2;07,15			
stamatíso	ta.ma.tí.θo	2;07,22			
skufí	ku.fí	2;08,30			
stefanía	te.fa.ní.a (2)	2;08,30			
skularíca	ku.la.rí.ca	2;08,30			
sciláci	si.lá.ci	2;08,30			
sciláca	si.lá.ca	2;08,30			
scizméni	ci.mé.ni	2;09,22			
skupízume	ku.pí.zu.me	2;09,22			
stitáksi	ti.dá.xθi	2;09,29			
stamatísume	ta.ma.tí.θu.me	2;09,29			

skufzá	ku.fzá	2;10,12			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 90,4%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 9,5%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
scílos	τί.loθ	2;09,22	skála	xk.ála	2;09,22
stóma	tó.ma tó.ma	2;06,11 2;07,08	zvínι	vρί.γνι	2;09,29
skála	ká.la ká.la si.ká.la	2;06,18 2;07,01 2;09,22			
skúpa	kú.pa kú.pa kú.pa	2;06,18 2;07,01 2;09,22			
stis	tiθ	2;09,22			
spíti	pί.ti	2;07,01			
sto	to (2)	2;09,22 2;09,29			
zvúra	vú.la vú.la	2;06,18 2;07,01			
sféra	fé.la	2;07,15			
sfiriksa	fi.i.θα	2;08,30			
zvísi	vί.θι	2;09,22			
sxára	xá.la	2;09,22			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 70%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 30%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
astinomikós	mi.mi.kós	2;06,11	plastelíni	pla.ste.lí.ni	2;08,30
kocinoskufítsa	ko.ku.fi.t ^s a	2;06,11	kostađína	ko.sta.dí.na	2;08,30
gimnasticí	ja.ri.θe.ci	2;09,29	ímaste	í.ma.ste	2;08,30
éspase	é.pa.se	2;07,08	đískos	lí.skos	2;09,22
láspes	lá.pes	2;07,22	azvésti	a.vré.fti	2;09,08
mésasti	mé.sa.ti	2;07,22	ásçimos	á.sci.mos	2;07,15
plastelíni	pla.te.lí.ni	2;08,30			
cimómaste	ci.mó.ma.te	2;09,08			
plastelínes	pla.te.li.net	2;09,08			

kuklóspito	ku.klo.kló.pi.to	2;09,22			
astenofóro (διαλ)	a.te.no.fó.lo	2;09,22			
pasxalítsa	pa.xa.lí.ca	2;06,11			
poðosferáci	o.vo.fa.rá.ci	2;09,22			
pirozvestíras	ri.lo.je.tí.raθ	2;09,29			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 76,1%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 23,8%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ipolojistís	po.di.tí bo.lo.tí	2;06,11 2;09,22	kaskól	ka.θkól	2;10,12
ðaskála	ja.ká.la/ka.ka.la ja.ká.la/ja.já.la	2;06,18 2;10,12	piroscí	pi.la.scí	2;09,22
xristújena	ti.tú.je.na	2;07,01	pirozvéstis	pi.ro.vré.θtiθ	2;09,29
kaskól	ka.xól ka.kól	2;08,30 2;10,12	azvós	a.vró	2;09,29
mustárða	mu.tá.ða	2;09,08	azvésti	a.vré.fti	2;09,08
asπίða	πί.ða	2;09,22			
ðiscéta	ci.cé.ta	2;09,22			
astérja	a.tér.ja	2;09,22			
astéri	a.té.ri	2;09,29			
pirozvestíras	ri.lo.je.tí.raθ	2;09,29			
masxáli	ma.xá.li	2;09,22			

10.11 NEF - *Non-Rising Sonority*

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vy, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 100%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xtipái	fi.pá.i (3)	2;06,18			
fterá	te.lá te.lá/te.rá	2;06,18 2;09,08			
xtenízi	tí.ti te.ní.zi	2;06,11 2;09,22			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		

58,3%			41,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xτίpise	τί.pi.se	2;09,22	νγάλο	νγά.lo	2;08,30
xténa	té.na té.na	2;06,11 2;09,22	ftáno	ftá.no (2)	2;09,08 2;09,22
xτίpisa	τί.pi.sa τί.pi.sa	2;07,01 2;07,22	νγάlate	νγά.la.te	2;08,30
νγάζι	γά.zi	2;08,30	νγάlete	νγά.le.te	2;09,22
νδέλα	δέ.la	2;08,30			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 40,9%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 59%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
fénji	fé.ði /θέ.ði	2;07,01	molínja	mo.lí.vja	2;07,08
ðaxtilíði	ða.xi.lí.ði (9.36)	2;06,11	revíθca	e.ví.θca	2;09,22
aftocinito	zi.jí.ni.to (2)	2;06,11	máγða	má.γða (3)	2;09,22 2;09,29 2;10,12
muxtenízi	tu.kə.ní	2;06,11	zmaráyði	ma.lá.γði	2;09,22
ðaxtiláca	ta.si.lá.ca	2;06,11	amíγðala (διαλ)	a.mí.γða.λα	2;09,29
biftekáci	se.ká.ci	2;09,22	ránðos	á.vroθ	2;09,29
zmaráyði	a.lá.ði	2;09,22	ένγale	é.vγa.le (2)	2;10,12
			péfti	pé.fti (2)	2;09,08
			lápτοp	lá.ftop	2;09,08
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 17,1%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 82,8%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
aftón	a.tón	2;07,01	aftí	a.ftí(2) a.ftí(2)	2;06,11 2;10,12
eftá	e.tá	2;07,22	aftá	a.ftá a.ftá a.ftá a.ftá (2)	2;06,11 2;07,08 2;07,15 2;10,12
anixtíri	a.ni.tí.ði	2;09,22	aftó	a.ftó (24)	2;06,11 2;06,18 2;07,08 2;07,15

			aftó	a.ftó(4) a.fto (3) a.ftó(4)	2;07,22 2;08,30 2;09,08 2;09,22 2;09,29 2;10,12
aftó	a.tó	2;09,29	aftós	a.ftós	2;07,08
traktér	a.tél	2;06,11	leftá	le.ftá	2;07,22
avγά	a.vá(2)	2;07,15	vafísume	va.fí.θu.me	2;09,29
γavjízune	γα.ζί.ðu.ne	2;08,30	eftá	e.ftá (2)	2;09,29
ravðáci	ra.ðá.ci	2;09,29	oxtó	o.xtó(2)	2;09,29
karfjá	ka.φά	2;09,08	caftí	caftí	2;09,29
ravði	ra.ði	2;09,29	skufjá	ku.φά	2;10,12

10.12 VARV - Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 80%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 20%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
skularíca	ku.la.lí.ca ku.la.lí.ca	2;08,07 2;11,11	stiló	sti.ló	2;08,28
stavrós	a.vó ta.vós	2;08,14 2;09,12	sciláci	sci.lá.ci	2;10,21
spathi	pa.θί	2;08,14	sciní	sci.ní	2;10,21
stafíla	ta.fi.lá.ta/fi.lá.ci	2;08,28	stamatísu-me	sta.ma.τί.su.me	2;11,11
sciní	ci.ní	2;09,12	scilí	sci.lí	2;11,11
sciláci	tsi.lá.ci	2;09,12			
skufjá	ko.φά	2;10,21			
skupízi	ku.pi.zi	2;11,11			
sciuráci	ci.u.lá.ci	2;11,11			
scizméni	ci.mé.ni	2;11,11			
stavroðrómi	sa.ðo.ðó.mi	2;11,18			
sfiríxtres	fi.lí.xte	2;08,14			
sxolío	ko.lí.zi.o	2;08,14			

sfugári	fu.ká.li	2;08,21			
scijá	ci.ɣá	2;09,12			
zvuráci	vu.slá.ci	2;11,18			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 70,5%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 29,4%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
scílos	cí.los (2)	2;08,07	skála	ska.í.ła (2)	3;00,04
sríti	rí.ti rí.ti rí.θi	2;08,14 2;09,12 2;09,12	stóma	stó.ma stó.ma	2;08,07 2;08,21
skála	ká.ła	2;08,14	sxára	sxá.ła	2;11,11
skúra	kú.pa kú.pa	2;08,14 2;10,21			
skúfo	kú.fo	2;08,28			
zvúra	vú.ła	2;08,14			
sfijes	fí.ɣe	2;09,12			
zvísi	ví.fí	2;11,11			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 66,6%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 33,3%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
akustiká	fu.fí.ká fu.sí.ka/fu.si.tí.ka	2;08,07 2;08,21	ðískos	ði.sko	2;11,18
astinomikós	mi.kó	2;08,21	pirozvéstis	pi.lo.ve.stis	2;11,18
kocinoskufítsa	o.fi.ca	2;08,21	jimnasticí	ji.ma.sti.cí	2;11,18
lástixa	lá.çi.ta	2;09,12	ravðistikó	i.vi.sti.kó	2;11,18
láspes	lá.pes	2;09,12	asteráci	a.ste.lá.ci	2;11,18
kuklóspito	ku.só.pi.to	2;11,18	fúsces	fú.sces	3;00,04
pasxalítsa	pa.xa.lí.tɣa pa.xa.lí.tɣa	2;08,07 2;08,21	astenofóro (διαλ)	ste.no.fó.lo	2;11,18
ásçimos	á.ci.mos	2;08,28			
podosferáci	po.ðo.fe.slá.ci	2;11,18			
pirozvestíras	pi.lo.ve.stí.las	2;11,18			
ravðistikó	i.vi.sti.kó	2;11,18			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος		

41,1%			58,8%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
biskóto	bi.kó.to (2) bi.kó.to	2;08,07 2;08,14	anemistíras	ce.mi.stí.las	2;11,18
kaskól	ka.t ^s ón	2;10,21	ðiscéta	mi.scé.ta	2;11,18
pirozvéstis	pi.lo.vé.stis	2;11,18	piroscí	pi.lo.sci	2;11,18
azvós	a.vós	2;11,18	mustárða	mu.stá.vla	2;11,11
			astéri	a.sté.li (2)	2;11,18
			pirozvestíras	pi.lo.ve.stí.la s	2;11,18
			ipolojistís	po.lo.ji.stí po.lo.ji.stís	2;08,07 2;08,28
			masxáli	ma.ská.li	2;11,18

10.13 VARV - Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vγ, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 33,3%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 66,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xtapóði	ta.pó.ði	2;09,12	fterá	fte.lá fte.lá	2;08,14 2;08,28
xtenízi	te.ní.ði	3;00,04	xtenízi	xte.ní.ji	2;11,11
			ktiníatros	kti.ní.a.to	2;11,11
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 27,2%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 72,7%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
vðéla	vé.la	2;10,21	xténi	xté.ni	2;08,07
vγázi	vá.zi vá.zi	2;08,28 2;09,12	ftíni	fti.ni	2;08,28
			xténa	xté.na xté.na	2;11,11 3;00,04
			fçógo	fçó.go fçó.goθ	2;08,28 2;11,18
			vðéla	vlé.la	2;10,21
			ktírio	klí.jo	2;10,21

1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 26,6%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 73,3%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
δαχτιλίδι	ka.ti.li.ti/ ka.ti.li.di	2;08,07	καθρέftis	ka.θέ.fti	2;09,12
καθρέfti	ka.fé.ti	2;11,11	νίxta	ní.xta	3;00,04
elikóptero	e.li.kó.te.lo	2;09,12	δαχτιλίδι	δα.xti.li.ji	2;10,21
			aftokólita	a.fto.kó.li.ta	2;11,18
			revíθca	re.ví.θca	2;11,11
			zmaráyði	ma.lá.vyði	2;11,11
			amíγðala (διαλ)	a.mí.ðya.la	2;11,18
			rávðos	lá.vlos	2;11,18
			molínja	mo.lí.vja	2;09,12
			karávja	ka.lá.vja	2;09,12
			tromaktikó	xlo.ma.ti.tó	2;11,11
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 21,4%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 84,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
biftéci	bi.té.ci	2;09,12	anixtíri	a.ni.xtín	2;11,18
ceftéðes	ka.té.ves	2;09,12	plextó	ple.xtó	2;11,18
foθcá (διαλ)	fo.θi.á	2;08,14	traxtér	ta.xté ta.kté	2;08,07 2;08,21
avγó	a.γó	2;08,28	aftó	a.ftó a.fto (3) a.ftó a.ftó(4)	2;08,14 2;08,28 2;09,12 2;11,18
zoγrafcá	ko.va.θi.á	2;09,12	aftí	a.ftí (2) a.ftí	2;08,28 2;11,18
anapτίres	a.na.pí.le	2;08,21	leftá	le.ftá	2;09,12
			biftéci	bi.fté.ci	2;11,11
			skufcá	ko.fcá	2;10,21
			karfcá	kla.fcá	2;11,11
			ravðí	la.vlí	2;11,18
			ravðáci	la.fcá.ci	2;11,18

10.14 VAL - Αντιεραρχικά

Αντιεραρχικά [sp, st, sk, sf, sx, sθ, zv, zy]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 86,3%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 13,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
skularíca	ko.la.lí.ca ku.la.lí.ca	2;08,07 2;11,11	scilí	sci.lí	2;11,11
spaθί	pa.θί	2;08,14	stavroδρόmi	sta.to.tό.mi	2;11,18
sciní	ci.ní ci.ní	2;09,12 2;10,21	stiló	sti.ló	2;08,28
sciláci	ci.lá.ci ci.lá.ci	2;09,12 2;10,21			
stavrós	ta.vós	2;09,12			
skurízi	ku.pí.ji ku.pí.zi	2;10,21 2;11,11			
skufzá	ku.fzá	2;10,21			
sciuráci	ci.lu.lá.ci	2;11,11			
scizméni	ci.mé.ni	2;11,11			
sciláca	ci.lá.ca	2;11,11			
stamatísu-me	ta.ma.tí.su.me	2;11,11			
stafíli	ta.fi.li	2;08,28			
sfiríxtres	fi.lí.tes	2;08,14			
scijá	ci.πά	2;09,12			
zvuráci	u.lá.tsi	2;11,18			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 85,7%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 14,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
scílos	cí.lo	2;08,07	skóni	skó.ni	2;11,11
stóma	tό.na tó.ma	2;08,07 2;08,21	skála	xká.la	3;00,04
spíti	pí.ti pí.ti	2;08,14 2;10,21			
skála	ká.la ká.la	2;08,14 3;00,04			
skúpa	kú.pa kú.pa	2;08,14 2;10,21			

zvísi	ví.θi	2;11,11			
sxára	ká.la	2;11,11			
sñjes	ñ.je	2;09,12			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 77,7%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 22,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
akustiká	pi.ci.ká	2;08,21	azvésti	fé.sti	2;11,11
astinomikós	pi.ci.tós	2;08,21	pirozvéstis	vé.stis	2;11,18
kocinoskufítsa	ku.ku.ñi.tʃa	2;08,21	ðískos	mí.skΘB	2;11,18
láspes	lá.teθ	2;09,12	azvésti	fé.sti	2;11,11
jimnasticí	ma.θi.cí/ a.ci.ci.ñi	2;11,18			
kuklóspito	ku.kó.pi.to	2;11,18			
asteráci	te.lá.ci	2;11,18			
fúsces	fú.ces	3;00,04			
pasxalítsa	ka.lí.tsa po.ka.lí.ka	2;08,07 2;08,21			
ásçimos	á.ci.mos	2;08,28			
poðosferáci	po.lá.tsi	2;11,18			
pirozvestíras	po.stí.las	2;11,18			
1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 64,7%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 35,2%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ipolojistís	pi.ti.tí	2;08,07	astéri	a.sté.li	2;11,18
piroscí	po.ñi	2;11,18	pirozvestíras	po.stí.las	2;11,18
biskóto	ti.kó.to	2;08,14	ipolojistís	po.pi.stís	2;08,28
xristúlis	ku.tú.liθ	2;08,14	anemistíras	ne.mi.stí.las	2;11,18
astérja	a.té.ja	3;00,04	mustárða	mu.stá.ða	2;11,11
kaskól	ka.kólt	2;10,21	masxáli	ma.ská.li ma.xká.li	2;11,18 3;00,04
ascí	ci	2;11,11			
ðiscéta	e.cé.ta	2;11,18			
pirozvéstis	vé.stis	2;11,18			
aznós	a.vós	2;11,18			
azvésti	fé.sti	2;11,11			

10.15 VAL - Non-Rising Sonority

Non-Rising Sonority [ft, xt, vð, vy, γð, xθ, fθ, pt, kt]					
1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 83.3%			1α) Αρχή λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 16,6%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
fterá	si.lá	2;08,14	fterá	ste.lá	2;08,28
xtaπόði	ca.pó.zi	2;09,12			
xtenízi	te.ní.ji te.ní.ði	2;11,11 3;00,04			
ktiniátros	ci.ní.a.tos	2;11,11			
1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση Συμπλέγματος 80%			1β) Αρχή λέξης= σε τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 20%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
xténi	té.ji	2;08,07	ftíni	ftí.ni	2;08,28
xténa	té.na té.na	2;11,11 3;00,04	ktírio	^k tsí.lo	2;10,21
vγázi	γá.ði vá.zi	2;08,28 2;09,12			
fçógo	fó.go θó.goθ	2;08,28 2;11,18			
vðéla	lé.la	2;10,21			
1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 68,75%			1γ) εντός της λέξης= άτονη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 31,25%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
ðaxtilíði	ci.lí.ði	2;08,07	ðaxtilíði	ða.kli.lí.di	2;10,21
kaθréftis	ka.té.pis ka.fé.ti/ku.vé.ti	2;09,12 2;11,11	níxta	ní.kta	3;00,04
níxta	ní.ta	2;11,18	zmaráγði	ma.lá.vli	2;11,11
elikóptero	ko.kó.ci.lo	2;09,12	rávðos	lá.vlos	2;11,18
revíθça	vi.ví.ça	2;11,11	molínja	mo.lí.vja	3;00,04
molínja	mo.lí.p ^l a/ mo.lí.v ^l a	2;09,12			
amíγðala	a.mí.γa.la a.mí.γa.la	2;11,18 3;00,04			

1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Απλοποίηση συμπλέγματος 31,8%			1δ) εντός της λέξης= τονισμένη συλλαβή Διατήρηση Συμπλέγματος 68,1%		
Ενήλικας	παιδί	ηλικία	Ενήλικας	παιδί	ηλικία
biftéci	bi.cé.ci	2;09,12	aftó	a.ftó (3) a.ftó a.ftó a.ftó a.ftó (4)	2;08,14 2;08,28 2;09,12 2;11,18 3;00,04
anixtíri	ni.tí.li	2;11,18	plextó	ple.stó	2;11,18
traxtér	a.té.li	2;08,07	leftá	le.ftá	2;09,12
avγó	a.γó	2;08,28	biftéci	bi.sté.ci	2;11,11
zoγrafzá	ko.ka.ζά	2;09,12	ravðí	la.vlí	2;11,18
karfzá	xa.ΰá	2;11,11	skufzá	ku.fzá	2;10,21
anapítires	a.na.tí.leθ	2;08,21			

10.16 Έξοδος Συλλαβής εντός της λέξης

LUK	pórta	pó.ta (2)	2;01,24
LUK	arkudáci	a.ku.zá.ci/a.ku.ðá.ci	2;01,24
LUK	xarτί	xa.τί	2;01,24
LUK	vúrtsa	vú.tsa	2;01,24
LUK	karxarías	γa.xa.rí.as	2;01,24
LUK	jórgo	γó.γο	2;01,24
LUK	fórma	fó.ma	2;01,24
LUK	kálsa	ká.tsa	2;02,00
LUK	turta	tú.ta	2;02,00
LUK	potírja	po.τί.ja	2;02,00
LUK	çérja	çé.ja	2;02,00
LUK	perpatáne	pe.pa.tá.ne	2;02,00
LUK	turtáci	tu.tá.ci	2;02,07
LUK	fúrno	fú.no (2)	2;02,07
LUK	markaðóro	ma.ka.ðó.ıo (0.14)/ma.ka.ζó.ıo	2;02,14
LUK	kurtína	ku.tí.na	2;02,14
LUK	pórta	pó.ta	2;02,21
LUK	cenúrja	ce.nú.ja	2;03,05
LUK	férnune	fé.zu.ne	2;03,05
LUK	pérni	pé.ııi	2;03,05
LUK	vólta	γó.ta (3)	2;03,05/2;04,14
LUK	aðerfáca	ðe.fá.ca	2;04,14
LUK	kuvérta	ku.vé.ta	2;04,14

LUK	karfça	ka.fça (2)	2;04,14/2;04,21
LUK	pérnune	pé.nu.me	2;04,14
LUK	kordéla	ko.ðé.la	2;04,14
LUK	mestárða	mu.stá.ða	2;04,21
LUK	saligárja	sa.li.gá.ja	2;04,21
LUK	aðerfústus	a.te.fú.tus	2;04,21
LUK	berðéftika	be.ðé.fi.ka (2)/pe.ðé.fi.ka	2;05,14
LUK	karðúla	ka.ðu.la	2;05,14
LUK	burbulíðres	bu.bu.lí.ðes	2;05,14
LUK	berðéftices	pe.ðé.fi.ces (2)	2;05,14
LUK	fortiyó	fo.ti.gó	2;05,14
LUK	γαγαλís (διαλ)	γα.γα.lís	2;05,14
LUK	zmerna	mé.na	2;05,14
LUK	burbulíθra	bu.bu.lí.θa	2;05,28
LUK	tastérja	ta.ste.ja	2;05,28

NEF	jóγo	zó.γo (3)	2;06,11
NEF	karðúles	ka.ðu.le	2;06,11
NEF	karðúla	ka.zú.la	2;06,11
NEF	káltses	ká.ceθ/ká.ce	2;06,11
NEF	arkuðáca	a.xu.ða.ca	2;06,11
NEF	pórta	bó.ta	2;06,11
NEF	arkuðáci	a.ku.dá.ci/ a.xu.tá.ci/a.ku.ða.ci	2;06,11 2;07,01
NEF	xartáca	pa.tá.ca/xa.tá.ci.a	2;06,11
NEF	kurtína	ku.tí.na	2;06,11
NEF	xartáci	ka.tá.k ^l	2;06,11
NEF	oðodóvurtsa	do.dó.u.tʃa	2;06,11
NEF	vólta	vó.ta (2)	2;06,11/2;08,30
NEF	portokalí	ko.pa.ka.lí/po.ka.lí	2;06,11
NEF	bárbi	bá.bi (2)	2;06,11
NEF	arkúðos	ca.ku.ðos	2;06,11
NEF	taγórja	ta.γó.ʃa/a.γó.ja	2;06,11
NEF	kuvérta	ko.vé.ta	2;06,18
NEF	fármako	fá.ma.po/fá.ma.ko	2;07,01
NEF	tírjá	ci.ða	2;07,08
NEF	túrta	tú.ta (2)	2;07,08
NEF	poúrja	po.ti.ja	2;07,08
NEF	káltses	ká.tʃe	2;07,08
NEF	çérja	ʃé.zi.a/çé.ja	2;07,08/2;09,08/2;10,12
NEF	írθan	í.θa (2)	2;07,15
NEF	bárbi	bá.bi	2;07,22
NEF	tetárti	te.tá.ti	2;07,22
NEF	kurtína	ku.tí.na	2;07,22
NEF	portokalí	po.ka.λί	2;07,22
NEF	káltses	ká.tses	2;08,30

NEF	súpermáacet	sú.me.má.ce/θú.pe.ma.cet	2;08,30
NEF	marmeláða	pa.ðe.ve.lá.ða	2;08,30
NEF	karfjá	ka.çá	2;09,08
NEF	mustárða	mu.tá.ða	2;09,08
NEF	burbulíθes	vu.vo.lí.çes/vu.vu.lí.θes	2;09,22
NEF	astérja	a.tér.ja	2;09,22
NEF	zmérna	né.na	2;09,29
NEF	aðerfúla	a.ðe.fú.la	2;09,29

RUL	arxodúla	a.xo.dú.la	2;05,20
RUL	jórɣo	ɣó.ɣo	2;05,20
RUL	korðóna	ko.ɣi.ó.na/ko.ɣó.na/ko.ɣó.na	2;05,20
RUL	korðóni	ko.ðó.ni	2;05,20/2;09,17
RUL	bárbi	bá.bi	2;05,27
RUL	arkuðáci	a.ku.ðá.ci	2;05,27
RUL	válta	vá.ta	2;05,27
RUL	kuvéрта	ku.vé.ta (2)	2;06,17/2;08,19
RUL	çérja	çé.ja (2)	2;08,19/2;09,17
RUL	paltó	pa.tó	2;08,19
RUL	kurtína	ku.tí.na (2)	2;08,19/2;09,24
RUL	karfjá	ka.çá	2;09,17
RUL	cenúrjos	ce.nú.jos	2;09,17
RUL	xartí	xa.tí (2)	2;09,24
RUL	skorpçós	sko.pós	2;09,24
RUL	astérja	a.sté.ja	2;09,24
RUL	xartopetséta	xa.to.pe.sé.ta	2;09,24

	ΒΑΛΑΝΤΩ	ΒΑΡΒΑΡΑ	
psárja	psá.ja	tsá.ɣa	2;08,07
xartí	ka.tí	xar.tí	2;08,07
vúrtsa	vú.ca	vú.tsa	2;08,07
várka	bá.ka/ vá.ka	vá.ka	2;08,07/2;08,14
portokáli	ko.ko.ká.li	po.to.ká.li	2;08,07
káltses	ká.tɣe/ ká.tɣeθ	ká.tɣes (2)	2;08,07
arkuðáci	ku.já.ci/ ku.já.tsi/ ku.ðá.ci	ku.ðá.ci/ ku.ðá.tsi	2;08,07/2;08,21/ 2;10,21
korðóni	-	ko.ðó.ni	2;08,14
potírja	po.cí.ja	po.tí.ja	2;08,28
kaltsón	-	ka.tsón/ ka.tɣón	2;08,28/2;09,12
karðúles	ka.ðú	-	2;08,28
çérja	çé.ja (2)	çé.ja/ɣé.ja	2;08,28/2;10,21
paltó	pa.tó	pa.tó	2;09,12
karðúla	-	ci.ðú.la	2;09,12
kurtína	ku.tí.na	ku.tí.na	2;09,12
túrta	-	túr.ta	2;10,21

varvára	va.vá.a	-	2;10,21
xortópita	xo.tó.pi.ta	xo.tó.pi.ta	2;10,21
kuvérta	ku.vé.ta	-	2;10,21
karfçá	xa.řá	kla.fçá	2;11,11
cenúrja	-	ce.nú.ja	2;11,11
korðópa	ko.3ó.pa	-	2;11,11
eryasía	e.γa.θí.a	-	2;11,18
astérja	a.té.ja	-	3;00,04
zmérna	mé.na	mé.na	2;11,18